Hertha

Udgivet af A.P. Liunge. [Bind 1]-8, 1827-28.

Der er ikke foretaget nogen efterbehandling eller korrekturlæsning af OCR-resultatet.

Udførlig indholdsfortegnelse på:

https://uforbederlig.dk/tidsskrifter/Hertha1827.htm

Skønlitterære bidrag indekseret på Dansk Forfatterleksikon:

https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p70087.htm

Udarbejdet 2024 af Niels Jensen

Hertha.

Et Maanedsskrift.

November, 1828.

Kjöbenhavn.
Trykt og forlagt af H. F. Popp.

Hertha,

Et Maanedsskrift.

Udgivet
af
A. P. Liunge.

Anden Aargangs fjerde Bind.

Kjøbenhavn.
Trykt hos og forlagt af Hartv. Frid. Popp.

1828.

Indhold.

Side

Tale, i Anledning af den høie Formælings-Fest, den 1ste November 1828, holden i Harmonien i Nakskov, af G. P. Brammer. 1

Min Samling, af Gustav Schwab. 12

Kromandens Drøm. (En irlandsk Fortælling) . . 48

Den Gamle paa Bjerget. Novelle af Ludvig Tieck 68

Sang, i Anledning af Deres Kongelige Høiheder Prinds Frederik Carl Christians og Prindsesse Vilhelmine Marias høie Formæling, af C. F. Güntelberg. 121

Cheruben. (Efter Robert Montgomery), af A. P. L. 123

Jordskjælvet den 29de og 30te Marts d. A. . . . 125

Den Gamle paa Bjerget. Novelle af Ludvig Tieck. (Sluttet). 129

Fragmenter af en Reise over Brocken. (Af Coleridge). 205

Scener af Britternes Kamp i Indien. 215

Brødrene. 229

De franske Lærdes Expedition til Ægypten . . . 250

Side
Tizians sidste Billed. 257
Kunsten i Stokholm 275
En Forbryders Fortælling 296
Theatret i Funchal. 302
Den Ugifte. Fortælling af Ernst v. Houwald. . 307
Scene af Klingemanns Doktor Faust. . . . 332
Prinds Amuraths Provinds. (Et originalt Eventyr). 340
Patty's nye Hat. (En landlig Scene, af Miss Mitford). 364
Amor og Psyche, af Hollard Nielsen. . . . 371
Sjælen, af H. C. Andersen. 373
Katten, efter Lichtwehr, af C. H. 376
Til Herthas Abonnenter. 380

Tale,

i Anledning af den høie Formælings-Fest, den 1ste November 1828, holden i Harmonien i Nakskov, af G. P. Brammer, ordineret Catechet.

Hvilken ualmindelig Fest har paa denne Dag sammenkaldt en saa talrig og hæderlig Forsamling? Er det et ærværdigt historisk Minde, hvilket vi frygtede Tidens Haand skulde udslette, og som vi derfor have forenet os om at fornye og oplive? Eller er der nogen Enkelt iblandt os, i hvis heldige Lod et usædvanligt Lykkes-Tilfælde blev givet, og som derfor sammenkaldte Venner og Frænder, at de skulde dele hans Glæde? Var der endelig noget Religionens Bud, som udgik til os, at vi skulde lade det Daglige fare, og forenes her under Bøn og Andagt som i en hellig Forsamling? Nei, vor Fest er intet Enkelt af alt Dette, og dog er den Noget af det Alt. — Det er intet historisk Minde vi feire, men det er en Begivenhed, som nu i denne mærkelige Time er bleven fuldbyrdet, en Begivenhed, hvortil store, uforglemmelige Oldtids-Minder ere knyttede, og hvilken Efterverdenen skal feire ved mangen dyrebar Erindrings-Fest; den i sig saa glædelige, i sine Følger saa velsignelsesfulde

Begivenhed: at Kongedatteren staaer som Danmarks herligste Brud ved sin høibaarne, elskelige Frændes Side. — Den Fest, hvortil vi ere hidkomne, er ei en saadan, som den kjærlige Forældre og taknemmelige Børn indbyrdes hellige hinanden; og dog er det en Fest af lignende Betydning. Thi skulde det vel kun være et hyppigt brugt og derfor lidet sigende Billede, naar vi kalde Kongen vor Fader, og afvexle med Navnene Dronning og Landets Moder? Er det ikke meget mere blevet os en Nødvendighed, at kalde dem saa, fordi vi føle, de ere det i Sandhed for os? Men føle vi Dette, hvor kunde vi Andet, end med Længsel vente, hvor kunne vi end denne Stund Andet, end med sjelden Glæde nyde denne herlige Dag, som bragte de kongelige Hjerter saa megen Fryd og Lyst? — Det er ingen Religionens Fest, vi tilbedende i Herrens Tempel staae i Begreb med at helligholde; og dog er det en Fest, som under Kirkens ærværdige Buer og ved Religionens himmelske Indvielse bliver dem helliget, den nærmest angaaer. Skal den ikke ogsaa være helliget for os? Sømmer det sig vel for os — jeg vil ikke blot sige — som tænkende Væsener, men som Fædrelandets trofaste Sønner og Døttre, [illegible] letsindig Begjærlighed at gribe denne Dag, som [illegible] den kun en kjærkommen Leilighed til at afbryde [illegible]verdags-Livets Keedsomhed ved øieblikkelige Forl[illegible]ser? Nei, blues maatte vi, dersom vort Øie [illegible] higede efter at opfatte Straalerne af denne Nats usædvanlige, trindt i Danmarks Lande udbredte Glands; dersom vort Øre kun forlængtes

efter at erfare, hvorledes ukjendte Høitideligheder og pragtfulde Skuespil — som det sømmede sig, naar en saadan Brud rakte en saadan Brudgom sin Haand — vare tilsyne der, hvor den Fest egentlig feires, hvis Gjenskin nu lyser, og hvis Efterklang end længe skal tone ved Østersøens og Nordhavets Bredder! Uværdige vare vi den mageløse Kongeslægt, der nu snart i firehundrede Aar har, med Kraft i Krig, med Mildhed i Fred, under lyse og mørke Dage med samme selvopoffrende Kjærlighed baaret Fyrste=Scepteret iblandt os, dersom vi ikke paa denne Dag, der med et nyt Omheds og Troskabs Baand forener denne Slægt end inderligere med sig selv og derved med os, havde Sind og Hu til at kaste et eftertænksomt Blik snart tilbage i de svundne Aarhundreder, for at see, hvad de vidne om Fyrsterne fra Oldenborg, snart vidt omkring os til Tidsalderens ei blot i vor Verdensdeel mærkelig bevægede Aand, — snart atter fremad til de Dage, der endnu ikke ere opstegne af Tidens Hav, men som engang — denne Dag give os Auspicier! — skulle oprinde over vore eller vore Børns Hoveder!

Skue vi derfor tilbage i de Tider, som svandt for Fædrene, hvis Been nu Muldet dækker, for Fædrene, som adløde den samme velsignede Kongeslægt, der hersker over os: da aabenbarer ogsaa dette Tilbageblik hiin mod Fiender kjække og uforfærdede, denne mod Dannerfolket blide og milde Fyrste=Aand, som gjør os de Regenter af denne Slægt, vi fødtes til at tjene og

lyde, saa usigelig dyrebare og elskelige. Have da Historiens Grandskere med opmærksomt Øie opdaget visse Feil, der ligesom nedarvedes i en Æt, som den Stuartske; pegede Tragikerne med sær Lyst paa ulykkelige Tildragelser, der udmærkede en Sæd som den Cadmeiske: da byder over os en Kongeslægt, hos hvilken Dyder bleve nedarvede, og som kun lader Historikeren i Tvivl, om dens Medlemmer ere meest at elske som Mennesker, eller at beundre som Fyrster. Og just dette Eiendommelige, hvilket Du ei forgjæves skal søge hos nogen af Deres Forfædre, hvem Kjærlighed og Religion i Dag forenede efter Deres egne Hjerters og de kongelige Forældres Villie, dette Eiendommelige ved Christian af Oldenborgs Æt aabner ogsaa de lyseste, venligste Syn for vort imod Fremtiden stirrende Blik. Vel formaae ikke vi at løfte det Sløer, Forsynets vise Haand henlagde over de kommende Dage, men saavist Saga er en Sandsigerinde, hvile vi glade i det trygge Haab, hun befæster, at de nye Skud paa den danske Kongestamme skal bekræfte deres herlige Udspring — ei blot ved den kongelige Moe og Yngling, som nu forenes — herom behøves ingen Spaadom — men i hundrede og atter hundrede Led. — Besjælede af dette Haab og hiin Erindring skue vi da ogsaa frimodigen ud i den Tid, hvori vi færdes, og lade os hverken forvirre eller forfærde af dens Syner. Vel have vi ikke letsindigen forglemt, hvad Skrække-Optrin det sidste Aarhundrede frembød, vel er det os ikke skjult, hvilke for Regjering og Stat lige farlige Bevægelser, der ere blevne opvakte i flere af den gamle og nye Verdens

Stater: dog os forvirrer ikke det Skyggebillede en opflammet Indbildningskraft dannede sig under Almeen-Ligheds forgudede Navn; os forfærder ei Frygten for et Friheds-Træ, Blodstrømme skulde vande: her har det bedre Rod og Vext; her vædes det kun af Folkets Taknemmeligheds Taarer; thi — det være denne Dag og for stedse uudsletteligt indprœntet i vort Sind! —

Den sande Frihed blomstrer under det Danske Konge-Scepter.

Der søger Du den sande Frihed forgjæves, hvor dens Tilbedere prise den som Afkastelse af alle borgerlige Baand og Skranker. Hvor Anarchiets Afgrunde aabnede sig, ere alt saamange Statsforfatninger, Revolutioner grundede, nedsjunkne. Det er ei heller den Frihed, der blomstrer i Danmark; thi det staaer ei blot præget i Bog og Steen, men i hver Dannemands Hjerte, at ved Lov skal Land bygges. Der vare de, hvilke Friheden foresvævede som en ukjendt Gudinde, der formaaede at skjænke alle de Goder, hvortil deres Hu stod, men hvilken de dog forgjæves tilbade, fordi det var dem dunkelt, paa hvad Altar de skulde offre, for at nedmane hende. Deres rastløse Meed udtrykker da hiint Quad, Digteren lader sin Neapolitanske Fisker synge:

Der sprudler en Kilde, der risler en Strøm
Dybt nede i Bjergenes Kløfter;
Jeg hører den risle, men det er en Drøm;
Ei Stenen fra Klippen jeg løfter.

Os foresvæver ikke Friheden som en overnaturlig Skikkelse, der kun aabenbarer sig i Drømmenes gyldne

Rige. Os er det ikke dunkelt, at den sande borgerlige Frihed — og om den er Talen — findes der, hvor hver Stand og hvert enkelt Individ i samme kan under Lovenes Medhold og Regjeringens kraftige Beskyttelse, uden anden Tvang end den, Omsorg for det Hele paalægger, udvikle sine Kræfter, arbeide for sine Formaal, lykkeliggjøres i sin Virksomhed. Os — Danske Borgere — er det ikke tvivlsomt, at denne Frihed findes der, hvor den souveraine Fyrste elsker det Land, han regjerer. Lad det tykkes Fremmede et Særsyn, at Enevoldsmagten er Frihedens Pille! Os — Nansens og Svanes Efterkommere — er det intet Særsyn; thi vi vide, at Grundstenen til Dannerfolkets Frihed blev lagt, da 3die Fredrik blev Enevolds-Herre. Lad det tykkes saa for Andre, som kan det vide Land bedst overskues fra de smaa Høie og Bjerge, den repræsentative Forfatning monne danne! Os — Sjette Fredriks Undersaatter — tykkes det vist, at det er fra den uindskrænkede, klippefaste Thrones Tinde det Land kan vorde klarest tilskue og visest bestyret, som i gamle Kæmpevise bærer Navn af deiligst Vang og Vænge, lukt med Bølgen blaa. Os, der have levet med og under den Yngste blandt dem, der prydede Skjoldungernes Stolsæde; os, der have mødt hans milde, kongelige Blik; os, der have fornummet, hvad det er for et ømt og kjærligt Hjerte, der slaaer i hans høie Barm: Os er det ikke mindre aabenbart, at her boer og bygger den sande Frihed, hvor det ei staaer i nogen enkelt Stands Magt at hæve sig over den anden, her den sande borgerlige Lykke, hvor alt Herredømme er overladt Een, og denne Ene elsker sit Folk. Thi hermed er Dannerkongen uopløselig forenet, ei blot

ved Enevoldsmagtens almindelige Kaar, som gjør det Fyrsten umuligt, at adskille sit Vel fra Statens, men navnlig ved det ædle Fædrelands-Sind, der savnes end ikke hos een Fyrste af det Oldenborgske Huus. Eller — hvo er født af en Dansk Moder og veed det ikke, har ikke selv følt sig tiltalt, besjælet, opflammet af den Aand, som udgaaer fra den Danske Konge-Throne? Var Fjerde Christian vel den Eneste, sam forlod denne, for at staae ved høien Mast, medens hans Helteblod farvede de vilde Bølger? Var hans Søn vel den Eneste, som ikke vilde forlade den, da Danmarks Rige stod Fare, men valgte hellere, at døe i sin Rede? Var Fjerde Fredrik vel den Eneste, som, med Danske Konge-Scepter i Haand, søgte at bryde Trældommens Aag for sine ringeste Børn? O! var det muligt, at Nogen iblandt os kunde have forglemt, hvo der fuldbragte, hvad den store Navne begyndte: da spørge Du kun frit hver Dansk Bonde bag Plougen, og han skal nævne Dig det dyrebare Navn! Ja vandrede Du end paa Vestindiens fjerne Kyster: Du kunde adspørge Afrikas sorte Søn, og han skulde prise det samme!

Under det Oldenborgske Scepter blomstrer den borgerlige Frihed; thi denne er udrundet af den sande Aands-Frihed. Tvang, Despotisme, Tyranni ere Mørkhedens Børn; de forsvinde til deres skumle Rige for Oplysningens klare Straaler. Men dertil stræbte Fyrsterne fra Oldenborg, at disse kunde skinne og udbredes over Danas Mark. Var det ikke hiin Stamfader for denne Fyrste-Æt, der vilde ikke, at fremmed Lærdom skulde kjøbes for Danske Penge, men lagde Stenen til en Høiskole der, hvor paa Axels Tid var et befæstet Fisker-Leie?

Var det ikke hans tredie Navne, der, selv følende sig gjennemtrængt af Videnskabernes helligende Kraft, ilede at gjøre hiint første Christians Tempel end fastere og velsignelsesfuldere? Og vi — mine Medborgere! — vare vi ikke beundrende Vidner til, hvorledes der under Krigens Torden hævede sig paa den Norske Klippegrund et Asyl for Aandens Lys og Tankens Frihed? Og atter, hvorledes Kunst og Videnskab fik et nyt Hjem der, hvor de ubesøgte Haller stode som sørgelige Mindesmærker om et svundet Old, indtil de endelig opgik i Flammer og hensank i Gruus, — kun for at reises end herligere af Asken! Naar da Klippens Ørn, svævende paa sin høie Bane, dvæler ved et Fredriks-Minde hist, det intet politisk Forhold skal kunne udslette, da blande sig Nattergalens milde Toner i Soroes Lunde med Digterens begeistrede Sange, der lyde Sjette Fredrik til Priis! Dog Digteren kun? — Fandtes ei flere Musesønner, hvis Læber bleve aabnede, hvis Hjerter bleve opfyldte af samme Taknemmeligheds hellige Krav? Nævn mig nogen ædel Green af menneskelig Vidskab, som ei her fandt Pleie og Dyrkelse! Der skee Opdagelser i Kunstens Rige — Danske kløgtige Mænd sendes did, hvor de skedte; og det var Kongen, som udsendte dem. Heldigt Fremskridt begyndes her i det Skjulte — ei længe vorder det skjult, nei fremdraget, belønnet; og det var Kongens kraftige Haand, der fremdrog, hans milde Haand, der belønnede det. Tids-Aandens Krav fordrer een Videnskab dyrket fremfor andre — Danmark aabner den sit Skjød, og det er Kongen, som indkalder den. Samfund dannes til at

forøge og udbrede dens Virksomhed — Kongens Naade gjør saadant Samfund ærværdigt, den vise Prinds, der staaer Thronen nærmest, stiller sig i dets Spidse!

Lad da kun de Fyrster, som maatte frygte Lyset, stræbe at forhindre dets Udspring; den Danske Regjering frygter det ikke, nei, aabner det selv nye Kilder, leder selv dets Straaler ind under Bonde-Skolens lave Tag, og fryder sig derved! I den saaledes fredede Danske Hauge kan da og Frihedstræet spire, blomstre og bære Frugt; thi det kræver en skyfri Himmel, hvor den klare Middags-Sol skinner.

Og dog vilde onde Urter snarlig forgifte dets Rødder, næredes det ei af Himmel-Dug herovenfra. Hvad bitter Frugt den Oplysning føder, som forguder den syndige Fornuft og lader haant om Christi Evangelium: det have hine Dage, hvori Jakobinerne førte Gudsbespottende Herrespiir, med blodige Træk indpræget paa Historiens Tavle. Derfor er og hiin rædselfulde Frihed at ligne ved de Frugter, som findes ved det døde Havs mørke Bredder. Deilige tykkes de vel det flygtige Øie; skulle de derimod nydes, forvandles de flux til Svovl og Aske. Men i Danmark have kun slige lovløs, ugudelig Friheds Tegn været tilskue, som enkelte truende Luftsyn, der snarlig forsvinde. Thi som hver Aand, der virksomt skal indgribe i Folkets Liv, maa have sit bedste (jordiske) Udspring fra Thronen: saaledes gjelder det fornemlig om Gudsfrygtens og Hellighedens Aand, uden hvilken Fyrsten som Betleren, forlorende sin sande Frihed, maa sukke i Syndens uværdige Lænker. Og med hvilket Vel

behag dvæle ikke Historiens Kyndinge ogsaa fra dette Stade ved de Fyrster fra Oldenborg, som beklædte den Danske og vilde have været en Prydelse for enhver Konge-Throne! Var Du end ikke iblandt dem, hvis Idræt det blev, at hellige sig forbigangne Aarhundreders Betragtning — saadanne Sagas Indviede findes i Danmark ei blot, hvor de kunde ventes, men selv i det fyrstelige Purpur: saa fremmed er Du dog ei for hvad Saga har at berette, at hendes mærkelige Tale aldrig skulde være kommen Dig for Øre om hiin Konge, der levede saa, at han, krævende Sandhed, ei Smiger i Skriftestolen, optændtes af hellig Harme imod den Præst, der frygtede sin Konge mere, end sin Gud. Og veed Du ikke, at det var en Dansk Konge, der dengang vrededes saa, at der var Glæde blandt Guds hellige Engle derved? Saa fremmed er Du ei for hvad Saga ridsede paa Bautastene, at Du aldrig skulde have annammet et Sagn om hiin Konge, der døde saa, at han paa sin Sotteseng viste et Heltemod, som kun Faa i Kampen, om ham, der, trøstende de grædende Venner, udbrød i hine frimodige Ord: "Lad Pulsen kun slaae, som den vil! Dette veed "jeg, at Guds Naade slaaer aldrig feil." Og veed Du ikke, at det var en Dansk Konge, der trøstede dem saa, at det er aabenbart, den sande himmelske Trøster var alt neddalet til ham? Ja vidste Du end ikke Dette, og kjendte Du end ikke de utallige andre uimodsigelige Beviser paa, hvorledes Sjette Fredriks høisalige Forfædre ved Lov og ved Exempel, i Liv og i Død udøvede og hævdede, bevarede og udbredte sand Gudsfrygt, ufor-

vandsket Christendom: da kan Dit Øie dog ikke være tillukket for de Dyder, som nu forherlige Thronen, for den Christo helligede Aand, som taler af de Kongebud, der end i dette Aar ere kundgjorte til kraftigen at værne som imod Foragt for den Danske Kirkes Indstiftelser, saa imod Vanhelligelse af Naadens Sakramente.

Thi skal Danmarks Historie høitidelig bekræfte, at Gudsfrygt var stedse nyttig — dog — hvad siger jeg? nyttig — nei, var, og er, og skal til evig Tid vorde fuldelig uundværlig til at forene Regent og Undersaat, til at opvække Hiins Tillid, Dennes Kjærlighed, til at give Aanden Frihed, Hjertet Fred, den udvortes Lykke Held og Fremgang.

Men alt som Historien har saadant ubrydeligt Vidnesbyrd at fremhære, hvilket udødeligt Eftermæle skjænker den ikke da de herlige Fyrster, som, nedstammende fra de gamle Skjoldunger, endnu bære det Oldenborgske Navn, skjøndt det har viist sig de vare fødte med det Danske Hjerte! Hvilede Herrens Haand end stundum straffende over vort Fødeland: Hans Miskundhed er dog ikke vegen fra os; thi det Kongehuus lod han os beholde, som ei omsonst tilegnede sig Tegnet af Løvens Kraft og Hjertets Kjærlighed. Han vil lade os beholde det fremdeles! Dette er Haabet, som denne Dag — velsignet være den af Herren! — paany gjenføder, oplivet, helliger; Haabet, som nu forener vore og saamange trofaste Danneborgeres Hjerter i een fælleds brændende Bøn for de høie, elskelige Tvende, som nu gave hinanden Troskabs Haand, for det ædle, mageløse Kongehuus, hvilket de tilhøre!

Saa skal da nu Oldtidens uforglemmelige Sagn, hvilket end ingen Sorgens Time har kunnet beskæmme, om hiint Oldenborgernes gyldne vidunderlige Horn, fra denne Glædens, Haabets, Kjærlighedens Stund, end herligere vorde opfyldt! Som tusindfold Blomster aarlig frembølge af det Overflødigheds Horn, Dannemarks Vaar bærer i Favn: saa nedstrømme nu fra Naadens mildeste Himmel al Glædes og Velsignelses Fylde over den kjærligste, trofasteste, berømmeligste af alle Kongeslægter! Med den være Dannemarks Held og Haab til Dagenes Ende forenet!!

Min Samling.

Af Gustav Schwab *).

1.

Liebhaberier ere tilladte Enhver, og dog kommer hos Enhver en Smule Naragtighed med i Spillet. Men den forstyrrer ikke; snarere bemægtiger den sig uformærket selv den Ligegyldigste, som den Begeistrede har hidkaldet, for at forevise en eller anden af sine sieldne Bagateller, og at forklare ham den, med et beruset Hjertes hele Veltalenhed. Hvo bliver ikke til Slutningen henrevet til Medfølelse, naar hans Ven, Plantesamleren, under Kjærtegn, ligger en ny sielden Urt i sit Herbarium, ligesom en Fader bærer den Førstefødte hen i Vuggen? Hvil-

*) Fra: "Morgenblatt für gebildete Stände", Septbr. 1828.

ket Blik maa ikke tilsidst med stigende Interesse dvæle ved den Mynt, hvorpaa Vennens funklende Øie hviler, i det hans Læber med Stolthed berette, at kun sex Exemplarer af den forefindes i alle Europas Myntsamlinger, og hans Finger paa Reversen viser Eder en Wallensteins, eller Iturbies, eller Bolivars Billed, eller Riften gjennem Halsen paa Usurpatoren Cromwell: dette sælsomme Spil af Tilfældet, hvori fanatiske Forsvarere af Legimiteten see Guds Finger? Og naar hiin Brøndkonge i det lille Vinkelbad fører os hen paa en smal Sandvei, der nyanlagt slynger sig gjennem en Granskov, naar han med Velbehag kaster sig paa den Steenbænk, hans Raad har sat paa et Sted hvor man har Udsigt til den øde Engdal, drager os ned ved sin Side, og forsikkrer, at de bøhmiske Bade ikke have noget Herligere at fremvise — meddeler sig da ikke, efter det første Smiil, noget af den gode Mands Hengivenhed for den Egn, han maaskee har gjennemvandret i den 30te Sommer?

Saaledes ville man ogsaa tilgive mig, naar jeg har den Dristighed at ville underholde mine Venner, Læserne, med mit Liebhaberie, i Særdeleshed da dette ikke hører til det hverdagslige, og de Exemplarer, som jeg agter at forevise og forklare dem af en saare liden Samling, bestandig blive sjeldnere.

Dette Liebhaberie er ikke andet end den Glæde, jeg føler over de endnu levende Vidner om en Tid, der allerede er bleven til Fortid for os, over m e g e t gamle Folk, der endnu ere ved deres Samling og kunne fortælle Noget. I tilbagegaaende Linie sætter naturligviis min Samling ingen Grændser paa Optagelses-Candidaterne, og kunde jeg noget Steds

opdage et velvedligeholdt Exemplar fra det 17de Aarhundrede, der med fuld Samling ikke alene havde seet tre Menneskealdre, men tre Aarhundreder, jeg troer at jeg ikke vilde være bange for at gjøre en Feriereise paa hundrede Mile. Men desværre erfarer man først af offentlige Blade at et saadant Klenodie har været til, naar det har ophørt at existere. Men i den fremskridende Linie har jeg foreløbig afstukket Aaret 1749 inclusive til Grændse, saa at vor store Goethe, og hvilken Anden, der endnu som Öievidne veed at fortælle om Jordskjælvet i Lissabon, i alt Fald endnu kunde finde en Plads i min Samling; Producterne fra Aarene 50 har jeg derimod selv endnu i mine Drengeaar seet skride omkring som Folk i deres bedste Alder (i de Fyrgetyve), og jeg kan endnu ikke vænne mig til deres Oldingsalder; hen i Tiden vil jeg vel blive nødt til efterhaanden at rykke Skranken fremad: og hvis det (som jeg ingenlunde haaber) af det algode Forsyn skulde være mig selv forbeholdet, i Aaret 1882, som halvfemsindstyveaarig Olding, at fortælle mit Afkom i tredie og fjerde Leed om de franske Republikaneres Marsch gjennem min Fødebye, og om den Skjermydsel jeg endnu kan erindre mig fra mit femte Aar: saa maatte jeg vel lade det splinternye Aar 1792 gjelde som Grændseaar, og mig unge Mand selv, som et ikke foragteligt Exemplar i min Samling.

Jeg anseer mig saa temmelig for den Første, der driver dette Liebhaberie praktisk og systematisk, omendskjøndt jeg ikke kan nægte den udødelige Jean Paul et eminent Talent for dets Theorie, da han i den 125aarige Fibel

saa uforlignelig beskriver os et desværre kun fingeret Exemplar.

Mine Læsere tør ikke befrygte, at jeg skal falde dem til Byrde med de endnu temmelig hyppigt forekommende Originaler fra det femte Aarsdescennium (fra 1740 til 1749); jeg overlader gjerne til dem selv den ringe Uleilighed at udfinde dem blandt deres Omgivelser. Selv det hele allerede langt værdiefuldere fjerde Aarsdecennium (1730 til 1739) vil jeg, omendskjøndt jeg nu til Dato har nogle uforlignelige Rariteter fra samme i mit Inventarium, sætte til Side, og rykker som en ægte Samler, strax frem med mine største Klenodier, med Sjeldenhederne fra Aarene 20, af hvilke jeg tør troe at kunne bramme med fire Exemplarer.

Jeg vilde ikke tale om disse Individers Stand, naar denne ikke var høist vigtig for Enhver, der efterforsker levende Fortællinger fra gamle Dage. Folk af lavere Stand fortælle mere ukonstlet og paalideligt, men have seet mindre, og tage med den bedste Villie meget ofte feil i Henseende til Personer, Ting og Aarstal; Fornemmere vide meget, fortælle meget, men deres Dannelse forleder dem til forøgende Tilsætninger og Udsmykninger af enhver Art.

Af mine fire Erkeoldinger høre tvende, en Slagter og en Oliemøller, til den lavere Folkeklasse; en tredie, en General, til Samfundets høieste Kreds; den fjerde, en Invalid; af Underofficiers Rang, syntes, efter hans Adfærds behagelige Former at dømme, at staae paa en noget høiere Dannelsesgrad, end de to Førstnævnte. Jeg vil rangere dem alle fire i den Orden, hvori jeg har lært dem at

kjende, og denne Orden er tilfældigviis ogsaa deres Levealder i opstigende Linie. Saaledes vil da den Yngste først optræde for den gunstige Læser.

2.

Jeg erindrer mig fra de første Aar af det løbende Aarhundrede, at vi Drenge ofte mødte en allerede dengang gammel Mand, der var Slagter af Haandtering, og som var bekjendt i Staden under Navn af den latinske Slagter, fordi han, hvad der i hiin Tid var en stor Sjeldenhed hos en ærbar Haandværker, forstod og talde Latin. Naar vi Børn, i det vi om Middagen kom fra Skolen, mødte den gamle Hædersmand, der drev en Kalv eller Oxe foran sig, saa vilde vi heller ikke lade os lumpe, og tilraabte ham som begyndende Latinere med Kaadhed et **Carnifex!** — som vi vel etymologisk vilde have forklaret ved Kjødmager, men som Slagteren med Ordbøgerne omtydede til Skarpretter eller Nakker, og derpaa med faderlig Mildhed holdt os et latinsk ambulerende Collegium over Grammatik, hvornæst han dog, naar vi ikke holdt op med vort Tilraab, lod følge nogle korte og forstaaelige tydske Talemaader, der som et Tordenveir adsplittede os til alle Siddr.

Tyve Aar sildigere, i Februar 1821, erfarede jeg tilfældigviis, at denne Mand, der ved Slutningen af det forrige Aarhundrede, gik i sit 73de Aar, thi han var, som jeg siden erfarede af ham selv, født i October 1728, endnu levede i sit 93de. Vel fraraadte hans Bekjendtere mig at besøge ham, thi den Gamle gik allerede noget i Barndom, og plapprede endnu kun Latin; men jeg, der for faa Aar siden i Hovedet havde begyndt at anlægge min

af Oldinger, og endnu ikke havde stødt paa en saadan Alder, begav mig strax paa Veien, og ilede fra Forstaden, hvor jeg boer, ind i selve Staden, hvor Oldingen boede, tilligemed et Par Døttre, i et af de snevreste Stræder og i et af de smalle høie Leerhuse, som endnu var hans Eiendom.

Med bankende Hjerte traadte jeg gjennem den lave Dør ind i et Kammer, som bar reenlig Armods Præg. Tvende aldrende Fruentimmer, den ene gift, den anden Enke, Døttre af min halvfemsindstyveaarige Olding, syntes forberedede paa mit Besøg, og modtoge mig med ceremoniøs Anstand, som Borgerkoner fra fordums Tid. Mit Blik speidede en Tidlang forgjæves efter den Skat, jeg søgte, da jeg endelig i en Krog bag den velvarmede Kakkelovn blev en rank, ingenlunde udmarvet Figur vaer, der, naar han havde reist sig i Veiret, vilde have havt en anseelig Mands Statur; det langagtige, ikke indfaldne, men rynkede Ansigt, var af Farve som guult Læder, de aldeles udglødede Øines runde Kratere stode vidt aabne; det hele Hoved var ikke en Homers-Büste uliig. Da den Gamle var ganske blind, vidste han endnu intet om min Tilstedeværelse, og sikkert laae han i Bevidstløshedens vaagne Slummer, og saae ud som om han den hele Dag ikke havde talt et Ord, ja ikke tænkt en Tanke. Ogsaa vare alle hans Døttres Forsøg paa at gjøre ham min Ankomst begribelig, frugtesløse; men nogle latinske Ord af min Mund virkede paa ham som et elektrisk Slag, og vakte ham til fuld Bevidsthed. Rask og i vel

sammenhængende Ord besvarede han, i taaleligt Kjøkkenlatin, min Hilsen med en til den dybeste Bas brudt Stemme, derpaa vendte han sig til de over hans lyse Opvaagnelse ganske forbausede Døttre, og raabte glad: "Hvad er det for en Latiner, I der har sendt mig?"

Snart havde der knyttet sig en regelmæssig Samtale mellem os Begge, i hvilken jeg uden Møie aflokkede ham de fornødne Personalier. Jeg erfarede af ham, at hans Fader og Bedstefader havde været Hofslagtere, at han, som en Følge af denne Værdighed, havde nydt en anstændig Opdragelse, og indtil sit 14de Aar (i Aarene 1736 til 1742) spiist ved eet Bord med de adelige unge Herrer i vort Gymnasium. Med Bevægelse erindrede han sig disse nedladende Legekammerater, og raabte engang efter den anden: "utinam viverent" (Ak, gid de levede endnu!) Med varm Taknemmelighed talde han om sin Lærer, den daværende Præceptor Dreher, hvem han ganske rigtigt betegnede som en Mand paa de 60 *). Gjentagne Gange yttrede han sin Smerte over, at han, den fattige Slagterdreng, ikke havde seet sit Hjertes Ønske at torde studere, gaae i Opfyldelse. Jeg kunde selv ikke undlade i Stilhed at beklage dette; thi en Mand, der indtil sit 93de Leveaar samvittighedsfuldt

*) Johan Ferdinand Dreher, født i 1684, blev Magister i Philosophien i Aaret 1704, Præceptor i Böblingen 1712, ved Gymnasiet i Stuttgart 1717, titulair Professor og Bibliothekar 1750.

havde iagttaget den 17de § i vore endnu gjeldende Gymnasial=Statuter fra Anno 1685*), og, med de høist fornødne Undtagelser, som hans Haandtering og Huusvæsen krævede, altid havde talt Latin, indesluttede sikkert hos sig et Talent til at være Lærd, som hos Slagteren maatte ligge udyrket.

For at styrke den Gamle og bevæge ham til ydenligere Revelationer af større Vigtighed, trak jeg en Flaske Viin fra 1811, som jeg havde stukket til mig, ud af Lommen; Døttrene bragte en Tallerken og to Glas, og vi klinkede lystig; et Par Draaber af den gamle Viin begeistrede Oldingen saa stærkt, at han istemte en ægte latinsk Hymne over tvende endnu ældre Aargange, hans Ungdoms Kammerat fra 1744, og hans Manddoms Ven fra 1766, og, i det han med stoisk Rolighed spottede over sin egen Viinarmod, som Improvisator udbrød i følgende Vers:

"Bey mir liegt er nicht im Keller,
Bey mir bringt man ihn auf den Teller!"

"Sum etiam poeta!" (Jeg er ogsaa Poet) tilføiede han, med et velbehageligt Smiil, uden at ahne, at en Collega sad ligeoverfor ham.

---

*) "Velle semper latine loqui, et quidem de rebus honestis" (altid at tale Latin og kun om ærbare Ting). De iøvrigt meget fornuftige Statuter forelæses endnu, med Undtagelse af denne Paragraph, i høitidelig Forsamling for Disciplene, hvert Semester naar Lectionerne aabnes.

Han var nu i den rette Stemning til at give Oplysning om den gamle Tid, og saaledes gik jeg ham da til Livs med en Efterspørgsel om de würtembergske Hertuger Eberhard Ludvig (regjerede fra 1677 til 1733) og Karl Alexander (fra 1733 til 1737). "Eberhardum Ludovicum," var Svaret, "non multum novi; Carolum Alexandrum bene novi *)!" Denne Yttring var naturlig, thi ved den førstes Død var min gamle Ven kun fem Aar gammel.

Da jeg først engang havde bragt ham til den Karl-Alexandriniske Tid, styrede jeg modig løs paa mit længe med Længsel ventede Maal: af et Øievidnes Mund at lade mig fortælle Jøden Süß-Oppenheimers Henrettelse, og saaledes ligesom livagtigen lade ham spadsere forbi mit Blik i Jernburet paa den endnu efter ham benævnte Galgebakke ved Stuttgart.

Da jeg nævnte hans Navn, skuttede min Gamle sig og sagde lakonisk: "Fuit malus minister et Hebræus! (Han var en ond Minister og en Hebræer!) Dog erfarede jeg ikke saa meget som jeg havde ventet. 90 Aar ere nu henrundne siden hiin almindelig bekjendte Begivenhed; dog var min Slagter allerede dengang 10 Aar gammel. Men formedelst den frygtelige Tumult, som hiint Spektakel vakte, fik Drengen ikke Lov til at bivaane det. "Siden," vedblev han, bestandig paa Latin, "gik jeg, med mine Skolekammerater og min Fader, der nu er

*) "Eberhard Ludvig kan jeg ikke længer erindre mig, men Karl Alexander husker jeg endnu godt."

død (!!) derop og saae ham hænge der i Buret med sine sorte Øine (oculis atribus, sagde han bomrende). Saaledes stirrede han i Veiret og ned igjen." I disse sidste Ord, som han sagde paa Tydsk, og med Gysen, gjenkjendte man endnu efter 83 Aars Forløb den 10aarige Drengs digtende Phantasie. Videre erfarede jeg ikke af ham om Jøden Süß; men en kostelig Anecdote, fra en ikke meget sildigere Tid, gav han mig endnu til Priis, i det han gjenoplivede de gamle Tider og følte sig varmet ved et halvt Glas af min Viin.

Det kunde omtrent være i Aaret 1740, da det hæderlige Slagterlaug, efter en gammel Skik, i Pindsen afsendte en bekrandset Kalv til Slottet i Stuttgart, som blev bragt Karl Alexanders Enke, der som Formynderske regjerede Landet. Allehaande Festligheder vare forbundne dermed, navnligen var der digtet en Festsang dertil, som Slagterens troe Hukommelse havde opbevaret, og som, affattet i stadselige Alexandriner, begyndte med de Ord:

"Das Opfer bringen wir, mit Bändern wohl verzieret—."

"Denne Kalv," fortalte Oldingen, "blev ført af min Faders Mestersvend (primus servus partris mei; ved hvilke Ord han bøiede Hovedet med en vis Ærefrygt for hiin Mestersvend) og jeg torde følge med ham op paa Slottet*). Men Frue Formyndersken, den lille Prinds

*) Paa det gamle Slot i Stuttgart, thi til det nye var dengang endnu ikke lagt Grundstenen, omendskjøndt dette nu alt har staaet i 80 Aar.

Carls *) Mama, var upasselig og laae i Sengen. Da hun imidlertid hørte Kalven brøle, forlangte hun at see den, og vi maatte bringe den op ad Vindeltrappen til hendes Sovekammer."

"Hertuginden havde sin Glæde over Dyret, og betragtede mig ret naadig. Men paa eengang raabte hun: "Hvem er det unge Menneske der? han har jo min Søns Kjole paa?" Jeg og Mestersvenden bleve yderst forskrækkede, thi jeg havde virkelig en rød Gallakjole paa Kroppen, som Prinds Carl havde aflagt, og som min Fader, for at smykke mig værdigt til Festen, havde tilhandlet sig for et billigt Kjøb af Hertugens Kammertjener. Dog tilstode vi strax Alt, og Hertuginden havde endnu meget større Glæde deraf. Hun befalede, at man skulde føre mig til det fyrstelige Taffel. Der sade mange prægtige Herrer og Fruer. Men i en Krog stod Gerberheinerle, Hofnarren. Man kaldte paa ham, og gav ham en topmaalt Tallerken med Confekt, som han maatte bringe mig. Det gjorde han, med curiøse Spring, saa at Alle stak i at lee."

Da den Gamle havde endt denne Fortælling, halvt paa Tydsk, halvt paa Latin, ikke uden Anstrængelse og understøttet af sine Døttre, og jeg saae, at han var udmattet, lavede jeg mig, skjøndt ugjerne, til at forlade ham; thi jeg var bleven rykket bort fra min Tid, og

*) Denne lille Prinds Carl er ingen anden end den paa hiin Tid tolvaaarige og under Formynderskab staaende Hertug Carl, hvis hundredaarige Fødselsdag den 11te Febr. 1828 festligen feiredes i Stuttgart.

var bange for igjen at træde tilbage i den, ligesom En, der længe har siddet i Mørke, frygter for Lyset, naar han skal ud igjen. Endelig tog jeg Afskeed, i det jeg af mit ganske Hjerte ønskede ham, at han maatte fylde de hundrede Aar og derover. "Si Deus vult!" (om Gud vil!) svarede han, med en fast Tone, og med livslystig Tillid. Men Gud skjænkede ham endnu kun 2 Aar. I den sidste Tid gik han ganske i Barndom; han troede, at han var i en Landsby ved Stuttgart, og spurgte uophørlig med Længsel efter sin ældste Ven, sin første Slagterhund fra Aarene 40; han vidste ikke, at maaskee dette elskede Dyrs Afkom i femte eller sjette Leed hylede udenfor hans Dør. Han døde i sit 95de Aar, Anno 1823, i fuldkommen Kraftesløshed.

3.

Paa det at min Samling aldrig skulde fattes en Sjeldenhed, lykkedes det mig endnu Aaret efter (1824) at gjøre et Bekjendtskab, hvorefter jeg længe havde længtes. Den Erkeolding, om hvem jeg nu vil fortælle, var født den 11te April 1728, altsaa sex Maaneder tidligere end min salig Slagter, men gik, da jeg traf ham, allerede i sit 96de Aar. Jeg fik Adgang til ham paa følgende Maade. Paa vort Gymnasium, hvorved jeg beklæder et Professur, bliver der, ifølge en Ungdomsvens Legat, halvaarligen holdt Priistaler, til Roes for berømte Würtembergere, af de modnere Ynglinger i den øverste Læreanstalt. I Sommeren 1824 valgtes til Opgave en Lovtale over den berømte Leibnizianer G. B. B., der var født i Aaret 1693, og allerede døde 1750, i det høie-

ste Statsembede, som hertugelig würtembergsk Geheimeraad. Og dog levede endnu, i hiin 96 aarige Olding, der var hans Neveu og bar hans For- og Tilnavn, et Dievidne til hans Virken, en Mand, hvis Ungdom var bleven veiledet af den virkelig i mange Fag, i Mathematik, Fortificationskunst, Speculativ-Philosophie og Statsvidenskab store Mand, og i hvis Arme denne var død for 74 Aar siden. Det var indlysende, at en ung Medbeiler til Prisen, af ham kunde vente uskatteerlige Bidrag til sit Arbeide, thi man vidste, at General B., (denne Titel førte Manden, hvis iøvrigt mærkværdige Livsomstændigheder her maae forblive uberørte) endnu befandt sig i fuld Besiddelse af sine Aandskræfter. Saaledes bevægede jeg en haabefuld, elskværdig Discipel, Adolph Schöll fra Mähren (jeg nævner hans Navn, fordi i dette Dieblik et udmærket Digterværk af ham gjør det tydske Publikum opmærksomt) til i Forening med mig at besøge Oldingen, og at hente Materialet til sin Opgave ved selve Kilden.

Vi fandt den Gamle i et snevert Studerekammer, saa omleiret af Bøger, Planer og Korter, hans eneste Rigdom, at vi havde Møie med at finde Plads til at sætte vore Fødder. Han selv afgav et ganske andet Syn end Slagteren. En lille spædlemmet Mand, lidt bøiet af den høie Alder, ikke krybende sammen bag ved Ovnen, men staaende midt i Stuen, modtog os venligt; hans Ansigtstræk viste Spor af Regelmæssighed; hans Dine havde bevaret en skjøn blaa Farve, men vare omgivne af en rød inflammeret Rand; der var endnu Cou-

leur paa hans Kinder, hans lille Mund var kun vanziret ved hans totale Tandløshed, og en spids, noget krum Næse bøiede sig, næbformet og ikke meget behageligt, ned imod den.

Af Oldingens Sandser havde Hørelsen lidt meest; dog lykkedes det os at tydeliggjøre ham Hensigten af vort Besøg, og hurtigt kom der Ild og Liv i hans Ansigt: han vidste ikke hvor han skulde begynde med sin tilbedede Onkels Levnetshistorie; snart fandt han dog Traaden, og omendskjøndt det anstrængte ham at tale, saa stod dog altid en Strøm af Ord til hans Tjeneste, og ingen Tanke savnede det rette Udtryk. Indtil Grændsen af et hundredaarigt Liv havde denne Mand bibeholdt sin Forstands hele logiske Skarpsindighed og en ualmindelig Hukommelse. Snart levede og rørte vi os med ham i den gamle Tid; vi saae hans Onkel, den berømte Philosoph, hvorledes han i Begyndelsen af det forrige Aarhundrede studerede i det theologiske Seminar i Tübingen. Han blev anseet for en Drømmer og Lediggjænger, thi han læste og skrev kun lidet; men engang, efterat han over en Time havde staaet grublende paa een Plet, udbrød han pludselig i de Ord: "Det Sammenhæng mellem Legemet og Sjælen er dog en uudforskelig Hemmelighed." Fra dette Øieblik af havde hans Jevnaldrende Respect for ham. Derpaa ledsagede vi Onkelen paa den literaire Reise, han i Aaret 1718 foretog til det nordlige Tydskland, med sin ziirlige Album, eller Stambog, i Haanden, som han bragte tilbage, fyldt med Haandskrifter af sin Tids berømteste Mænd, og som

Neveuen rakte os at gjennemblade. Dernæst viste han os ham paa Cathedret i Tübingen, og foreviste os Authographet til hans udødelige Dilucidationer, som Colle-giehefte for Sommeren 1724. Vi fulgte med Onkelen til Petersborg, til det derværende Academie, og til den berømte Pige fra Marienborgs, Videnskabernes Beskytterinde, Keiserinde Catharine den førstes Hof. Snart saae vi ham igjen i Fædrelandet. En riig Brevverling med Christian Wolff, med Hertug Carl Alexander, før hans Regjerings Tiltrædelse, med den gamle Fontenelle, med Venetianernes berømte General, Grev Schulenburg' blev lagt paa Bordet for os. Nu optraadte ogsaa allerede den unge Neveu handlende. Han sad hos Onkelen paa hans Viinbjerg, hvor denne havde tvende Løvhytter, aandrigt betegnede ved Inscriptionerne: operando (for Arbeid) og cogitando (for Tænkning). I det ene ordnede Geheimeraaden de fremmede Viinranker, som han — sit Fædrelands første, om end ikke meget heldige Viinforædler — havde forskrevet fra det Fjerne, og gratis uddeelt blandt Viingaardsmændene; i det andet rugede han grublende over Verdens og Guddommens Hemmeligheder, og veiledede derhos Neveuens mathematiske Studier. Denne, der var bestemt for Theologien, vandrede snart i Landets lavere Klosterskoler (1742); men efter 4 Aars Forløb saae vi ham atter (d. 3 Septbr. 1746) staae ved Geheimeraadens Side, paa en tom Byggeplads. Den unge Hertug, hans Moder og Sødskende, de fremmede Gesandter, Hoffets Damer og Cavallerer, de første Stats-

embedsmænd og en stor Folkemængde, vare tilstæde. Det var Festligheden da den første Grundsteen lagdes til det nye Slot, som forlængst har staaet reist som et af de skjønneste Fyrstepalladser, der for 66 Aar siden næsten ganske afbrændte, og atter herligere gjenreistes. Dets Plads saae vor Olding endnu tom, og hørte Geheimeraaden fremsige den opbyggelige Indvielsestale, der handlede om Architecturens og Skjønhedens Kunst efter wolffiske Principer, men med en Korthed og Concision, der var eiendommelig for den ordførende Philosoph. Neveuen erindrede endnu, efter 77 Aars Forløb, Ord for Ord Talens Hovedsætninger, og vi vare tilmode som om vi selv stode paa den endnu tomme Slotsplads, da Oldingen gjentog for os: "Det er mig overdraget, offentlig at tale et Par Ord, saa vil jeg da kortelig sige hvad der overhovedet her er at mærke, thi ved Bygning taler man om Bygning. Den sande Bygningskonst har tre almindelige Hensigter. Efter disse skal enhver Bygning være stærk, beqvem og skjøn. Skjønheden er et ydre Vidne om Fuldkommenhed o. s. v."

I October dette Aar (1746) kom vor unge Ven til Universitetet og det theologiske Seminar i Tübingen, hvor han forblev 1 Aar. Efter denne Frist forlod han det, og tillige Theologiens Studium, i det han udelukkende offrede sig til Mathematiken i dens hele Udstrækning. Han udkastede fr os et livligt Billed af sine Universitetsaar. Flittigt besøgte han en gammel Professor Krafft; hans Søn, siden russisk Statsraad og Læ-

rer hos de Keiserlige Prindser*), havde han som Student mange Gange paa Skjødet, som den lille 4 og 5aarige Lulu (Ludvig). Mere hans Ven end hans Lærer, var Doctor v. Lohenskjold, Hovmester for tvende nordiske Adelsmænd, og sildigere Professor i Historien ved Universitetet. Denne Lohenskjold var en Mand af Aand og henrivende Foredrag; men om Aftenen saae han dybere end tilbørligt i Kruset, og mere end een Gang maatte B., med nogle andre unge Venner, bære ham i Seng.

Efter Fuldendelsen af sit Universitets-Cursus, optraadte den 23aarige Yngling med et Prøveskrift i den anvendte Mathematik, af hvilket Oldingen viste os et Praxexemplar, paa hvis Postpapiirs-Titelblad vi ikke uden lønlig Forbauselse læste den foran os staaende Forfatters Navn parret med Aarstallet 1751.

Fra sin Studerepult i Tübingen førte den gamle Fortæller os til sin berømte Onkels Georg Bernhard B's Dødsleie. Han endte allerede i sit 57de Aar, altfor tidligt for Stat og Videnskaber, sit Liv i Stuttgart, Anno 1750. Det var vanskeligt for hiin Tids Theologer, at fæste nogen rigtig Liid til Rettroenhed hos en Philosoph af den Leibniz-Wolffiske Skole. Med bange Bekymring omringede derfor — hvilket Neveuen som Dievidne fortalte os — den Døendes Venner, Prælater ved den evangeliske Kirke, hans Sotteseng, og da han

*) Statsraad Krafft døde i 1815 i St. Petersborg, og vilde paa den Tid dette bliver fortalt, have været 80 Aar gammel.

allerede kjæmpede med Døden, traadte en af dem endnu hen til ham, og raabte ham i Øret, om han troede paa den treenige Gud? Geheimeraaden kunde ikke længer tale, men han holdt, med høitløftet Arm, de tre Fingre paa sin høire Haand i Veiret, til Beviis paa sin Tro, og kort efter opgav han Aanden.

Vort Ønske var opfyldt, og min Discipel tilstrækkelig underrettet om sin Helt. Forelæsningen havde varet halvanden Time, i hvilken Tid vor Olding, trods sine 95 Aar, ikke havde sat sig, men bestandig staaende havde gjort vore unge Fødder trætte.

Vi forlode ham begge med stille Beundring, jeg med det redeligt meente Løfte snart og ofte at komme igjen. Siden besøgte jeg Oldingen gjentagne Gange, og min Familie blev tvende Gange afsendt, for at lykønske ham til Tilendebringelsen af sit 96de og sit 97de Aar, og at indpræge sig det levende Billed af et tidligere Aarhundrede; thi det ældste af mine tre Børn, med hvem han i livlig Samtale spøgte, var 91, og det Yngste 94 Aar yngre end den Gamle. Alle tre have beholdt en levende Erindring om disse Besøg, og maaskee vil engang en af dem, ved en ikke ualmindelig Oldingsalder, ført over i det 20de Aarhundrede, kunne sige til sine Børnebørn: "Tænk, jeg har kjendt en Olding, der var født i den første Fjerdedeel af det 18de Aarhundrede." — "Er det ham," spørge maaskee da hans Børnebørn, "som vor curieuse Oldefader Gustav i sin Tid har beskrevet i det gamle Morgenblad?"

En Morgen fandt jeg min Gamle ivrigt beskjæfti-

get med Avisen, som han læste regelmæssig og med egne Øine, ligesom i det Hele hans Dannelse og hans livlige Aand i hans Person modbeviste den Bebreidelse, som man pleier at gjøre den høie Alderdom, at den ikke har nogen Hukommelse og Sands for den nærværende Tid. "Det gjør mig dog hjertelig ondt," sagde han, idet han rakte mig Avisen, "for Kongen af Bayern, at han saa tidligt har mistet sin Svigersøn, den herlige Helt." Jeg læste med et flygtigt Blik paa Bladet Hertugen af Leuchtenbergs, Eugen Beauharnois's Død. Een Eugen bragte os paa den anden, Prinds Eugen af Savoyen, og det viste sig nu, at Oldingen havde oplevet tvende Heltes Død, der havde samme Navn, men hvis Fødselsdage laae 117 Aar fra hinanden. Han erindrede sig godt, som Barn paa sex Aar, at have hørt fortælle om Prinds Eugen, da denne befandt sig ved Rhinarmeen. Jeg havde nu faaet den Gamle til at fortælle om sine Børneaar, og gav ikke saa snart Slip paa ham. Han havde endnu et levende Billed af Hertug Carl Alexander. Han erindrede sig det Besøg, Kong Frederik Wilhelm den Første af Preussen havde gjort hos Hertugen i Stuttgart, men ganske levende stod Carl Alexanders pludselige Død for hans Sjæl. Det var den 14de May 1737. Folket i Landet Würtemberg var høist forbittret over Jøden Süß's Stats- og Finants-Bestyrelse, og man tilskrev ham desuden en Complot mod Landets constitutionsmæssige Friheder, som netop i hine Dage skulde bringes i Udførelse. Da den unge niaarige B. vaagnede hiin Morgen, saae han hist og her Grupper af Folk, der havde sanket sig i oprørsk

Bevægelse. Man skjældte, bandede, truede. Noget Afgjørende maatte have tildraget sig om Natten. Jeg boede," fortalte Oldingen mig, „paa Postpladsen, (og nu efter 87 Aars Forløb boede han i samme Kant); da jeg nu, i min blaa Kappe, som dengang alle Disciple bare, og med mine Bøger under Armen, traadte ud af Gadedøren, for at slendre hen paa Gymnasiet, saae jeg, at Archivarius og Expeditionsraad Mez, en af Jødens Hjelpers-Hjelpere, i Slobrok, og som det syntes ganske velbehageligen, havde placeret sig i Vinduet i anden Etage i Huset ligeoverfor, hvis Eier han var. Men nede paa Gaden udenfor Huset var der opstillet en militair Vagt. Denne Omstændighed vakte min Mistanke, og som en ung Patriot paa 9 Aar kunde jeg ikke afholde mig fra at lægge min Glæde for Dagen. Jeg raabte altsaa af Kaadhed op til Herr Expeditionsraadens Vindue:

"O Metz! o Metz!
Dein' Sach' ist letz!"*)

Dermed gik jeg min Vei, og frygtede ikke for nogen Følger. Men da jeg kom hjem fra Skolen, havde allerede en Billet fra Herr Expeditionsraaden til min Fader, der var Regjerings-Registrator, indfundet sig, og fordrede at den impertinente Sønneke exemplarisk skulde straffes. Jeg undgik imidlertid denne Tugtelse, da min Fader og min Onkel deelte Landets Forbittrelse, og Expeditionsraaden havde ophørt at være frygtelig. Imid-

*) Letz, schwabisk, og betyder: forkeert, slet. Verset var ikke den unge B's. Opfindelse, men af en dengang i Omløb værende Folkevise.

lertid var Tummelen paa Stuttgarts Gader bestandig tiltaget; man sagde ganske uforbeholdent sin Mening om Regjeringen, man forlangte Hævn over Statsforræderne. Hof-Conditor *** vovede endogsaa at lade trykke og uddele en Pasqvil. Men Fru Hertuginden sendte Heidukker hen til ham og lod ham hente op paa Slottet. Der fik han fem og tyve. Ja, dengang var der endnu Frihed!" Dette **Fabula docet**, ved Slutningen af Fortællingen, bragte mig næsten til at lee, thi jeg vidste ikke, om jeg skulde søge Friheden i Pøbeloprøret, eller i Stokkepryglene.

Imidlertid føiede man sig, under Carl Rudolphs Administration, maaskee paa Retfærdighedens Bekostning, efter Folkets Villie, og den 4de Febr. 1738 saae den tiaarige Dreng, at Geheime-Finantsraad Süß-Oppenheimer, i sin røde gallonerede Galladragt, blev ført paa Sluffen til Galgen. Hovedstadens Statstjenere og alle Landets Fogder fyldte Gaderne, som Vidner til Henrettelsen.

Fra Statsactionerne førte Oldingen mig tilbage til sit Huus- og Skoleliv, og fortalte mig hvorledes det saae ud paa vort Gymnasium for omtrent 85 Aar siden. M. Weihenmayer, en høi, venlig, smuk Mand i sine bedste Aar, var Rector (fra 1732 til 1746); han var mine Børns Tip-Oldefader paa Mødreneside. I de lavere Klasser var den allerede nævnte M. Johan Ferd. Dreher høit agtet for sin fortræffelige, samvittighedsfulde Underviisning. Men han var en frygtelig Skoletyran. "Jeg havde en Broder," sagde Oldingen, "der var no-

get yngre end jeg. Denne kom engang fra Skolen, saa ilde tilredet af Dreher, at man befrygtede en legemlig Skade. Opbragt over denne Behandling gik min Fader Dagen efter op paa Gymnasiet, og lod Herr Dreher kalde ud af sin Afdeling. "Herr Præceptor," sagde han med Kulde til ham, "De har mishandlet min Søn. Jeg kunde lade lægge Sag an imod Dem for denne uforsvarlige Fremfærd; men jeg erklærer her for Dem, at jeg ikke vil gjøre det, men at jeg ved Leilighed vil tage en privat Fyldestgjørelse." Uden at oppebie Svar forlod min Fader Læreren. Leiligheden viste sig snart og uventet. Paa den Tid blev Neckar-Canalen gravet ved Landsbyen Berg. En Morgen gik min Fader ud med Assessorerne i den af Landstænderne udnævnte Committee, hvis Medlemmer vare hans gode Bekjendte, for at tage dette Værk i Diesyn. Naturligviis kunde disse Herrer ikke gaae denne Vei, der udgjør en halv Miil, uden at faae sig en lille Draabe underveis. Man gik derfor ind i Hirschbad, og tog sig en Drik Morgenviin. Denne var allerede gaaet min Fader og hans Ledsagere noget i Hovedet, da de fra Vinduerne af saae Herr Præceptor Dreher komme spadserende, med sin Stok under Armen, over Badengene (hvor i tyve Aar de kongelige Anlæg have været). Ogsaa han syntes at være paa Veien til Canalen. "Han kommer ret tilpas løbende i Garnet!" raabte min Fader, ilede ned ad Trapperne og tvers over Engene, indtil han stod for Spadseregjængeren, og spærrede Veien for ham. "Herr Præceptor," sagde han, "jeg har lovet Dem at tage privat Satisfaction for min Søns Mis-

handling; nu er Leiligheden kommen." Dermed fratog han den bestyrtede Mand hans egen Stok, og gjennemfugtlede ham ubarmhjertigt. De Herrer Landstænder saae til, og loe af alle Livsens Kræfter. Præceptoren forklagede min Fader; men da min Farbroder var Geheimeraad, saa blev Sagen naturligviis lagt paa den lange Bænk, og havde ingen videre Følger." — Jeg saae forundret paa den Gamle, og ventede igjen paa de Slutningsord: "Ja dengang var der endnu Frihed!"

Anecdoten selv syntes mig værd at meddeles, og de tvende rørende naturligviis, som Fortælleren saa skjønt indflettede, ere kostelige Bidrag til Sædernes Historie.

Jeg førte endnu mangehaande videnskabelige Samtaler med den utrættelige Olding, som jeg ikke vil fortælle, for ei at kjede mine Læsere. Med fortrinlig Kjærlighed hang han ved Prospectet om en eiendommelig Krigsskole, og ofte kunde han med Veibehag sige: "Denne Idee har jeg allerede baaret i fiirsindstyve Aar."

Henimod Enden af hans 97de Aar aftog hans Legemskræfter, og han blev anfaldet af en qvælende Brystvattersot. Omendskjøndt han maatte holde Sengen, forblev han desuagtet endnu munter og ved sin Samling. I hans Yttringer bemærkede man en besynderlig Vaklen mellem from Tro og det 18de Aarhundredes mekaniske Synsmaader. Snart lagde han sin Skjæbne tillidsfuldt i Skaberens Hænder, snart sagde han tørt: "Den store General-Doctor, Naturen, vil snart have udlaboreret paa mig! Jeg lever endnu kun vegetisk. Jeg er

som en Blomst, der er afplukket, og som man endnu en føie Stund sætter i Vand."

"Verden er en Comoedie," sagde han igjen; men frommere tilføiede han: "Herren siger: vandrer ud I Menneskebørn, og kommer tilbage til mig." I sine sidste Dage martredes Oldingen (en saadan Livsoverflod følte han endnu i sig) af Frygt for at blive levende begravet. En Efterretning, som jeg, med ualmindelig Glæde, læste i Avisen om en hundredaarig levende Olding, fremkaldte hos ham ubehagelige Følelser. Et Slags Skinsyge var vakt hos ham; han vilde ikke unde nogen anden den Ære at være den würtembergske Fontenelle, en Titel, som han af mig tidligere smilende havde modtaget. Han begyndte at tale i Vildelse, og forsikkrede mig, at det laae skrevet og forseglet paa hans Bord, at ogsaa han var 100 Aar gammel. Nogle Dage efter opgav han Aanden, 97 Aar og 11 Dage gammel, den 22de April 1825. Gjerne vilde jeg, hvis mit Embede havde tilladt mig det, viist den sjeldne Olding, der havde mig kjær, den sidste Ære. Min lille Børnehob saae Kisten bæres forbi. Men hans velvillige Arvinger skjænkede mig de interessanteste Papirer af hans Efterladenskaber.

4.

Pindse (1825) var kommen, og jeg fandt mig underveis paa en Feriereise til min Hundredaarige. Haabet gjorde de ti Mile, som laae imellem mit Hjem og hans, til en Spadseregang, især da jeg havde smittet to gode Venner, en ældre og en yngre, med mit Lieb-

haberie, og bevæget dem til at ledsage mig. Besøg hos kjære Bekjendtere, hvis Boliger laae paa Veien, en Seilads paa Neckarfloden, den lønnende Udsigt paa en berømt Bakke, Mønstringen af en Borgruin: Alt dette krydrede Reisen selv med Nydelse, uden at rykke os Maalet af Sigte.

Henimod Aften betraadte vi den skovgroede Dal, hvor vor Sylvester K., sit Fornavn troe, havde henlevet fulde 100 Aar paa sine Fædres Mølle. Den eensomme Egns dybe Taushed, de bestandig nærmere sammenløbende Bjergvægge, Dunkelheden af de høie Ege, der tilsidst fra begge Sider hvælvede deres Kroner over selve Veien, og omdannede den høitidelige Skov til Nattens Forsal, frembragte en anden Stemning i min Sjæl end den, der hidtil havde ført mig til mine Gamle. Den Udsigt, at finde Liv, hvor det ellers er udgaaet, drev mig dem imøde, og meddeelte mig selv Livsmod; denne Gang var det mig som om vi gjorde en Valfart til Døden, og jo dybere vi trængte ind i Dalen, desmere overvældedes jeg af dens Gysen. Det vilde ikke have overrasket mig, om vi vare komme til den Gamles Dødsstund, eller havde mødt hans Liigkiste.

Vi saae os i denne Eensomhed om efter en Ledsager til Oliemøllen, som endnu bestandig ei vilde vise sig, og stødte endelig paa en Landmand, der ogsaa syntes at have hjemme i Dalen. Af ham erfarede vi ikke blot, at vi kun vare to hundrede Skridt derfra, men da han gjættede vor Hensigt, meddeelte han os den Trost, at den gamle hundredaarige Oliemøller endnu levede, at

vi vilde være velkomne i hans Huus, og finde et nødtørftigt Natteherberg der.

Virkelig havde vi neppe dreiet om Kanten af Skoven, førend det eensomme hvide Huus i den allerede indbrydende Aftendæmring lyst traadte os imode fra den dunkle Skov. Den Mand, der havde sluttet sig til os, gjorde os bekjendte med Møllerens Familieforhold, og talde om ham selv med en vis Ærefrygt. Oldingen, sagde han, havde altid været et Mønster paa Blidhed og Fromhed; i hans hele Liv var der aldrig kommen en Eed over hans Læber. I alle Forhold havde han stedse viist en ustraffelig Vandel. Desaarsag var det intet Under, at ved Guds Naade Forjættelsen i det fjerde Bud var falden ham til Deel. Som et Barn fristede han sit gamle Liv med de simpleste Spiser, med Brød, Melk og Sukker.

Saaledes forberedede traadte vi ind i det lille Huus's Stue-Etage, hvor vi fandt Patriarkens Familie i 2det Led forsamlet. Huusfaderen var allerede i den modneste Manddomsalder, langt henne i de fyrgetyve, hans Kone, allerede Moder til mange Børn, havde et diende Barn ved Brystet. Saaledes slog i Stuen et nyt Aarhundrede Pinene iveiret, medens ovenover (thi der havde, efter vor Ledsagers Beretning, Oldefaderen til Huse) det gamle Aarhundred var udløbet med et livstræt Menneskes Bane. Efter gjensidig Hilsen mønstrede jeg Stuen; den kunde i sin nærværende Skikkelse ikke være meget ældre end dens ældste Beboer. Paa Kakkelovnen stod Aarstallet 1719. Familien nødte os til at deeltage i det landlige Aftens-

maaltid, som allerede ventede paa Bordet, og førte os først efter Maaltidet op til den Gamle.

I den tomme, dæmrende Stue fandt vi ham liggende i Sengen. Ved vor Indtrædelse reiste han sig, som det lod, forundret over at see sin lange Eensomhed afbrudt, iveiret, og den klare Aftens sidste Lysning hvilede over et Ansigt, som lignede en Forstenelse; Øinene vare ei alene blinde, men fast tillukkede, Kinder og Læber overtrukne med samme Muurfarve som det øvrige Ansigt; kun af Munden fremglindsede, da han aabnede den, endnu usvækket den dobbelte Række af hvide, skjønne Tænder; men Stemmens Fisteltoner syntes møisommelig at fremtrænge sig af en ved Knokkelbygningens Forsætning sammensnerpet Strube.

Det var vanskeligt at tydeliggjøre ham Hensigten af vort Besøg; dog blev han snart fortrolig dermed, da vi toge de rigelige Pengegaver op af Lommen, som vi hjemme havde samlet til ham hos mange deeltagende Venner. Ligesom næsten alle Gamles, og meget ofte endog Døendes Sind, klyngede ogsaa hans Sind sig endnu et Øieblik fast til den døde Besiddelse, og han spurgte, med barnagtig Glæde, hvormeget vi bragte? Derpaa ønskede han, til Tak for Gaven, at give Overbringeren, som han ikke længer saae, og neppe hørte, et Haandtryk, og vi grebe En efter En hans iiskolde høire Haand. Da han endelig havde fattet, hvorfor vi egentlig vare komne, spurgte han, som vaagnende af en Drøm; "Hvor gammel er jeg da?" — "Hundrede Aar og tre Maaneder, Ehni!" sagde lydeligt nok en sex og trediveaarig Ætling,

vor Værts Søster, ham i det døve Øre. "Ak, kjære Herre Gud, hvor gammel, hvor gammel! Naar vil Du opløse mig?" raabte han veeklagende. Og nu vendte hans Aand sig ganske hiinsides Graven; han fortalte os, i en efter Børns Maade drømmende Phantasies elskværdig Indbildning, at Englene allerede besøgte ham, og flagrede op og ned over hans Seng. Der blandede sig et Smiil i vor rørte Stemning, da Børnebørnene viste os de Træstave, der gik ud fra Væggen over hans Seng, og som vare anbragte efter den Gamles udtrykkelige Forlangende, paa det at — Englene, naar de vare trætte af Flugten, kunde sætte sig paa dem, ligesom en Fugl paa Pinden.

Men den alvorlige Stemning vendte tilbage hos os, da den Gamle høit begyndte at bede, og, uden at stamme, uden at tage feil eller standse, med stor Fatning og rørende Andagt fremsagde to skjønne gamle Kirkepsalmer, som allerede forlængst have veget Pladsen i vore til flau Prosa overgangne Psalmebøger.

Jeg kan ikke skildre den Følelse, der greb mig, da jeg af disse tørre, hundredaarige Læber hørte de Ord:

"Alle Menschen müssen sterben,
Alles Fleisch vergeht wie Heu!
Was dalebet, muß verderben,
Soll es anders werden neu,
Dieser Leib, der muß verwesen,
Wenn er anders soll genesen
Der so großen Herrlichkeit,
Die den Frommen ist bereit."

Den alvorlige, ikke følesløse Monotonie, hvormed

han sagde disse og de følgende Stropher, gik mig dybere til Hjerte, end om jeg havde hørt dem forelæses med den største Kunst og Udtryksfuldhed; men hans Stemmes Styrke voxede, dens Klang blev mere melodisk, dens Accent udtrykte uventet levende Tillid og Glæde, da den Bedende kom til de Ord:

"O Jerusalem, du Schöne,
Ach, wie helle glänzest du!
Ach, wie lieblich Lobgetöne
Hört man da in stolzer Ruh!
O der großen Freud' und Wonne!
Jetzund gehet auf die Sonne,
Jetzund gehet an der Tag,
Der kein Ende nehmen mag!"

Den Gamles Øine syntes at ville aabne sig, for at see Herligheden, men ogsaa vore Sjæle bleve ved disse Ord gjennembævede af en sød Ahnelse om Udødeligheden.

Da Oldingen havde endt, vovede jeg neppe mere at føre hans Blik tilbage fra Himmelen til den afmaalte jordiske Løbebane. Ogsaa var mit Forsøg at aflokke ham en eller anden Fortælling fra fordums Tider frugtesløst. Ligesom hine Gamle i Verona, i Claudians berømte Epigram, havde den Lykkelige tilbragt sit hele Liv paa sine Fædres Grundstykke. Ogsaa for ham laae den nære Hovedstad fjernere end Indien; det Huus, Barnet havde seet, saae endnu bestandig Oldingen; hvad andet havde han skullet fortælle, end, som Hine, om Skovens Eeg, han havde kjendt i sin Spire, og som var bleven ung og gammel med ham? Det var derfor ei at undres over, at jeg, i det jeg trættede hans Øre

med Spørgsmaal om gamle, berømte Landsmænd, endelig fik det Gjenspørgsmaal til Svar: "om jeg da ikke kjendte Byens Trompeter i Ludvigsburg, hans 70aarige Søn?"

Dette komiske Spørgsmaal flyttede os fra Himmelen igjen fuldkommen ned paa Jorden, og smilende beredede vi os til at tage Afskeed fra den Gamle. Han sagde deeltagende: "Lev vel, I kjære Mænd! Sørger man ogsaa for Jer dernede?" Derpaa lagde han udmattet sit Hoved tilbage paa Puden, og raabte smerteligt: "O hvor koldt, hvor koldt!"

Hans Børnebørn hyllede omhyggeligt Overdynen over ham, og vi vendte tilbage til Stuen underneden, for at udhvile paa det Straaleie, man der havde redet os. Den næste Morgen ved Daggry forlode vi Hytten, efterat vi endnu havde kastet et Blik paa den Hundredaariges slumrende Ansigt. Nogle Maaneder efter forandrede han, som vi siden have erfaret, for første Gang i hundrede Aar, sin Bopæl, forlod den Skovdal, hvor han var født, og drog, ikke uden Munterhed, hen til en anden Sønnesøn paa det frie, varme Land. Men han udholdt ikke denne Forandring. Han døde der i Slutningen af Aaret 1825, hundrede Aar og syv Maaneder gammel, efterat den eneste Søn, han havde tilbage, den 70aarige Trompeter, endnu før ham, havde opgivet Aanden ved hans Side.

5.

For at komme til den fjerde og sidste Sjeldenhed i min Samling, maae Læserne med mig belave sig paa

en større Reise, thi jeg fører dem lige til Paris. Vel vilde jeg sige en Usandhed, hvis jeg paastod, at denne Feriereise, som jeg foretog i Paasken 1827, kun havde været en Brudgomsfart til en Hundredaarig; men det tør jeg forsikkre dem, at blandt alle de Mærkværdigheder og Herligheder, som droge mig hen til det moderne Livs Hovedstad, en Opdagelse af hiin Art, der ikke vel kunde undgaae mig blandt en Folkemængde af 900,000 Sjæle, straalte mig imøde som et Haab af første Størrelse.

Saa lader os da tilsammen styre hen imod Invalidhusets forgyldte Kuppel, der allerede skinner os imøde over Seinefloden, fra det vide Fjerne; thi hvis min Skat er at søge nogetsteds i Hovedstaden, saa er den sikkert skjult bag hine Mure.

Vi træde ind i den ydre Forgaard; vore Øine maale med Forbauselse den prægtige Bygnings Høide og dvæle et Øieblik paa Frontispicens overmalede Gavl. De bemærke Sporene af udslettede Bogstaver, og endelig fremtræde som en udslettet Drøm de Ord:

Unité. Indivisibilité. De. La. République.

Skjæbnesvangre Indskrift, der saa sælsomt blev paatvunget den gamle Despot Ludvigs Værk, ogsaa du tilhører allerede en her nu længst udløben Aera, og Tiden har jordet dig!

Klokken er over 10 om Morgenen, og i den indvendige Gaard af den uhyre Kolonie, som danner en lille Stad for sig selv, aabner sig et nyt Tidsafsnit for os; men ogsaa det ligger allerede bag ved os, og er blevet til Historie. Her ere de levende Ruiner af det nye Verdens-

monarkie, her opføre Heltene fra Austerlitz og hundrede Feltslage, skjulte for den fornyede Kongestads Blik, deres alvorlige Vagtparade. Vilde man tælle deres Skare efter de Arme og Been, som her ere forsamlede, saa vilde der kun udkomme et ringe Tal; thi mange marschere kraftigt frem ved Trommens Lyd, men paa tvende Træbeen. Det er vanskeligt at afholde sig fra Taarer, naar man seer saamegen Hæder, forenet, som Medlemmerne af en undertrykket Kirke, her at festligholde en lønlig Sammenkomst. Vi hilse Rækkerne af disse Brave, og lade os føre ind i Husets indre Værelser, thi vi forske jo efter et Liv, der længe, længe før dette henrundne Tidsrum af Seier og Hæder, var Dievidne til Tider, som ikkun tildrage sig vor Opmærksomhed ved den frygtelige Corruption af Samfundet, der gjemte Spiren til de Omvæltninger, som nu i den anden Generation udbrede sig over tvende Verdensdele.

Man førte mig og min Ledsager, en ung Læge fra Hamborg, ind i Husets Infirmerie: saaledes hedde Sygeværelserne. Rummelige Senge, med hvide Forhæng, ere, med de fornødne Mellemrum, anbragte paa høire og venstre Side af den brede Gjennemgang. Barmhjertige Søstre, i simpel Nonnedragt, ilede gjennem Salene; som i alle Stadens offentlige Hospitaler, er ogsaa her Sygepleien overdraget til dem. Jeg speidede fra Seng til Seng, om ikke bag Forhængene dette Hospitals Senior, om hvem man havde talt til os i ubestemte Udtryk, skulde lade sit livstrætte Hoved tilsyne. Men jeg opdagede kun meget yngre, om end meget lidende Ansigter. Endelig standsede

Sergeanten, der var os medgivet som Veiviser, for et tomt Sengested. "Fader Prevost!" raabte han, i en fortrolig Tone, og bag Sengestedet fremtraadte, i fuld Invalidepuds, med den trekantede Hat skjævt paa Hovedet, den blaa Ordenantsfrakke med den røde Krave, vel sluttende om Kroppen, en lille, men undersætsig, og af Alderen stærkt krummet Mand, der netop forlod sin Suppetallerken, hvori han selv brokkede sit Middagsbrød. Paa hans Høgenæse gjenkjendte man let Franskmanden. De rødlig anløbne Øine, den rynkede Hud, lode vel slutte til en høi Alder, dog kun omtrent paa en 80 Aar. Sandserne syntes hos ham endnu at være i fuld Virksomhed. I det mindste forstod og besvarede han vor Hilsen paa Stedet, og tilraabte os, fuldkommen tydeligt, kun langsommere end den nuværende Slægt pleier: "Aha, er det de Herrer, som forleden Søndag vilde besøge mig?" Vi havde virkelig været der engang i Forveien i Storm og Regnveir, men havde faaet til Svar, at Oldingen var gaaet ud. "Er det muligt," spurgte jeg, "at De i et saadant Veir kunde forlade Huset? Hvor var De da henne?" — "I Oratoriet," svarede han. Det var en Kirke, tre Fjerdingvei fra Invalidhuset. "Det er sandt, jeg blev gjennemvaad, men hvad skader det mig!" — "O! Fader Prevost marscherer som en Gud, og har endnu alle sine Sandser!" sagde Sergeanten, idet han klappede ham paa Skulderen. Jeg befrygtede allerede, at man havde ført os vild, og at vi stode for et Hverdags-Exemplar fra Aarene 40. "Hvor gammel er De da, min Herre?" spurgte jeg mistroisk. "Mine Her-

rer," svarede han lydeligt og med fransk Gebærdespil, "jeg er født i Aaret 1720; til næstkommende 6te Novbr. bliver jeg 107 Aar gammel. Jeg kom i Krigstjenesten 1740. I samme Aar var jeg med i Slaget ved Fontenay. Vi vandt dette Slag! (tilføiede han med Velbehag). Det var Hertugen af Biron og Marschallen af Sachsen, som dengang commanderede." — "Hvorledes?" raabte jeg, ganske forbauset, "De har endnu kjendt Marschallen af Sachsen?" — "Om jeg har kjendt ham!" raabte han, smilende og livligt. "Ja, jeg er gammel, mine Herrer. Jeg hører ganske og aldeles til Ludvig den femtendes Aarhundrede!" Mit Øre længtes efter gamle Historier; men til min store Sorg erfarede jeg af Invalidhusets Erkefader, at han var født i Piccardiet, og havde henlevet hele sin Ungdom i denne Provinds, og sin Manddom i Leire og i fremmede Lande. "Jeg har ogsaa været i deres Land, mine Herrer, thi jeg sad længe som Fange i Exeter," sagde han. Han havde saaledes antaget os for Englændere, for hvilke et saadant Liebhaberie, som jeg øiensynligen drev, vistnok ret godt passede. Da han hørte, at vi vare Tydskere, mumlede han noget om Flanderen, som han regnede med til Tydskland.

Den Gamle syntes imidlertid at blive utaalmodig, thi hans Kjødsuppe, ved hvilken han staaende havde modtaget og samtalet med os, blev kold. "Det er hans Middagstid," hviskede vor Veiviser os i Øret. "Han spiser til Middag Klokken 10, og til Aften Klokken 4, altsaa een eller to Timer førend vore nuværende Parisere sætte sig til Middagsbordet."

Vi holdt Oldingen skadesløs for denne Afbrydelse ved en lille Pengegave, som han med skamfuld Taknemmelighed modtog, thi Folkene i dette Huus savne intet. Jeg tog Manden fra Anno 1720 trofast i hans kolde Haand. Næsten kunde han have været Rousseau, tænkte jeg, thi han var kun 8 Aar ældre. Ogsaa Voltaires første Skribenthæder kunde han have oplevet, hvis han havde været af en anden Stand. Diderot var ganske hans Samtidige. Men den franske Revolution fandt ham allerede ved Dørtærskelen til det 70de Leveaar.

Erkeoldingen hævede den krummede Nakke saa godt han kunde, og tog Afskeed, med fast militair Holdning, i det han, med fransk Ziirlighed, søgte at tiltale os, ved hvilken Leilighed Ordene rigtignok ikke saa hurtigt stode til hans Tjeneste. Dog endte han ganske høitideligt: "Messieurs, j'ai l'honneur de vous souhaiter tout ce qui vous est propiée!"

Sergeanten førte os endnu forbi en 92aarig Capitains Seng, der, omendskjøndt han var 15 Aar yngre end Prevost, dog var ganske vanziret af Alderdom og Lidelser. Som en ægte Discipel af Encyclopædien, tilraabte han os fra sit Leie: "Jeg er nær ved at forgaae af Steensmerter, mine Herrer! men hvad skal man gjøre? Naturen vil det, man maa adlyde."

Medens vi tiltraadte Tilbageveien gjennem de lange Værelser og Gange, gjød Sergeanten endnu en Draabe Malurt i mit Glædes-Bæger, thi han sagde: "De er kommen 2 Aar for silde, for at drage rigtig Nytte af Deres Kjærlighed til gamle Mennesker. Endnu i 1825

vilde De her have truffet den 114aarige Peter Huet, en høi martialsk Mand, der havde omseilet Verden med Bougainville, været med i mange Slag, og derhos endnu indtil sin høieste Alderdom var fuld af Livskraft. Han kunde endnu erindre sig Aaret 1713; han var en født Pariser, dengang to Aar gammel. En Dag hørte han Støi paa Gaden; hans Moder løftede ham i Veiret ved Vinduet; der kom kongelige Løbere og en med sex Heste forspændt Stadskarosse. Vive le Roi! lød det, og Drengen havde, fra dette flygtige Øieblik af, indpræget sig Ludvig den fjortendes Ansigt med hans Alongeparyk, og det er endnu ikke 2 Aar siden, at han skildrede os ham for sidste Gang. Sildigere saae han Fru de Maintenon *) at uddele Brød til de Fattige. Orleans, Regenten, Egalités Oldefader, stod ganske levende for hans Aand, ligesom hele Ludvig den femtendes Regjering. Men Revolutionen, Bonaparte, Keiserdømmet, Alt dette var ham som en Drøm. Da han derimod i Aaret 1820, i sit 109de Aar, i Hertugen af Bourdeaux oplevede den ottende Bourbon=Generation siden sin Fødsel, da vaagnede det gamle Liv endnu engang hos ham, han trak den Uniform paa, han havde baaret for 70 Aar siden, og præsenterede Gevær for Ludvig den Attende ved hans yngste Ætlings Vugge."

Sergeanten lod en Braad tilbage i mit Bryst, da han efter disse Ord tog Afskeed fra os ved den store Portal til Invalidhuset. Til min Qval faldt ogsaa hiin

*) Født 1635, død den 15de April 1719.

120aarige Neger i Kapstaden mig i Tankerne, han, der i Aaret 1801 var traadt for sin Herre, for at gratulere til det nye Aarhundrede, med det Tillæg, at det var anden Gang han bragte denne Lykønskning. Efter min Alder kunde jeg godt have været Tilskuer ved denne Scene. Under saadanne Tanker steeg jeg bedrøvet i vor Fiakre, der holdt udenfor Forgaarden.

Mine Fortællinger ere tilende, og jeg vender mig hurtig bort fra dig, gunstige Læser, for ikke at see dig lee. Dog vil du tilgive mig en uskyldig lille Naragtighed, der, som man maa bevidne mig, hverken overfalder mig i Skolen, eller i min Omgang med Muserne; du vil gjerne unde den en beskeden Plads i dette Blad. Maaskee har dog Noget overrasket, underholdt, vel endogsaa rørt dig, og naar Andet er forekommet dig latterligt, eller kjedsommeligt, saa tildæk det med din Kjærligheds Kaabe, og siig med Skaansomhed: "Det kommer af at han er en Samler."

Kromandens Drøm.

En irlandsk Fortælling.

Af "The O'Hara Family *).

Markedet i en lille affondret Kjøbstad, paa Sydostkanten af Irland, var forbi, og efterfulgtes af en Døsig-

*) Fra: "Friendships Offering; a Literary Album and New Years Present, for 1829."

hed, forholdsmæssig til den opvakte Livlighed, det aldrig undlod at fremkalde. Men af alle Byens Beboere lede dens Værtshuusholdere meest under denne Reaction af Udmattelse og Tomhed. Faa af deres Herberger vare aabne i den lyse Middagsstund; og nogle — de meest misundte af deres Medbeilere — forbleve endog lukkede efter den Tid. Af disse sidste vare mange af den laveste Slags; i Grunden kun smaae Hytter, der begrændsede Byens yderste Ender, eller laae eensomt paa Landeveien, et godt Stykke Vei fra den.

Omtrent Klokken 2 om Eftermiddagen blev et saadant "Beværtningssted for Folk og Heste" — det alleryderste af den nævnte Art, som laae imellem Byen og den vilde Bjergegn, der støder til den — oplukket af Kromadamen, som netop var kommen op af Sengen.

Hytten bestod kun af to Værelser, og neppe endda andet end af Navn; thi det halvgibsede, af Vidiefletninger og Straa dannede Aflukke, som skulde afskjære et Slags Sovelukaf fra det hele af Leervægge omgivne Rum, var kun lidet høiere end en fuldvoxen Mand, og desuden revnet og luftaabent paa mange Steder. Vi ville imidlertid lade Sovegemakket staae ved sit Værd, medens Læseren kaster sit Blik ind i Hovedrummet, som undertiden førte Navn af Kjøkken, undertiden af Skjænkestue, og til andre Tider igjen af Dandsesal. Bænke, der havde staaet langsmed Væggene, og Planker, der skulde forestille Borde og vare satte til Støtte foran dem, vare deels væltede, deels sønderbrudte. Tin-Potte- og Pæglemaal, bulede og knækkede, eller fladtrykkede mellem hverandre, og

Stumper af kurveflettede Glastumlinger laae ved Siden af dem. Leergulvet var skrabet af Træskoesøm og furet af skarpe Jernhæle, som Tegn paa den kraftfulde Dands, der nylig var bleven opført paa det. I en Krog stod endnu, fuld af Kridtstreger, en tom Øltønde, som nylig havde været Sækkepiberens Throne, hvorfra han havde blæst den begeistrende Storm af Contradandse og Valse. Mellem den gule Torveaske paa Arnestedet laae en gammel sodet Tinkjedel uden Tud — et Hovedredskab til Brygningen af koghedt Vand til Whisky=Punsch — og dens blode og endnu varme Leie deeltes af en rød Kat, der, gjennem en Sprække, havde listet sig ind fra sine egne Nattesværmerier, og ligget der siden Daggry. Det eneste, med fire Ruder smykkede Vindue i Værelset var endnu tilsløret af det plumpe Skod, der dreiede sig paa Læderhængsler; men gjennem den vidtgabende Skorsteen kom der tilstrækkeligt Lys til at de her beskrevne Gjenstande kunde blive synlige.

Husets Herskerinde aabnede Bagdøren. Hun var en Kone paa de fyrgetyve, med en robust, knokkelriig Figur, et bredt, rosenrødt Ansigt, mørke, smukke Øine og en veldannet Næse; men hun var derhos af Naturen begavet med en saa bred Mund, at den uimodsigelig forkyndte hendes rene, oprindelige irlandske Herkomst. Efterat hun havde stukket Hovedet ud af Døren, for at trække lidt frisk Luft, og derpaa holdt en med et Spark endende Sparlagensprædiken for en sulten Griis, der skrigende og gryntende løb hende om Benene, for at fordre sin længe forhalede Frokost, satte hun sin Kappe tilrette

trak sine Lærredsærmer ned, bandt og heftede sit Hvergarns Skjørt op bag paa, og sagde i en lydelig befalende Tone, i det hun talde ind i Sovekammeret: "Naa, vil Han see at komme op," hvornæst hun ivrigt, skjøndt just ikke tidligt, gav sig ifærd med at rydde op i Krøstuen.

Under sin Tumlen standsede Damen af og til et Øieblik, og lyttede efter, om Intet vilde til at røre sig inde i Sovegemakket; men tilsidst tabte hun Taalmodigheden, og udbrød:

"Naa, saa gid Du faae en Ulykke, Jer Mulcahy, har Du ikke sovet ud endnu? Eller kanskee Du har lettet Dig og stjaalet Dig til at gabe i en af de gamle, unyttige Skroller, som gjøre Dig til den kjedeligste Mand, en stakkels Kone nogensinde kan leve under Tag med? Ak, det var ogsaa det fordømte Tøi, der fik Dig til at forlade Din nette Skomagerboutik og Stue, midt inde i Byen og flytte herud, Pokker i Vold, for at sælge Snapse og Øll i Potteviis til alt det Ripsraps fra Landet, istedetfor at sye de pene Støvler og Skoe, som Du før paa en honet Maade brugte Tiden til."

Under denne Tiltale traadte hun ind i hans, eller rettere hendes Kammer, i det Haab, at hun skulde gribe ham i at ligge og dovne, og læse i Sengen en af de gamle forrevne Bøger, som vistnok, ved hans Forkjærlighed for saadan Lecture, eller snarere for en Dovenskab, der yttrede sig paa denne Maade, havde været Hovedaarsagen til at det var gaaet til agters med ham i Verden. Men Manden, der sandsynligviis endnu var træt i Kroppen af Gaarsdagens usædvanlige legemlige Anstrængel=

ser, laae kun i en behagelig Morgenslummer, som Madam Mulcahy først havde formodet; og da hun havde rystet og rusket ham, vel for tyvende Gang denne Morgen, og skjeldt ham ud, indtil den modløse Klodrian vred sig og flæbede, eller lod som om han gjorde det, vendte Damen igjen tilbage til sin huuslige Dont.

Hun forsømte imidlertid ikke at holde ved at kalde paa ham hvert halve Minut indtil Hr. Jeremias Mulcahy endelig kom skrævende ind i Kjøkkenet; en opløben, men ikke desmindre af Naturen vantreven Figur, der engang havde været behørigt udspækket, men som nu bar sit gamle Skind, ligesom sine gamle Klæder, løsthængende om sig; og de gamle Klæder bestode i et Par afblegede, lugslidte, halvglindsende Kassimirs Knæbuxer, og en gammel aflægs sort Kjole, de sidste Levninger af hans forrige Søndagsstads, hvortil han nylig havde føiet en Kalveskinds Vest, et Par grove, himmelblaae Bondestrømper og et Par Træskoe. Hans nedhængende Kinder og Læber vidnede i Forening om hans nærværende slette Levemaade og huuslige Slaverie; og et af hans Øine, som havde været blindt siden han havde havt Smaakopper, bar hverken Plaster eller Bind, omendskjøndt det i bedre Dage pleiede at være omhyggelig skjult — en Opmærksomhed, som han troede ufornøden paa det lave Standpunkt, han nu beklædte i Samfundet.

"Aa, Cauth! aa, Du kan aldrig troe hvor jeg havde en fæl Drøm," sagde han, idet han traadte ind.

"Det kan jeg sagtens troe, Din Dosmer," svarede Cauth, "naar pleier Du at sove uden at drømme et eller

andet forkeert Tøi, som plager mig den hele Dag Gud har ladet skabe, indtil Natten falder paa og Du faaer en frisk. Fy Dig an, Jer, vær dog ikke altid saadan en Dosmerpande! Bryd Dig nu bare slet ikke om Drømmen, men kom og tag en Haand i med — Du seer, her er fuldt op at bestille. See, der ligger Tintøiet, sank det op — naa, rap Dig, Mand! — og bær det ud i Haugen. Der kan Du sætte Dig paa den store Steen, i Soelskinnet, og lave det saa godt istand som Du kan faae det — jo, det seer net ud fra inat! Naa, vil Du rappe Dig, Mand, og gjøre hvad jeg siger Dig!"

Jer strøg sig taalmodig med Ærmet om Munden, samlede Tøiet op, og gik ned i Haugen — en lille Plet Jord, som var overflødig begroet med Kartofler og nogle Grønkaalshoveder. Madame Mulcahy blev flittigt ved sin Dont indtil hendes egne Fornemmelser varede hende ad, at det var Tid at tænke paa Mandens Frokost, eller snarere Aftensmad; thi Solen var allerede saa langt henne, at det maatte være mange Timer over Middag. Hun satte nu sin Kartoffelpotte over Ilden; og da Kartoflerne vare kogte tog hun en Træbakke fuld af dem, og en Mugsuur Melk, for at bringe det ud til Jer, da hun i sit stille Sind havde besluttet, at han ikke skulde gaae fra sin nyttige Syssel med at gjengive Potte- og Pæglemaalene Endeel af deres forrige Façon.

I det hun traadte ud af Bagdøren og fik Øie paa ham, blev hun staaende som fastlænket i taus Forbittrelse. Han vendte Ryggen mod hende, for at Solen ikke skulde blænde ham, og medens Tinmaalene, der laae hulter til

bulter rundt om ham, ikke syntes at have profiteret stort af hans Vindskibelighed, sad han paa sin kjære runde Steen, og læste halv høit og med megen Opmærksomhed, for sig selv i en af de unyttige Skroller, som han udentvivl havde smuglet ud i Haven, i sin Lomme. Madame Mulcahy satte Bakke og Mug fra sig, listede sig frem paa Tæerne, naaede ham, uden at blive hørt, snappede ham det daarligt sammenhængende, snavsede Værk af Haanden, og kylede det ind i Naboens Grønkaal.

Jeremias klagede sig, i sin sædvanlige Begrædelses-Tone, og erklærede, med grædende Taarer: "at hun kunde heller aldrig lade ham være med Fred — nei, hun kunde ikke — og han vilde hellere lade sig hverve til Soldat, end føre saadant et Liv, Aar ud og Aar ind — ja det vilde han."

"Naa, saa gjør det da! for mig gjerne! — og tag den dovne Køter der, med sig!" raabte hun, i det hun pegede paa en forpjusket Hundehvalp, der havde ligget høist lykkeligen sammenkuget ved sin Herres Fødder, indtil Madamen kom, men som nu holdt skarpt Øie med hende, med halvtspidsede Øren og vidtaabnede Øine, omendskjøndt den endnu ikke havde forandret sin liggende Stilling. "Neis Pokker i Vold, Din forbistrede Hvalp!" vedblev hun, idet hun greb et Pæglemaal, hvori der endnu var en lille Nest af Øl tilovers fra i Nat, og hældte det over Hovedet paa Hunden, der øieblikkelig sprang op, foer tilside, og tudede saa høit som om den var bleven mørbanket. — "Ja vist — tud nu ligesom sin Herre, for Ingenting — bare fordi man vil faae dem til at røre deres lade Lemmer — vil

Du holde Kjæft, Dit Bæst!" — hun bukkede sig ned efter en Steen — "tuder den ikke som om jeg havde skoldet den over hele Kroppen, den Varulv!"

"Du husker jo nok, Cauth, at Du engang skoldede den med koghedt Vand nedad Ryggen, det er da intet Under at det stakkels Kræ siden har været bange for Dig," sagde Jer.

Denne Bebreidelse, der blev gjort gjeldende baade af Hunden og dens Herre, var grundet i Sandhed. Da den var en lille Hvalp, havde Madam Mulcahy, for at faae den fra at løbe hende om Benene, naar hun stod ved Skorstenen, rigtignok tømt en Sløvfuld kogende Kartoffelvand over den stakkels Hvalps Ryg, og fra dette Øieblik af behøvede man knap at spilde en Draabe af det koldeste Vand, eller andet Væde, paa nogensomhelst Deel af dens Krop, førend den troede at den igjen blev skoldet, og styrtede ud af Huset, hylende og tudende over den græsselige Torturs indbildte Rædsler.

"Naa, vil Du spise Din gode Middagsmad, Jer Mulcahy, og love at Du vil hjelpe mig, naar det er bestilt? — Hellige Guds Moder!" afbrød hun sig selv, idet hun vendte sig mod det Sted, hvor hun havde sat det lovpriste Maaltid — "see, Din Ulykkesfugl! Aldrig skal jeg vende mig for Dine dumme Stregers Skyld, uden at den forbistrede Griis er efter mig — der har den nu spildt den søde Melk, og snasker den deilige Fløde i sig som om det var en Mundfuld Valle!"

Jer lovede, hjertelig bedrøvet over denne Scene, at arbeide flittigt saasnart han havde faaet Maden, og hans

Halvpart lavede, efterat hun med en Høetyv havde pryglet Grisen ind i dens Sti, et nyt Maaltid til ham, og begav sig derpaa ind, for at nyde sit eget under Tag, og derpaa at fortsætte sin Dont.

Omtrent en Time efter tænkte hun netop paa at aflægge et nyt Inspectionsbesøg hos ham, da Jeremias's Røst naaede hendes Øre, og hun hørte ham raabe i afbrudte Toner: "Cauth! — Cauth! min Skat! For Himmelens Skyld, Cauth! hvor er Du?"

I det hun kom løbende, fandt hun sin Mand siddende opreist, skjøndt ikke paa den runde Steen, men imellem den endnu urørte Dynge af Potte- og Pæglemaal; hans koparrede Ansigt var meget blegt, hans ene Øie stirrede vildt hen for sig, hans Hænder vare sammenfoldede og rystede, og Sveden perlede paa hans Pande.

"Hvad!" skreeg hun, "Tintøiet er Altsammen ligesom jeg forlod det!"

"O Cauth! Cauth! tænk dog ikke paa det — men tael venlig til mig, Cauth, og trøst mig!"

"Naa, hvad fattes Dig da, min Skat?" sagde hun, idet hun kjærligt tog hani ved Haanden, da hun nok saae hvor forskrækket han var.

"Aa, Cauth, aa! Jeg havde igjen saadan en fæl Drøm, nu i Øieblikket, og det var for ramme Alvor."

"En Drøm!" gjentog hun, idet hun slap hans Haand, "en Drøm, Jer Mulcahy! Og efterat Du har faaet Din gode Middagsmad, Jer, gaaer Du og falder i Søvn, for at komme med en ny Drøm til mig, iste-

detfor at bestille hvad Du skulde have gjort for fem Timer siden!"

"Skjænd ikke paa mig, Cauth, ikke nu! Tøv lidt, og hør bare hvad jeg vil sige Dig, og siig mig saa hvad Du vil. Du veed den eensomme lille Dal, mellem Bakkerne, hvor Veien gaaer til Kilbroggan? Nu Cauth, der var jeg i Drømmen; og jeg saae to Matroser, der vare trætte efterat have slidt og slæbt hele Dagen igjennem, siddende foran en af de tykke Klipper, som staaer iveiret paa det vilde Sted; og de spiste eller drak; jeg kunde ikke rigtigt blive klog paa hvilken af Delene det var; den ene var en høi, stærk, bredskuldret Mand, og den anden var ogsaa stærk, men lille og undersætsig, og medens de sad allerbedst og talde meget høfligt til hinanden, tænk engang, Cauth, saa seer jeg den store Mand putte sin Kniv ind i Livet paa den lille Mand; og saa gave de dem begge til at brydes og skrige i Munden paa hinanden, saa at Klipperne gave Gjenlyd efter det; men tilsidst saa laae den lille Mand der og var død; aa, Gud give jeg aldrig maa blive salig, Cauth, om jeg ikke saae det ligesaa grandgiveligt som jeg nu seer Dig her i Haugen! og saalænge jeg har levet, Cauth, har jeg aldrig havt saadan en Skræk, og — aa Cauth! hvad er nu det?"

"Hvad det er, Din Drømmenar, det er ikke andet end en Gjæst, der endelig kommer ind i Kjøkkenet — det er nok paa Tiden at vi seer een denne velsignede Dag. Naa, vil Du see at komme paa Benene, Du, med Dit Drømmesludder — hører Du ikke at det banker paa Døren?

Jeg vil blive her, for i det mindste at faae et af Pæglemaalene i Orden — for jeg seer nok, at jeg kommer til at gjøre det."

Jeremias reiste sig, sukkende, og gik igjennem Bagdøren ind i Hytten. Faa Sekunder efter kom han styrtende ud igjen, endnu mere bleg og forskrækket end han havde forladt hende, og stirrede paa hende, i det han støttede sine Lænder mod den lave Haugemuur.

"Naa, plager den Onde Dig, Jer Mulcahy — (Gud forlade mig at jeg bander!) — hvad gaaer der nu af Dig?"

"De er inde i Kjøkkenet," hvidskede han.

"Naa, og hvad vil de have?"

"Jeg har ikke talt et Ord til dem, Cauth, og de ikke heller til mig; — jeg kunde ikke — og jeg vilde ikke, for Alt hvad der er til; jeg saae dem bare staae derinde ved Siden af hinanden, i Tusmørket, bag ved Døren, og jeg kjendte dem igjen ligesaa snart jeg saae dem — baade den store og den lille."

Med Spottegloser over hans Drømmerier, hans Kujonerie og hans Dumhed, ilede Damen ind, for at opvarte sine Gjæster. Jeremias hørte hende tiltale dem med lydelig Røst, og at de svarede hende i hæse Toner. Hun kom ud igjen, for at hente to Pæglemaal til at tappe Øll i, og befalede ham at følge efter hende, for at holde Gjæsterne med Selskab. Han blev staaende uden Bevægelse. Kort efter kom hun ud igjen, og stødte ham foran sig ind i Huset.

Han satte sig saa langt som muligt fra sine Gjæ-

ster, og havde Møie med at fremstammme et "Lyksalig Godaften, mine Herrer," som de besvarede paa djærv og trohjertig Søemandsviis. Han saae ikke meget hen paa dem; men dog nok for at opdage, at de talde sammen som gode Venner, drak Skaaler, og rystede hinanden i Haanden. Den høie Matros spurgte ham paa eengang hvor langt der, ad Gjenveien, var til en By, hvor de vilde være Natten over, og som heed Kilbroggan? — Jeremias foer op af sit Sæde, og hans Kone var, efterat have seet hen paa ham og brummet mellem Tænderne, nødt til at svare for ham. De tømte deres Kruse, betalte Øllet, stak et halvt Brød og en stor Humbel flet Bondeost til sig, med de Ord, at det kunde være, de blev mere sultne, naar de havde gaaet nogle Miles Vei, end de vare nu, og stode op, for at forlade Hytten. Jeremias saae sig meget urolig omkring. Hans Kone var til al Lykke forsvunden; han snappede sin gamle Hat, og styrtede, med større Kraft end han nogensinde kunde mindes om sig selv, afsted, for at vinde et kort Forspring for dem paa Veien. De naaede ham snart, og Jeremias hilste nu, med en uimodstaaelig Tilskyndelse af sin Samvittighed, den Lille, og bad at maatte tale et Par Ord med ham under fire Øine. Med kjendelig Forundring gik Matrosen tilside med ham. Jeremias advarede ham først løsthen for at gaae længere iaften, da det vilde være ganske mørkt inden han naaede Bjergpasset, paa Gjenveien til Kilbroggan. Matrosen brød sig kun lidet om hans Advarsel. Han blev alvorligere, forsikkrede, hvad dog ikke var Tilfældet, at det var en grumme slem Vei,

hvorved han meente at der var Røvere. Men den djærve Ulk brød sig ligesaa lidet herom, og vendte sig fra ham. "Aa, stop, min Herre! stop min Herre!" vedblev Jeremias, "jeg har endnu noget at sige ham;" og han fortalte ham nu sin Drøm, og forsikkrede, at han tydeligt havde seet den Person, han talde med, blive overfaldet og myrdet af sin store og stærke Kammerat. Den Lille saae først paa Jer, og derpaa meget alvorligt ned mod Jorden: men brast Øieblikket derpaa i en høi, og som Jeremias syntes, gyselig Latter, og gik hurtigt bort, for at indhente sin Skibskammerat. Jeremias vandrede hjem igjen, med et saare bekymret Sind.

Henimod Daggry næste Morgen vaagnede Kromanden i en ahnelsesfuld panisk Skræk, og vakte sin Kone, for at hun skulde høre en lydelig Banken, og en Støi af høiróstede Stemmer ved deres Dør. Hun paastod, at hun intet kunde høre, og skjeldte ham ud, fordi han havde forstyrret hende i hendes Søvn. En Gjentagelse af denne Støien overbeviste hende imidlertid om hendes Vantroe, og viste at Jeremias idetmindste for første Gang i sit Liv havde Ret. Begge stode op, og skyndte sig med at aabne Døren.

Da de havde trukket Skaaden fra den yderste Dør stod udenfor den en velklædt Herre, omringet af en Sværm af Byens Folk. Han havde paa Gjenveien til Kilbroggan mellem Bakkerne, opdaget et dødt Menneske, der laae i sit Blod, og havde Matrosklæder paa; han var forfærdet vendt tilbage, havde vakt Folkene i Byen, og Nogle af dem, der erindrede at have seet Madam Mulcahys

Gjæster Aftenen iforveien, bragte ham nu til hendes Huus, for at høre hvad hun vidste at forklare om Sagen.

Forend hun kunde sige et Ord, faldt hendes Mand bevidstløs om ved hendes Side, og gav sig ynkeligt. Medens de Omkringstaaende løftede ham op, slog hun Hænderne sammen, og udstødte det ene Udraab efter det andet, som Fruentimmerne i Irland gjerne pleie naar de enten ere meget bedrøvede, eller forundrede, eller arrige; og nu, ligesaa stolt af Jeremias's Spaadomsgaver i Drømme, som hun før havde været vred over dem, fortalte hun hans Syn om Mordet, og bekræftede, at de to Matroser havde været der i Huset, næsten paa samme Tid som han var ifærd med at gjøre hende til Fortrolige af sine prophetiske Drømmerier. Tilhørerne traadte forstenede tilbage, korsede sig, sloge sig for Brystet, og raabte: "Gud frie og bevare os! Herre Jesus, see i Naade til os!"

Jeremias vaagnede langsomt af sin Afmagt. Den Herre, der havde opdaget Liget, førte sine Ledsagere tilbage til den eensomme Dal, hvor det laae. Stakkels Jeremias faldt paa sine Knæe, og bad, medens Taarerne trillede ham ned over Kinderne, at han maatte blive forskaanet for saa haard en Prøvelse. Hans Naboers tvang ham næsten med Magt til at følge med.

Alle vare snart paa Pletten, et snevert Pas mellem uregelmæssige Dynger af løsrevne Klippestykker; de Bakker, fra hvilke disse vare nedstyrtede, vare brune og nøgne, og hævede sig høit iveiret ovenover dem. Og der laae virkelig, netop paa den grønne Sti, som dan-

nede Gjenveien igjennem Klippekløften, Liget af den ene af de Matroser, der Aftenen iforveien havde besøgt Kromandens Huus.

Jeremias faldt atter paa sine Knæe, noget fra det Sted hvor Liget laae, og raabte: "Gud see i Naade til os! — Ja vist! aa ja, Naboer, det er det selvsamme Sted! — men — alle gode Helgene være os naadige! — hvad er det? — Det var den store Matros, jeg saae stikke den Lille, og her ligger jo den Store, og er stukket ihjel af den Lille!"

"Drømme opfyldes altid ved det Modsatte af hvad man har seet, enten paa den ene eller paa den anden Maade," bemærkede en af hans Naboer; og Jeremias's Gaade var løst.

Det var nu ufravigeligt fornødent at gribe til tvende Skridt: at lade hidkalde Grevskabets eedsvorne Synsmand og at eftersøge Morderen. Hoben adskiltes, for paa samme Tid at udføre begge Hverv. Aftenen faldt paa, da de atter mødtes i Passet; og de første, der havde søgt Synsmanden, kom tilbage med ham, efterat have tilbagelagt en Vei af henved tyve engelske Mile; men det andet Partie havde ikke været saa heldigt. Det havde ikke faaet mindste Gisning om den formeente Morders nærværende Tilholdssted.

Synsmanden optegnede de Eedsvorne, og holdt sit Forhør under en stor opretstaaende Klippe, der laae i Midten af Passet, netop ligesom Jeremias havde seet i sin Drøm. Man blev snart enig om at fælde den Kjendelse, at han var død ved forsætligt Mord; men før-

end dette kunde føres til Protokols, standsede de Alle forlegne, da de ikke vidste hvorledes de skulde individualisere en Mand, om hvis Navn de vare uvidende.

Sommeraftenens sildige Mørke var faldet paa under deres Raadslagninger, og Maanen opsteeg i sin Glands, skinnende over Toppen af en af de høie Bakker, der omgave Passet, saaledes at den aldeles oplyste de andre. Under deres Pause kom en Mand tilsyne, der stod paa Yderkanten af en Bakke, som saaledes var belyst af Maaneskinnet, og Alles Øine vendte sig imod ham. Han løb ned ad den steile Skrænt foran ham; han naaede den lange Række af nedstyrtede Klipper, som umiddelbar omgav den lille Dal, og sprang fra den ene af dem til den anden, med en saadan Behændighed og Sikkerhed, at det næsten syntes at gaae til ved Hexerie; og en almindelig frygtsom Hvidsken stadfæstede den Kjendsgjerning, at han var klædt i en kort Jakke, store hvide Buxer og havde en Straahat paa Hovedet. Idet han sprang fra det sidste Klippestykke ud paa Grønsværet i Passet, trak Tilskuerne sig tilbage; men uden at det syntes som om han lagde Mærke til dem, gik han lige hen til Liget, som endnu laae urørt, greb dets Haand, vendte Ansigtet mod Maaneskinnet og betragtede hvert Træk i det med Opmærksomhed; derpaa slap han Haanden, stødte Hatten op fra Panden, saae sig om, gjenkjendte Øvrighedspersonen, nærmede sig, standsede foran ham, og sagde: "Her er jeg, Tom Mills, som dræbte lange Harry Holmes, og der ligger han."

Synsmanden raabte, at man skulde bemægtige sig

ham, da han nu befrygtede at Mandens Dristighed truede med flere Ulykker. "Det behøves ikke," svarede Selvanklageren; "her er min Tollekniv, det eneste Vaaben, jeg har hos mig;" - han kastede den paa Jorden. "Jeg kommer netop tilbage for at bede ham, Commandeur, at han vil sende mig paa et Krydstog efter stakkels Harry, Gud velsigne hans Dienstene, hvor han er gaaet hen."

"I er bleven forfulgt herhid?"

"Nei, Gud velsigne ham, nei! Men jeg vilde ikke holde saadan en Vagt igjen som den jeg har havt i de sidste 24 Timer, for alle de Priispenge, der er vundet ved Trafalgar. Det er ikke fordi jeg hverken har smagt Madbid, eller vædet mine Læber siden jeg gjorde Has paa Harry, eller fordi jeg har skjult mit Hoved, som et forfulgt Dyr, og faret iveiret naar en Fugl hoppede nærved mig, nei, men jeg kan ikke længer holde ud at lavere mere paa denne syndige Jord; det er det; og det er det mindste jeg skylder Dig, Harry, min hjerte Broer."

"Hvad var da Aarsag i, at I kom i Strid med Eders Kammerrat?"

"Der har aldrig været nogen Kiv eller ondt Ord imellem os, veed han vel det!"

"Ikke i det Dieblik, jeg forstaaer nok hvad I mener, men I har vist længe gaaet og baaret Nag til ham."

"Det skal en Skjelm sige; nei, jeg har aldrig holdt saameget af nogen Mand, for han var en brav Karl; og han har holdt ligesaa meget af mig."

"Men, for Himmelens Skyld, hvor fik I da den frygtelige Tanke fra?"

"Det var Djævelen selv, Commandeur! (den hornede Hund!) og en anden Køter til, som var hans Koksmat" — idet han pegede paa Jeremias, der forfærdet retirerede til den yderste Grændse af Klyngen. "Jeg skal sige ham hvert Ord, Commandeur, saa sandfærdig som en Logbog. I tyve lange og lystige Aar har Harry og jeg været paa Farten sammen; og vi har døiet mangen en haard Kuling, og Solen har tidt brændt os forbandet i Fjæset; men der er aldrig faldet et ondt Ord imellem os førend inat, og det kan vi Altsammen takke den lumpne Tyndtølls-Svabert for derhenne, det siger jeg nok engang. Jeg tænkte som saa, at det dog var en løierlig Ting, at en fremmed Landrotte, førend han havde faaet nogen af os i Sigte, skulde komme til at have denne hersens forbandede Drøm. Da Slubberten og jeg havde taget kjærlig Afsked med hinanden, og jeg kom til Harry igjen, saae min gamle Kammerat, at jeg var forknyt af mig, og han sagde mig det, paa sin egen ligefremme, ærlige Maneer. Saa fortalte jeg ham hele Historien og loe ad den. Men han loe ikke med, men gik og saae for sig som en Stangrotte — jeg veed aldrig, at jeg har seet ham saadan før; det kom mig underligt for, og saa faldt jeg hen i mine egne Tanker — gid den fordømte Tænken laae i den dybe Kjelder, siger jeg, den faaer mangen brav Karl ud af det rette Bestik — og saa tænkte jeg ved mig selv: "Det er ikke godt at vide hvordan det har sig med den bedste Karls Sind." Nu, saa laverede

vi herind mellem disse Skjær, og Harry sagde paa eengang til mig: "Hør Tom," sagde han, "sondeer Grunden, og gaae iforveien — eller lad mig gjøre det!" — "Hvorfor det?" sagde jeg. "Det kan være det samme," sagde Harry, "men efter al den Passiar, Du før holdt, vil jeg ikke længer følges med Dig, førend vi komme sammen igjen i næste Landsby." "Hvad, Harry," raabte jeg, og loe igjen saa det skraldede efter, "er Du bange for Dig selv, naar Du er hos Tom Mills?" "Sludder," sagde han, og han gik foran og jeg fulgte efter. "Ja saadan er det," sagde jeg til mig selv, "han er bange for sig selv hos sin gamle Skibskammerat." Det var en mørkere Nat end denne her, og da jeg saae iveiret, saa lod den Onde (for nu veed jeg, at det var ham, der gik ombord hos mig) mig faae den Tanke, at det var et godt Sted for Harry at gjøre Kaal paa mig, hvis han vilde. Og saa holdt jeg Øie med ham, som han gik og viste Vei for mig i Mørket, og jeg kunde ikke andet end at jeg maatte tænke, han var den stærkeste af os To — et heelt Hoved lige til Skuldrene høiere end jeg, en Karl, der kunde tage det op med to af mit Maal. Og saa huskede jeg igjen paa, at Harry vilde have en tung Børs meer i Lommen, hvis han sendte mig til Helvede, siden vi begge nylig havde faaet Priispenge, og endelig, efterat den Onde ret var kommen over Bagbord hos mig, saa tænkte jeg ved mig selv, at Tom Mills ligesaa gjerne kunde leve og have Harry Holmes Lykke i sin Lomme, som han kunde være død, og hans Lykke ligge i Harry Holmes; ikke at tale om, at man dog maatte tænke paa

sine egne Sager og vide at holde sig oven Vande, hvis Harry skulde gaae og have samme Tanker som dem, jeg gik og sankede paa.

I al den Tid mælede Harry ikke et Bogstav, men blev ved at lavere imellem disse fordømte Skjær, og dette hersens Væsen, og de Ord, han sidst havde sagt til mig, gjorde, at jeg tvivlede alt mere og mere om ham. Endelig stoppede han tæt herved hvor han nu ligger, og han satte sig med Ryggen op til den høie Steen, og sagde til mig, at jeg skulde give ham min Kniv til at skjære det Brød og den Ost, han havde faaet i Kroen; og alt som han talde syntes mig han gloede alt stivere og stivere hen for sig, og at han vilde have Kniven, den eneste vi havde med os, til noget Andet end til at skjære Ost og Brød, omendskjøndt jeg nu slet ikke troer det mindste af det Altsammen — men dengang troede jeg det — og saa, seer han, Commandeur, saa tabte jeg med eet Ballasten, og da han strakte Haanden ud efter Kniven (den Onde blæste det mig lige ind i min syndige Sjæl): "Her er den, Harry," sagde jeg, og saa gav jeg ham den lige i Siden — een Gang, to Gange, paa det rette Sted!" — (Matrosens Røst, der hidtil havde været rolig, men afbrudt og barsk, hævede sig her til en høi Grad af Vildhed) — "og saa laae vi og gramsedes, og raabte til hinanden: ohoy! oiho! til jeg troede at det hele Djævlemandskab svarede os oppe fra Toppen af Bakkerne! Men jeg gav Dig den ene Gamle efter den anden, Harry! inden Du kunde faae Bugt med mig", vedblev Matrosen, idet han vendte sig til Liget og paa ny greb dets Haand: "saa Du tilsidst

maatte stryge — min gamle Kammerat! — Og nu — er der ikke andet tilbage for Tom Mills, end at bemande Raastangen!" —

Tom Mills fik sin Dom i den paafølgende Retsession, og blev henrettet for det forsætlige Mord af sin Kammerat; Jeremias maatte møde som Hovedvidne. Og hvad enten man vil holde vor Fortælling for at være hentet af Phantasien, eller af Landsbysladder, saa er det vist, at dens Hovedfacta grunde sig paa den Authoritet, vi have fra Medlemmer af den irlandske Skranke, som siden have naaet stor Hæder i deres Kald; og de kunne ogsaa bevidne, at idet mindste Jeremias ubetinget bekræftede Sandheden af "Kromandens Drøm."

Den Gamle paa Bjerget.

(Novelle, af Ludvig Tieck.)

Over den hele Bjergstrækning var Hr. Balthasars Navn i Anseelse; thi hvert Barn kjendte den rige Mand, og vidste at fortælle om ham. Men alle Mennesker elskede og ærede ham ogsaa; thi han var ligesaa god som formuende; dog vare de tillige bange for ham, thi han martrede sig selv og andre med mange Særheder, som Ingen begreb, og hans Melankolie, hans tause Alvor, var især trykkende for dem, der nærmest omgave ham. I mange Aar havde Ingen seet ham smile, næsten aldrig forlod han sit store Huus, som laae høitoppe over den lille

Bjergstad, hvis Huse og Beboere næsten alle vare hans Eiendom og hans Undergivne, fordi han havde hiddraget Menneskene til sine Fabrikker, Bjergværker og Allungruber. Denne lille Plet Land var derfor meget befolket og oplivet af den største Driftighed. Maskiner arbeidede og stoiede, Vandstromme brusede, Vogne og Heste gik og kom, Hammerværker larmede: kun var ved de rygende Kul, de dampende Gruber og de sorte Slakker, der laae hoit optaarnede vidt og bredt omkring i mange Dynger, den mørke, affondrede Egn endnu skumlere, og ingen Reisende, der opsøgte Naturen, for at fryde sig ved den, vilde gjerne dvæle længe i denne mørke Bjergegn.

Blandt den store Mængde, som ved den udbredte Driftighed og de mangehaande Sysler vare afhængige af den gamle Balthasar, syntes Ingen at nyde den rige Mands Tillid i saa rigeligt Maal som Eduard, der, nu nogle og tredive Aar gammel, førte Overopsynet over Værkerne og Fabrikkerne, saavelsom Regnskabsbøgerne. Hoi og velskabt, bestandig munter og snaksom, afgav han en paafaldende Contrast til sin mørke og ordknappe Hosbond, der tidlig var bleven gammel, og hvis tørre, rynkede Ansigt, og sørgelige, matte Blik fra de indfaldne Øine, tilbageskræmmede Enhver i samme Grad, som Eduards glade Mine fremlokkede Tillid og Hengivenhed.

Det var endnu meget tidlig en Sommerdag, da Eduard eftertænksom saae ned i de rygende Dale; Solen var skjult bag tunge Skyer, og den lavt trækkende Taage, der blandede sig med den sorte Damp fra de rygende Gruber, forhindrede Udsigten og indhyllede Landskabet lige=

som i et graat Flor. Han overtænkte sin Ungdom, og hvorledes han, tvertimod alle sine tidligere Forsætter, var bleven fængslet mellem disse mørke, afliggende Bjerge, som han sandsynligviis, da han allerede nærmede sig den modnere Manddomsalder, ikke mere vilde forlade. I det han hensank i Tanker, ilede ved hans Side den unge Wilhelm, som det lod ganske reisefærdig, hastig forbi ham, uden engang at hilse ham. Det unge Menneske blev forskrækket, da han i sin Forbifart bemærkede den grublende Eduard, og vilde kun ugjerne holde Stand, for at høre hans Spørgsmaale.

"Hvorledes?" raabte Eduard, "De vil allerede igjen forlade os, unge Mand, og det er ikke længer end tre Uger siden, at Herren, efter mange Bønner og lang Overtalelse af os begge, igjen optog Dem hos sig, og har tilgivet Dem Deres nylige, pludselige Udtrædelse af hans Tjeneste?"

"Jeg maa bort!" raabte det unge Menneske, "hold mig ikke op! Jeg maa synes utaknemmelig; men jeg kan ikke handle anderledes."

"Uden Afskeed," svarede Eduard, "uden Orlov? Hvad skal man tænke om Dem? Hr. Balthasar vil ogsaa savne Dem, thi han har for Øieblikket Ingen, der kan træde i Deres Post som Skriver."

"Kjæreste Herre," raabte Ynglingen bevæget, "hvis De kjendte min Stilling, saa vilde De ikke skjænde paa mig, eller dadle mig."

"Har Herren fornærmet Dem? — Har De nogen Aarsag til at klage?"

"Nei! nei! tvertimod!" raabte den unge Mand rystet, "den gamle Herre er Godheden selv, jeg maa synes slet og skjændig, men jeg kan ikke hjelpe mig paa anden Maade. Undskyld mig saa godt De med Deres Velvillie og Samvittighed er istand."

"Vær en Mand," raabte Eduard, i det han gav ham Haanden og holdt ham fast: "De kan her finde Deres Udkomme og lægge Grunden til Deres Velfærd i Fremtiden, forskjerts ikke anden Gang saa letsindigen min og vor fælleds Herres Tillid. Vi optoge Dem, da De kom til os, uden Attester, uden Anbefaling, næsten uden Navn: den gamle Herre fraveeg for Deres Skyld alle sine Grundsætninger, der ellers ere urokkelige; jeg er paa en vis Maade gaaet i Caution for Dem; vil De saaledes gjengjelde vor Tillid, og paa en saa letsindig Maade stille Dem i et mistænkeligt Lys? — Og kan De gjøre Dem Haab om, at De, efter en Maaneds Forløb, eller sildigere, igjen vil blive optaget her?"

Den ængstede Yngling løsrev sig med Heftighed, og raabte: "Jeg veed jo, at jeg for evig tillukker dette Fristed for mig, hvor det gik mig saa godt, og hvor jeg følte mig saa lykkelig. Nød og Elendighed vente mig, og den bittreste Straf for en altfor letsindig Ungdom; men hvo kan gjøre for sin Skjæbne? Naar Vognen vælter og ruller ned i Afgrunden, saa er ingen Menneskekraft tilstrækkelig til at holde den iveiret."

"Men naar De blot besidder Æresfølelse," svarede Eduard, "naar vi ikke alle skulle vakle i vor Mening om Dem, saa maa De blive netop i dette Øieblik, da jeg

desuden ikke begriber, hvilken Magt der saa pludselig kan fordrive Dem herfra. De veed, at allerede i lang Tid de dyreste og kostbareste Sager ere komne bort fra Magazinet, uden at man endnu har kunnet komme paa Spor efter Forbryderen."

"Ogsaa denne Skjæbne maa jeg lade ramme mig," raabte Vilhelm, hurtigt rødmende. "Hos mig er intet mere at frelse, og jeg har intet mere at tabe, derfor fortjener jeg ikke nogen redelig Mands gode Mening, om han endog er den ringeste blandt mine Brødre." — Med disse gaadefulde Ord ilede det unge Menneske bort, uden endnu engang at see sig om. Eduard saae efter ham, og bemærkede hvorledes han skyndsomt vendte sig til den lille Stad, mere rendte end løb gjennem Gaderne, og paa den anden Side tog Farten hen til Fodstien, for at klavre op ad en steil Klippe. Derfra tabte han sig i Bjergenes Eensomhed.

Taagen var imidlertid trukket noget bort, og man saae oppefra ligesom grønne Øer, underneden de af Morgensolen oplyste smaae Dale med Skov og Krat, og derimellem de halvt skjulte smaae Huse og Hytter, der lænede sig til Bakker og Klipper.

En gammel Bjergmand, der i nogen Afstand herfra arbeidede i de Fyrsten tilhørende Gruber, traadte nu fortrædelig hen til Eduard. "Atter løbet herover til ingen Nytte!" raabte han knarvurn: "jeg vilde tale med den unge vindige Patron, og nu hører jeg allerede i Staden af Hammerværksdrengen, at han netop er faret derigjennem, og intet Menneske kan sige hvor han render hen."

"Hvad vil I ham, min kjære Kunz?" spurgte Eduard.

"Hvad vil man vel et saadant ungt Blod!" svarede den knarvurne Gamle. "Her har jeg maattet kjøbe ham en kuriøs Bjergbog derovre af den ældgamle, hvidhaarede Stiger, der alt har været blind i tre Aar: det Tøi havde den kuriøse Graaskjæg selv i sin Ungdom afskrevet efter en gjennemreisende Tyrolers Bog, ligesom han ogsaa har efterridset alle de naragtige Billeder. Da han nu af Blindhed ikke længer kan læse det, saa har jeg kjøbt det til den unge Herr Lorenzen, vor Vilhelm her, og nu er den Spyttegjøg over Bjerg og Dal."

"Hvad indeholder da den lille Bog?" spurgte Inspecteur Eduard.

"See kun selv," vedblev hiin, "allehaande Gjenfærds- og Spøgelse-Historier, Anviisninger, hvor man deroppe mellem Høibjergene finder Guld og Diamanter i Huler, Sandgruber, paa afliggende, utilgjængelige Steder; der skal endnu staae Mærker indhugne og skrevne paa Klippestene og ved Bække fra ældgamle Tider; med store flade Stene eller Kissler, lagte paa en egen Maade, skulle kyndige Italienere for to og tre hundrede Aar siden have mærket og betegnet Stederne, som rigtignok nu, efter hvad Stigeren har sagt mig, ere vanskelige at hitte, fordi ogsaa Bjergaanderne og Koboldserne, der ikke gjerne ville forstyrres, tidt igjen have flyttet de kjendelige Blokke og stillet dem anderledes."

Eduard loe, i det han gjennembladede den besynderlige lille Bog. "Spot han kun ikke, unge Herre", raabte

den Gamle: "Han er ogsaa af de superkloge, nymodens Herrer. Naar det engang hænder ham, som det er hændet mig, at han dybtnede i Eensomheden, adskilt fra Himlen og den hele Verden, naar han kun har Lampen hos sig, og lyttende ikke kan høre anden Lyd end af hans Hammer, pludselig faaer den høie, skrækkelige Bjergaand at see; hvad skal vi vædde, han vil ogsaa sætte et andet Ansigt op, end her i den venlige Morgensoel? Lee kan Enhver, men at see er ikke Mange forundt, og endnu Færre at fatte sig som Mand, naar de engang have faaet Øinene op."

"Kjære Gamle", svarede Eduard venlig, "jeg vil betale Eder Bogen, og gjemme den til vor Vilhelm, indtil han engang maatte komme tilbage."

"Ha, ha!" raabte Bjergmanden (idet han hjertelig loe og stak Pengene til sig), "og hemmelig læse og studere den, og paa Søndage og Høitidsfeste maaskee opsøge de hemmelige skjulte Gange. Lad Eder da kun ikke bedaare, unge Mand, eller bliv forvirret eller forskrækket, og har I fundet hvad I vil, hold saa fast! See, Bjergstrækningens Herre, eller den Gamle paa Bjerget, som Mange ogsaa ville kalde ham, har godt forstaaet den Ting, han har grebet Aanderne og Alferne og Koboldεrne i de bedstspækkede Lommer, og de have smukt maattet punge ud til ham."

"Hvem mener I?" spurgte Eduard halv forundret, og derhos vilde han med en vis Ømfindtlighed give den Gamle den smudskede Bog tilbage, i det han sagde: "Siden I har saa slet Tillid til mig, eller snarere holder mig for

en saadan Daare, saa gjem selv Skatkisten til vor Ven, og giv kun Stigeren sine Penge."

"Nei", raabte den Gamle, "hvad der engang er indhændiget og betalt, maa forblive i Kjøberens Haand, det er en hellig Lov, ellers ere Stigeren og jeg hjemfaldne til den piinlige Ret. — Men hvem jeg mener med den Gamle paa Bjerget, eller Bjergstrækningens Herre? Det veed I ikke, og har dog vist allerede været paa tolvte Aar og derover her i Egnen? Eders store, mægtige Fabrikant, Bjergværks-Eieren, Kjøbmanden, Guldmageren, Aandeseeren, den Almægtige, Millionairen, denne Hr. Balthasar, bliver jo af den hele Verden givet dette Navn. Og I stiller Eder vel ogsaa ovenikjøbet an, som om I ikke vidste, hvorfra han har sine umenneskelige Rigdomme? Ja, ja, min gode Mand, den gamle, blege Brumbasse trækker Aanderne ved sin lille Snor, han er ofte hele Uger fraværende, og inde hos dem i deres hemmelige Kamre: der maae de tælle op for ham, der bryde de gamle Kroner fra hinanden, pille Diamanterne af, og lægge dem i hans tørre Hænder, der banke de med den viede Qvist paa Steenvæggene, og Vandpigerne i Bækkene maae svømme op fra Dybet, og udlevere ham Koraller, Perler og Ædelstene. Guld agter han neppe mere paa, siden de smaae Kobolder vaske ham det ud af Sandet og siden samle det, ligesom Bier, i Kugler og Korn, og bære det i Kuben som Honning. Ja, ja, min bedste duunhagede Alverdensviisdomskræmmer! Derfor er den Gamle ogsaa altid saa sørgmodig og tør aldrig lee, derfor bliver han forrykt i Hovedet, naar han tilfældigviis

hører Musik, der glæder alle fromme Menneskers Hjerte, derfor gaaer han aldrig i Selskab, og er altid vranten og knarvurn, fordi han godt veed, hvilken Ende det maa tage med ham, hvorfra han ikke kan løskjøbe sig med al den jordiske Herlighed, fordi han har fornægtet Gud, og intet Menneske endnu nogensinde har seet ham i en Kirke."

"Der see vi det Hadefulde," udbrød Eduard bevæget, "ved Overtroen, der ellers kun fortjener vor Foragt, og, hvis den ikke paa denne Maade fordærvede Sind og Hjerte, kunde volde os Glæde fra sin poetiske Side, og paa en sælsom Maade forlyste Phantasien. Skammer I Eder ikke, Gamle, ved at tænke og snakke saaledes hen i Veiret om den dydigste, meest velgjørende Mand? Hvor mange Mennesker ernærer ikke hans udbredte Drift, hvor mange gjør den ikke velhavende, hvorledes deler han ikke med hver Trængende den Velsignelse, hvormed Himmelen belønner hans Virksomhed! Han tænker, vaager, sørger, skriver og arbeider, for at ernære Tusinde, der uden ham vilde vansmægte og være uden Beskjæftigelse, og da Lykken begunstiger Alt hvad han med Forstand foretager sig, saa er Daarskaben fræk nok, til at nedværdige hans Forstand, som den ikke kan begribe, og hans Dyd, som den ikke kan vurdere, ved Dumhedens Urimeligheder."

"Lykke!" sagde Bjergmanden leende: "I siger Lykke, og mener at have sagt Noget med det allerdummeste Ord af Verden: det er jo det Selvsamme, som jeg mener og troer, men I siger det blot uden al Forstand, saa at man slet ikke kan tænke sig det mindste derved. Min

Skat: Jord, Vand, Luft, Bjerg, Skov og Dal, ere ingen døde, livløse Hunde, som I maaskee mener. Der boer, haandterer allehaande Væsener, som I maaskee kalder Kræfter: de taale ikke at den gamle, stille Bolig saaledes bliver rørt om, gravet op, og bortsprængt med Krudt under Livet paa dem; den hele Egn her i Miles Omkreds ryger, damper, klapprer, hamrer, man skuffer, væver, graver, brækker, roder med Vand og Ild lige ind i Jordens Indvolde, ingen Skov bliver skaanet, Glashytter, Allunværker, Kobbergruber, Lærredsblege og Spindemaskiner, see, det maa bringe Ulykke eller Lykke over Den, der stifter det hele Værtskab og Spektakel, rolig kan det ikke gaae af. Hvor der ikke er Mennesker, der færdes de stille Bjerg- og Skovaander, hvis de nu komme i altfor stort Betryk, thi i en vis Nærhed og Rolighed forliges de godt med Mennesker og Fæ — hvis man rykker dem altfor tæt ind paa Livet, saa blive de listige og ondskabsfulde, saa anstifte de Dødsfald, Jordskjælv, Oversvømmelse, Skovbrand, Bjergskreed, eller hvad de ellers kan bringe i Stand, eller ogsaa maa man faae dem i haard Tvang, saa blive de vel underdanige Tjenere, men mod deres Villie, og jo mere verdsligt Gods de skaffe En, desmindre godmodige blive de. See, unge Herre, det er hvad I kalder Lykke."

Striden vilde vel ikke have været til Ende endnu, hvis ikke en aldrende Mand havde nærmet sig, for hvem Eduard, naar han paa nogen Maade kunde, gjerne gik afveien. Men denne Gang kom Eliesar for hurtigt, og havde saa meget at melde om Forretningssager, at Over-

inspecteuren maatte høre paa ham, saameget mere, som han havde Opsynet med Væverstolene. Eliesar var en lille, sygelig Mand, egensindig og fortrædelig, næsten endnu mere end hans Overherre, den Gamle paa Bjerget, som Kunz, efter Egnens Viis, havde kaldet ham. — "Igaar hørte jeg," sagde Eliesar, "tale om en Kareth, der skal have været Natten over i den nærmeste Stad. Jeg talde i Forbigaaende derom til vor Vilhelm, og nu er dette Menneske, der syntes at blive forskrækket ved min Efterretning, løbet sin Kaas. Herren vil nok engang faae sin Deel af Skade og Ærgrelse over saadanne tilløbne Folk, til hvem han ofte sætter større Liid, end til prøvede gamle Venner."

Han betragtede den besynderlige lille Bog, læste noget i den, og syntes at glæde sig derover. "Synes Eder om det dumme Værk," sagde Eduard, "saa vil jeg gjøre Eder en Foræring dermed, ifald vor Vilhelm ikke kommer igjen, til hvem jeg har kjøbt det."

"Tak, ret megen Tak," sagde Eliesar, grinende i Skjægget, i det han slog de smaae gjennemborende Øine iveiret og et besynderligt, fortrukket Smiil endnu mere vanzirede hans gule, hæslige Ansigt. — "Hos Eder er det Alvor med Eders Dyd," sagde den gamle Bjergmand, "og Jordaandens Sandsagn ere vel ogsaa bedre forvarede hos den syge Herre der, end hos saadan en lystig Springfugl." Han gik paa den anden Side, der førte fra Staden, ned ad Bjerget, for at begive sig til sin Grube, medens den adspredte Eliesar allerede med stor Iver syntes at læse i sin nys erhvervede Bog.

I det samme bemærkede Eduard, hvorledes en Vogn arbeidede sig op ad Bjerget fra den Side af Dalen, der vendte mod Skoven. "Skulde vi faae Fremmede," udbrod han forundret. "Ih hvad!" svarede Eliesar, "det er jo den gamle Herres Kjøretoi, som han igjen har laant Folkene derovre til Bryllup, og den anden Kareth er laant ud til Barnedaab i den meest fraliggende By mellem Bjergene. To Equipager, som han selv aldrig bruger, da han aldrig kommer ud af Huset, og Kudsk og Tjenere maae bestandig være paa Færde for fremmed Tiggerpak, som ikke engang takker ham, naar Vogne og Heste ere ruinerede, og der hvert 4de Aar maa anskaffes nye."

"Kan De virkelig dadle denne veldædige Velvillie?" svarede Eduard; men Eliesar gjorde det overflødigt at fortsætte Striden, da han hurtigt gik sin Vei med Bogen, uden engang at see paa den Talende. Eduard følte sig lettet, da han var befriet for den afskyelige Menneskehaders Nærværelse, der ved enhver Leilighed bittert bagvaskede sin Velgjører. Karethen arbeidede sig imidlertid op ad den anden Bakke, og af Hestenes langsomme og usikkre Skridt, kunde man slutte, at disse ikke hørte hjemme blandt Bjergene. Det blev heller ikke mere tvivlsomt for den opmærksomme Eduard, at det var et fremmed Kjøretoi, som maaskee hidførte en uventet Gjæst. Pustende, og med Møisommelighed trak Hestene endelig Karethen op ad den sidste Bakke, og en gammelagtig Dame steeg ud af den udenfor det store Huus, i det hun sendte sin Kammer-

jomfru med Tjeneren og Kjøretøiet hen til Stadens Gjæstgivergaard.

Eduard var forundret, da denne Dame, hvis Ansigt endnu bar Spoer af fordums Skjønhed, var ham aldeles ubekjendt. "De tillader vel," sagde hun, med en velklingende Stemme, "at jeg maa udhvile et Dieblik her i Forstuen, siden ønsker jeg at tale med Herr Balthasar."

Eduard var forlegen, og førte med Ængstelighed Damen hen til en Bænk i Forstuen. "Om De befaler," sagde han, "vil jeg følge Dem op paa Salen, og lade Dem bringe nogle Forfriskninger."

"Jeg takker Dem," raabte hun meget bevæget, "men jeg ønsker ikke Andet end at forundes en Samtale med Herren i Huset. Er han allerede staaet op? I hvilket Værelse finder jeg ham?"

"Det veed ingen af os," svarede Eduard: "førend han selv aabner sin Dør, tør Ingen gaae ind til ham, og endnu er den lukket. Men han pleier at staae tidlig op, og som han selv siger, kun at sove lidet. Om han saa tidlig i sin Eensomhed beskjæftiger sig med at læse, om han beder og holder Andagt, kan Ingen sige, fordi han er tilbageholdende mod Enhver. Men at melde Dem — selv naar han har aabnet sit Kammer — jeg veed ikke om jeg tør vove det; thi vi have Alle den strængeste Befaling til aldrig at lade nogen Fremmed komme ind til ham: han taler kun til visse Tider med sine Folk og Undergivne i Forretningssager, og fra denne Regel har han aldrig veget i de 12 Aar, jeg har kjendt ham. Fremme-

de, der have noget at andrage, maae forebringe mig eller Herr Eliesar deres Ønske, som vi enten strax selv afgjøre, eller, hvis dette ikke kan skee umiddelbart af os, da foredrage for ham, uden at han nogensinde seer den Fremmede. Denne Grille, om De saa vil kalde det, gjør hans Eensomhed utilgjængelig, og dette er ogsaa just hans Hensigt."

"Gud!" raabte Damen dybt rystet: "saa skulde altsaa denne Reise, min Beslutning, Alt have været forgjæves? Thi hvorledes skulde jeg kunne finde Ord eller Udtryk til at betroe Dem, der er ganske fremmed for mig, mine Ønsker og Bønner? O kjære unge Mand, Deres Øie taler og vidner om Følelse, afvig for min Skyld, for at tjene en Ulykkelig, der nages af dyb Bekymring, kun een eneste Gang fra Husets strænge Skik, og meld mig for Herren."

I det samme hørte man den lydelige Ringen af en stor Klokke. "Det er Signalet," sagde Eduard, "at han er at faae i Tale, og at hans Værelse er aabent: jeg vil gjøre Alt for Dem hvad De ønsker, men jeg veed i Forveien, at det er frugtesløst, og at jeg paadrager mig hans Vrede, uden at kunne være Dem til Nytte."

Han gik, tung om Hjertet, over den lange Corridor, fordi det smertede ham ikke at kunne hjelpe den ædle Skikkelse, der rørte og interesserede ham. Den gamle Balthasar sad i dybe Tanker, med Hovedet støttet paa sin Arm, bag ved sit Arbeidsbord, han saae opromt og venligt i Veiret, da Eduard hilste ham, og rakte ham Haanden. Da den unge Mand, efter en lang Indledning, der

skulde undskylde ham og formilde den Gamle, nævnte en Geheimeraadinde født Fernich, foer den Gamle, som truffen af en Lynstraale, med et skrækkeligt Skrig, hurtigt op af Stolen. — "Fernich? Elisabeth?" raabte han derpaa, ligesom forfærdet, — "hun, hun er her? her i mit Huus? Min Gud, — o Himmel, hurtigt, hurtigt, lad hende komme ind! O saa skynd Dem dog, min kjære Ven," raabte han endnu engang, med brudt Stemme.

Næsten forskrækket gik Eduard tilbage, for at føre den Fremmede ind til Balthasar. Damen havde imidlertid faaet Selskab i den unge Datter af Huset, et adopteret Barn, men som blev ømt elsket af den Gamle, og hvem han ganske holdt som sit eget. Den Fremmede skjælvede, og var da hun traadte ind i den Gamles Værelse, nærved at falde i Afmagt, den Gamle aftørrede sine Taarer, og kunde ikke finde Ord, i det han hjalp den blege Dame hen til en Stoel; han vinkede, og Eduard forlod Værelset, meget bekymret for sin gamle Ven, hvem han aldrig havde seet saa bevæget, og til hvem han ved dette besynderlige Optrin blev sat i et nyt Forhold.

"Det er smukt af Dem, Rose," sagde han til den unge blomstrende Pige, "at De imidlertid har holdt den fremmede Dame med Selskab."

"Jeg kunde ikke rigtigt faae Talen paa Gleed med hende," svarede hun rødmende, "thi hun var saa mat og kraftesløs, at hun kun havde Taarer til Svar paa Alt hvad jeg vilde sige hende. Hun er vist syg, eller har Noget, der ligger hende tungt paa Hjerte. Jeg er bleven ganske sorgmodig, og har ogsaa maattet græde. Oinene

i vort Hoved ere dog saa forunderlige som om de kunde være smaae Børn. De fare omkring, gabe og betragte alt Nyt; nu glindse og tindre de af Glæde, og Øieblikket efter blive de saa alvorlige og mørke, og naar Hjertet gjør ret ondt hos En, løbe de over, og pladske i Taarer indtil de blive klare og venlige igjen. Der gives vel mange Lidelser paa Jorden, min kjære Eduard?"

"Himmelen bevare Dem for meget sørgelige Erfaringer," svarede den unge Mand: "hidindtil er Deres unge Liv henrundet saa fredeligt, som en Svane glider hen over den stille Dam."

"De mener," raabte hun leende, "at en ung Pige som jeg ikke ogsaa skulde have havt sine Lidelser, og det ret bittre og smertelige? Ak, De tager meget feil!"

"Nu?" spurgte Eduard spændt.

"Det falder En ikke strax ind hvoraf det er man lider," sagde den venlige Pige: "vent lidt, og lad mig tænke mig om. Naar jeg tænker paa mange store Ulykker i Verden, hvorom jeg har hørt fortælle, saa vil det rigtignok ikke betyde meget hvad jeg har oplevet, imidlertid er en lille Elendighed allerede stor nok for Smaafolk som jeg. Er det da ikke en sand Lidelse, at jeg aldrig tør høre Musik? at jeg ikke veed hvorledes et Menneske seer ud, eller hvorledes han er tilmode, naar han dandser? Ak, kjæreste Eduard, sidst da vi vare ude at kjøre, kom vi histnede paa den anden Side af Stden forbi Kroen hvor Bønderne dandsede; — den Springen, de Violintoner, den besynderlige Lystighed i Takten, gjorde et saa forunderligt Indtryk paa mit Sind, at jeg ikke kunde

sige om jeg var glad eller ret hjertelig bedrøvet. Her i Nærheden tør jo aldrig være Musik, hverken i Kroen eller andre Steder. Naar jeg hører tale om Comoedier, Operaer, — jeg kan slet ikke forestille mig, at saadanne forunderlige Ting virkelig og sandfærdig ere til i Verden. Den Mængde Lys, de mange pyntede Mennesker, et ordentligt Theater, hvorpaa man spiller en Historie, som jeg virkelig skal troe paa: kan der dog gives noget mere kuriøst? Og er det da ikke en sand Jammer, at jeg skal gaae og blive gammel her, uden nogensinde i mit hele Liv at komme saa meget som til at titte ind til disse Herligheder? Siig mig, kjære Eduard, De er jo dog ogsaa et godt Menneske, er da dette Ønske, eller Indretningen selv nogen Synd? Herr Eliesar siger det rigtignok, og min kjære faderlige Onkel antager det med, og hader ogsaa alt Sligt, men Konge og Øvrighed tillade det dog, lærde Folk billige det, og skrive og digte de Ting: kan det da vel være saa ugudeligt?"

"Kjære Barn," sagde Eduard, med den største Venlighed, "hvor det gjør mig ondt, at jeg ikke engang kan forskaffe Dem denne uskyldige Glæde. Men De veed selv hvor stræng Herr Balthasar er i alle disse Ting."

"Ja vist," svarede hun: "Bjergfolkene tør jo ikke engang musicere her i Staden; vi tør ikke engang kjøre over en Miils Vei herfra; ja selv de lystige Bøger, og Digte og Romaner ere jo Contraband her i Huset. Og ovenikjøbet bliver man bestandig sat i Angst for, at saa mange Tanker, Forestillinger, og hvad man kan sidde og udmale sig i mange eensomme Timer, skal være en ugu-

delig Synd. Der gaaer jeg og udtænker mig smaae Historier, om allerkjæreste smaabitte Aander og skjønne Landskaber, og hvorledes Mølleren i sin Møllebæk finder sin Allerkjæreste, som siden er en Fyrstinde, og gjør ham til Konge, eller hvorledes Fiskeren styrter ud i Floden, og træffer ganske forunderlige og glimrende Herligheder nede paa Bunden. Den lille Hyrdepige gaaer og leger med Lammene paa Engen, og en deilig Prinds, der sidder paa en stor Hest, rider forbi, og forelsker sig i hende. Naar saa Aftenklokken lyder i Tusmørket, og Vinden fra det sorte Bjerg derovre bringer al den Hamren og Banken herhid, eller jeg hører det fjerne Jernhammerværk, saa kan jeg græde, og er dog egentlig glad i mit Hjerte. Men den fæle mørke Eliesar, som jeg engang vilde fortælle saadan noget, skjændte paa mig, og sagde, at det var den allerværste Synd og Ondskab at udtænke Sligt, og jeg kan dog slet ikke gjøre for det, thi det kommer Altsammen ganske af sig selv."

"Kjære, uskyldige Væsen," sagde Eduard, og greb den opblomstrende Piges Haand. — "Til Dem," vedblev hun, "kan man sige Alting, og De forstaaer ogsaa Alting paa den rette Maade; men de Andre skjænde strax, fordi de tage enhver Ting i en gal Mening. Saaledes var ogsaa min gamle Amme, som nu er død. De havde allerede været længe i Huset, da jeg tænkte, at jeg ikke kunde sige eller betroe Dem Noget, fordi jeg endnu var saa ganske lille og legede med min Dukke. Du gode Himmel, det er nu alt hele ti Aar siden, at jeg saae min lille Clara, som den heed, for mine Øine. Til

min gamle Birgitte og Fader, og Eliesar, og Kokkepigen, troede jeg at kunne sige Alting, fordi de vare saa alvorlige; De derimod loe altid, og saa troede jeg, at De slet ikke egentlig hørte til os. Naar nu Bedetimen kom, saa torde jeg ikke see paa lille Clara, eller tage hende med, hun blev da strax lukket inde i Skabet. Det gjorde mig saa ondt, thi jeg troede, at hun laae og græd derinde af Længsel efter mig. Derfor vovede jeg dog engang derpaa, og tog hende hemmelig under mit Tørklæde, og trykkede hende ret varmt og fast til mit Bryst. Og da vi kom ind i Bedestuen, bønfaldt jeg allerførst og hemmelig Gud, at han vilde forlade mig min Synd, om jeg maaskee holdt altfor meget af min lille Clara, og at han vilde tilgive mig, saa stor og mægtig som han er, at jeg hemmelig havde bragt hende med i hans høie Nærværelse, han maatte ikke lægge det ud som et Bedrag eller Foragt imod ham, thi han vidste jo nok, at det var ingen af Delene. Efter denne Fortale bad jeg nu, som jeg troede, fuldkommen beroliget, mine sædvanlige Bønner, og var ret andægtig. Det lykkedes mig vel en 8te Dages Tid: saa opdagede Birgitte Sammenhængen. Ak du min Himmel! der blev et stort Spektakel. Min gode Fader sagde ogsaa, at det menneskelige Hjerte var saa fordærvet og ondt fra den tidligste Ungdom af, at det drev Afgudsdyrkelse med det meest Intetsigende og Foragtelige. Jeg forstaaer endnu ikke hvad han meente dermed. Naar man engang holder af Noget, saa er det jo saa smukt, og kan ikke være anderledes, at man ikke prøver det alt for nøie: hvad er Rosen, naar jeg trykker den itu? den er

saa fiin og skrobelig, og derfor holder man saa meget af den. Kunde min lille Clara gjøre noget for, at hun kun var en Dukke og syet af Skind? I forrige Uge betragtede jeg hende engang igjen, og kunde selv ikke begribe, hvorledes jeg dengang kunde holde saa meget af hende, og dog var jeg nærved at græde over, at jeg nu slet ikke var istand til at føle det mindste af hvad jeg følte den Gang. Og dette kan dog ligesaa lidet være Utroskab, som min Kjærlighed for 10 Aar siden var Afgudsdyrkelse og Ondskab."

"Kjære Engel," sagde Eduard, ikke uden Bevægelse, "vort Hjerte øver sig paa de synlige, forgjængelige Gjenstande i Kjærlighed til den Evige. Naar jeg seer et Barn lege saa ømt og uskyldigt med selvskabte Figurer og græde af Kjærlighed og Fryd over det livløse Væsen, saa kunde jeg falde paa den Tro, at Engle i denne Stund samle sig om det lille Menneske, og venligt spøge omkring det."

"Ak!" udbrød Rose, "det er en allerkjæreste Tanke!"

"Men," vedblev Eduard, "naar Hjerte virkelig bøier sig til Hjerte, naar tvende Gemytter finde og forstaae hinanden i Kjærlighed, saa er i denne Tro og Følelse ogsaa den Usynlige tilstæde, og vil i al Evighed vedblive at være det."

"Det forstaaer jeg igjen ikke," sagde Pigen grublende, "men naar De mener den Kjærlighed, der er nødvendig naar man vil gifte sig, og til et virkeligt lykkeligt Ægteskab, saa tænker jeg ganske anderledes derom."

"Og hvorledes da?" spurgte den unge Mand.

"Det er vanskeligt at sige," svarede den Lille, med dybsindig Mine.

"Sæt nu altsaa," sagde Eduard, halv rørt, i det han tvang sig til at smile, for at skjule sin Følelse, "at De i Morgen skulde gifte Dem, hvem vilde De da vælge? Hvilken Mand er Dem vel den allerkjæreste af alle dem, De hidindtil har lært at kjende? Har De vel saa megen Tillid til mig, at De vil sige mig det ret oprigtigt?"

"Hvorfor ikke?" svarede hun, "thi jeg behøver slet ikke at betænke mig —"

"Nu — og den Udvalgte?"

"Er jo naturligviis vor Eliesar."

Eduard foer høist overrasket tilbage. "Først forstod De mig ikke," sagde han, efter en Pause, — "men nu har De sagt mig en Gaade, som skrækker mig."

"Og Sagen," svarede hun ganske uskyldig, "er dog den naturligste af Verden. Jeg troer ogsaa, min Fader allerede har truffet den Indretning, at den gode Eliesar engang skal blive min Mand. Hvis jeg elskede og valgte Dem, saa vilde det ikke være noget særdeles, thi De behager mig og hvert Menneske, hele Verden maa have Tillid til Dem; desuden er De kjøn, altid venlig og fornøiet, saa at man neppe vilde leve uden Dem, naar man først har lært Dem at kjende. Tusinde Piger vilde holde af et Menneske, som vor Vilhelm, og det er Skade, at han alt igjen er løbet sin Vei. Selv den gamle Kunz, ja endogsaa min Fader, maae i deres yngre Aar have været kjønne Mennesker, — men see

engang paa den stakkels Eliesar,' der endnu slet ikke er saa meget gammel, og som ikke er liidt af noget Menneske her i Huset, ja vel i den hele Verden, — hvad skal han blive til, hvis jeg ikke tager mig af ham?"

"Hvorledes," afbrød Eduard hende, "en saa uhyre Misforstaaelse skulde fortære dette skjønne Liv? Kan mørke Gemytters Forvirring da ogsaa bemægtige sig den rene Uskyld, og skal Kjærligheden selv kunne finde et Gevandt, for at udsmykke den spøgelseagtige Daarskab, som ædelt Offer og fornuftig Resignation?"

"Idag forstaae vi hinanden slet ikke," vedblev hun rolig. "Jeg mener jo ikke, at jeg virkelig elsker ham; jeg veed slet ikke engang, hvad denne Kjærlighed skal forestille og betyde. Men for igjen at tale om min Ungdoms Lidelser, hvorom vi begyndte vor Samtale. Da min lille Clara endnu var mig meget kjær, havde jeg ogsaa en lille Kat her i Huset, der paa samme Maade havde vundet Plads i mit barnagtige Hjerte. Jeg bildte mig endogsaa ind, at Dukken og det hvide lille venlige Dyr for min Skyld maatte være ret vrede paa hinanden. Men Hr. Eliesar forfulgte og hadede Alt, hvad der havde mindste Liighed med en Kat, thi han kalder dem ondskabsfulde. Den samme Overtroe synes at være almindelig. Hvor blot de kjælne, bøielige Væsener lade sig see, skrige selv de venligste Mennesker: Kis! Kis! og hidse og jage efter dem, som om de i hvert af de uskyldige Kreaturer kunde skræmme den lede Aand selv bort. Derfor ere de da rigtignok ogsaa mistroiske, og ligge listig paa Luur. Min lille Kat havde faaet Kil=

linger, som netop efter den niende Dag havde oplukket de smaabitte blaa Øine. Hvad det er for en Spas og Lyst for Børn, at see saadan en Moder med sine Unger, og de smaae Killingers pudseerlige Glæde, deres Hoppen og Falden og Springen, det kan intet voxent Menneske begribe. Samme Dag havde Hr. Eliesar faaet en ny Vindbøsse, som han gjerne vilde prøve. De havde allerede længe foresnakket min Fader, at min lille Kat gik paa Jagt efter Sangfuglene og aad dem. Nu gik den og spadserede bag i Haugen, og klattrede af Overgivenhed op i det største Orangetræ. Strax skjød Eliesar den ned, og den var og blev død, og Killingerne maatte nu ogsaa druknes. Endnú aldrig var han forekommet mig saa bruun og styg, saa uliig et Menneske. Om Natten bad jeg, at Gud ogsaa vilde lade ham døe. Men allerede om Morgenen faldt det mig, ihvor barnagtig jeg endnu var, tungt paa Hjerte, at han selv var ulykkeligst faren, fordi han ikke kunde elske noget Væsen, og hverken Menneske eller Dyr vilde elske ham. Og saaledes tænker jeg endnu. Saa modbydelig som han er, finder han intet Hjerte paa Jorden, hvis jeg vil slette ham ud i mit."

"Kjære Rose," sagde Eduard nu roligere. De vil ikke overile Dem, og sikkert i Fremtiden lade denne Tanke fare."

"Det er," begyndte hun igjen, i det Taarerne steeg hende op i de lyse Øine, "egentlig gaaet mig ligesom de smaae, stakkels Killinger, naar jeg undtager, at den kjære Gud ikke har ladet mig drukne saa ynkelig. Men jeg

har heller ikke kjendt min Moder, hun fik det heller ikke saa godt, at hun kunde opdrage mig, hun døde strax efter min Fødsel. Min Pleiefader her er saa god, men det maa dog være en ganske anden Følelse at have en virkelig Fader; ak, men han ligger ogsaa i Graven. Nu, med alt det, saa skulde jeg troe, at vi have sanket Ulykke nok sammen for mit unge Liv."

"Kjæreste Rose," begyndte Eduard paa ny, "vilde det vel ogsaa gjøre Dem ret ondt, om De vidste, at jeg var ulykkelig? Eller om jeg ikke mere var til?"

"Ak, gode, kjære Ven;" udbrød hun, "bring mig ikke til at græde. Jeg siger Dem jo, jeg har endnu aldrig holdt saa meget af noget Menneske, som af Dem. Men saa lykkelig og glad, som De er, saa meget som alle Mennesker holde af Dem, kan De let undvære min Kjærlighed. Men saaledes gaaer det ikke mig med Dem."

Tjeneren kom, og kaldte Eduard over til den Gamle. Samtalen maatte have været af Vigtighed; thi Balthasar, saavelsom den Fremmede, syntes opløste i Taarer, i hvor meget de end begge søgte at fatte sig. "Min kjære Ven," sagde den gamle Mand, med den blødeste Stemme, "min gode, blide Eduard, følg den fremmede Dame hen til den nærmeste Gjæstgivergaard, men tag strax 4000 Daler i Guld og Vexler med af Kassen. Men jeg stoler paa Dem, intet Menneske maa vide det mindste om vort Foretagende, allermindst Eliesar. Tænk Dem, det Umenneske har ladet tre høist vigtige Breve fra den Ulykkelige til mig ubesvarede. At han ikke viste

mig dem, kan jeg til Nød tilgive ham, da jeg selv har givet ham Fuldmagt dertil."

Hans Villie blev opfyldt, og den Fremmede reiste om Eftermiddagen trøstet bort igjen, uden oftere at have besøgt sin gamle Ven.

Den næste Dag lod Balthasar den yngre Ven kalde til sig. Da han havde laaset sit Værelse, begyndte han: "De er min eneste Fortrolige ved et Forhold og en Begivenhed, som igaar rystede mig saa dybt, at det var mig umuligt at sige Dem noget derom. Men da jeg betragter Dem ganske som min Søn, saa skylder jeg Dem ogsaa at aabenbare Dem noget mere om mig og min Historie, end nogen Dødelig endnu har erfaret.

De satte sig, den Gamle rakte den yngre Ven Haanden, som denne hjertelig trykkede, hvorpaa han sagde: "De kan ikke tvivle om min Kjærlighed og mit Venskab, og hvad De meddeler mig, er hos mig ligesaa skjult, som om det laae i den tause Grav."

"Jeg har længe holdt Øie med Dem," sagde den Gamle, "og kjender Dem. Vi have hidtil kun talt lidet med hinanden, jeg er nu nødt til at forandre og bryde mit sædvanlige Forhold imod Dem; thi det er mig ogsaa magtpaaliggende, at dog eet Væsen kjender og forstaaer mig."

Eduard var spændt, og den Gamle vedblev med skjælvende Stemme: "Jeg er endnu saa bevæget, Rystelsen fra igaar vedbliver endnu at virke saa stærkt i

alle mine Organer, at De maa have Taalmodighed med min Svaghed. — At mit Liv ikke er noget glædeligt, at jeg forlængst har frasagt mig alle hine Adspredelser og Nydelser, for hvis Skyld de fleste Mennesker egentlig kun leve, maa De allerede længe have bemærket. Fra min Ungdom af er jeg gaaet af Veien for Fornøielse, med en Følelse, som jeg næsten kunde kalde Frygt. Opdraget af en stræng Fader, der levede i den største Trang, var min Ungdom og Barndom kun Lidelse og Sorg. Da jeg blev større, tjente min voxende Forstand kun til at jeg saameget destydeligere kunde see mine Forældres Elendighed, og den Jammer, der hersker paa den hele Jord. I mange Nætter efter hinanden kom der tidt ingen Søvn i mine Øine, og mine Taarer randt uden Ophør. Saaledes vænte min Phantasie sig til at ansee den hele Verden som en Straffeanstalt, hvor Jammer og Nød er tildeelt Enhver, og de, der vare hævede over Livets Usselhed, næsten lede langt værre af en vanvittig Forblindelse, i hvilken de hverken erkjendte deres Kald eller Menneskenes fælleds Skjæbne, men kun i nyktern Glæde og foragteligt Vellevnet tumlede hen ad Banen, og Graven imode. Kun een Stjerne kastede sit Skin i denne mørke Nat, men ogsaa ligesaa uopnaaelig, som et Himmelbillede: hiin Elisabeth, der var i Slægt med mig, men riig, fornem og opdraget for Glands og Nydelse. En Fætter, Holbach, endnu rigere og overmodigere, var bestemt til hendes Ægtefælle; vor Familie saae næsten aldrig hine hovmodige Slægtninge, og min strænge Fader især deles hed hadede dem, og talde kun med Harme om

deres Ødselhed. Dette Had førte han ogsaa over paa mig, da han opdagede min stille og heftige Tilbøielighed. Han truede mig med sin Forbandelse, hvis jeg blot vilde tænke paa hiint skjønne og kjære Væsen. Det varede heller ikke længe inden hun blev gift med hiin overmodige unge Mand, og een Riigdomsflod strømmede til den anden, og skabte en saa fornem Huusholdning, at den hele Stad misundte dem dette herlige Levnet. Min Morbroder, der saa rigelig havde udstyret sin Søn, skammede sig saa meget over vor Armod, at han ikke engang bad vore Forældre til Bryllupet; hvilket forøgede min allerede dybt krænkede Faders Kummer og Harme saaledes, at han døde af denne Fornærmelses Efterveer. Min stakkels Moder fulgte ham snart. Om mig selv vil jeg tie. Havde Livet hidtil viist sig for mig i en mørk Skikkelse, saa forvandlede det sig nu til et Spøgelse, hvis græsselige, fortrukne Miner og Blik først indjoge mig Forfærdelse, og siden i kold Vane lærte mig at foragte Alt, men mig selv meest. Elisabeth havde været vidende om min Lidenskab. I hvor sjeldent vi endogsaa saae hinanden, havde hun ikke gjort sig Umage for at skjule sin egen Tilbøielighed, hvormed hun kom mig imøde. Om hun end ikke, som jeg, var uddød for alle Glæder, saa hvilede der dog bestandig en Skygge over hele hendes Tilværelse, og hendes Himmel var bedækket af tunge Skyer. Hun har siden havt Lidelser i Overflod. Manden var udsvævende og ryggesløs, han bortødslede Penge i tusindviis af Forfængelighed og lave, uværdige Hensigter. Det er som om mange usle Mennesker føle en Art af Ond-

skab og Had imod Penge, saa at de træffe de forunderligste Anstalter, for at jage dem bort fra sig paa alle Maader, ligesom den Gjerrige med uforstandig Kjærlighed pleier dem og hæger over dem, og lader sig trykke ihjel af sin Afgud. Elisabeth var svag nok til, ubetinget at overgive ham sin Eiendom, og at erklære sig som Medskyldner, da Crediten allerede var sjunken, og saaledes herske da Elendighed, Forvirring, Had og Tvedragt i det samme Huus, hvor alle Olympens Guder syntes at have holdt deres Indtog, for at bringe evig Fryd til Brudegave. Den usle Mand, Raad Holbach, har solgt det sidste han eiede som Livrente, uden at tage Hensyn til Kone og Søn. Denne Søn er ligesom besat af Furierne, ubændig, vild og uden Følelse, han har gjort Gjeld, derpaa bedraget Folk, og endelig, for to Aar siden, i sit dyriske Raserie, voldelig mishandlet sin grædende Moder, der vilde formane ham. Efter denne Heltebedrift er han løbet ud i den vide Verden. Men Faderen dræber Tiden med Fraadserie og Latter, og fortærer ved et velbesat Bord sine Indkomster, som endnu skulle være rigelige. Saaledes kom Moderen til mig, hun undertrykte sin Stolthed og sine Følelser, for ved min Hjelp at faae dækket en Gjeld, som vilde have ført hende i Skjændsel og berøvet hende sin Frihed. Allerede i tyve Aar har hun ønsket at døe, men hun lever, til Rædsel for sig selv, og uden at kunne glæde noget Menneske. — Send hende hvert Fjerdingaar tusind Daler, hun har lovet mig, hverken nu eller i Fremtiden, at lade den ryggesløse Mand vide noget om denne Hjelp."

Eduard saae den Gamles dybe Kummer og taug længe, endelig begyndte han: "Men hvorledes kunde Hr. Eliesar være saa haard, ikke at meddele Dem hine Breve?"

"Det var Uret af mig," svarede den Gamle, "at jeg nylig vilde vredes paa ham derfor. Han handler i mit Navn, og veed ret godt, at jeg er svag og blød; de nærmere Omstændigheder kjendte han ikke, og gjorde altsaa kun hvad der paaligger ham. Jeg veed jo ikke engang selv, om jeg har handlet Ret, i det jeg fulgte mit sønderslidte og dybt rystede Hjerte, thi hun er dog maaskee ikke stærk nok til at fortie for den Elendige, hvad der er hændet; han er og bliver dog hendes Mand, og den, der er hende nærmest. De, for Exempel, vilde, fordi De elsker mig, men med blødt Sind, fordi Nøden rører Dem, sikkert handle anderledes og bedre, men De vilde sandsynligviis ogsaa, hvis jeg ganske skulde overgive mig i Deres Hænder, forkjæle og fordærve mig; thi der er intet saa farligt hos Mennesket, som dets Forfængelighed, der suger Næring af Alt."

"Hvad kalder De Forfængelighed?" spurgte Eduard.

"Alle vore Følelser," svarede den Gamle, "de bedste, redeligste, de blødeste og meest lyksaliggjørende, hvile paa dem Giftbund. — Dog derom mere en anden Gang. — Jeg vilde kun kortelig sige Dem, hvorledes jeg er kommen til min Formue, hvorledes mit Væsen har dannet sig saaledes, som De har lært mig at kjende. Efter mine Forældres Død opfyldte jeg min Faders sidste Ønske, og forenede mig med en Pige, der ogsaa var langt ude beslægtet

med vor Familie. Hun var fattig, uforsørget, uden Beskyttelse; hun var opvoxen uden alt Tilsyn, og uden al Dannelse; hun var tillige hæslig og af en saa trættekjær og mørk Charakteer, at jeg ikke oplevede nogen glad, og kun faa fredelige Timer med hende, saa længe hun var hos mig. Min Stilling var frygtelig."

"Men hvorfor?" spurgte Eduard.

"Fordi jeg havde lovet min Fader det," vedblev Balthasar, "og fordi det er min Grundsætning, at Mennesket aldrig maa tilfredsstille sine Lidenskaber, og allermindst Kjærligheden. Jeg har den Overbeviisning, at vort hele Liv bestaaer af Qval og Angst, og jo mere vi ville undflye disse Følelser, desfrygteligere hævner vor Frygt sig siden. Hvorfor det er saaledes — hvo er istand til at udgrunde det?"

"Denne Troe," svarede Eduard, "er høist besynderlig, og modsiger alle vore Ønsker, ja hver Dags Erfaringer."

"O hvor faa Erfaringer maa De da have gjort," svarede den Gamle. "Alt lever, bevæger sig, for at døe og forraadnes; Alt føler kun for at lide Smerter. Den indvortes Qval driver os til den saakaldte Glæde, og Alt hvad Foraar, Haab, Kjærlighed og Lyst forelyve Menneskene, er kun Marterens omvendte Braad. Livet er Smerte, Haabet Veemod; Eftertanke og Besindelse grum Fortvivlelse."

"Og finde vi ikke," sagde Eduard noget frygtsom, "om ogsaa Alt var saaledes, Trøst og Hjelp i Religionen?"

Den Gamle saae iveiret, og stirrede den unge Mand stivt i Ansigtet; hans mørke Blik opklaredes, men ikke glædeligt eller rørt; et saa forunderligt Smiil fløi over det blege, rynkede Ansigt, at det næsten saae ud som Haan, og Eduard uvilkaarligt tænkte paa Bjergmandens Ord.

"Vi ville afbryde denne Materie for i Dag," sagde den Gamle, med sin sædvanlige mørke Mine, "der gives vel en anden Gang Leilighed til at tale derom. — Saaledes vedblev jeg da at leve mit Fordømmelsesliv, og Erindringen om Elisabeth kastede et venligt, men martrende Skin i mit Helvede. Men Livets Vanvid holdt fast paa mig, for at jeg ogsaa skulde indtage min Plads i den store Daarekiste, og gjennemspille min Rolle under den store Tugtemester. Man siger, at Døden vil helbrede os: Andre haabe igjen at blive flyttede fra een Daarekiste til en anden, for at forblive Narre i al Evighed, og at gaae tabte for Skinnet som flygtige Væsener. Med faa Penge — det vilde klinge latterligt, hvis jeg vilde nævne Summen, Mange behøve ligesaa meget, for at spise sig en Gang mætte — begyndte jeg en lille Beskjæftigelse. Den lykkedes. Jeg gav mig til at føre en lille Handel. Den trivedes for mig. Jeg traadte i Forbindelse med en formuende Mand. Det var som om jeg overalt gjættede og følte, hvor der slumrede Gevinst og Fordeel i fjerne Egne, i tilsyneladende ubetydelige eller mislige Foretagender. Saaledes fortæller man om Ønskeqvisten, at den bøier sig efter Vand og Metaller. Ligesom mange Gartnere have en lykkelig Haand, saaledes lykkedes for

mig i Handelen enhver, selv den usandsynligste Spekulation. Det var hverken Forstand eller dyb Kundskab, men kun Lykke. Men man bliver forstandig, naar man har Lykken med sig. Min Compagnon var forbauset, og da han her havde en lille Eiendom, toge vi hen i denne Egn, hvor vi indtil hans Død formerede Bygningerne til vor Handelsdrift og anlagde Fabrikker. Da han døde, og jeg havde bragt Alt i det Rene med Arvingerne, kunde jeg allerede passere for en riig Mand. Men der overfaldt mig en Rædsel ved denne saakaldte Eiendom. Thi hvilket Ansvar er det ikke at bestyre den vel! Og hvorfor vare saa mange redelige Mennesker uheldige, da Alting saa ubegribeligen slog ind for mig? Efter mange Lidelsesaar døde ogsaa min Kone; uden Børn, uden Venner, var jeg igjen alene. Hvormeget det blinde Væsen, som Menneskene kalde Lykke, begunstigede mig, kan De see af følgende Omstændighed. Det var altid min Affky at spille Kort, eller noget andet Spil om Penge. Thi hvad gjør Mennesket andet end han erklærer, at det elendige Væsen, der som Penge allerede er ham saa vigtigt, endnu skal ophøies til et Orakel, til et guddommeligt Udsagn? Nu sætter han Hjerte og Gemyt paa denne Indbildning; afvexlende Tilfældigheder, Daarskaben selv, skal i udtænkte Sammenkjædninger udregne og udpønse hvad han er værd, og hvorledes han er begunstiget: de mørke Lidenskaber vaagne, naar han troer sig forsømt af dette Tilfælde, han triumpherer naar han troer sig begunstiget, hans Blod flyder hurtigere, det bruser i hans Hjerne, hans Hjerte slaaer voldsomt, og han er mere

ulykkelig end den Affindige, der ligger i Lænker, naar hvert Kort, og endelig ogsaa det sidste, falder imod ham. Seer De, det er Skabelsens Herre i hans lappede Tiggerdragt, som han holder for en kongelig Purpurkaabe."

Den Gamle var nærved at briste i Latter, og Eduard svarede: "Men saaledes løber da alt Liv paa en smal Linie mellem Indbildning og Sandhed, mellem Skin og Virkelighed."

"Kan gjerne være," raabte Balthasar. "Dog vi ville lade denne Sag fare. Jeg vilde kun fortælle Dem, hvorledes jeg i det sidste Aar af min Compagnon lod mig overtale til engang at spille i Nabostadens Lotterie. Jeg gjorde det mod min Følelse, fordi disse Indretninger forekomme mig at være de strafværdigste. Ved dem authoriserer Staten Stratenrøverie og Mord. Det stakkels Menneske ophidser sig allerede af sig selv overstadig nok for Gevinst. Jeg havde allerede glemt den hele usle Ting, da man meldte mig, at jeg havde vundet det store Lod. Disse Summer lode mig slet ikke beholde nogen Rolighed. De Fabler, Pøbelen har om onde Aander, syntes ved disse Pengesække at være blevne til Virkelighed i mit Huus. Af denne usalige Capital er det to Mile herfra nede i Dalen liggende Hospital for gamle, syge Fruentimmer funderet, som elendige Avisskrivere have villet regne mig til saa stor Fortjeneste. Hvad havde jeg da gjort derfor? Ikke saa meget som et Pennestrøg. Nu begriber De, hvorledes nye Gevinster og Capitaler strømmede ind til mig fra alle mine Foretagender, tvang mig til at gjøre nye Entrepriser, og hvorledes det bestan=

dig er gaaet videre, og mere i det Store. Og saaledes har jeg hverken Rist eller Ro, førend Døden endelig har sat det sidste Punktum for denne Gang. Derpaa begynder naturligviis en Anden at rase, hvor jeg har holdt op, og hans Daarskab mødes maaskee af hiin usynlige i Ulykkens Skikkelse."

Eduard var forlegen. "De er," vedblev den Gamle, "endnu ikke vant til mine Ord og Udtryk, fordi vi endnu aldrig have talt om disse Gjenstande, De kjender ikke min Tænkemaade, og fordi disse Følelser, disse Blik i Livet endnu ere nye for Dem, saa forundres De. De kan troe, gode, unge Mand, at Grunden, hvorfor man ikke bliver vanvittig, kun er, at man saa stiltiende svømmer med Strømmen, at man altid lader fem være lige, og føier sig i hvad der ikke kan være anderledes. Imidlertid hjelper endnu en anden Kuur, der holder En til Nød iveiret. Man danner sig faste, urokkelige Grundsætninger, en Handlemaade, som man aldrig fraviger. Penge, Formue, Erhverv, Eiendommens og Metallets Omsving og Strøm i alle Retninger og gjennem alle Livets og alle Landes Forhold, er een af de allerforunderligste Opfindelser, som Verden har hittet paa. Nødvendig, som Alt, og da Lidenskaben heftigst har bemægtiget sig dette Væsen, saa har den ogsaa opdraget det til et Uhyre, der er mere Chimære og mere fabelagtig, end Alt hvad en affindig ophidset Phantasie nogensinde har kunnet drømme. Dette Uhyre altsaa opsluger og tærer bestandig, umætteligen, gnaver og slider i Vansmægtedes Been og indsuger deres Taarer. At i London og Paris, udenfor det Pal=

lads, hvor et Gjæstebud koster tusinde Guldstykker, en Fattig sulter ihjel, der vilde være frelst ved Hundrededelen af eet Guldstykke; at Familier gaae til Grunde i vild Fortvivlelse, med Selvmord og Naserie indenfor deres Dørre, og et Par Skridt derfra Spillere rode om i Guld, Alt dette er saa naturligt og sædvanligt for os, at det ikke længer undrer os, at Enhver koldblodig nok mener, det maa være saa, det kan ikke være anderledes. Hvorledes opfodrer Staterne, og de kunne ei andet, ikke dette Pengeuhyre, og afrette det til Ødelæggelse. I mange Egne kan kun Capitalen voxe foroven, medens den forneden endmere forarmer Armoden, indtil Tidens Løb engang vil udregne og med blodig Pen overstryge det skrækkelige Facit. — Da jeg nu saae mig saa riig, holdt jeg det for min Pligt, saavidt et Menneske formaaer, at afrette denne Riigdom og tæmme det vilde Dyr. Sikkert er den hele Skabelse bestemt til Jammer, ellers vilde ikke Krig, Sygdom, Hunger, Smerte og Lidenskab rase og ødelægge i en saa frygtelig Grad. Tilværelse og Qval er et og samme Ord; imidlertid maa dog Enhver, der ikke af Raadhed vil være en ond Aand, mildne Elendigheden saa meget han kan. Der gives ingen Eiendom, i den Betydning, som de Fleste antage det, der skal ingen være, og at ville holde fast paa den, er en ugudelig Bestræbelse. Endnu værre er det, ved Rigdommens Indflydelse at udbrede Vanheld. Saaledes bestyrer jeg da min Riigdom, i det jeg ophjelper Landet, giver de Fattige Arbeide, forsørger de Syge, og ved bestandig forøget Virksomhed søger at bringe det dertil, at ret mange spise deres Brød uden

Taarer og Anger, og, saavidt mit Øie og min Arm rækker, Skabelsen ikke fremkalder saa mange Forbandelser, som i andre Byer og Stæder."

"Den Velsignelse, De udbreder," indvendte Eduard, "maa ogsaa gjøre Dem lykkelig —"

"Velsignelse?" gjentog den Gamle, og rystede med Hovedet. "Alt er jo kun en Draabe i Havet. Hvor snart maa ikke selv de yngste Børn døe; hvorledes udleer denne Tid, disse Aarhundreder og Aartusinder, ikke vore skjøre Bygninger, hvorledes triumpherer denne Glemsel ikke overalt paa Gruus og Forraadnelse, denne Tilintetgjørelse, der saa skadefro og ufølsomt sønderstamper Alt hvad der er skabt og dannet. Saaledes har jeg nu ogsaa i Dag trøstet den gode Elisabeth. Men kan jeg vel trøste hende? Hendes Skjæbne, hendes Liv, følger bestandig med hende, hendes tabte Ungdom, den Tanke, at hun har bortkastet sig til et slet Menneske, at hun har født en Tiger som Søn til Verden. I Drømme vender denne Følelse tilbage, i Slummer og i vaagen Tilstand, ja i hvert Fiber, at hun engang har elsket mig, og maaskee elsker mig endnu, og at hun nu bærer min Ulykke i sit Hjerte tilligemed sin egen. Ikke sandt — at nu engang en Mundbid smager hende bedre — at hun engang, maaskee ved en dum Bog, glemmer sig selv, og glæder sig over Begivenheder, interesserer sig for Lidelser, der kun ere svage Skygger af hendes egne — i dette rørende Vanvid lever hun maaskee noget trøstet i enkelte Minutter? Det er noget Stort, at jeg har kunnet lette hende en saadan Glemsel! Men den Følelse, at hverken Mand eller Søn,

Spiren af hendes eget Blod og Legeme, ja dog ogsaa af hendes Aand, tør vide det mindste af min saakaldte Velgjerning, hvis hendes Elendighed ikke derved skal voxe — føler De ikke hvor jammerligt dette, og det hele Liv er? — Dog lad os afbryde, fortæl mig heller noget nyt."

Eduard meldte ham, at Vilhelm igjen i al Hast og uden Aarsag havde bortfjernet sig. "Det er mig kjært," svarede den Gamle, "jeg har bestandig holdt ham for vor Tyv, og seet igjennem Fingre med ham, for ikke ganske at styrte ham; men det maa dog engang have en Ende dermed. Jeg har elsket ham, og netop derfor hadet ham saameget desstærkere."

"Hvorledes det?" spurgte den unge Mand.

"Ih nu," svarede hiin, "jeg var daarlig nok til at lade mig lokke af hans Physiognomie, hans Stemmes blode Tone, hans hele Væsen. Denne forunderlige Sympathie forfølger os jo evindelig. Jeg gjorde meget af ham, og da jeg greb mit Hjerte i denne Daarskab, saa straffede jeg mig derved, at jeg fattede en ret alvorlig Modbydelighed mod Mennesket, som vi altid skulle og maae gjøre imod Alt, hvad der ret behager os."

Eduard vilde spørge videre, men Uhrets Slag kaldte ham til sine Forretninger, og da den Gamle havde taget Afskeed med ham, forlod han ham, bevæget af mange Tanker, for i sine Hviletimer videre at overtænke den besynderlige Samtale.

Naar Eduard nu i mange Timer overtænkte sin Stilling, saa viste hans hele Virken, den Dont, han havde overtaget i denne eensomme Egn, de Forretninger han førte, saavelsom de Mennesker, med hvilke han var nødt til at omgaaes, sig i et ganske andet Lys for ham, end hidtil. Han vilde ikke tilstaae for sig selv, hvor meget hans nylige Samtale med Rose forunderligen havde virket paa hans Indbildning. Ligesom han tidligere kun i hende havde seet et indtagende Barn, saaledes knyttede sig nu Forventninger og stille Forhaabninger til dette elskelige Væsen, han betragtede hende opmærksommere, han talde oftere og længere med hende, og denne unge Sjæls Udvikling, hendes venlige uskyldige Meddelelser, bevægede hans Hjerte mere og mere. Mindedes han nu den hæslige, guulbrune Eliesar, hans haarde menneskefjendske Sind, og at denne spæde Blomst allerede i Stilhed havde bestemt sig til Offer for den Modbydelige, saa harmedes han over dette daarlige Forsæt, over hvilket han igjen til andre Tider maatte smile. Eliesar havde allerede været borte i nogle Dage. Han havde ikke lagt synderlig Dølgsmaal paa, at han vilde efterspore hine Anviisninger, som han havde fundet i Stigerens Bog, paa de eensomme, afliggende Steder mellem Bjergene. Denne Daarskab stemte med hans sælsomme sværmeriske Væsen, thi han brød tidt sit Hoved med Trolddomsbøger og alchymistiske Skrifter, og gjorde sig, i temmelig tydelige Hentydninger, tidt til af, at have fundet de Vises Steen. Naar Eduard gjenkaldte sig den gamle Balthasars besynderlige Tale, og hvilke Meninger han havde yttret i hiin fortro=

lige Time, saa var det ham ikke længer usandsynligt, at denne ærværdige Mand, efter sine Griller og sin Melankolie, vel kunde have bestemt den opblomstrende Rose til den mørke Eliesars Ægtefælle. En Gysen greb ham ved at tænke sig, med hvilke dunkle og forvirrede Gemytter han stod i saa nær Berørelse; han blev svimmel blandt de Svimlende, og han syntes ikke at være sikker paa sig selv. Han savnede derfor smerteligere end nogensinde tilforn, den unge Vilhelm, derhos voxede hans Fortrædelighed, thi Tyverierne i Magazinet standsede ikke, men bleve drevne med større Frækhed end nogensinde før. Han havde selv havt en lille Mistanke til Vilhelm, og kunde slet ikke forklare sig den skjændige Gjerning.

I denne Stemning hilste han ikke Eliesar med megen Venlighed, da denne vendte tilbage fra sit eventyrlige Streiftog. Eliesar var ogsaa oprørt, da han hørte, at Plyndringerne imidlertid vare blevne fortsatte med stor Frækhed, og da han ikke med Rette kunde forekaste Eduard nogen Forsømmelse eller Lunkenhed, saa tog denne første Samtale, mellem de To, der allerede af sig selv aldrig havde været enige, en endnu ømfindtligere Retning. Da den modbydelige Stalbroder havde bortfjernet sig, foresatte Eduard sig, efterdi han nu maatte ansee det for en ufravigelig Pligt, at tale alvorligere end hidtil med Fabrikherren om denne Gjenstand.

Disse Røverier, der bleve udøvede med saa stor Sikkerhed, vakte den hele Egns Nysgjerrighed, og man talte ogsaa meget derom i Bjergstadens Kroe. Den gamle Kunz sad, i Trælænestolen ved Ovnen, og fortalte net-

op den magelige Kromand omstændelig om det nyeste Tyverie, da en fremmed Mand kom ind, der strax gav sig tilkjende som en vandrende Bjergmand. Den Fremmede var endnu ikke gammel, og talde og spurgte derfor i Begyndelsen kun med Beskedenhed, men gav at forstaae, at der vel torde gives Midler til snart at opdage Sagen, hvis man vilde følge hans Raad. Disse Vink pirrede stærkt Nysgjerrigheden hos nogle tilstædeværende Bønder, der vare komne nogle Miles Vei nede fra Sletten, og havde kjørt Sæd op til den steiltliggende Bjergstad. Kunz, der i dette Selskab holdt sig for den Klogeste, blev stille og ordknap, for at høre hvorpaa Opfindelsen, eller Midlet til at opdage Tyven, egentlig gik ud.

"Man slaaer," sagde den Fremmede, "en Besværgelseskreds, hvorover Tyven, naar han betræder Egnen, ikke kan slippe ud igjen, og saaledes maa han blive opdaget strax efter Solens Opgang."

"Og hvoraf?" spurgte Bonden Andres, der var den meest mundkaade, "gjør man saadan en Kreds?"

Kunz loe høit og med Foragt, idet han sagde; "Bondeknold, snak dog ikke med, naar Talen er om Kunst og Videnskab, bliv ved Jeres Straa og Pleil, thi det kan I bedre haandtere. Bliv ved, erfarne Mand," tilføiede han, idet han med mistænkelig Venlighed vendte sig til den Fremmede, "hvorledes mener I, at en saadan Besværgelse maa være beskaffen, paa det at den ikke skal forfeile sin Virkning?"

Den Fremmede, hvis blege Ansigt stak besynderligt af mod den stærke brune Kunz, den fede Kroemand og

Bøndernes qvabsede Physiognomier,' sagde med en noget dæmpet Stemme: "Man tager Taxusgrene, som skjæres og afskrælles i Nymaanen, hvornæst de i første Qvarteer afkoges med Ulvemelk og Skarntyde, som ligeledes maa koges i samme Nat, og stikker dem, i det man siger nogle Formularer, som jeg kjender, ned i Jorden, i en vis Afstand omkring det Sted, hvor Tyveriet skeer, og Tyven kan da, om han end er nok saa fræk, ja selv om han kjender Besværgelser og deres Løsning, ikke undflye af denne Kreds, men maa blive staaende i Angst og Bæven, indtil de, der have lagt Trolddommen, finde ham om Morgenen. Det har jeg ofte seet øvet i Ungarn og Siebenbürgen, og det er hver Gang lykkedes."

Kunz vilde svare, men den mundkaade Andres faldt ham i Talen: "Min Bedstefader, Smeden, vidste en Besværgelse med Abracadabra, som blev sagt forlænds og baglænds, tilligemed nogle Bibelsprog; naar han sagde de Ord, saa maatte enhver Tyv, hvad enten han var midt i Skoven, paa Landeveien eller Marken, strax blive staaende i Angst og Skjælven, midt i sin Fart, om han løb, eller holde, hvis han reed, saa at Børn kunde gribe ham, om de vilde."

Kunz saae med ubeskrivelig Foragt paa Bonden, hvorpaa han med tvetydig Høflighed vendte sig til den fremmede Bjergmand: "I er," sagde han, "som det lader, en Mand af Erfaring og Kundskab; imidlertid torde her Eders velmeente Raad ikke vel finde Antagelse. Thi for det første vil den Gamle paa Bjerget her aldrig indlade sig med deslige Trolddomsmanelser, fordi han hader

al Overtro, endog den fromme og nødvendige, og følgelig langt mere en saadan, der maa forekomme ham som ganske ryggesløs. Desuden veed I jo ikke engang, paa hvilken Maade Tyveriet gaaer for sig, for at træffe de fornødne Forholdsregler."

"Hvorledes det?" spurgte den Fremmede, halv forlegen og halv nysgjerrig.

"Har I aldrig," vedblev Kunz, "hørt tale eller læst om hine vidunderlige Mennesker, eller har I, da I er en saa vidtbevandret Mand, ikke stødt paa nogen, der med deres Øine kunne see igjennem et Bræt, igjennem Planker og Kjeldere, eller dybt ind i Jorden, og i Bjergene?"

"I Spanien," sagde den Fremmede, "skal der gives saadanne Folk, der, selv uden Ønskeqvist, med deres blotte Øine, kunne finde Skatte og Metaller, om disse Ting ogsaa ligge nok saa dybt under Klipper, eller Skove."

"Ganske rigtigt," vedblev Kunz, "Zahori, eller Zahuri, kaldes, som jeg har ladet mig fortælle, de Folk, der med deres Kraft og Videnskab have bragt det saa vidt. Kun veed man ikke, om En kan lære det af en Anden, om det er Naturgave, eller hidrører fra et Forbund med den Onde."

"Sikkert fra Djævelen," faldt Andres, der bestandig havde stukket sit Ansigt nærmere, ham i Talen.

"Med Jer, Bonde," sagde Kunz, "taler jeg slet ikke; I gjorde bedre i at sætte Jer bag Ovnen, hvor I hører hen, naar Talen er om Videnskab."

Andres brummede, og flyttede sig vred noget tilbage, hvorpaa Kunz vedblev: "I maa vide, Mand, at den Kunst i mange Egne ikke er den eneste eller bedste, hvor fordeelagtig den end kunde være for at opdage Ertsets Aarer, eller endogsaa Guld og Sølv. Men langt vigtigere og farligere ere de Mennesker, der i deres Oine have en Kraft til at tilføie Andre Ondt, og med et eneste Blik kunne kaste et Menneske en Sygdom, Feber, Guulsot, Galskab, ja vel endogsaa Døden paa Halsen. De Bedre og Frommere blandt disse, bære derfor frivillig det ene Oie tilbundet, thi Magten ligger ofte kun paa den ene Side, for at de kunne handle og færdes med deres Medmennesker uden at skade dem."

"Om dem har jeg aldrig hørt tale," svarede den Fremmede.

"Det undrer mig dog," vedblev Bjergmanden, med den største Rolighed, "thi da I kommer fra Ungarn, ja vel endogsaa er født der, hvor I har en saadan Overflødighed af Vampyrer, eller blodsugende Liig, saa mange Kobolde og Bjergtrolde, Dværge og Underjordiske, der tidt endogsaa lade sig see ved høilys Dag, saa tænkte jeg, at alle Hexekunster der vare i den bedste Gang og bekjendte."

"Nei," svarede Vandringsmanden, "om disse Curiositeter har jeg til Dato endnu ikke erfaret det mindste, ihvor meget jeg end har seet og selv oplevet, som vel kan synes mærkværdigt nok for Andre, der ikke have været saa vidt omkring."

"Nu altsaa," tog Kunz igjen Ordet, "har den

saakaldte Zahuri først bragt det saa vidt, at han, med sit blotte Øie, istedetfor roligt at see de Skatte, der ligge under ham, kan gjøre Nogen syg, eller tage Livet af ham, saa har han endnu kun eet Skridt videre, for at blive fuldkommen og Mester i sin Kunst. Seer I, min gode fremmede Mand, naar han har lært dette sidste, saa sætter han sig for Stegefadet, naar det endnu staaer tildækket og lukket paa Ovnen, og er istand til, uden at et Menneske kan mærke det, med sine blotte Øine at spise Gaasen eller Haren, eller hvad det kan være, saa reent og net op, at der ikke bliver saa meget som et Been tilovers, hvis det lyster ham. Sæt Nødder, eller Meloner for ham, saa spiser han, uden at der kommer mindste Ridse paa Skallen, Kjerne og Kjød heelt og holdent ud af dem, og lader Skallerne uskadte tilbage, som om alting endnu var i dem. Han er mæt, intet Menneske kan overbevise ham om det, eller have mindste Mistanke til ham, og de Andre maae lade sig nøie med hvad der er i den tomme Skal."

"Det var da en Djævels Kunst, siger jeg nok engang!" raabte Andres, "det maatte jeg lide, hvis jeg kunde lære det."

"Men en saadan Kunstner," vedblev den gamle Bjergmand, "kan komme langt videre, thi alt Sligt vilde jo i Grunden kun være Spas. Men naar han er vred paa En, saa kan han med eet Blik ligesaa godt tage ham Hjertet ud af Livet som Pengene ud af Lommen. Den Fjende, han forfølger, maa døe en skjændig og smertelig Død, eller blive saa fattig som en Kirkerotte,

medens han selv bliver saa riig, som han finder for godt."

"Ak, Tænderne kan løbe i Vand paa En, bare ved at tænke derpaa!" raabte Andres ubevidst, saa stærkt var han henrevet af disse Forestillinger.

Kunz vendte ham Ryggen, idet han satte sig nærmere hen hos Bjergmanden, og sagde derpaa: "Naar vi blot ikke havde det Pøbelpak her saa nær ved os, saa kunde jeg fortælle Eder Sagen med større Sjælsrolighed. Det hænger nemlig saaledes sammen: Naar en saadan Zahuri nu er avanceret fra Lære- eller Hammerdreng til Svend, og derpaa til Mester eller Stiger, see, saa sætter han sig hen i sin Stue heroppe i Kroen, eller hvor det er, tænker paa vor Gamle paa Bjerget og hans Magazin, eller paa Havnen i London, eller ned til Spanien, hvor han veed at der ligger Kostbarheder hos Bankeurer, Juvelerer eller Skibsrhedere, og saa snart han tænker sig dem med Øinene, har han dem ogsaa for sig, og Ingen veed deraf at sige, eller kan hindre det. Paa samme Viis kan han ogsaa strax, med sin blotte Villie, sende dem bort fra det Sted hvor han tager dem, og skikke dem til Spanien eller Kalikut, eller hvor han ellers vil, og lade sig sende Betaling for dem. Naar altsaa en saadan Mand lever her i Nærheden, eller om han lever i Amerika, og han finder for godt at plyndre Magazinet ved denne Kunst, saa begriber I vel med Eders simple Fornuft, at Eders afskrællede og afkogte Stave her frugte ligesaalidet, som en velindrørt Melkebrodssuppe kunde være nogen Kuur for et Jordskjælv."

Den Fremmede havde Forstand nok til at indsee, at man havde ham til Bedste, men Bønderne opslugte begjærligt disse ravgale Beretninger, omendskjøndt de ikke forstode Alt. Kunz gottede sig over sin Overlegenhed, og vedblev: "See, Mand, hvis der ikke var saadanne Tusindkunstnere til, hvorfra skulde da vel alt det Contrebande komme, som føres i alle Lande? Derfor hjelpe alle Anstalter derimod saa saare lidet, i hvor strænge de end ere. Det er vel sagtens temmelig vanskeligt at lære Kunsten, og derfor drive vel ogsaa kun saare Faa det saa vidt, at de blive Mestere i den."

"Alt hvad I der har fortalt mig," svarede den Fremmede, "er forunderligt, og vor Diskurs vilde maaskee tage den skjønneste Ende dermed, at jeg kom frem med den Paastand: jeg er en saadan Kunstner. Imidlertid vilde I strax forlange Prøver paa min Videnskab, og dermed kunde det da rigtignok minke en Smule. Men hvad enten det nu er Alvor eller Spas, hvad I har fortalt mig, saa er det dog vist, og Noget, som intet fornuftigt Menneske vil modsige, at der gives meget Ubegribeligt og Forunderligt i Verden."

Kunz, der imidlertid havde qvæget sig ved Stærkøll, og meente, at han havde vundet en fuldstændig Seier over den Ubekjendte, blev stødt over denne Indvending, og det saa meget mere som Bønderne, der havde hørt paa Samtalen, ikke vare istand til at overtage en Opmands Rolle.

"Ei hvad!" udbrød han nu, "I lader mig til at være en af de Folk, der endnu knap vide, hvad der er

forunderligt, eller hvad der er naturligt. Har I seet Aander for Eders Øine, som jeg? Har I holdt Samtaler med Kobolder, med de Smaae, der spadsere ud og ind hos vor Bjergherre deroppe? Har I seet Ertser og Ædelstene voxe, eller Guld- og Sølvtræer levende og fremskydende at bevæge sig?"

"Troer I da," spurgte den Fremmede, "at Stenene skyde op og forgaae, at Ertserne voxe og forplante sig? Tænker I Eder da de underjordiske Lag, som en yppigt fremskydende Kartoffelmark?"

"Hvad gaae Kartofler og alt saadant Ukrudt mig an," raabte den opbragte Kunz, hvem det var noget ganske Nyt at høre sig hovmestereret af et ubekjendt, og, som det forekom ham, ubetydeligt Menneske: — "men at der er Liv og Bevægelse i Ertser og Bjerge, forstaaer sig af sig selv, at de voxe og forgaae, og at der, ligesom der heroppe skinner Sol og Maane, og er Regn og Taage, Frost og Hede, ogsaa dernede er Damp og Veir, der slaae ind og fare ud, og usynligt koge og forme sig i Mørket. Saadant et Veir trækker ind som Taage, nu drypper det ned og bliver beslægtet med Bjergenes og det Underjordiskes Qvaliteter, og altsom Qvalmen gaaer og vender sig, avler den Erts, eller Stene, forqvikker sig i Sølv eller Guld, eller løber som anskydende og sprængt Jern og Kobber hen igjennem de nære og fjerne Aarer."

"Altsaa, I er endnu saa vidt tilbage her?" spurgte den Fremmede, med alle Tegn paa Forbauselse. "O min Kjære, lad Eder sige, at Bjerg, Steen, Klippe,

Erts og Juveel har været uforanderligt indesluttet i sig selv, lige siden Skabelsen; eller i det mindste siden Syndfloden. Vi grave og skuffe ind i det ovenfra, og vinde neppe, om vi ogsaa komme nok saa dybt, ned under den øverste Hud af den Vorte, som Bjergryggen er i Forhold til Jorden, som en lille Stump Negl til Mennesket. Saavidt vi kunne komme, oprydde vi dette ældgamle Forraad, forsaavidt vi trænge til det, og der voxer intet nyt i Stedet, hverken Steenkul eller Diamant, hverken Kobber eller Bly; og saaledes som I forestiller Eder det, er det en blot Overtroe. I Afrika, saaledes fortæller man Historien, fandt man i en Sandgrube, fra Tid til anden, smaae Guldkorn, som maatte udleveres den fattige sorte Konge som hans Eiendom. Dermed kjøbte han da mangehaande Sager af de Fremmede. Pludselig opdagede man noget dybere to anseelige Klumper massivt gediegent Guld. Slaverne bragte med Henrykkelse deres sorte Herre Udbyttet, der var mere end de havde fundet i ti Aar, og meente, at det ret vilde glæde den Usle, at han pludselig blev saa rig. Men de toge feil. Det kloge gamle Menneske sagde: "See, Venner, disse Klumper ere Fader og Moder til hine smaae Guldbørn, som vi i lang Tid have fundet; bær dem for alting strax igjen til samme Plet, paa det at de kunne blive ved at avle ny Yngel. Hvis dette ikke skeer, vilde vi for Øieblikket have stor Fordeel, men for hele Fremtiden tabe den varige Nytte!" Men Moriannen var dum; ikke sandt?"

"Intet mindre!" skreeg Kunz, bestandig harmfuldere;

"han handlede ikke urigtigt i at skaane Hemmeligheden, omendskjøndt vi, som Bjergfolk, ikke kunne see Sagen som han. Det Gediegne er ogsaa voxet, og vi kunne allesammen ikke vide, om det ikke i sin Nærhed opmuntrer og befordrer de andre anskydende og sig udviklende Ertsdele."

"Men jeg siger Eder," vedblev den Fremmede, "at al Uddannen og Voxen, ud af sig selv og ind i Atmosphæren, og som Rod ned i Jorden, kun er Planternes Natur. Stenen hviler i sig selv, Væxten optager Lys, Varme og Vand i sig, og modificerer Jorddelene, i hvilke den er begrundet, for at udvikle sig. Dyret springer bort fra Elementet, og bevæger sig dog i det, og bærer sin Rod omkring med sig i sine Indvolde."

"Nei! nei!" skreeg Kunz bestandig heftigere: "derved vilde jo Verden, og fremfor Alt mine herlige Bjerge, de glimrende, underjordiske Kamre, kun blive forvandlede til Stapelpladse, værre end af Tømmer, til ynkelige Lader og Varelagere. Hvad skulde da Dværgene og den mægtige Bjergaand, og alle Koboldерne og Svartalferne, og de tumlende Gnomer dernede have at bestille, som dog altid, mange af dem sindrigt og mange plumpt, lægge Haand paa Værket? Og Vandene? Og Dampene? O I Døv- og Blindfødte, som ikke ville see og begribe, hvad der dog er lettere at fatte, end Eders livløse, uddøde Verden. Kan Livet og Avlekraften nogetsteds ophøre, saa er den ogsaa hvor I see det Levende kun Skin og Bedrag. Det Faste lever, men paa en anden Art: og naar det engang trækker Veiret, og den gamle Kjæmpe

af Kjedsomhed strækker sine Been og vil lægge sig en Smule anderledes, saa skrige I dog i Eders Jammer over Jordskjælv, naar de murede Hytter til en Afvexling løbe efter Eder, og Taarnene falde ned i Eders Lommer og Tøfler."

"Forunderlige Mand," sagde den Fremmede, "I er altfor hidsig til at tage imod Raison. Videnskaben skulde dog være os kjærere end vore Fordomme. Vi skabe jo ikke Naturen, men den er nu engang der, og lagt hen for os, paa det at vi skulle betragte den, og drage Lærdom af den."

"Natur!" sagde Bjergmanden, "det er ogsaa saadant et dumt Ord! Mit Bjergværk hører ikke til Naturen, det er mit Bjerg. I det forstaaer jeg Alt, Eders Natur kjender jeg slet intet til. Det er som om en Skrædder, der vilde sye en Klædning, altid kun skulde tale om Uld, eller engelske Faar. Men Menneskene have allerede bragt det dertil, at de ikke længer kunne betragte Noget for hvad det er, men kun søge noget Almindeligt, hvortil de kunne binde det fast og qvæle det. Jeg har — hvad siger I vel dertil? — engang talt med et Menneske fra Ungarn, Eders Landsmand, men han var klogere end I: han fortalte mig hvorledes en Viinranke, jeg troer ikke langt fra Tokay, der maa have staaet paa en Gang af Gulderts, i Træet optog gyldne Trevler og Aarer. Han viste mig et Stykke af Ranken, hvorpaa jeg endnu nøie kunde see og skjelne det indvoxede Guld. Han svoer mig til, at nogle Korn i enkelte af de store og saftige Druer havde været af gediegent Guld."

"Nu, vil man bare see," svarede den Fremmede; "kan man forlange mere? Guldet voxer altsaa ei alene som Mineral, men endogsaa som Plante. Men jeg veed dog endnu en bedre Historie. Ikke langt fra Cremnitz havde man engang i fugtigt Veir tabt nogle Dukater i den derværende stenede Jord. I hvor meget man end søgte, kunde man ikke finde dem igjen. De maatte være faldne dybt ned mellem Steenhuller og Gruus. Men hvad skeer? Efter nogle Aars Forløb, da intet Menneske, og ikke engang Eieren mere tænker paa Tabet, seer man en ganske fremmed Buskvært, som intet Menneske der i Egnen kjender. Den blomstrer vidunderlig skjønt, og begynder siden at sætte smaae Bælge. Disse trevle sig snart sammen, ligesom Skallerne om Jødekirsebær, og da man betragter Tingen nærmere, sidder der i hver Bælg en ny blank Chremnitzer Dukat. Vel halvtredssindstyve vare blevne modne, nogle, der havde lidt Skade af Nattefrost, vare knap blevne som tyndt Guldskum. Og det forunderligste var, at Dukaterne hvergang (thi man vogtede sig vel for at udrydde det skjønne Ukrudt) bare det nyeste Aarstal fra det Aar hvori de kom frem. Siden har man ønsket, naar det paa nogen Maade var muligt, at indpode en Green af et Træ, der maaskee kunde bære Portugalesere, paa denne indbringende Busk, for derved at forædle Frugten."

Endogsaa Bønderne loe, da de troede at forstaae denne Spas; Kunz indsaae den vel ogsaa, men, misforstod den forsaavidt, at han ikke svarede et Ord, men, beruset af Drik og Forbittrelse, kun løftede Næven og slog

den Fortællende saa stærkt i Ansigtet, at denne strax styrtede fra Bænken ned paa Gulvet og en Blodstrøm foer ham af Næse og Mund. Den Fremmede besindede sig, og vilde, omendskjøndt han aabenbart var den Svagere, tage Hævn, men Bønderne kastede sig derimellem, og mæglede i det mindste for Øieblikket Fred. Dette var saameget deslettere, som vandrende Bjergmusikantere med deres Instrumenter traadte ind i Kroen, hvilke den berusede Kunz strax tog i sin Sold. Ihvormeget Vært og Værtinde satte sig derimod, saa maatte de desuagtet spille Viser og derefter op til Dands, og Kunz vilde ikke høre et Ord om nogen Formaning eller Erindring, at man kunde høre Musikken lige op til det saakaldte Slot. "Hvad bryder jeg mig," skreeg han, "om den Gamle deroppe paa Bjerget! Han kan ogsaa engang lade sin onde Samvittighed synge en Smule i Søvn!" Han dandsede først alene, derpaa med Værtinden, og da Tummelen engang var levende, fandtes der ogsaa nogle Mænd og Piger, der vilde tage Deel i det saa uventede Fribal. Kun da de yngste af Bønderne ogsaa stillede sig i Række, sprang Kunz pludselig hen imod dem, skjød dem heftigt tilbage, og befalede i bydende Tone Musikanterne at holde op.

"Naar Pøbel og Pak blander sig blandt Folk," raabte han, "saa maa en Mand som vi rømme Pladsen. Men, det siger jeg Jer, hvo af Jer, der nu rører sig, eller bare mukker, ham knækker jeg Arme og Been paa."

Bønderne, der syntes at være bange for den Beskjænkede, eller maaskee ikke vilde tirre ham endnu mere,

trak sig tilbage til deres Borde. Kunz satte sig, efter alle sine tilfægtede Seire, med en majestætisk Mine, igjen i sin Lænestoel, og saae sig omkring med udfordrende Blik. Da Ingen begyndte at tale, sagde han med hoi Rost: "Seer I, Bjergfolk, jeg er en af de ældste Mænd heroppe fra Værket; see, Kammerater, og I Tiggerpak, Vært og Bonder mener jeg, disse Dalere har min Fyrste og Herre vunden i vor Grube!" — Han kastede en Haandfuld Sølvpenge paa Bordet. — "Og saa gammel jeg er, Mænd, (jeg er voxen op her paa Bjerget) er jeg dog aldrig krøben ned paa Marken og i Dalene. Jeg kan rose mig af, og det er vist en Sjeldenhed, at jeg endnu aldrig har seet Sæden paa Marken, endnu aldrig Kornet i det usle Straa, i sin Væxt og Frodighed. Vi arbeide i Sølv og Guld, ere store i Hemmelighed og Videnskab, hugge, amalgamere, smelte — og det usle Tiggerpak der maa, som man har fortalt mig, fortroligen omgaaes med det ække Møg, føre det stinkende Tøi ud paa deres Marker, og sprede det ud der, og derfor forekomme de skidne Kitteler mig ogsaa med Rette uærlige og foragtelige, i det mindste skulde en Bjergmand aldrig række dem Haanden, eller drikke af eet Kruus med dem. Jeg vil ogsaa døe med Ære, ligesom jeg er bleven gammel, uden nogensinde at komme ned til Straatagene eller Tærskeloerne; jeg har i fire og halvtredssindstyve Aar holdt mig fri for den Skjændsel, og Himmelen vil ogsaa fremdeles bevare mig."

Saaledes sladdrede han endnu, indtil han endelig bedøvet og udmattet faldt i Søvn. Bønderne, der nu

mere end nogensinde tilforn følte sig fornærmede, havde mere end een Gang med betydningsfulde Blik seet paa deres Knipler. I denne Stemning hørte de saameget deshellere hvad den Fremmede, der imidlertid havde vasket sig, tilraadte dem, at de skulde lægge den Hovmodige, da han sov saa haardt og var ligesom i Bedøvelse, op paa en af Vognene, kjøre ham ned i Dalen, og lægge ham af i en Kornmark, paa det at han der kunde vaagne af sin Ruus. Dette kunde skee saameget deslettere, som de betalte Musikanter allerede igjen havde bortfjernet sig, og Værten var sysselsat ude i Kjøkkenet.

(Slutningen af denne Fortælling følger i næste Hefte.)

Sang,

i Anledning af Deres Kongelige Høiheder Prinds Frederik Carl Christians og Prindsesse Vilhelmine Marias høie Formæling*).

Chor.

Ei mere Nattergale slaae,
Kun visne Løv paa Vangen dandse;
Og dog hvor alle Blikke naae
Ved Glædens Sommersmil de standse.

---

*) Til Musik af H. P. J. Lyngbye, afsjungen i det musikalske Selskab Euterpe.

O siig, hvad er den Tryllemagt,
Som, klædt i Dalens Vinterdragt,
Har Vaarens Duft tilbagebragt,
Og bundet Høsten friske Krandse?

En Stemme.

Ja smyk dig, Lund ved Sorgenfri,
Hvor Danmarks glade Haab sig tændte!
Hvor Barnet paa sin Blomstersti
Det første Blik til Rosen vendte.
Men snart i Lundens Myrtely
Stod Rosen som en Jomfru bly,
Da smilte Freja fra sin Sky,
Og Ynglingen sin Længsel kjendte.

En anden Stemme.

Med salig Fryd i Faderblik
Sad Drotten elsket uden Lige,
Saa gav Han til ung Frederik
Den bedste Blomst i Danmarks Rige;
Dog først, saa lød hans Kongebud,
Drag bort, og fold Dig kraftig ud!
Da blændte Graad den skjønne Brud,
Men Danmark saae sin Hæder stige.

Fire Stemmer.

Hist Hjertet i Orangers Land
Sin Bøgeskov først elske lærte,
Mens Troskab bar fra Strand til Strand
Den Flamme, Uskylds Engle nærte.
O Bøg, med eviggrønne Blad!
Nu skilles aldrig Stammen ad;
Thi Danmarks Rose blomstrer glad
I Ly af Dannerhaabets Hjerte.

Chor.

Ton høit, du Danskes Jubelrøst!
Hil Dig, vor Fader! Hil Dig, Moder!
Hil Caroline, Danmarks Lyst!
Og Dig, vor Christian, Danmarks Broder!
Straal, Himmel med dit klare Blik
Om Vilhelmine, Frederik!
Bring Roser, Jord! hvert Fied De gik;
Velsignet over alle Kloder!

C. F. Güntelberg.

Cheruben.

(Efter Robert Montgomery.*)

Et Landskab fjernt, af Sommersolens Skin
Med Huld bestraalet, frem for Blikket træder.
Paa Engen, som, en rolig Indsøe liig,
I Soelglands blinker, springer freidigglad,
Og overgiven, som en nyfødt Zephyr,
En Dreng, let som i Dug Soelstraalen dandser.
O søde Cherub! — Om hans hvide Hals

*) Fragment af et større Digt: "Deaht," i en af denne Forfatter nylig udgiven Digtsamling: ""A Universal Prayer; Death; a Vision of Heaven; and a Vision of Hell," 4to, p. p. 140. London, 1828." Samme unge Digter har tidligere iaar udgivet et større religiøst Digt: "The Omnipresence of the Deity," der i lidet over syv Maaneder har oplevet syv Oplage.

De lyse Lokker glindse — Livets Knop
Hos ham har aabnet sig for Verdens Lyst,
Ham Himlen er et Frydshav, Jorden Glæde;
Glat er hans Pande, Øiet ruller frit,
Og Uskyld sender fra de friske Læber
Sit unge Smiil trindt paa hans runde Kind.
Sorg har ei mørknet Hudens fine Klarhed,
Om Kjærlighed ham med sin Vinge dækked;
Ham, som en Amme, selv Naturen vogted
Med huldrigt Blik. Af Engens Blomst, med Surren,
Udflagrer Bien, stikker ei hans Haand;
Fra lyse Løvtag Fugle til ham synge,
Mens vilde Dogge kryber for hans Fod,
Og beiler om at røres af hans Finger.

At vaagne frisk og rød af Søvnens Arm,
Og hilse Dagens Lys, Skylærken liig,
Med Sang og Lyst at jage over Eng
Blaavinget Sommerfugl, i Græsset lege
Med Blomster, eller, ført af agtsom Ømhed,
Paa Strand at høre Bølgers raske Chor,
Naar friske Kuling vækker dem til Liv!
Hvad heller lytte til den vilde Brusen
Fra Muslingskallens kunstige Spiral;
Af Syn og Lyd at fange himmelsk Lyst,
Og barnlig Fryd af hvert et muntert Aasyn —,
Det er hans uskyldsfulde, glade Dagværk:
Og naar tilsidst den stille Aften kommer,
Af Glæde mødig, lægges han paa Duun,
Med varme Kys paa Kind, og drømmer sødt
Om Himlen, indtil Jordens Fryd ham vækker.

Sig Scenen har forvandlet. Dunkle Kammer
Med Forhæng knap Soelstraalen under mat
At naae til Væggen ind. Med vaade Blik,
Og martret dybt af Sorg, et kjærligt Par
Sig bøier over blegen Liig i Kisten —
Ak, det er ham, den freidigglade Dreng,
Ham, deres Sjæle fostred og forguded'!
Ham Dødens Haand berørte. Livets Glød
Veeg, liig et Drømmespil; kold ligger han
Nu som en Vinterskygge; lukt er Øiet,
Som sig Violens Kalk mod Natten lukker —
Han er nu Gravens Rov!
Men uskyldsreen,
Som da den svæved ned, er Aanden vendt
Tilbage til sit Hjem, at nynne glad
Et fromt Halleluja i Engles Chor,
Blandt Uskylds Cherubim, for Naadens Throne.

A. P. L.

Jordskjælvet den 29de og 30te Marts dette Aar.

Man har i offentlige Blade læst, at et Jordskjælv spores paa forskjellige Egne i Sydamerika den 29de og 30te Marts d. A., og især anrettede Ødelæggelser i Peru. Efterfølgende nærmere Beretning derom læses i et Brev fra Antillerne, i Mgbl. f. geb. St., Octbr. d. A.

"I sidstforløbne Marts," hedder det her, "sporedes paa Antillerne tvende Jordskjælv, det ene den 6te, det andet den 29de. Begge Gange følte man kun et langsomt, vedvarende Stød. Men dette er i det mindste den tolvte Gang i halvandet Aar. Det Jordskjælv, man den 29de Marts, Kl. 4 om Morgenen, bemærkede paa Martinique, bliver især deleshed mærkværdigt derved, at det træffer sammen med det skrækkelige Jordskjælv, som den 30te Marts, Kl. 7 om Morgenen, ødelagde en Deel af Peru. Rystelsens Retning angav man paa Martinique og i Peru, som gaaende fra Østen til Vesten, og at man tidligere sporede det paa Antillerne stadfæster dette. Saaledes forløb der en heel Dag inden Rystelsen udbredte sig over det atlantiske Hav, Amerikas Fastland, hvor dette er bredest, og Andesbjergenes Kjæde.

En Reisende meddeler følgende Beretning om Jordskjælvet i Peru: "I 60 Aar har Peru ikke været rammet af noget skrækkeligere, mere ødelæggende Jordskjælv end den 30te Marts d. A. Vi sporede ombord i Bugten ved Lima stærke Stød, og henvendte uvilkaarligt vort Blik mod Kirketaarnene i Fortet Callao; pludselig saae vi dem forsvinde; uhyre Støvskyer bebudede os store Ødelæggelser i Lima, og da vi gik i Land, saae vi virkelig flere Huse indstyrtede, og alle uden Undtagelse havde lidt saa meget, at de ulykkelige Beboere alle havde forladt dem. De løbe halvnøgne omkring paa Pladsene, kastede sig paa Knæ og bønfaldt om Forbarmelse ved Portene til Kirkerne, der styrtede sammen over dem. Murene havde

Revner, saa at man kunde smutte igjennem dem; Spidserne af de endnu staaende Taarne vaklede og truede med at styrte sammen tilligemed Kirkerne. Over tusinde Mennesker ere omkomne, en Mængde qvæstede; Lima ligner en Gruushob. Man nedriver aldeles Kirker, Taarne og andre høie Bygninger, thi de vakle ved ethvert Vindstød, og daglig nedstyrte nogle. Ingen Vogn kan kjøre, ingen Klokke lyder, til stort Mishag for Indvaanerne; det er Paaske, men intetsteds er nogen Kirkefest, intetsteds nogen Procession; man vover neppe at røre sig, saa stor er Bestyrtelsen og Frygten for et nyt Jordskjælv. Man kamperer paa Pladsene og paa Marken; paa Rheden tør ikke løsnes nogen Salve, daglig styrte Huse i Dousinviis sammen af sig selv. Kort, Lima, den rige, prægtige, oplivede Hovedstad, er, i 52 Sekunder, thi saa længe varede Rystelsen, bleven en viid Mark, hvor Jammer og Elendighed hersker. I Natten til den 31te sporede man endnu tvende Stød, dog saa svagt, at ikkun Indvaanerne kunde mærke dem; men Fanatismen, der hersker her mere end noget andetsteds, havde nær opført et Skuespil, som var græsseligere end Jordskjælvets Rædsler. Kirkens Tjenere faldt paa at tilskrive Jøderne, Englænderne og alle ikke-katholske Fremmede denne saakaldte Himlens Straf, og hvis ikke Skrækken havde overveiet den ringe Grad af Energie, hvortil de ere istand, saa vilde en anden Bartholomæus-Nat have betegnet denne Tildragelse. Kun en Englænder skal være bleven et Offer for de Rasende. Nylig var jeg ombord Vidne til en Skypompe, der drog

hen over hele Staden, og trak en virkelig pragtfuld Støvsky op med sig. — Hele Overperu maa have lidt meget af Jordskjælvet; jeg hører, at tvende Stæder, femten til tredive Mile fra Lima, aldeles ere ødelagte, og at flere Landsbyer, tilligemed deres Beboere og Marken, ganske ere forsvundne."

Den Gamle paa Bjerget.

(Novelle af Ludvig Tieck.)

(Sluttet fra forrige Hefte.)

I Skovens Eensomhed, hvor Jernhytterne arbeidede, hvor, blandt mørke Klipper, i Nærheden af Vandfaldet, Arbeidernes Støi og Hamren tonede omkaps med Bølgernes Brusen, var Eduard om Aftenen truffen sammen med Bjergværkets Inspecteur, for med ham at aftale nogle vigtige Forretninger, og at meddele ham Ærinder fra Fabrikherren. Ilden skinnede forunderlig fra de høie Ovne i Skumringen; det halv flydende Jerns klarere Glød, de tusinde blændende Funker, der sprudlede ud fra Ambolten, under de kraftige Arbeideres Hammerslag, de mørke Skikkelsers Bevægelse i den brede Brædehytte, hvori Træstammen grønnende var indgroet, og svævede i Krogen over Blæsebælgen — dette forunderlige Natstykke tildrog sig Eduards hele Opmærksomhed, da der i det samme reiste sig en lydelig Talen og Latter blandt Arbeiderne. En Fremmed havde just fortalt dem, hvad nogle Bønder igaar havde foretaget sig med den beskjænkede Kunz, og hvorledes han denne Dags Morgen til sin største Ærgrelse var vaagnet op midt i en Kornager. Sagen forekom Alle saa vigtig, at Arbeidet maatte hvile en Stund.

"Det under jeg," raabte en af de bredskuldrede Smedesvende, "den hovmodige Kunz! den utaaleligste

og groveste Bjergmand af Alle vidt omkring her i Egnen, som veed Alting bedre end Andre, og er den Klogeste!"

"Hvor han skal løbe rasende og forstyrret omkring," vedblev en af de Fortællende, "thi nu er det, hvoraf han var meest hovmodig, reent borte og væk for ham; han har ikke alene maattet see Kornet, som det voxer paa Marken, han har ligget midt deri."

Eduard vendte sig til denne, og spurgte: "Mikkel, I er vel ganske rask igjen, siden I gaaer saaledes ud i Luften?"

"Ja, Herre," svarede Smeden, "Tak være Eder og den gamle Herre deroppe. Øiet er borte, det forstaaer sig, men mangen blandt os maa jo kunne arbeide med eet. Gnisten fra Jernet, som brændte mig det ud, kunde have været endnu større. Smerter har det voldet mig, det er naturligt, men med Guds Hjelp er jeg dog igjen bleven en rask Karl. Herr Balthasar har rigtignok hjulpen meget dertil, og hans Pleie, Mildhed og Bistand skylder jeg stor Tak. Og det gjør Alle, der tilhøre ham."

En anden Eenøiet faldt ind med i disse Lovtaler, og tilføiede: "Det hænder undertiden, at en og anden af os bliver saadan lemlæstet, for Ilden er ikke at spøge med, men vi ere velsignede af Gud med vores Gamle, thi om ogsaa En af os skulde blive gandske blind, saa vilde han dog ikke lade os lide Nød."

Arbeiderne vare igjen traadte hen til Ambolten, og Eduard havde ikke bemærket, at Eliesar, talende med en Fremmed, var kommen ind i Hytten. Denne var hiin

reisende Bjergmand, der havde givet Anledningen til, at den gamle Kunz blev ydmyget paa en Maade, som var ham den føleligste af alle Krænkelser. Eliesar stredes ivrigt med ham, og meente, det var ugudeligt paa denne Maade at bringe en gammel Mand til Vrede, ja til Raserie, thi han havde hørt, at Kunz løb om mellem Bjergene som en Afsindig, og vilde hverken tage mod Raad eller Trøst. Den Fremmede undskyldte og forsvarede sig saa godt han kunde, og medens Hammeren larmede, Blæsebælgen susede og Vandet bruste, tabte denne Ordstrid sig i Larmen, og blev kun noget lydeligere, da den rasende Kunz selv, skrigende, med svulmet Ansigt og funklende Øine, traadte hen til de Stridende. "Min Ære! min store Bjergmands-Ære," raabte han, "min Roes og min Stolthed, Alt er borte, uerstatteligen og for evig! Og det er nogle usle Bønder, en jammerlig, gusten, smalskuldret fremmed Betler, som har skilt mig derved! I den hele Bjergstrækning her, og sikkert i mange andre, kunde ingen Hugger eller Stiger gjøre sig til af, i sit hele Liv ikke at have været paa den usle Slette. I Straae er jeg vaagnet, i Korn, saaledes havde de Spitsbube overlagt det! Vipperne stak mig i Næsen og Øinene, da jeg kom til mig selv, det stive jammerlige Tøierie, som jeg indtil den Tid kun havde seet som Straasæk i min Seng. Skam og Skjændsel! Mord og Brand er ikke saa afskyeligt! Og ingen Lov skaffer mig Opreisning, ingen Hjelp, ingen Menneskeforstand i den hele vide Verden."

De Øvrige havde nok at gjøre med at rive den gamle kraftige Mand fra den svage Fremmede, paa hvem han personligen vilde hævne sig.

Da Kunz ikke paa denne Maade kunde faae Satisfaction, satte han sig ned paa Gulvet i en Krog af Hytten, og da der nu blev holdt Fyraften, saa leirede Smedesvendene sig omkring ham, idet nogle trøstede og andre spottede ham. "Slaae Jer til Taals," raabte den Eenøiede, "den hele Sag er jo Narrestreger. Hvis Ilden havde udbrændt Jer et Øie, hvis I havde lidt de usigelige Smerter i Hjernen, og overstaaet søvnløse, feberagtige Nætter, saa kunde I beklage Jer, men saadan er Sagen jo kun en Bagatel og Indbildning."

"Som I forstaaer Jer derpaa!" raabte Kunz, "enfoldig Snak kan Enhver komme med. At I har mistet Øiet i Jeres Kald, er en Ære for Jer, og I kan være stolt og rose Jer deraf: — men at de putte mig sovende blandt deres Møg, at jeg maa ligge der, ligesom et Neeg, eller et Bundt Høe — det er tre eller flere Søm til min Liigkiste. Kunz! Kunz! Dummerhoved! Straasæk! saaledes kom det mig for, at det lød rundten om. Saa kjender jeg da nu den elendige, ynkelige Ager, hvoraf de jammerlige Bønder maae avle deres Brød. Usselt seer det ud dernede, og man hører intet Hammerslag, intet Vand, ikke engang en Hammerdreng. Som ved Verdens Ende seer det ud, og jeg havde ikke forestillet mig Kornlandet og den flade Jord, hvor de fleste Mennesker maae boe, halv saa foragtelig."

Saaledes streed og talde man frem og tilbage, og for at begynde paa noget Nyt, blev der fortalt om de store Tyverier, der paa saa ubegribelig en Maade slet ikke foruroligede Bjergværkernes Eier, eller den Gamle paa Bjerget, der gjorde lidet, eller intet, for at opdage Roverne, da dog Tabet, ihvor rig Fabrikherren endog maatte være, dog maatte stige til de største Summer. Den fremmede Bjergmand talde igjen om sine Kunststykker, for paa en sikker Maade at fange Tyven, og Kunz, der erindrede Samtalen herom, truede ikkun taus med den knyttede Næve.

Eliesar syntes at gaae ind i de besynderlige Forestillinger, han glædede sig med raa Lystighed til endelig paa den Maade at kunne fange Tyven. Idet Eduard i Hyttens Skumring, betragtede ham, og saae dette Ansigt, hvis brune og gule Former usikkert bleve belyste af den flammende Ild, troede han, at denne, ham saa modbydelige og fiendtligsindede Mand, endnu aldrig var forekommet ham saa hæslig: en hemmelig Gysen greb ham, idet han tænkte paa Rose, og at dette Menneske var Hjertensven og Fortrolig hos en Mand, hvem han maatte agte, endskjøndt hans Svagheder og Besynderligheder stak paafaldende af mod hans Dyder.

Smedene hørte opmærksomt paa Samtalen, de troede den Fremmede, dog foreslog Enhver et eller andet overtroisk Middel, hvortil den Talende fæstede endnu større Tillid. Eduard blev, hvormegen Uvillie end Talen vakte hos ham, næsten uden selv at mærke det, fastholdt i denne Kreds. Spøgelsehistorier bleve fortalte, man talde om

den vilde Jæger, som Mange paastode at have seet, om Bjergaander og Kobolder, derpaa kom man til Forvarsler og Orakler, og Samtalen blev bestandig livligere, de Fortællende bestandig ivrigere, ligesom ogsaa Tilhørerne bleve opmærksommere.

"Kobolder gives der," sagde Mikkel, "for jeg har selv for ti Aar siden været godt bekjendt med en, hvem man ret taalelig kunde omgaaes med. Puslingen forudsagde mig ogsaa dengang, at jeg paa denne Tid skulde af med mit høire Øie."

"Hvad var det for en Karl?" raabte en anden Smedesvend: "og hvorfor har du endnu aldrig før fortalt os det?"

"Da jeg i Bjergstaden, fem Miil herfra," sagde Mikkel, "havde overstaaet mine Læreaar, og nu kom til Mester Berenger i Hytten, blev jeg, som det gaaer enhver ung Karl, i Begyndelsen fixeret og holdt for Nar af de andre Svende. Naar jeg ikke længere loe og det ærgrede mig, gav det Slagsmaal; jeg uddeelte og fik, som det altid gaaer ved slige Leiligheder og Forhold. Især var en graaskjægget Smedesvend mig paa Halsen, en kjæmpestærk og tillige klog Karl, som kunde tale saa spydig, at man vel maatte ærgre sig, om man ogsaa ved Morgenbønnen havde foresat og indpræget sig nok saa fast, at Galden bestemt ikke skulde løbe over. I min Nød græd jeg ofte af Arrighed, thi i Staden havde jeg anseet mig for klog, og mangen En havde været bange for min kaade Tunge. Da jeg en Nat var ret beklemt og nedslaaet, og jeg laae deroppe paa Knorrebjerget alene i et lille Kammer — i Hu-

set boede ellers kun en gammel Kone — saa hørte jeg pludseligen Noget gaae ved Siden af mig og pusle. Jeg aabnede en Smule Vinduesskoddet, der var ved mit Hoved, og idet den halve Maane skinnede lidt derind, saae jeg et lille Væsen, der pudsede mine Skoe. Hvem er du? spurgte jeg den lille Kobold, for han saae næsten ud som en Dreng paa elleve Aar. Stille! sagde den Lille, og vedblev ivrig at børste, jeg er jo den gode Kamerat Silly. Silly? spurgte jeg, ham kjender jeg ikke. Kone kjender ham, Ursel kjender ham, sagde den Lille, og satte Skoene paa Gulvet. — Lad mit Tøi være! raabte jeg. — Gjøre reent, støve af, feie peent, sagde det lille Dyr, og tog fat paa min Søndagshat. Spektakel og ingen Ende! gav jeg igjen til Svar, puds din egen Næse. Han loe, og lod som om jeg intet havde at befale i mit eget Værelse. Er du bange, fniste han derpaa, for den store Ulrich? Intet at være bange for. Spørg ham i Morgen, naar han igjen begynder, hvorfra han har den store Brandplet paa Hovedet over det høire Øiebryn, saa bliver han saa tam som et Lam. — Utysket var borte. Jeg lyttede, men der var Intet. Vinduesskodderne lukkede jeg igjen, og sov ind. Om Morgenen forekom det mig som om jeg kun havde drømt det altsammen. Men dog vare mine Skoe rene og Hatten afbørstet. Jeg spurgte endelig den gamle døve Ursel om den ubekjendte Krabat. Det varede længe, forend jeg kunde forklare hende, hvad jeg vilde. Ak! raabte hun tilsidst, har den lille Knos været hos dig! Nu, nu, til Lykke min store Dreng. Den lille Tingest skader Ingen, og bringer Enhver Lykke med hvem

han indlader sig. Jeg har allerede kjendt ham i fyrgetyve Aar. Han gaaer omkring i Husene, hvor der er Mennesker, som behage ham, og hjelper dem i Huusholdningen, snart med det Ene, snart med det Andet. At gjøre Alting reent, det er hans kjæreste Beskjæftigelse. Støv kan han ikke lide, smudsige sorte Potter og Kjøkkentøi er ham imod, det skurer han da paa af alle Livsens Kræfter. Blanke Messingsager, glindsende Kobbertøi, deri er han reent forlibt, ogsaa Tin=Tallerkener seer han gjerne. Mange Gange har han bragt en Groschen, blank og ny, som lige fra Mynten. — Men hvor er Dvergen? raabte jeg. — Hvor skal Barnet være? sagde hun. Folkene kalde det Kobold, men Mandslingen skriver sig selv Silly, det er hans Døbenavn. Men han er en god venlig Aand, og derfor maa du ikke gjøre ham noget Forteæd, for at han ikke skal blive vred paa dig. — Jeg havde hørt om slige Karle, men kunde ikke troe derpaa. I Smedien begyndte igjen Gjækkeriet, den gamle Ulrich gjorde mig ganske rasende, thi de havde mærket min Vrede, og fortsatte nu desto lystigere deres Drillerier. Jeg vilde allerede slaae den graaeskjæggede Slyngel det gloende Jern i sit sneehvide Hoved, da Silly faldt mig ind. Og den brune Brandplet der, sagde jeg, husker I den, Ulrich! Saadan raabte jeg, uden at tænke noget derved, da blev den gamle Kæmpe saa stille, forknyt og from, at jeg maatte gjøre store Øine. Fra det Øieblik var det vilde Menneske min Ven. Ja, han blev saa ydmyg imod mig, at jeg vandt derved hos alle de Andre, og stod fra nu af høit paa Straaet. Da vi bleve mere bekjendte med hinanden, fortalte han

mig i Fortrolighed, at han engang i sin Ungdom havde ladet sig forføre til, ved en Tjenestepiges Hjelp, at udføre et Tyverie. Han havde allerede sneget sig ind i Stuen, i den Troe at Alle sov. Men Smeden, der endnu var vaagen, var løbet ham imøde med en brændende Spaan, som han havde snappet fra Arnestedet, og saaledes var Hovedet og Haaret blevet svedet paa ham. Han troede, at intet Menneske vidste denne Historie, som han skammede sig over, og derfor bad han mig ogsaa paa det helligste, ikke at fortælle den til Nogen, da han ikke engang kunde begribe, hvorledes jeg havde faaet den at vide. Men just deri tog han Feil, thi uden ham selv havde jeg ikke vidst et Ord derom. Saaledes henrandt da mit Liv siden den Tid ganske roeligt, og den Lille kom bestandig fra Tid til anden, og hjalp mig i mit Værtskab. Men snart bleve vi dog vrede paa hinanden. Han viste sig ofte saa hurtigt, saa uventet, tidt naar jeg mindst tænkte derpaa, saa at jeg nogle Gange ret af Hjertet blev forskrækket. Sagde jeg undertiden et Ord derom, saa blev han meget vred, og meente, at jeg var utaknemmelig, siden jeg ikke vilde paaskjønne hans mangfoldige Tjenester. Nu havde jeg for kort Tid siden hørt af en gjennemreisende Englænder, at Navnet paa min Kobold i det engelske Sprog betød "eenfoldig," og at man i England kaldte et saadant Væsen Puck, eller ogsaa Robin Godt-Skind, og da jeg godtroende fortalte min lille Gjæst det igjen, og tillige vilde paahænge ham en lille Bjælde, fordi han paa ny havde forskrækket mig, saa jeg bestandig kunde høre ham inden han kom til mig, saa blev Kra-

baten overhaands vred og rasende, spaaede mig, at jeg paa denne Tid skulde miste Øiet, og forsvandt med stor Allarm. Siden har jeg heller ikke seet Utysket."

"Vindbeutel over alle Vindbeuteler!" raabte Kunz, da Fortællingen var til Ende: "Mand! kan I da ikke lukke Munden op, uden at lyve, og begynder dog nu allerede at blive til Aars? Folk, der omgaaes en Tidlang med Aander, faae mere Forstand. De forunderlige Væseners Færd har mere med overjordiske sælsomme Ting at gjøre, og naar de komme til os, saa faaer man allerede ved Skrækken, forend man har vænt sig lidt til dem, noget Eftertrykkeligt og Vægtigt."

"Især," raabte hiin Bjergmand opbragt, "naar man har sovet en Nat i Kartoffelmarken."

"At denne Nat," vedblev Kunz, "og denne afskyelige Begivenhed, denne en Landstrygers æreløse Streg, vil blive min Død, veed jeg ligesaa godt som I selv. Længe vil jeg ikke mere gjøre det."

"Kan være," sagde den blege Fremmede, "imidlertid veed I jo endnu bestandig ikke, om jeg ikke selv er en saadan Kobold, der har villet curere Jer for Jeres Naragtigheder. For at blive gode Venner med Jer, barske, hovmodige Mand, dertil hørte da rigtig nok, at I kom mig noget høfligere imøde. Viisdom, Erfaring, Sjælsstyrke meddeler sig ofte fra dem, hos hvilke man allermindst søger det. Men hvis I, mine Herrer, ville vide hvem der iblandt Eder Alle først skal døe, saa kan dertil snart skaffes Raad."

De sadde alle i en Kreds paa Bænke og Skamler. Den Fremmede trak en Blikdaase op af sin Lomme, idet han vedblev: "Den lille brændende Spaan, som jeg vil antænde, maa hurtig gaae fra Haand til Haand, og den, i hvis Haand den slukkes, er nærmest til at tage Afskeed." Alle saae forventningsfulde paa den Fremmede. Denne stødte en lille Træpind heftigt i Daasen, idet han mumlede noget, og drog den brændende og blussende ud igjen. Eliesar, den næste, modtog den, gav den videre, og saaledes gik den ildsprudlende Pind fra den ene Haand til den anden. Den var gaaet Kredsen rundt, og kom tilbage til Eliesar, der ugjerne tog den, og netop vilde række den videre, da den, klart og blussende, pludseligen slukkedes mellem Fingrene paa ham. "Narrestreger!" raabte han fortrydelig, idet han kastede Pinden paa Gulvet, og sprang vred op: "Overtroe over Overtroe! Og vi ere ogsaa saa godmodige at lade os bruge til saadanne Narrestreger."

Han saae med sine funklende Øine skarpt paa den Fremmede, slog ham dernæst paa Skulderen og bortfjernede sig med ham. Maanen var imidlertid staaet op, og belyste klart den skovrige Klippeegn, Selskabet skiltes ad, og Eduard begav sig ogsaa paa Tilbageveien. Da han skreed op ad den eensomme Fodstie, hørte han en heftig Samtale, der lod til at være en Kiv, og da han kom nærmere, troede han at kunne skjelne Eliesar og den Fremmede. Han gik derfor en anden Vei, deels for at undgaae dem og ikke at være nødt til at gaae tilbage i deres Selskab, deels ogsaa for at det ikke skulde give ham Anseelse

af, at han havde villet belure deres Anliggende og Striden, thi Eliesar var mistroisk mod ethvert Menneske, omendskjøndt han tog det meget ilde op, naar man ikke viste ham en ubegrændset Fortrolighed.

I Huset var Alt roligt, og kun Rose sang, med dæmpet Stemme, neppe lydeligt, en simpel Sang i sit afsidesliggende Værelse. Eduard var rørt, og saa heftigt, at han selv maatte forundre sig over sin ophidsede Tilstand. Førend han sov ind, havde hans Veemod saaledes tiltaget, at han var nærved at udgyde Taarer.

Efter nogle Dages Forløb bemærkede Eduard hiin Fremmede, der just kom ud af Herr Balthasars Værelse. Han undrede sig over, hvad denne havde villet her, og fandt, da han traadte ind i Værelset til den Gamle, denne i heftig og opbragt Bevægelse. "Bestandig kun vildt og uroligt Væsen og overtroiske Farcer, som beherske Menneskene!" raabte han den unge Mand imøde; "det jammerlige Menneske der, som De mødte, sniger sig ind, og vil vinde en Mængde Penge fra mig, naar han ved flaue Anstalter opdager vor Tyv. Han vil neppe komme her igjen, den Taabe, thi jeg har endelig engang givet mine Tanker Luft. Det er mig det Utaaleligste, naar Menneskene, ved vilkaarligen opspundne Formularer eller ved paahittede Ceremonier, som for det meste ere opvoxede af historiske Misforstaaelser, eller gamle Skikke, der forhen havde en ganske anden Betydning, ville sætte sig i Forbindelse med det Væsen, som de kalde den usynlige Ver=

den, ja naar de troe derved at beherske dette, der dog forekommer dem skrækkeligt. Egentlig ere dog de fleste Mennesker forrykte, uden at ville have Ord derfor: ja Tusindes Viisdom er netop ikke andet end Vanvid."

Det lod til, at den gamle værdige Mand selv var skamfuld over sin heftige Iver, thi han begyndte strax at tale om andre Ting. Eduard maatte sætte sig ned hos ham, og han lod bringe Frokost, hvilket ellers aldrig var hans Skik. "Saa kunne vi idag uforstyrrede afgjøre mangehaande Ting," vedblev han derpaa, "hvortil vi maaskee kunne savne Tid andre Dage."

Døren blev igjen lukket, og Tjeneren fik den Befaling, under ingen Bevæggrund at afbryde deres Samtale. — "Jeg føler," begyndte da Herr Balthasar, "at jeg bliver gammel, jeg maa tænke og sørge for Fremtiden, da jeg ikke veed, om en langvarig Hendøen eller en pludselig uventet Død er mig bestemt. Gjør jeg ingen Bestemmelser, døer jeg uden Testamente, saa er hiin Ødeland i Staden, som har gjort min Ungdoms Elskede saa ulykkelig, min nærmeste naturligt Arving, og den Tanke er mig i Sandhed frygtelig, at min store Formue i Fremtiden skulde misbruges til at bestyrke denne foragtelige Svirebroder i sin Galenskab. Alle mine Fattige, alle de virksomme Hænder i denne Egn vilde igjen vansmægte og blive fordømte til tiggeragtig Ladhed. Det er en hellig Pligt at forebygge dette. — Hvad tænker De, min unge Ven, om Deres Fremtid?"

Eduard blev ved denne Tiltale sat i Forlegenhed. Han havde vel allerede tidligere udkastet sine Planer, han

havde endog havt i Sinde at meddele den Gamle dem, men siden Husets henrivende Pleiedatter havde viist sig for ham i et andet Lys, siden han følte sig stærkere hendraget til hende, var han ikke mere saa dristig og tillidsfuld. Han var uenig med sig selv, om han skulde aabenbare eller skjule sine Følelser, thi, hvor fortrolig end Balthasar var imod ham, forekom han ham igjen i saa mange Følelser og Anskuelser fremmed og gaadefuld.

"De bliver eftertænksom," sagde den gamle Mand, "De troer mig ikke nok, fordi De ikke kjender mig. Jeg anseer det ogsaa for min Pligt, at sørge for Dem som en Fader; De er god, klog, virksom, medlidende, De er fuldkommen indviet i de forskjellige Grene af mine Forretninger, og jeg har en Tillid til Dem, som jeg ikkun har kunnet fæste til faa Mennesker. Deres Flid for mig og min Indretning, Deres Omhu og Redelighed, Alt nøder mig til, selv om jeg ingen Forkjærlighed havde for Dem, at betænke Dem godt og meget rigelig, da jeg har Dem at takke for saa meget. Men jeg ønskede gjerne at vide, jeg beder Dem ganske oprigtig at sige mig, om De, naar De besad en stor Formue, kunde overtale Dem til at forblive i denne Egn, i dette Huus, eller om De vilde foretrække at leve efter min Død som en riig Mand i Staden, begynde paa en ny Handel, gifte Dem, eller reise, for at opdage det Hjem, der vilde være Dem det kjæreste. Herom maa De nu tale ganske oprigtigt, thi da De kan gjøre Regning paa Trediedelen af min Eiendom, saa maa jeg efter Deres Erklæring træffe mine bestemte Anstalter, thi Indretningerne her og

i Bjergstrækningen, Fabrikkerne, Maskineriet og Bjergværkerne, anseer jeg ogsaa for mine Børn, der ikke efter min Død maae vorde faderløse."

Eduard blev endnu mere eftertænksom. Den Gamles store Høimodighed og faderlige Kjærlighed havde han aldrig kunnet vente, aldrig var det faldet ham ind, at han ved denne Ven engang skulde blive riig og uafhængig. Ved denne Erklæring var hans Forhold til Hr. Balthasar blevet et nyt, han troede nu at kunne sige ham bedre og dristigere, hvad der i nogle Dage ængstelig havde beskjæftiget ham. Han indledede med Forsikkringen om sin Taknemmelighed, at det, som den Gamle vilde gjøre for ham, var formeget, at hans Slægtninger stedse vilde beholde Fordring paa hans Kjærlighed, og at ogsaa langt mindre vilde gjøre ham til en lykkelig og uafhængig Mand.

"Jeg veed Alt, hvad De kan sige mig herom," afbrød den Gamle ham, "ogsaa for disse Slægtninger, selv for den vanslægtede Søn og hans Dagdriver af Fader, vil der blive sørget, saa at de ingen grundet Aarsag skal have til Klage. Men jeg veed, at De har ofret mig Deres Ungdoms bedste Aar og Kraft. For en livlig Aand af Deres Art, for Deres glade menneskekjærlige Sind, har det lange Ophold i disse melankolske Bjerge ikke været noget Glædeligt. De har i saa mange Aar givet al Munterhed og Adspredelse Afskeed, Alt hvad der henriver Ungdommen, Musik, Dands, endog Selskab, Skuespil, Reiser, Læsning, har De opofret for min Skyld, fordi De, som jeg har bemærket, saa fuldkommen, og allerede

tidligen har villet rette Dem efter min Charakteer. Blandt Tusinde havde ingen formaaet dette, og denne Ene har De været, og det saaledes, at De ikke derved har tabt i Venlighed og godhjertigt, tjenstfærdigt Væsen. Dersom De altsaa for Fremtiden vil indrette Dem paa et andet Sted og efter en ganske anden Leveplan, saa kan jeg ikke have det Ringeste derimod, ikke heller skal der derfor afkortes det Mindste i Deres Eiendom. Men oprigtigt maa De sige mig Deres Beslutning, dersom De allerede har fattet nogen, eller nu strax kan fatte den, thi, i det Tilfælde at De bliver her, og vil fortsætte min Handel, saa maa mit Testament sikkre Dem Muligheden af en nyttig Virken ved mangfoldige Bestemmelser og udførlige, uomstødelige Anordninger, — tael derfor, unge Mand!"

Eduard svarede rørt: "Himlen give, at De endnu længe maa blive hos os som vor Fader: men om jeg kan og vil ansee denne Egn for mit Hjem, beroer kun paa Dem selv, paa Deres Ord; da kan jeg strax for bestandig bestemme mig dertil, selv om De endnu skjænkes os i mange Aar. Men kan eller vil De ikke udtale dette Ord, saa maa jeg tidligere eller sildigere søge et andet Hjem, og jeg frygter for, at da selv Deres høimodige Gave ikke kan skabe den Lykke, som jeg maa sætte høiere end Rigdom."

"Jeg forstaaer Dem ikke, unge Ven," svarede Balthasar, "De taler der i Gaader."

"De har," svarede Eduard, "med Deres Høimodighed og stille Kjærlighed opdraget en fattig Fader- og

moderløs Pige, De har viist Dem som Fader mod hende, og derfor maa ogsaa hendes Skjæbne bestemmes af Dem og ingen Anden; giv mig det kjære Barn, giv mig Rose til Kone, og jeg lever og døer paa detee Bjerg, uden at savne noget."

Pludselig formørkede den Gamles Ansigt sig, og erholdt et Udtryk, som man havde kunnet kalde frygteligt. Han stod pludselig op, gik nogle Gange frem og tilbage paa Gulvet, satte sig derpaa igjen sukkende ned, og begyndte i en bitter Tone: "Altsaa? Ikke sandt? De elsker? Er det ikke saa? Jeg maa igjen høre dette ulykkelige, uheldbringende Ord? Jeg maa ogsaa hos Dem, det forstandige Menneske, opleve dette Galenskab, denne dunkle, sørgelige Usselhed? Og Alt, Alt hvad man vilde agte, hvad man vilde holde for fornuftigt, gaaer under i denne Malstrøm, der hvirvler sig med Rædsler, Daarskab, vild Følelse, dyrisk Begjærlighed og Urimelighed! Men dette Ægteskab, Eduard, kan der aldrig, aldrig blive noget af!"

"Jeg har sagt for meget," svarede Eduard rolig, "til at kunne være tilfreds med det blot afslaaende Svar. Meddeel mig Deres Plan med det kjære Barn, og jeg vil vide at resignere."

"Og hun, den lille Taabe?" afbrød den Gamle ham livlig, — "elsker hun maaskee ogsaa allerede Dem? Er det ukloge Ord allerede vexlet mellem Eder begge?"

"Nei," svarede Eduard, "hendes rene Ungdom svæver endnu i hiin lykkelige Uskyldighed, som kun ønsker

at imorgen maa være ligesom idag og igaar. Hun kjender endnu kun barnlige, simple Ønsker."

"Desto bedre," sagde Balthasar, "saa vil hun altsaa kunne være fornuftig, og ikke lægge noget i Veien for min Plan. Egentlig maatte De, da De dog saa temmelig kjender mig, allerede for længe siden have mærket, at jeg har bestemt den Lille for vor Eliesar. Hun skal gifte sig, leve i et Ægteskab, og ikke sværme og fjase i saakaldet Kjærlighed."

"Og hun vil blive lykkelig med denne Mand?" spurgte Eduard.

"Lykkelig!" raabte den Gamle, idet han næsten slog en høi Latter op, "lykkelig! Hvad skal Mennesket tænke sig ved dette Ord? Der gives ingen Lykke, der gives ingen Ulykke, ikkun Smerte, som vi skulle byde velkommen, kun Selvforagt, som vi maae bære, kun Haabløshed, hvormed vi tidligen skulle være fortrolige. Alt andet er Løgn og Bedrag. Tilværelsen er et Spøgelse, for hvilket jeg, saa ofte jeg besinder mig, staaer og gyser, og som jeg alene ved Arbeide, Virksomhed, Kraftanstrængelse, er istand til at taale og foragte. Væverstolen, Spindemaskinen kunde jeg misunde, naar der i Følelsen og Ønsket var Menneskeforstand, thi kun i Elendigheden er vor Bevidsthed, vor Tilværelse er, at vi spore ethvert Livs Vanvid, Raserie, og hengive os taalmodig dertil, eller med Grimasse græde og krympe os, eller gjøre Glædes- og Lykkes-Gebærder, hvis frække Usandhed vi selv meget godt kjende i vort nøgne Indre."

"Jeg tør altsaa heller ikke spørge," vedblev Eduard stille og bedrøvet, "om De elsker denne Eliesar som Ven, om han fuldkommen er Venskab eller Agtelse værd, thi i Deres mørke Tanker forsvinder al Villiens Frihed og Sindets Retning."

"Som om jeg ikke," gjensvarede Balthasar, "havde følt, grædt og leet, ligesom de øvrige Mennesker. Forskjellen er kun, at jeg tidlig har tilstaaet for mig selv Sandheden, og at jeg indsaae og følte min egen, alle Menneskers, Verdens og Tilværelsens Foragtelighed. Eliesar! han og De! Naar vi ville kalde det saaledes, Ven, saa elsker jeg Dem, med alle Hjertefibrer er jeg fastbundet til Dem, vaagende og i Drømme staaer De for mig, Deres Elendighed kunde bringe mig til Fortvivlelse — og denne gustne, modbydelige Eliesar! Hvis det skal have et Navn, dette mit Væsens Daarskab, saa hader jeg ham, han er mig væmmelig, som han viser sig for mig, og for min Phantasie; Leversygen, der mørkt udtaler sig af hans Øie og Ansigt, de skelvende Blik, Næsens Rynker, naar han taler, hvorved de lange Tænder blotte sig ligesom i et Griin, hans Skuldertrækning ved hvert Ord, hvorved den fatale lysebrune Kjole hæver sig og hver Gang blotter Hændernes tørre Knokler, Alt dette, Maaden hvorpaa han aander og hans hvislende Stemme, er mig saa legemlig modbydelig, og vækker bestandig min indvortes Forbittrelse i den Grad og saa piinligt, at jeg endnu aldrig har oplevet denne Qval ligeoverfor noget andet skabt Væsen, og netop derfor, da jeg har saa meget at gjøre godt mod ham, da Himmelen og Naturen

selv have forsømt ham saa meget, maa han blive min Hoved-Arving og min Søn. Han har ogsaa allerede for længe siden vidst det, og glæder sig til denne Forbindelse."

"Jeg forstaaer Dem kun halvt," svarede Eduard: "De kjæmper mod deres egen Følelse, De martrer Dem frivillig. Jeg taler nu ikke mod Deres Løvte, som De engang har givet hiin Mand, men, hvorfor vil De holde dette Livsbillede fast, der plagende forfølger Dem? Hvorfor ikke give de glade Følelser, de lyse Tanker Rum, der ligge Dem ligesaa nær, ja nærmere?"

"Som De vil," svarede den Gamle, — "for Dem, men ikke for mig. Har jeg ikke bestandig seet, at de allerfærreste Mennesker opleve noget. De ere i en vedvarende Adspredelse, ja hvad de kalde Tænken og Dybsind, er netop heller ikke andet, hvorved de gjøre deres Indres Følelser dunkle og ukjendelige. Og Hovmoden vaagner, og sporer dem kildrende til fræk Stolthed. Ogsaa dette har jeg kjendt og overstaaet i min Ungdom. Da elskede jeg, som jeg troede. Hvor klar, hvor rosenrød, lys og smilende laae Verden ikke for mig. Mit Hjerte var som badet i reen Æther, blaa, viid, forfriskende gjennemtrukket af søde Forhaabninger, ligesom af Morgenskyer. Og Grundvolden til denne Kjærlighed, hvad er den? Daarskab, Dyriskhed, der forener sig med de tilsyneladende blide Følelser, der brammer med Blomster, indgroer i disse Blomster, for ogsaa at rive Bladene af dem; for at nedtræde i Skarnet hvad de kaldte himmelsk, og endnu værre end det uskyldige Dyr, som af Naturen mod sin Villie bliver plaget her, at forhaane Alt, hvad der først var det

samme Væsen helligt. Af denne Brand fremvoxe da efterhaanden hine Ulykkes-Funker, der igjen vorde Børn, igjen opvoxe til Jammer, om ikke til Ondskab, i deres Bevidsthed. Og saaledes bestandig, bestandig ind i en uoverskuelig Evighed! Og Verdens Tillokkelse, Skjønhed! Phænomenernes Friskhed! Er ikke her ogsaa Alt grundet paa Væmmelse, som Naturen jo dog ogsaa gav mig? Ved ham, den usynlige indvortes Maner, forstaaer jeg maaskee kun det saakaldte Skjonne. Men dette er overalt, i Blomsten, Træet, Mennesket, Planten og Dyret, bygget paa Skarn og Afsky. Lillien og Rosen sønderbrydes i Haanden, og efterlader kun Forraadnelse: Ynglingens, Jomfruens Ynde og Skjønhed — betragt den uden frivilligt Bedrag, uden Sandsernes dyriske Kildren — Rædsel, Gravstøv, Afskyelighed er det: og nogle Timers Død, et oprevet Legeme forkynde ogsaa Jammeren. — Og jeg selv! Død og Rædsel i mit Væsen, Stanken af min egen Forraadnelse forfølger mig — og i Følelserne hersker Vanvid, i enhver Tanke Fortvivlelse!"

"Formaaer da Religionen, Philosophien," svarede Eduard, "Synet af den Lykke, De udbreder, intet over dette mørke Lune, denne Melankolie, som ødelægger Deres Liv?"

"Ak, gode, kjære Ven," svarede den Gamle, "jeg forsikkrer Dem, at, hvad jeg har læst om hine christelige Bodfærdige og Eremitter, der af overdreven Iver omskabte deres Liv til en evigvarende Marter, for kun at tilfredsstille den ene og høieste Attraae og Tanke, er mindre, langt mindre end det jeg har udøvet siden jeg er bleven mig min trøstesløse Tilværelse bevidst. Ogsaa jeg var en-

gang med min hele Sjæl hjemme i hine Egne, hvori de Troende føle Guddommens Nærhed og dens Kjærlighed i Tillid og salig Beroligelse. Min Aand forklaredes, alle mine Følelser bleve luttrede, mit hele Væsen vilde udfolde sig ligesom en Blomst, Alt i mig var Salighed og Roe, og i denne himmelske Rolighed den søde Drift til nye Anskuelser, en henrivende Spore, til at dukke mig endnu dybere i dette Glædes-Hav. — Og hvad var Enden?" —

"Bliv ved," sagde Eduard. —

"Jeg opdagede," tog den Gamle, efter en Pause, igjen Ordet, — "at ogsaa her havde igjen Sandselighed, Bedrag og Daarskab gjort mig til deres Fange. Disse vellystige Taarer, som jeg ofte udgjød i min saa synlige Andagt, som jeg ansaae for mit Hjertes reneste Iver, ogsaa de udsprang kun af Sandselighed og legemlig Beruselse; det Dyriske havde anmasset sig, at være Aand, og Glæden i disse Taarer bragte mig snart til, vilkaarligen at søge denne rørte Tilstand, at opvække i dette hemmelighedsfulde, nære Forhold til den høieste Kjærlighed en Kildren af de fineste sandselige Lyster, og at udslukke denne i Henrykkelsen af Taarer. Jeg forskrækkedes for denne min Sjæls Løgn, da jeg opdagede den og ikke længer kunde benægte den, og den frygteligste Fortvivlelses Øde, den skrækkeligste Døds-Eensomhed omgav mig atter, da Bedraget ophørte, og Visionen ikke længere vilde nedlade sig til min Phantasies abemæssige Legetøi. Da jeg nu vilde fortsætte mine Granskninger i Sandhedens Lys, da mødte mig det Græsselige, selv paa det Sted, hvor netop

nylig, som en Theater-Decoration, min Henrykkelse havde staaet. Ingen Tvivl mere, thi ogsaa i denne endnu er Fryd, ingen Vished, thi ogsaa i den frygteligste er der Liv, men derimod den fuldkomneste Ligegyldigheds meest visne Død, en tør Fjendtlighed mod alt Guddommeligt, en Foragt for hver rørende Følelse, som selve det Usle og Taabelige, laae, liig en umaadelig Sneemark, i min Sjæls Ørkener. Sjæl! Aand! saaledes sagde jeg ofte leende til mig selv, og maa ogsaa nu lee paa ny — kan der gives noget andet? Og netop derfor: hvor er Forskjellen af Materien? Hvor Skillevæggen mellom Liv og Død? — I Tilværelsens Spøgelse, i Existenzens Sphinx-Gaade — i hiint skrækkelige Bliv! hvoraf Verdenerne udgik, og bestandig og evig vælte sig i Krampe, for igjen at finde Roeligheden og Ikke-Tilværelsen — heri opløses alle Modsigelser og Modsætninger, for at forstenes i Vanvid som uudslettelig Forbandelse."

Eduard taug først en Stund, derpaa sagde han, ikke uden Bevægelse, disse Ord: "Jeg forstaaer Dem ikke ganske, fordi denne Deres Aands og Sinds Retning er mig ganske fremmed. Hvad Sørgeligt jeg ogsaa har oplevet, ihvad jeg og tænkte mig Ulysteligt og Trøstesløst, er jeg dog aldrig kommen i disse Ørkener, der vel maae ligge ved Enhvers Horizont, som med altfor stor Lidenskab hengiver sig til den grublende Forsken. Hørt og læst har jeg om kraftige Gemytter, der i Lidenskabens Trods, eller i overvættes Kjærlighed have villet ligesom sprænge Naturens og Livets Laase, for at være og besidde Alt. Fortvivlelse, Uvillie mod sig selv, Had mod Gud, var ofte

saa heftigt ophidsede Menneskers ulykkelige Lod. Vi føle vel, at Fornuften ikke ganske tilfredsstiller os, for at udglatte eller at aabenbare, hvad vi gjerne vilde forstaae og see i Samklang med de guddommelige Kræfter. Men det kan være farligt at kalde hine Følelsens, Anskuelsens og Anelsens Regioner til Hjelp. De ville have Herredømmet, og blive let uenige med Fornuften, som de i Begyndelsen synes at ville understøtte. Lykkes det dem, at undertrykke og lænkebinde denne ædle Mæglerinde, som i Centrummet af alle vore aandelige Kræfter, ved sit udstraalende Herredømme først gjør disse til Kræfter, saa avler enhver ædel Drift som Søn en Kæmpe, der atter vil storme mod Himmelen. Thi ikke alene Tvivl, Vittighed, Vantroe og Spot kæmpe mod Gud, men ogsaa Phantasie, Følelse og Begeistring, der i Begyndelsen synes at berede et saa sikkert og hemmelighedsfuldt Fristed for Troen. Derfor, min dyrebare, ærede Ven, fordi overalt disse svimlende Afgrunde ligge omkring vort Liv, fordi alle Veie ad alle Retninger føre til disse, — hvad andet bliver da tilbage for os, end med en vis Letsindighed, som maaskee ogsaa høre til vor Naturs ædleste Kræfter, med Munterhed, Spøg og Ydmyghed, at fæste Liid til Tilværelsen og Kjærligheden, hiin uendelige og uudtømmelige Kjærlighed, hiin høieste Viisdom, der antager alle Skikkelser, og som ogsaa kan indslaae det, der forekommer os daarligt, paa sin Væverstoel? For at bære vort Liv saa sikkert og let, for at glæde os over Arbeidet, og i Velbehag selv at være lykkelige, og saavidt vi kunne det, gjøre andre lykkelige? Skulde da dette ikke ogsaa være Fromhed og Religion? Jeg, hvad mig selv angaaer, har ikke kunnet finde nogen anden."

"Kan alt gjerne være," svarede den Gamle, afbrydende ham, "naar Tilværelsens Rødder ere opvoxede af Kjærlighed."

"Siger os ikke," raabte Eduard, "enhver Blomst, ethvert af Barnets Smiil, den Vederqvægedes fromme, taknemmelige Øie, Brudens Blik —"

Han standsede pludselig, fordi Roses barnlige, lyse Blik pludselig opflammede med al Kraft i hans Sjæl. Men hvor forbausedes han, da han atter slog Øiet op, og saae Taarer i sin gamle Vens Øine. — "Eduard," sagde denne meget rørt, "De skal erfare Alt. Rose er intet adopteret, hun er mit virkelige Barn, mit Blod. Ak! det er atter en ynkelig Historie af den menneskelige Svaghed og Forfængelighed. Medens jeg levede ene her, kom et ungt, skjønt Væsen, som simpel Tjenestepige i mit Huus. Pigen var af meget fattige Forældre, men opdragen god og from. Hun var ærlig og dydig. Hun elskede Eensomheden, saa at hun, naar hun havde fuldendt sine Forretninger, trak sig tilbage fra ethvert Selskab, især med de yngre Mennesker. Paa en forunderlig Maade sluttede hun sig til mig, hendes Hengivenhed eller Kjærlighed havde næsten en overtroisk Charakteer. Hun tilbad mig Ulykkelige som et overjordisk Væsen. Endnu aldrig var jeg bleven sandselig henrevet af nogen Pige, og af denne mindst, ihvor skjøn hun end var; jeg, som gammel Mand, troede at elske hende faderlig, og tænkte paa at forsørge hende. Hvordan det gik til, kan jeg ikke fortælle, da Alt vilde synes usandt. Hun var

svanger. Allerede forlængst var jeg forskrækket over min Svaghed og Armod. Skam, Fortvivlelse, Menneskefrygt kæmpede i mit Væsen, og gjorde mig til deres usle Slave. Jeg bortfjernede hende i Angst, sørgede for hende, rigeligt, overflødigt, men mit Hjerte var blevet koldt. Græmmelse, Tungsindighed, Mistvivl om sig selv og Gud, dyb Krænkelse over at min Kjærlighed var forskjærtset, eller at hun ikke var den værdig, anklagende sig selv, som de Uskyldigste snarest gjøre, endte hendes Liv! Havde jeg forført hende? Elskede jeg hende ikke virkelig? Nei, en elendig Forfører var jeg ikke, men jeg besad ikke Modet til at tilstaae min Brøde og at gjengjelde hendes uskyldige, hjertelige Kjærlighed. Og derved blev jeg en Skurk. Hun døde og jeg fortvivlede bestandig mere om mig selv. Den Armes Forældre, som jeg satte i Velstand, velsignede mig gamle Nidding, fordi jeg ikke havde straffet Datterens Skjændsel, og opdrog Barnet her. — Dette Barn, denne Lille, som jeg elsker, mere maaskee end det er tilladt, thi hendes Lykke er Dag og Nat min Tanke, bliver nu maaskee ogsaa opofret til Elendighed, thi en Skjæbne, som er stærkere end jeg, tvinger mig til at give Eliesar hende til Kone. — Gaae nu hen til ham, han bliver min Svigersøn, siig ham, at Brylluppet skal staae om otte Dage, og kan De da ikke blive hos mig, kjæreste unge Mand, hvem jeg ogsaa elsker som en Søn, saa bliver den Capital, jeg har bestemt for Dem, udbetalt, — og vi see hinanden heller ikke mere. — Gaae De!"

Han kunde ikke tale mere for heftig Hulken, og Eduard gik fra ham, med de besynderligste Følelser, for

at opsøge Eliesar, som boede i et eget Huus, nede i en lille Dal, og der drev sit Væsen for sig selv.

Eliesar sad i en ildfarvet viid Slobrok foran en lille Destilleer-Ovn. Værelset var kun svagt oplyst, Gardinerne vare halv nedrullede og store Bøger dækkede for de underste Ruder. Den største Uorden herskede i Værelset, saa at Eduard neppe kunde finde en Plads, at sætte sig paa. Glas og Kolber, Smeltedigler, Pander, Hakker, Cylindrer og mange Slags chemiske Redskaber stode og laae rundt omkring. En forunderlig Dunst af Ild herskede i Værelset. Med knarvurn Mine lagde Eliesar Blæsebælgen bort, og traadte frem af Krogen. Han hørte kun halvt hvad Eduard havde at sige ham, og sagde endelig med sin hæse Stemme: "Allerede om otte Dage? Saa er jeg endnu ikke færdig med min store Operation. Kunde den Gamle da ikke endnu have Taalmodighed een eller to Maaneder? Det tossede Barn veed jo desuden ikke engang endnu hvad Ægtestanden har at betyde."

Eduard blev yderst forstemt over denne fortrædelige Maade, ligesom og over dette hjerteløse Menneskes Utaknemmelighed. Havde Balthasar fortalt ham saa meget om Vanvid, som den sande Grundvold for og Indhold af Livet, saa forekom det ham nu virkelig, at Svigerfader og Søn tilsidst vilde opføre deres sorgelige Bolig paa denne Grund. Den unge Piges Skjæbne skar ham i Hjertet.

"Foredrag," sagde han opbragt, "Herren Deres Bon, og det lykkes Dem vel endnu nogen Tid at forblive fri.

Naar De ret gjør meget af ham, lader han maaskee Tanken om Ægteskabet aldeles fare, thi det synes mig, som om Roses Besiddelse ikke ligger Dem synderlig paa Hjerte."

"Dog," sagde Eliesar, idet han kastede sin Slobrok, og med stor Skjødesløshed paaklædte sig: "dog!" Han satte sig igjen til Ovnen og prøvede den Essents, som han klarede: "Alligevel, da Formuen saaledes bliver sammen, og jeg med den engang ret kan virke i det Store. Men den Gamle lader sig aldrig sige; saaledes som han engang har faaet Noget i Sinde og givet det Luft, saaledes skal det blive, og om end al Fornuft skulde gaae til Grunde derfor. — Imidlertid skulde det allermindst bryde mig, naar den fremmede Landstryger ikke nylig havde opbragt mig, og ophidset min Galde. Man skulde have Lov til at slaae slige unyttige Menneske ihjel."

"Hvad mener De?" spurgte Eduard forundret,

"Husker De da ikke mere," vedblev Eliesar med ærgerligt Ansigt, "hiin elendige Fremmede, der sidst i Jernhytten gjorde sit dumme Experiment? Jeg skal snart døe. Det manglede kun, for at bringe det hele herværende Værtskab i den allerstørste Forvirring. Men der, i Ovnen bliver det allerede præpareret, det sikkreste Middel mod enhver slig unyttig Frygt, og ligesom det ved Viisdommens Bistand er lykkedes mig at frembringe Guld af uanseelige Ting, saaledes skal heller ikke Udførelsen af hiin Essents slaae feil, hvorefter allerede saa mange store Aander, ofte forgjæves, have forsket og søgt.'

Eduard traadte nærmere. "Sandelig," udraabte han, "De sætter mig i Forundring. De taler om disse hemmelighedsfulde Ting med en saa skjødesløs Sikkerhed, som jeg endnu aldrig har hørt Mage til, og som er mig saa meget mere uforklarlig, som min Fornuft siger mig, at denne Stræben kun er en Chimære og Opdagelsen af Kunsten en Fabel."

"Fornuft!" raabte den lille Mand, og trak utallige Rynker i sit tørre Ansigt. "Denne Fornuft torde maaskee være den rette Chimære, og bestandig kun have affødt Fabler. Tag disse Guldstænger, som jeg igaar støbte i denne Form, efterat jeg i forrige Uge havde vundet Metallet af Blye, der staaer Prøvestenen, stryg, og siig saa, om det ikke er ægte, veritabelt Guld."

Eduard tog de svære Stænger, bragte dem paa Proven og de viste sig som ægte. "De maatte da troe," vedblev Laboranten, "jeg anskaffede først Dukaterne, for som en Affindig saaledes at omsmelte dem, ellers kan De ikke have noget at indvende. — Vil De beholde begge disse Stænger til en Erindring? Tag dem til en Foræring."

Eduard betragtede med Forundring den lille Figur, lagde derpaa igjen Stængerne paa Bordet og sagde: "Nei, jeg vil ikke udplyndre Dem, Gaven vilde være for betydelig. Men De skulde ikke lade denne store Formue ligge her saa raae og uanseelig omkring iblandt de andre Ting; De kunde derved friste Tyve og Røvere."

"Ingen søger det hos mig," svarede Hiin, atter virksom ved sin Ovn: "Ingen gjenkjender Guldet i den ringe Skikkelse. Ogsaa gives der Midler til at forebygge Røverie

og Indbrud, hvorom Alle vist ikke drømme. — Men dersom De endnu tvivler, saa bring mig næste Gang en Daler, som De hemmelig maa mærke, og jeg giver Dem den tilbage som Guld. Kun maa Sagen blive mellem os. — Da vil De ikke heller længer tvivle paa, at jeg endnu vil finde Livs-Essentsen. — Ikkun hiint jammerlige fremmede Menneske, den ondskabsfulde Urtesamler og elendige Magier, ønskede jeg at kunne berede sin Straf! Han skulde kun engang komme i mine Enemærker! Han skulde med samt alle sine usle Kunststykker, forundre sig! Jeg er saa opbragt paa den Karl, at Blodet stiger mig til Hovedet, naar jeg blot tænker paa ham!"

"Hvorledes har," afbrød Eduard ham, "hiin usle Spas kunnet gjøre saa dybt et Indtryk paa Dem?"

"Spas?" skreeg Eliesar; "Herre! er det Spas, at jeg i disse Dage ikke har kunnet faaet denne Helvedes Angst, denne afskyelige Frygt for Døden igjen dreven ud af Kroppen? Bestandig staaer Beenraden og Selvforraadnelsen mig for Øie. — Denne Kunz derovre er ogsaa bleven syg, og lamenterer over, at han har tabt sin Reputation. Saadant et Menneske, som denne Ubekjendte, er jo lige saa slem som en Morder. Og værre! Thi han giver En Giften i Kroppen i offentligt Selskab, uden selv at vove noget!" Han sprang op. — "Hør engang!" raabte han og omfavnede Eduard. — "Ja den Gamle har Ret, Brylluppet maa være ret snart, saa snart som muligt, imorgen, iovermorgen, for Sikkerheds Skyld. Jeg kan ogsaa efter Brylluppet endnu søge min livsfrelsende Essents. Ikke sandt? — Hvem vil da ogsaa døe saa snart,

lille Ben, Kjød og Been holde jo dog endnu saa temmelig sammen."

Han loe høit, saa at han rystede derved, og ved Ansigtets Grimasser Taarerne trængte frem i hans gjennemborende Øine. Eduard, der endnu aldrig havde seet den Knarvurne lee, forskrækkedes for ham. Han sagde, da den Gamle igjen var roelig, at han kunde umulig nu foredrage Hr. Balthasar dette Laborantens Ønske, Sagen vilde sandsynligviis gaae for sig i den Orden, som den engang var bestemt. Han var glad da han havde Værelse og Huus bag sig, og atter kunde aande i fri Luft. Hans Beslutning, at forlade Egnen, stod fastere, end nogensinde før, han vilde endog, dersom det kunde fremskynde hans Reise, give Slip paa den store Belønning, som Hr. Balthasar havde tiltænkt ham.

Efter en uroelig, for det meste søvnløs Nat, traf Eduard om Morgenen den elskværdige, indtagende Pige paa Græspletten udenfor Huset. Hun var meget snaksom, han desto mindre oplagt til Meddelelse — "O kjære Hr. Eduard," sagde Rose endelig, "De synes heller ikke mere at gjøre det Mindste af mig, siden De sætter saadan et fortrædeligt Ansigt op."

"Jeg maa snart," svarede den unge Mand, "forlade Dem og Deres Egn, og det er det, der gjør mig bedrøvet."

"Maa? Forlade?" raabte Rose forskrækket, "er det da saa nødvendigt? Min Gud, det er endnu aldrig faldet mig ind, at sligt kunne være muligt. Jeg troede

bestandig at De hørte til os saaledes som det store Huus hvori vi boe, eller det grønne steile Bjerg hisi ovre."

"Jeg har nu ogsaa, hvilket jeg ikke kunde troe, hørt af Deres Fader, at De skal ægte Hr. Eliesar, og det ret snart."

"Har jeg ikke sagt Dem det?" svarede Rose, "ja, ja, det er mit Lod, og jeg ønsker kun, at jeg maa gjøre den egensindige Mand noget gladere. Tiden vil hos ham blive mig forskrækkelig lang. Men maaskee kan jeg da engang komme til Staden, see et Stykke af Verden, høre Musik og faae mig en lille Dands, thi jeg tænker dog, at en gammel Mand maa gjøre sin unge Kone mangen Fornøielse. Og i alle disse Ting havde jeg gjort stor Regning paa Dem."

"Nei, mit Barn," sagde Eduard alvorlig og mørk, "paa mig maa De aldeles ingen Regning gjøre, thi, for at tilstaae Sandheden, Deres Giftermaal er det, der fornemmelig tvinger mig til at forlade denne Egn. Mit Hjerte vilde briste, dersom jeg blev her."

Eduard angrede sin lidenskabelige Overilelse, at disse Ord ubetænksomt vare undslupne hans Læber, saa meget mere, da han saae, hvorledes det fortryllende Barn bortfjernede sig, og sprang ligesom forskrækket tilbage for ham, for derpaa at give sit beklemte Hjerte Luft i en Taarestrøm. Han vilde trøstende gribe hendes Haand, men hun stødte den vred tilbage, og sagde derefter, da hun havde faaet Magt over den heftige Hulken og igjen faaet Mælet: "Nei, lad mig være, thi nu ere vi for evig adskilte Personer. Jeg havde ikke troet, at De kunde handle saa slet, da De dog bestandig var saa venlig mod mig. Gud! hvor forladt

er jeg ikke nu! Ja, min Mand Eliesar vilde jeg ret hjertelig elske, og gjøre ham Alt til Behag, thi det maa Himmelen beskjære ham, da han jo hades og undviges af alle Mennesker ligesom en Spedalsk eller en ond Aand. Jeg kan ikke heller lide ham, naar jeg alene vilde rette mig efter min Folelse, thi han er fra Top til Taa en modbydelig Person. Men for hans Skyld og af Kjærlighed til min Fader, ja ogsaa for Deres Skyld, Eduard, havde jeg fundet mig saa smukt deri, og derfor troede jeg, at De nu ogsaa ret gjerne vilde blive her, og vel kunde gjøre noget for mig, ifald ikke Alt her skulde synes Dem rigtigt." — —

"Hvorledes, Rose, ogsaa for min Skyld har De fundet Dem i denne Beslutning?" spurgte den forbausede Eduard.

"Aa ja," svarede Pigen, og hendes Øine vare allerede igjen blevne rolige; "men nu seer jeg vel, at jeg har gjort Regning uden Vært. De fortjener det ikke, De vil jo desuden heller ikke have, at jeg er Dem saa god. Og naar De nu virkelig gaaer bort, saa er det jo skrækkeligt, at jeg skal ægte Eliesar, thi i denne Eensomhed, uden Deres Hjelp og Bistand, vil han forekomme mig som et Spøgelse."

"Men hvor er det muligt" — afbrød Eduard hende —

"Lad mig tale ud!" sagde Rose fyrig, "og siden efter vil jeg gaae bort, og græde igjen, thi det vil nu vel ofte skee. Jeg tænkte som saa: er Eliesar mørk, saa er

Eduard venlig, ham seer jeg nu hver, hver Dag, og han taler med mig, han giver mig vel Bøger, thi min Fader, siger Folk, har ikke saa meget at befale over mig, naar jeg først er givt. Saaledes kunde jeg da bestandig mere glemme min bedrøvelige Ægtemand, og bestandig tænke paa Dem, naar De ikke var her, og glæde mig og være lykkelig, naar De atter kom til mig. Man lever jo ogsaa saaledes, og Præsterne befale det endog, med det halve Hjerte i Himmelen og med det andet halve paa den mørke Jord. Saa havde jeg beholdt Kraft og Mod til ogsaa at opmuntre den ulykkelige Eliesar. — Men gaaer De bort, — da — o hvorfra skal jeg hente Tillid? da vil jeg snart døe — eller kun ønske, at min Fader, — eller den fatale Mand ret snart vil døe fra mig — ak! nu da De ikke længere holder af mig, er jeg ret ulykkelig." —

Hun græd paany og endnu heftigere end før. Eduard betragtede hende længe og med det meest prøvende Blik, hensjunken i dyb Eftertanke. Ligesom Menneskene, saaledes tænkte han ved sig selv, kun først hvile i et dunkelt Væsen, og gjøre Griller og Eventyrligheder til deres Livs Indhold, saaledes voxer ogsaa under deres Hænder Ulykken og det Skrækkelige op af sig selv. Livet er saa blødt og hemmelighedsfuldt, saa eftergivende og mangfoldigen aandig dannet, at det villig optager alle Spirer i sig. Det Onde skyder sig yppigt videre og videre, og fremdrager fra Underverdenen de berusende Druer og Forførelsens Viin. I denne Barndom og Eenfoldighed slumre allerede Fremtidens frygteligste Begivenheder og

Følelser, naar Tid og Leilighed befordre Spirernes Modenhed, og fristende staaer den onde Aand nær mig, for at indsætte mig som Gartner i denne henrivende Have med de skrækkelige Frugter.

Han vaagnede op af sin Eftertanke og sagde veemodigen: "Kjære Pige, Du forstaaer ikke endnu Dig selv, Din Skjæbne og Verden. Jeg er ikke letsindig nok til at gaae ind i Dine Tanker, eller at bestyrke Dig i disse i Din uskyldige Ungdom. Hvad Du ønsker, kan i intet Tilfælde skee, og om et Aar, vel endog før, vil Du indsee, hvor umuligt det er. Vi ville begge blive elendige og gjensidig foragte hinanden i Ulykken. Himlen styre Din Skjæbne; men just fordi jeg elsker og agter Dig, kan jeg ikke bringe Dig Fordærvelse. Bed til Gud, han vil staae Dig bi."

"Han taler ogsaa allerede ganske som Fader!" raabte Rose og bortfjernede sig, halv veemodig, halv vred, og Eduard gik eftertænksom til sin Bolig. "Har Balthasar dog tilsidst Ret?" sagde han til sig selv; "er den menneskelige Natur saa ganske fordærvet? eller maae Kraft, Villie, Fornuft netop forvandle det i os til Dyd og Adel, der ellers, upaaagtet, vilde blive til Ondskab og Nedrighed?" —

Han skrev et langt Brev til Herr Balthasar, og sagde ham endnu engang bestemt, at han maatte forlade Egnen og hans Huus, saafremt Eliesars og Roses Ægteskab urokkelig var besluttet. At han gjerne gav Slip paa hiin Formue, naar den rige Mand ikkun nogenlunde vilde understøtte ham i hans tilkommende Livsplaner.

Men han gjorde Faderen endnu engang opmærksom paa det Upassende, ja det Skrækkelige i denne projecterede Forbindelse. Han besvoer ham at betragte sit Barns Lykke med fastere, mere upartisk Blik; tillige udbad han sig endnu een, den sidste Samtale, og Opfyldelsen af en Bon, som den Gamle maatte tilstaae ham, dersom Eduard skulde forlade denne Egn med Ære, rolig Samvittighed, og uden at angre sit Ophold her.

* * *

Gangen til den gamle Fabrikherre faldt den unge Eduard meget tung. Ret bedrøvet og trykkende laae Menneskeslægtens hele Skjæbne ham paa Hjerte. Marterfuld var den Overbeviisning ham, at ogsaa i den sødeste og reneste Uskyld ligge allerede alle Ondskabens og Syndens Rødder, der ikkun behøve af Tilfælde og Lune at bringes til Væxt, for da at vise deres uheldbringende Frugter. Hans Stilling havde forandret sig saa meget, at han ønskede det Huus, hvor han saa længe havde fundet sig hjemme, den Egn, der var bleven ham kjær, først ret langt bag sig, for med sikker Haand lidt efter lidt at kunne udslette alle Erindringer om denne Tid. Han vilde idet mindste ikke see det Uheldsvangre, som her, efter hans Overbeviisning, nødvendigviis maatte udvikle sig af Gemytternes Mørke; tilstæde vilde han ikke være, fordi han ikke tiltroede sig den Kraft, at jo hans Lidenskab og Svaghed ogsaa kunde medvirke ved de indtræffende Uheld. Hvor meget han afskyede Tanken om Sligt, saa vidste han dog vel af Jagttagelse og Erfaring, at Mennesket ikke altid kan være eens, og endog det bedste ikke til alle Tider er be-

væbnet med lige Kraft; at ogsaa vore Lidenskabers Sophisterie træder alle vore gode Hensigter og Beslutninger paa det farligste i Veien.

Han fandt den Gamle i en alvorlig Stemning, men ikke bevæget, som han havde frygtet. "Vær mig velkommen," raabte Balthasar ham imøde, "endskjøndt De vil forlade mig. Hvorledes jeg skal bære Deres Fraværelse, begriber jeg endnu ikke, saa lidt som jeg veed hvorledes jeg skulde kunne leve uden Lys og Varme; men dog maa jeg lære det, naar Intet kan forandre eller omstøde Deres Beslutning."

"Min faderlige Ven," begyndte Eduard, "kan De da blive ved Deres, mig uforklarlige Beslutning? Er det Dem ganske umuligt, at grunde min, og sikkert ogsaa Deres Datters Lykke?"

"Jeg havde haabet, kjære Ven," svarede den Gamle meget mild, "at De aldeles ikke mere vilde berøre denne Stræng, der toner altfor smerteligt igjennem mit hele Væsen. Overbeviis Dem dog om, at jeg umulig kan tilbagetage denne for lang Tid siden fattede Beslutning, som De maaskee kalder en Grille, fordi den er sammenvoxet altfor fast med mit Liv. Hvad vi gjøre efter saakaldte Overbeviisninger, efter raisonnerende Frem- og Tilbagetænken, er sjelden hentet langt borte. Alt Bestemt, Eiendommeligt, Sandt i vort Væsen er Instinkt, Fordom — kald det Overtroe. En Afgjørelse uden Spørgsmaal og Undersøgelse, en Handling, fordi man ikke kan andet. Saaledesr er det hos mig. Forestil Dem det som et Løfte, en Eed, som jeg har gjort mig selv, og som jeg ikke kan

bryde, uden at vorde meenedig mod mit Hjerte paa den ugudeligste Maade. Jeg er denne gode stakkels Eliesar en stor Erstatning skyldig, fordi jeg i saa mange Aar har næret Modbydelighed, Bitterhed og Nag mod ham. — Og Begges Lykke? — Om dette Punkt tænker jeg ganske anderledes end De. Han er viis, forstandig, dydig, han er allerede nu lykkelig, og vil vedblive at være det, om han gifter sig eller ei. Han nedlader sig jo kun med sit alvorlige Væsen til min Datter. En Mand, der eier de Vises Steen, anfægtes ikke længer af de jordiske Usselheder. Og min Rosalie? Ak, kjære Ven, det vilde jo netop være skrækkeligt, dersom jeg vilde give Dem hende til Kone, dette Væsen, dette Barn, som jeg maa have saa kjær, og med Anger og Veemod slutte til mit Hjerte, gik jo da ogsaa til Grunde i Verdens Lyst, i Egensindighed og Spøg, i Adspredelse og Vildskab. De vilde jo af Kjærlighed give efter for hende i alle Daarskaber, og gjøre baade Dem og hende ulykkelige. Nei, det kan ikke skee, under ingen Betingelse, og De selv vil i Fremtiden takke mig for min fornuftige Vægring. Og nu intet Ord mere, Dyrebareste, om denne Gjenstand, nu til Deres anden Bøn, som jeg sikkert opfylder."

Eduard gik med mørk Stemning til Referatet, til Opregnelsen af den Skade, der var foranlediget ved de Røverier, som skeete paa en ubegribelig Maade: og hvorledes man endelig nu, førend Eduard forlod Egnen, maatte komme Gjerningsmanden paa Spor. Den Gamle vilde afbryde, men Eduard erindrede ham om sit høitidelige Løfte. Allermeest satte Balthasar sig imod det Forslag, som

den unge Mand gjorde ham, hemmelig at lægge et Selvskud i Magazinet, hvorved den frække Røver endelig maatte findes og blive straffet. Dette Middel forekom den Gamle ugudeligt, utilladt, og nær beslægtet med et forsætligt Mord.

Eduard stræbte at gjendrive denne Forestilling og sagde endelig: "De skylder baade Dem selv og mig, at antage dette Forslag, hvilket jeg ikke heller ubetinget vilde anprise, men som her er den eneste Redning. Jeg behøver ikke endnu engang at nævne Dem den Sum, der allerede i længere end tre Aar er stjaalen fra Dem, den udgjør en stor Formue, en saa stor, at mangen Velhavende vilde været gaaet til Grunde ved dette Tab. Deres uforklarlige Ligegyldighed, har gjort Tyven, der maa kjende Leiligheden nøie, saa dristig. Saa ofte der er vaaget, er intet skeet. Men, naar vi atter vare sikkre, have hverken Laase eller store Skodder, ingen nok saa klog Forholdsregel, frugtet. Den uskyldige Vilhelm og saa mange andre have vi havt mistænkte. De kan ikke nægte det, Deres Mistanke maa og vil afvexlende hvile paa alle de Personer, der omgive Dem. Hvorledes kan dog Deres ædle Hjerte fordrage denne afskyelige Følelse, at De til visse Minutter holder de, hvem De skjænker Kjærlighed og Tillid, istand til den skjændigste Nederdrægtighed. De gjør hundrede Mennesker, der ere ærlige og ædle, himmelraabende Uret, for at skaane en eneste Skurk ved en Mildhed som jeg maa kalde Svaghed, og under disse Omstændigheder, en utilgivelig Svaghed. Nu forlader jeg Dem om faa Dage. Det er muligt, Tyven fattes Leilighed, at

en anden Opsynsmand er heldigere, at han foranlediger Dem til at være strængere og der udbreder sig mere Frygt; Røverne blive borte: kunne ikke Ondskabsfulde, maaskee nu Tyven selv, for at han aldrig skal blive opdaget og enhver Undersøgelse gjort frugtesløs, udsprede: at jeg selv var hiin afskyelige Tyv? Vinder ikke Sagen netop derved den største Sandsynlighed, da rigtignok Ingen saa sikkert som jeg kunde komme til hine Varer? Hvad nytter det mig langt fraværende, at De vil forsvare mig og tilintetgjøre Bagtalelsen? Vil Deres nye Mildhed, saavelsom den nuværende unaturlige Overbærelse, ikke forvandle det afskyelige Rygte til den største Sandsynlighed, ja til uomstødelig Sandhed? Hvorfra, med hvilke Midler skal jeg da retfærdiggjøre mig? Og kjære, agtede Ven, skulde selv i Deres mørke Gemyt, da De i Handlinger er en Menneskeven, og i Grundsætninger Menneskefjende, ikke hiin Mistanke opstaae, udbrede sig, og efterhaanden blive til Overbeviisning, at jeg var Gjerningsmanden?" —

Balthasar betragtede ham og gik stiltiende nogle Gange frem og tilbage i Værelset. Han kjæmpede med sig selv og syntes ganske hensjunken i Eftertanke. "De har ikke Uret," sagde han, efter en lang Pause, "De har snarere fuldkommen Ret. De veed hvorledes jeg tænker om Rigdom og Eiendom. Begge ere mig skrækkelige. Det forekom mig som om der kun skeete mig min Ret, og det var ligesom en lille Erstatning hos Skjæbnen for min ubegribelige Lykke, at der dog igjen blev mig frarevet fra een Side, hvad der saa rigelig strømmede til mig fra ti andre. Snart meente jeg,

denne eller hiin tilkjæmpede sig Besiddelse fordi han behøvede den, og fortjente den paa en Maade ved den List og Klogskab, hvorved han vidste at forskaffe sig den. Der satte sig en Overtro fast hos mig, jeg vilde forsætlig ikke oplyses, for ikke at forstyrre en forunderlig Drøm og en uvis Følelse hos mig. Det gjorde mig ondt at have saa mange af mine Folk, ja dem alle mistænkte, og det gjorde mig dog igjen paa den anden Side godt, at jeg ikke kunde være overbeviist om Nogen af dem. Ja, Ven, ogsaa Dem, ogsaa Dem har jeg gjort Uret. De kjender mig saa temmelig, og jeg beder Dem nu om Tilgivelse. Jeg tænkte tidt i Stilhed, uden derfor at være vred paa Dem: Ih nu, han tager forud, hvad han i enhver Henseende rigelig har fortjent ved Møie, Nattevaagen og Omsorg af alle Slags: han kan jo ikke vide om en pludselig Død bortriver Dig, han har maaskee fattige Slægtninge, han vil vel etablere sig brillant, han har maaskee lignende Begreber om Eiendom, som Du selv. Dette var fornemmelig Grunden til min Mildhed og Svaghed, som De kalder det, især da Tingene ikke bleve bedre efter Vilhelms og mange andre tvetydige Menneskers Bortfjernelse. Selv Deres store Varme, Eduard, Deres Vrede, ogsaa dette rettede min Mistanke imod Dem. Jeg sagde til mig selv: hvorfor spørger han, hvorfor ivrer han saa meget? Jeg har jo gjort ham ganske uindskrænket i denne Sag; laae det ham saa meget paa Hjerte, vilde han jo, paa en eller anden Maade, listig eller ved Vold, allerede have befor=

dret Opdagelsen. Jeg maatte jo dog alligevel siden efter billige Alt hvad der var skeet til mit eget Bedste."

En uhyre Smerte greb, under denne Tale, den unge Mand, han var nærved at besvime. Med Fortvivlelsens Udtryk kastede han sig i en Stoel, støttede sig dybt nedbøiet med Haand og Hoved paa Bordet, og en Taarestrøm, som styrtede brændende ud af Øinene, en lydelig krampagtig Hulken skaffede endelig hans Hjerte Luft, der truede med at briste. Den Gamle saae med Forbauselse denne uhyre og uventede Virkning af sin Tale, som han havde foredraget med kold Rolighed, selv med Venlighed. Han søgte at trøste og berolige den unge Mand, han reiste hans Hoved op, han aftørrede Taarerne af hans Ansigt, der endnu bestandig viste ham Udtrykket af den dybeste Smerte og Fortvivlelse. Han omfavnede Vennen, han søgte efter Ord, for igjen at gjøre det godt, for at stille den Storm, han selv havde fremkaldt. "O! min Gud!" udraabte han endelig, da han saae, at alle hans Bestræbelser vare forgjæves: "hvad skal jeg gjøre? Eduard! jeg har jo ikke meent det saa slemt! Jeg tænker jo kun om Andre, hvad jeg tiltroer mig selv. Jeg elsker Dig jo, unge Mand, mere end nogen Anden, jeg har lært Dig at kjende, Du er mig jo som Søn, derfor min forkeerte Mildhed ved mine usande Tanker: Du maa tilgive mig Alt, Alt, dyrebareste Eduard, jeg vil jo gjøre Alt, Alt hvad Du forlanger af mig."

Da Eduard endelig havde fattet sig noget, sagde han med mat Stemme, endnu ofte afbrudt af krampagtig Hulken: "Nei, nei, Ædleste, Redeligste af alle Men-

nesker, aldrig, aldrig var De nedsjunken til en elendig Tyv! Ingen Nød, ikke Hunger og Nogenhed, ingen nok saa fristende Leilighed kunde nogensinde saa dybt fornedre Deres høie Sind. Det siger De ogsaa kun for at berolige mig. O Himmel! denne Mand, der skjænkede mig inderlig Kjærlighed og ubetinget Tiltro, der gav mig, uden Regnskab, Summer i Hænde, for at tilfredsstille sin Godgjørenhed, for at bespise Hungrige og pleie Syge, denne samme Ven kunde paa samme Tid holde mig istand til en saadan Nedrighed! Seer De, seer De nu hvor farligt det er, at optage i sit Sind saa mørke Aander og Spøgelser, der tilsidst fordrive al Sandhed, Kjærlighed, Kraft og Tillid af vor Sjæl? O! du lyse, rene Sandhed, o du usminkede Dyd! Hvorledes viser denne Mand sig for mig efter hine ulyksalige Ord, og hvorledes forekommer jeg mig selv! Hvor frygteligt, hvor skrækkeligt har mit Forhold til ham forandret sig! Det er mig, som om der gik en Skygge af Lasten og Ryggesløsheden over i mig derved, at man troer paa Muligheden deraf, at en Mand, som denne troer det! thi denne Ædle var jo dog hidtil Speilet for mit Værd, for hvem jeg blev min Godhed, min Redelighed bevidst. Kan, kan Alt i vore Hjerter saaledes forandre sig i et Minut? Ja dyrebare, faderlige Ven, jeg ærer, jeg elsker Dem bestandig, jeg beundrer Dem, idet jeg beklager Dem, men ogsaa uden andre Aarsager havde denne Samtale adskilt os, denne alene, uden Hensyn til min Lykke eller Ulykke, driver mig fra Dem ud i den vide Verden."

"Saa ere vi da altsaa ganske adskilte," sagde den Gamle med stor Veemod, "ved Skjæbnen, ikke ved min Brøde. Man kan betvinge Alt, kun ikke sit eget Selv. Hos mig er Mistanken ikke det Slemme, hvortil Deres overspændte Æresfølelse, hvilken jeg endnu ikke har truffen saaledes hos noget Menneske, vil udlægge det. Men saa længe maa De, min Ven, uden hvem mit Liv i lang Tid vil være uden Indhold, forblive hos mig indtil jeg kan medgive Dem Deres Formue i sikkre Papirer. Thi denne Løn maa De modtage som fra en Fader, saafremt De ikke vil ydmyge mig altfor dybt."

De omfavnede hinanden, og den Gamle gav ubetinget Tilladelse til at anordne Alt, saaledes som Eduard vilde finde det for godt, for at opdage og straffe Tyven. Eduard havde igjen fattet sig, og den Gamle var Mildheden og Føieligheden selv. De aftalde endnu andre Anliggender, og Eduard tog nogle Bøger med sig, for at gjennemsee og berigtige Regnskaber. "Omfavn mig endnu engang ret hjertelig," sagde den Gamle, "og tilgiv mig ogsaa af Hjertet." Eduard vendte igjen tilbage og sagde efter Omfavnelsen: "Dyrebareste Ven, hvad har jeg efter Deres Begreb at tilgive? Det Ord passer ikke. Hvad jeg har oplevet i disse Minutter, kan jeg aldrig igjen glemme, og denne Rystelse vil zittre ind i min sildigste Alder. Menneskets Hjerte, vor Sjæl, Menneske og Gud ere blevne mig ligesom noget ganske Andet ved dette frygtelige Lynslag. Efter Deres Begreb, kan De ikke heller vredes paa mig, naar jeg nu desuden siger i halv Spøg, at jeg, hvis De ikke havde tilladt mig mine For-

holdsregler, i det Fjerne kunde troe, at De, hvo veed i hvilke kunstige Hensigter, selv havde bestjaalen Dem saa behændig og listig, maaskee netop for at kaste en Mistanke paa en eller anden?"

"De har ikke saa ganske Uret," sagde Balthasar. Eduard stod atter i Døren. "Bie endnu et Øieblik, unge Mand!" raabte den Gamle til ham. Eduard vendte endnu engang tilbage. Men nu, da han igjen traadte den Gamle nærmere, forbausedes han, ved at finde dennes Ansigt og hans Øines Udtryk saa ganske forvandlet. Et fyrigt, hurtigt Blik, funklede ham uvis imøde. "De er," begyndte den Gamle, "som jeg veed, overbeviist om vor christelige Religions Sandheder, De læser flittig og med Opbyggelse i Bibelen. De troer ogsaa paa den historiske Deel, og for Dem er Aabenbaringen en virkelig. Fornuften, Allegorien, de kritiske lærde Forklaringer ere Dem ikke nok. Ikke sandt? Men De er en sand Christen med Hjerte og Sjæl."

"Sikkert," svarede Eduard.

"Hiin Fortælling," vedblev den Gamle, "hvorledes Frelseren blev fristet af den Onde i Ørkenen er for Dem ingen Parabel, eller Allegorie, eller mythisk Sagn, uden Betydning, men De troer, at dette er mødt den sande Christus, Guds Søn, med de der angivne Omstændigheder, Spørgsmaal og Svar?"

"Hvad mener De dermed?" spurgte Eduard langsomt, efter en Pause. "Ja, jeg troer paa denne Fortælling som en ægte og orthodox Christen."

"Nu?" vedblev den Gamle, idet han fortrak de blege, lukkede Læber til et besynderligt Smiil. "Tvende Ting vil jeg sige dermed, hvilke jeg neppe behøvede at nævne, dersom De nogensinde havde eftertænkt denne Omstændighed nærmere. For det første: naar Frelseren maa lade sig sligt gefalde, naar Mistanke, ogsaa hos den Onde, blot var mulig, saa kunde vel De ogsaa tilgive mig af ganske Hjerte, naar jeg med det Halve eller Fjerdeparten af mit i mangt et Øieblik har tvivlet om Dem. Det synes mig, at denne dybsindige, besynderlige og fleertydige Fortælling, fordømmer dog ikke saa ligefrem min Anskuelse af den menneskelige Natur. Det er just ikke Spøgelser, der have taget mit Væsen i Besiddelse, saafremt Spøgelser og Aander maaskee ikke udgjøre en og samme Familie. For det andet: har denne Underhistorie vel endnu i Deres Øine nogen Mening, dersom Fristelsen slet ikke, aldeles ikke var mulig? — Nu da, altsaa! Frygtelig nok bliver en af os, og De vel ogsaa, tilmode, naar man tænker og føler sig ind i Sagen! — Endnu vilde jeg tilføie et tredie som Slutning: — hvad vilde der blive af Verden og Menneskene, af Himmel og Jord, dersom Fristeren fik Overhaand, dersom Kjærligheden lod sig forføre? O unge Menneske, Dørene ere ikke allevegne laasede, hvor vi see dem lukkede. — I troe at have gjennemmønstret Alt, naar I neppe have talt til Fem. — Jeg troede jo ogsaa, forskede ogsaa, var opløst i Kjærlighed og Andagt, fandt Kjærligheden i min og andres Aander, og derved er netop mit Hjerte og Liv sønderbrudt, for aldrig, aldrig igjen levende at sammenføie sig. Lader

Eders Følelsers Stolthed fare, svinger Eder ikke op med Phantasien, men kryber paa Jorden som Ormen, og æder Støvet, thi saaledes sømmer det sig."

Med et stærkt Haandtryk, og med et vildt Smiil og en pludselig Latter, der forskrækkede den unge Mand, løsrev den Gamle sig fra Eduard. Denne blev, som bedøvet, endnu en Tid staaende, og da han endelig slog Blikket op, var Balthasar hensjunken i dybe Tanker og stod med hiin mørke lidende Mine, der var hans sædvanlige, ved sit Skriverbord. Eduard havde en Følelse, som om han forlod en Døende, idet han gik bort, og lod den store Ege-Dør atter falde langsomt og sikkert i Laas.

Eduard havde gjort sin Anstalt ligesaa hemmeligt som klogt. Ingen af Tjenerne, Oppasserne, eller selv de høiere Befuldmægtigede, vidste af, at han havde noget for i Magazinet. Alt, hvad der kunde forstyrre, var betænkt. I den roligste Eensomhed, idet ikke engang Nogen vidste, at han havde forladt Huset, det saakaldte Slot, gjorde han sine Anstalter. Først i Skumringen kom han tilbage. Han vidste ikke om der alt i denne Nat, eller i en tilkommende vilde skee noget Tyverie. Alle Vægtere havde han, uden at det kunne være paafaldende, bortfjernet fra Magazinet.

Nu, i Nattens Eensomhed, satte han sig, for at samle sine Tanker paa eet Punkt, og derved styrke sig efter de Indtryk, han havde oplevet, ned til Regnskabsbøgerne. Det var vigtigt, førend hans Afreise at bringe denne Sag ganske i Orden. Det lykkedes ham endelig,

at glemme det Forefaldne for Øieblikket, ogsaa fordybede han sig saa meget i sin Forretning, at han ikke mere tænkte paa, at disse Timer maaskee allerede kunde fremføre Opløsningen af hiin afskyelige Historie, der havde ængstet dem alle i flere Aar.

Da han havde afsluttet, og bladede i en ældre Bog, faldt ham nogle beskrevne Ark i Hænde, der hidrørte fra Balthasar, og vel torde være allerede mange Aar gamle. Han læsde følgende Fragmenter:

"Ja vel er Graaden et Under, og som man siger, en Gave, der nedstammer fra Himlen. En Salighed udbreder sig i vort Sind, efterhaanden som de rindende Taarer, liig Strømbølgerne, bortføre den sorte Kummer, Angsten, den lange Tvivl. Gjenskjænkede ere I mig alle, I Sjæle, der engang vare mine, og som en haard Skjæbne siden efter skilte fra mig.

Netop derfor søger man ogsaa Taaren, man indbyder den med Smigrerier, naar den ikke vil komme. Dagværket er endt, og ligesom Fraadseren og den Fornemme ender sit mangfoldige Maaltid med Sukker, saaledes søger man efter Arbeidet, efter Regnskabsafslutning, andægtige Tanker og rørende Følelser, man tænker paa de Afdøde, for at lokke denne Taarens Livsviin i det vellystige Øie og den nydende Hjerne. Nu glaserer den blide Veemod alle Øieblikkets lave Gjenstande, og i ydmyge Følelser af en vansmægtende Anger og Sønderknuselse hæver det væmmelige Hovmod sig, trodsende paa et forkjælet, lunefuldt Hjertes Adel. O hvor elendige forekomme os nu Medskabningerne i deres Hverdagslighed, der

alle som nykterne Beboere af den lave Jord, ere bedre end vi. —

Men Latteren. Dette Jordskjælv, som usynlige Kræfter opløfte af vort sammenslyngede og i mangfoldige Knuder knyttede Væsens Gaade; som i støiende, taabelige Toner giver tilkjende, at Aanden indvortes, i den usynlige Verden, atter erkjender Sandhed og Vildfarelse, og myrder netop den fine, blide Forkynder, der har bragt det Aabenbarelsen. Disse dumme, raae Toner, der for lang Tid vanzire, endog det bedste Ansigt, den regelrette Larve.

Hvor længes ikke Mennesket efter denne modbydelige Krampe! Lyver og hykler Taaren med den himmelske Følelse, saa leger Latteren et keitet Skjul med de onde Dæmoners Taabelighed, skjuler sig for Lavheden, for at blive seet; lader forskrækket, naar den sig krympende Følelse bliver funden, og, forvirrende sig i det Modbydelige, Gemene, slider den sig frem og tilbage i Haandgemænget; idet snart det Erkjendende, saakaldte Bedre, snart det Lave og Usle, er ovenpaa, og snart igjen neden under; og saaledes afvexlende, legende og kæmpende, nedbuldrer Latteren ad Jammerlighedens Stige med den jordiske Krafts haarde Trin — og Mennesket griner og er lykkeligt. —

Lyksalige Tid, — da der endnu var en virkelig Tilværelse, et Liv i Livet! Da endnu ei den hele Evighed, sig selv nok, havde adsplittet sig i Tid, da Aanden endnu ikke behøvede Afmaalingens Tids-Følge i Tids-Rum, for at blive sig sin Kraft og sin Tilværelse bevidst. Hvilken besynderlig Begivenhed, da Varighed og Liv adskiltes, da

det indvortes Aandsbaand løsnedes, og den fremmede Gjæst, Døden, trængte sig ind imellem Aabningen, for at beherske Begge. Nu har det Faste, Evige, Vedvarende grundet sig dybt ind i sig selv, og antaget den solide Eftertankes uforanderlige Mine. Steen, Klippe, Metal trodser i sit kolde Skin Forgjængeligheden, og mener ikke at kjende Forandring. De smaae Vanddraaber, lig Kobolder, Lufttrækket, saavidt det naaer, opløse de stive trodsige Kjæmper, det lille Menneske graver ind i Benet, og kunde, om det vilde rase dybere, opløse Alt i flygtigt Støv. — Forholder det sig maaskee ei bedre med de evige Stjerner? Blandt Jordens Syrer opbruser Klippestenen naragtig og opblæst, og erindrer sig om sin Aands Øieblik.

Og du Sommerfuglskikkelse i den lette Sommerkjole, der flaggrer svævende over Bjergene! Fra den forvandlede Puppe indtil Løven og Mennesket, I alle værende hos Eder en kort, flygtig Gnist, som Blikket af Steen og Staal, — borte er Funkens røde Opblussen — ogsaa kun Larver ligge atter der, efter den korte Livets og Kjærlighedens Drøm, Steen paa Steen, Forraadnelse paa Støvet — Oldefaderen ved Siden af den hensmuldrende Sønnesøn, og Ingen kjender hinanden, Ingen veed noget af hinanden at sige. —

Væxterne rundt omkring tyde Eder i tusende Skikkelser Ørt, Blomsterne smile skjelmsk og veemodig i Maskeraden: og Drøm blander sig med Drøm, naar den Elskende bryder Rosen, og selv rødmende rækker den Rødmende til sin undseelige Pige.

Pulsslaget er ikke alene Tegnet paa Liv, men Livet selv. Ingen Følelse, ingen Tanke, ingen Seen og Hø-ren, ingen Smagen og Følen strømmer i flydende Fart, men Alt hopper kun, Bølge efter Bølge, Draabe efter Draabe, og derved er det. Een Tanke afløser den anden, vexelviis mellem Død og Tilværelse føler Følelsen sig, ethvert Kys bliver kun levende ved den kolde Pause, Henrykkelsen over Malerie, over Musik er kun tilstæde i Bølgeslag, snart levende, flux igjen død. Saaledes aander Havet i Ebbe og Flod, Tiden i Nat og Dag og Vinter og Sommer. Forglemmer jeg mig ikke selv i dette Øieblik, saa kan jeg ikke finde mig igjen i det næste. — Og Døden — —

Er denne Puls-Omsætning, denne Takt-Forandring, denne Vexel af Tempoet en Indledning, en Overgang til et nyt Musik-Stykke? Alle levende Væsener ere til, for at fortæres af andre, ikkun Mennesket har synlig unddraget sig denne Canton-Indretning og Militair-Forpligtelse, og opbevarer sig for Jorden, dette Stenenes sønderlemmede Chaos, og for Forraadnelsen. —

I Kjærligheden, i Ulykken, i Glæden, i Fortvivlelsen, i Arbeidet og Roligheden var Død bestandig min første, jeg kunde næsten sige min eneste Tanke. At dræbe mig selv, vilde, af alle menneskelige Handlinger, være mig den allernaturligste. Jeg har aldrig følt, at en navnløs Angst, en mægtig Gysen tilbageholder os, og river os Kniven af Hænderne. Naar den stakkels nøgne Glæde, der besidder saa liden Prydelse, og skammer sig ved at frem-

træde paa Jorden, engang besøger os, da vilde den blanke Dolks Stik ikkun være den sidste funklende Spidse af denne Glædesbevidsthed. Thi hvor er ikke Jorden, efter det korte Pulsslag, skaldet og Livet mørkt. Netop derfor, fordi jeg ikke veed, hvorhen jeg gaaer, og om jeg gaaer, eller om der gives noget Hvorhen, er Gjerningen saa fristende. Menneskene ville kun ikke tilstaae sig dette, og kalde det Feighed og Kraft, der netop ikke er nogen af Delene. I Adspredelsen undergaaer for de Arme Død og Liv.

En underlig Drøm, det vil sige en Drøm, har besøgt mig. Det Almindelige er ligesaa sælsomt som det Modsatte, Vanen sløver ikkun vort Sind.

Jeg var død. Jeg vidste det tydeligt, og levede dog fort i min Bevidsthed. Alle mine bedrøvelige Tvivl, min Haardnakkenhed, der ikke vilde give sig til Fange, mit kolde Hjerte, der saa tidlig vænte sig af med Kjærlighed, havde, det sagde min ømme Samvittighed mig, udelukket mig fra hine Steder, hvorpaa de Bedre haabe. Saaledes som jeg befandt mig, og utallige andre med mig, var en Tilstand, der ved sin lave Almindelighed, ved det Lidetbetydende, var frygtelig. Jeg kunde aldeles ikke erindre mig mine Venner og Elskede, ihvor meget jeg end anstrængte og piinte min Hukommelse. En Længsel, liig den Torstendes efter Bølgens kjølige, klare Vand, martrede mig, for at fremkalde Billederne og Erindringen om disse Dyrebare i min Phantasie, jeg følte mig manet om dem, som ved et svært Tryk, der qvælte mig, i mit tilhyllede Indre. Ligesaalidet vilde de Handlinger falde mig ind, som

jeg i levende Live havde kaldet gode. Alt var i denne min Tankers Retning, en tor udbrændt Ørk. Men al Ondt væltede sig i hvirvlende Kredse og Svimmel-vækkende for mit indre Blik. Mine Synder og Vildfarelser, alle mit Livs Feil, alle mine timelige Tilværelses elendige Øieblikke omgave mig, ligesom med vilde hungrige Rovfugles Skrig og Piben. O disse Synder, hvor kjæmpestore voxede de ikke! Hvor frygteligt var det ei at see deres Følger udvikle sig langt, langt ind i Fremtiden, hvorledes de voxede og rasede i de kommende Slægter: alle disse Jammerens og Bebreidelsens, Lidelsernes, den bittre Fortvivlelses Blikke vare vendte imod mig. Ligeledes mindedes jeg grandt alle de Mennesker, der havde været mig forhadte eller imod: alle kjedsommelige Timer, hvis Erindringsqval greb mig paany: alt Taabeligt og Smagløst, jeg selv havde talt, eller hørt af Andre.

I de mangfoldige, vidtstrakte Sale sade, stode og gik utallige Mennesker rundt omkring, der martredes lige saa jammerligen af sig selv. Og ingen Forandring, ikke Sol eller Nat forstyrrede og bragte Afvexling i denne sørgelige Trængsel. Kun een eneste Moerskab gaves her. Af og til erindrede En om vort Livs forrige Troe, at vi havde frygtet og tilbedet en Gud. Da lød en høi Latter, som over det urimeligste Tøi, gjennem Salen. Siden bleve Alle alvorlige, og jeg stræbte med alle Sandser at tilbagekalde mig min fordums Følelses Ærefrygt og Hellighed, men forgjæves — — —

Eduard havde ikke mærket, at Morgenen allerede

dæmrede, saaledes havde han fordybet sig i disse sælsomme Blade. Han vilde ogsaa uden Tvivl have læst endnu meget længere, dersom ikke nu en høirøstet Skrigen og heftig Banken paa hans Dør havde afbrudt ham. Han stod op, for at see hvad der var paafærde, da Kunz, rød, pustende og med vilde Gebærder, styrtede ind i hans Værelse.

"Der har vi det!" raabte Bjergmanden i den høieste Vrede; "har jeg ikke allerede dengang sagt, at Landstrygeren er Ondskaben selv? Lad De ham kun, Hr. Inspecteur, strax smedde i centnertunge Lænker, lad den Hund sønderhugges med Pidske saa at Livet og den ryggesløse Sjæl tommeviis farer ud af ham!"

"Hvad er der da?" spurgte Eduard; "jeg frygter, at I er sprungen op fra en Feber, og raser."

"Ha!" skreg Kunz, "nu vil snart min onde Sygdom forlade mig, nu da Udyret er grebet paa fersk Gjerning i sine Laster! Han vil nu ikke mere slæbe mig ned i de jammerlige Halmstraae!"

"Om hvem taler I da?" begyndte Eduard igjen; "dog ikke om den fremmede ungarske Bjergmand?"

"Om ingen Anden," svarede Kunz: "det Uhyre har stjaalen, og staaer i Complot med en heel Tyvebande. Hør, kort og godt: jeg kunde alligevel ikke sove om Natten, og drev altsaa omkring i Skoven, tillige for at søge adskillige Urter for min Sygdom. Det begynder allerede at dages, da hører jeg noget dernede, paa den eenlige Fodstie i den tykkeste Skov, ligesom Lyden af en Karre, og derhos en Stønnen og Pusten, saadan som man hø-

rer Alt tydeligere i Natten. Jeg iler derhen. To Karle trække en Karre under Angst og Suk, og den blege Skurk gaaer ved Siden og driver paa dem. "Spidsbuber!" skreg jeg til dem, og jeg havde ikke Ordet endnu vel ude af Munden, før begge Gavtyvene løbe bort, men den blege, magre Skurk holder jeg fast, Karren med de stjaalne Vare bliver i Skoven. Men de bringe den bagefter, thi jeg mødte to Arbeidere, dem sendte jeg tilbage, og den ungarske Woywod har jeg selv slæbt herhen."

Imidlertid kom hele Huset i Oprør. Den Fremmede sad bunden udenfor, Bjergfolk, Spindere og Vævere trængte ind, fra Møllerne kom der Folk, og Alle skreg, og den Ene forundrede sig over den Anden, Alle vilde paa eengang fortælle, og Ingen syntes at vide hvad der var at sige, saa at Eduard og Kunz forundrede og forstyrrede spurgte snart denne, snart hiin, indtil Bjergmanden, med sin tordnende Stemme, raabte i det hele Virvar: "Hold Munden Allesammen! Kun Den skal give Rapport, som bliver adspurgt af den unge Herre!"

Den eenøiede Mikkel stod i Nærheden, og da Eduard vendte sig til ham, fortalte han: "Det kunde omtrent være i den tredie Time efter Midnat, da jeg gik op fra Hytten, for ret tidlig at udrette et Ærende derovre i Zinkhammerværket. Jeg gaaer igjennem Skoven op ad Stien, og tænker ikke paa noget Ondt, kun, da jeg allerede var temmelig nær Magazinet, falder alle de Nattetyverier mig ind, der allerede i saa lang Tid ere udøvede. Jeg gad dog nok attrapere den Skjelm, sagde jeg saadan for mig selv, — da der paa eengang falder et Skud

Et Skud! holla! det greb mig om Hjertet. Der er jo ingen Jæger her i Nærheden, siger jeg og skynder mig, og arbeider mig noget raskere og ivrigere op. Saa hører jeg ogsaa allerede Skrigen og Støien og Larmen, Bulderen og Ordkiv. Den Ting, tænkte jeg, kan aldrig hænge rigtig sammen. Nu er jeg oppe og seer ogsaa sluf Historien. Magazinet staaer aabent, nogle Karrer, Mennesker for dem; de læsse paa: en lille Figur, som jeg ikke kunde kjende i Mørket, puster og stønner, skriger og jamrer sig, humper somkring og falder igjen ned. Jeg efter Karlene med de stjaalne Sager. Da holder Nogen mig fast og trykker Dinene til paa mig. Det bliver roligere, skrige kan jeg ikke, det havde sagtens heller ikke hjulpet mig stort. Da de igjen slippe mig, er der intet at see i Nærheden. Ogsaa den Haltende er, ihvor meget jeg søger, reent forsvunden, og ikke nogetsteds at finde. Da jeg kommer nærmere til Husene, raaber jeg alle op af Fjedrene, for at Folkene skal passe paa Magazinet, og løbe efter Spitsbubene."

"Og jeg!" raabte Kunz, "har snappet General-Stratenrøveren ved Kraven, Propheten fra sidst, der gjorde det lille Kunststykke med Svovlstikken i Eders Hytte."

Saaledes fortalte de nu atter i Munden paa hverandre, skrege og larmede lige saa galt som før. Men Eduard gav Ordre til Alt, hvad der paalaae Enhver, lod den Fremmede bevogte, det stjaalne Gods indbringe, og bød derpaa Rolighed, for ikke at forstyrre den Gamle, hvis han endnu sov, i hans Roe. Han selv ilede med

Nogle til Magazinet, for ogsaa der at træffe Forholdsregler, og, om muligt, at opdage endnu flere af Tyvene.

Eduard fandt i Magazinet og udenfor det Blodspor. Efter disse gik han og hans Ledsagere. De tabte sig snart, snart opdagedes de igjen ved Siden i et Buskads, derpaa viste de sig atter paa en Fodsti. Eduard skred med bange Følelser videre, en Anelse klemte hans Bryst, han vilde ikke tilstaae sig selv sine Formodninger. Men det varede ikke længe, for de bleve til Vished, thi Sporet førte til Eliesars, paa en grøn Skrænt liggende Huus. Da de nærmede sig, saae de ogsaa allerede Omegnen i Bevægelse, Mennesker ilede derned fra Staden, Stedets Præst gik netop ind af Døren. Derinde var stor Forvirring, og Læge og Chirurg vare beskjæftigede i Værelserne.

Eduard lod sine Ledsagere blive udenfor, og aabnede med bankende Hjerte Stuedøren. Eliesar laae bleg og med ganske fordreiede Træk i sin Seng. Just i samme Øieblik var Saaret blevet undersøgt og Forbindingen paalagt. Alle Mennesker i Værelset, Læge, Chirurg, Præst og Tjener saae blege og forstyrrede ud, thi denne Hændelse maatte forekomme Alle saa uforklarlig og skrækkelig, at en Rædsel bemægtigede sig alle Gemytter.

Saarlægen, der tog Eduard til Side, rystede med Hovedet og forsikkrede, at der var ingen Redning, Patienten ville neppe overleve denne Dag. Nu reiste Eliesar sig af sin Bedøvelse, saae sig omkring og bemærkede Inspecteuren. "Aha!" raabte han med anstrængt, mat Stemme — "I ogsaa allerede her? Nu ja, I har da endelig seiret

over mig. Derpaa er Eders Higen alt længe gaaet ud. Jeg ligger nu her, og Alting er forbi, Alting opdaget, der er ikke længer noget Spørgsmaal eller Svar, noget Idag og Imorgen. Hvorledes det vil bekomme Eder, det vil vel ogsaa endnu vise sig. Godt bliver det paa ingen Maade. Triumpherer altsaa ikke i Eders indbildte Dyd."

Han vinkede og lod sig af Præsten række et Skrift, som laae i Vinduet. "Giv dette til den Gamle paa Bjerget," vedblev han derpaa, "han vil deraf see, at jeg har elsket ham, thi det er mit Testamente."

Nu sagde Præsten nogle Ord; han ønskede at være alene med den Syge. Eduard forlod gjerne Værelset, for at trække Veiret i det Frie. Udenfor løb Kunz ham aandeløs imøde og raabte: "Forvirring over al Forvirring! Som han har begyndt Sagen, vor dyrebare Eliesar, saa bliver vel hans sidste Brød bagt. See dog, dette Menneske, den Almægtige, den Gamles Svigersøn, han er en nedrig Tyv! Nu vil jeg tilgive den blege ungarske Stymper, at han nylig spilte mig hiin Streg: thi hvad er dog hele Jordens Reputation, al Verdens Ære?"

Hele Egnen, Staden og Landet var i Oprør over denne Hændelse. Og det Utroeligste var skeet, en Misgjerning, der ikke lod sig benægte eller skjule, udøvet af en Mand, som Alle havde maattet ære, der var forekommet dem som deres tilkommende Brødherre og Beskytter, saa kunde alle disse Arbeidere ikke komme sig af deres Forundring, og finde tilbage i deres Forhold, thi det Maal, hvorpaa Mennesket gjenkjender sig selv, var en Tidlang gaaet tabt i alle Gemytters Tummel.

Den Gamle havde i denne almindelige Forvirring dog allerede erfaret Historien, ihvormeget end Eduard havde stræbt at forhindre det. Han indlod Ingen i sit fast tillukkede Værelse.

Eduard forhørte foreløbigen den Fremmede. Denne havde allerede længe staaet i Forbindelse med Eliesar, han boede i en Stad, der laae nogle Mile borte, sendte ofte Bud, og hjalp at sælge de stjaalne Vare. En Kjøbmand i en anden lille Stad styrede ogsaa Forretningen. Ungaren var bleven uenig med Eliesar, og var kommen til Bjergene, i den Hensigt at nærme sig den gamle Balthasar, udforske denne, og, eftersom han fandt ham stemt, at aabenbare ham for en anseelig Sum Penge den hele afskyelige Handel, og dens Sammenhæng. Men da Fabrikherren paa ingen Maabe havde viist sig tilbøielig til at indlade sig paa noget Slags Kunststykker, endnu mindre paa de skjulte Hentydninger, og den Fremmede altsaa maatte frygte for sig selv, dersom han forraadte sig, trak han sig igjen tilbage, og forblev sin Bundsforvandte Eliesar tro. Denne havde atter formildet ham ved en Sum og større Løfter.

Nu lød den Gamles store Klokke, og Eduard tog Papirene og begav sig ind til ham. "De har, kjære Ven," begyndte han, med tilsyneladende Rolighed, "gjennemseet og berigtiget alle mine Regnskaber?" Eduard bejaede det, idet han overrakte Bøgerne, han tøvede endnu, og viste ikke, om han tillige skulde overrække Eliesars Testamente. Den Gamle tog ham det selv af Haanden og gjennemsaae det. "Jeg er," begyndte han, "allerede for

tre Maaneder siden, indsat af ham til Universal-Arving, i Tilfælde at han skulde døe tidligere end jeg. Han optegner her alle sine Eiendele, og anviser hvor de ere at finde. Det Vigtigste er et Antal Guldstænger, som han selv vil have frembragt. Læs selv!"

Eduard tog forlegen Bladene. "Ikke sandt," sagde den Gamle, efter en Pause, "det er dog Vanviddet, der besjæler og regjerer Alt? Kan De ellers forklare Dem denne Mand, og hans Væsen? Vi fatte det rigtignok ikke engang ved dette Ord. — O unge Mand, unge Mand: føler De da nu, hvormegen Ret jeg havde? Denne Mand troede jeg ubetinget, fordi intet skuffende, forførisk Skin omklædte ham, fordi Intet i mit Hjerte kom ham imøde, og jeg ikke foreløi mig noget til hans Bedste, for at smigre min egen Forfængelighed. Ja, Ven, nu er Alt opdaget og aabenbart, han tager Afskeed og tilbagegiver mig i dette Testamente, hvad de Retslærde vilde kalde min Eiendom. Testamente! Nu er det rigtignok vel ogsaa paa Tiden at jeg gjør mit, og det anderledes, end jeg havde betænkt. Nu vil Deres Æresfølelse vel ogsaa kunne udholde det en Stund endnu hos mig, og mit Barn, min Rose! — ak! hvor skrækkeligt, at dette elskede Væsen ogsaa hører blandt Menneskene!"

"Jeg vil i denne Time, der maa være Dem frygtelig," svarede Eduard, "ikke endnu engang foredrage Dem mine Ønsker, De har selv erindret Dem derom, jeg skulde ellers ogsaa have undertrykket disse Ord. Men rigtignok maa jeg nu blive hos Dem, Skjæbnen selv tvinger mig dertil, og den paalægger mig det som en hellig Pligt."

"Sikkert Skjæbnen!" sagde den Gamle, med sit bittre Smiil; "De holder af Rose, De hører, at hun allerede er bortlovet, det driver Dem bort fra mig, men før Afskeden maa Deres Ære have Opreisning, og til Erindring skyder De mig min dyrebareste Fortrolige, min Sjæls Ven, ned ved min Side. Nu er Rose fri, De er ikke bunden, Medbeileren borte, og Skjæbnen har lavet Alting fortræffeligt. Men om dette Skud ei har rammet mig selv i Hjertet, om det maaskee ikke har sønderrevet og sprængt min Sjæls inderste Helligdom, derom bliver der ikke spurgt. Som et uendeligt Svælg gaber det op af min Aand, — Tillid, Tro, — Alt — ja jeg siger: ikkun det Gode er det sande Onde. — Eduard, vær ikke saa bedrøvet, — det kommer mig for, at jeg taler i Vildelse."

Han greb den unge Mands Haand. "Bring mig i Aften Borgemesteren, ligeledes Præsten og Amtmanden som Vidner. De er nu min Søn, og derefter vil jeg gjøre mit Testamente: jeg føler, det er paa den yderste Tid, thi det vilde være skrækkeligt om Helbach skulde rase med min Formue. — Kunde jeg ikkun først ganske glemme dette Skud og Eliesar: gik der bare ikke saa vilde Tanker gjennem min Hjerne. Nu bliver De og Rose hos mig."

Eduard bortfjernede sig. Han opsøgte Rose i hendes Værelse. Hun græd høit, sprang op af Stolen og styrtede med Udtrykket af den inderligste Hjertelighed den unge Mand om Halsen. "Ak Eduard!" raabte hun hulkende, og skjulte sit Hoved ved hans Bryst: "seer De nu vel, hvad jeg maa opleve i min Ungdom. Det blev ikke sjunget for min Vugge, at jeg, endnu førend Bryl-

luppet, skulde saa skrækkelig miste min Mand. Og allermindst kunde det falde mig ind, at De vilde skyde ham ihjel, De, det kjærligste og venligste af alle Mennesker. Ak! den stakkels Eliesar! Allerede af Naturen saadant et hæsligt, lille, modbydeligt Menneske! Og nu ovenikjøbet stjæle, lyve og bedrage! At udplyndre min gode Fader, der vilde give ham Alt! Hvad vil der nu blive af hans arme Sjæl? Ak ja, han er endnu grusommere omkommen, han er endnu meget ulykkeligere, end dengang min lille Kat, der havde Killinger, og som han saa ubarmhjertigen skjød ned af Orangetræet. Ak! Eduard! Er De da ogsaa virkelig et saa godt Menneske, som jeg bestandig har troet, eller er De maaskee ret slem? Ikke sandt, De har ikke gjerne maget det saaledes, at Eliesar maa døe?"

Eduard stræbte sig for at forklare hende Sagens Sammenhæng. "Berolige Dem kun," vedblev han, "vort hele Liv har saa pludselig lidt en voldsom Omvæltning, vi maae Alle overstaae denne Rystelse, for atter at finde Veien til det Sande. Nylig var De saa bedrøvet fordi jeg skulde bort, dersom det kan trøste Dem noget, saa maa De erfare, at jeg idetmindste for Øieblikket bliver her og maa blive her. Er det Dem endnu ligesaa kjært som før?"

Hun betragtede ham venlig og beroliget. "Altsaa, det er da nu vist?" udraabte hun: "ak ja! jeg troede bestandig, at De vilde blive, for jeg kan ikke leve uden Dem, og min Fader kan heller ikke, og alle de stakkels Arbeidere og Spindere, de gode Daglønnere, for hvem De

taler og handler, og som ved Udbetalingerne, eller naar de søge Hjelp, hænge med deres hele Sjæl ved Deres Blik, de kunne det allermindst."

"Denne Ulykke," sagde Eduard, "kan gjøre Dem, Deres Fader, mig og os alle lykkelige i Fremtiden. Denne Opdagelse maatte skee, og maaskee blev den, om ikke nu, gjort paa en Tid, da vi alle bleve ulykkelige derved."

"Naar Fader," sagde Rose, "kun ikke havde noget derimod, saa kunde jeg vel vænne mig til at ansee Dem for min tilkommende Mand. Kunde jeg bare have mere Respekt og Frygt for Dem! naar De kun undertiden vilde være ret barsk imod mig, ikke bestandig saa venlig, men ofte ret vred og grov, saa vilde jeg vel med Tiden finde mig deri." —

Eduard gik til sine Forretninger. Efter den store Tummel var nu Alt roligt og stille i Huset, det var som om Ingen vovede at aande, Enhver gik sagte og paa Tæerne. Der indløb den Efterretning at Eliesar var død.

Henimod Aften førte Eduard Borgemesteren og Vidnerne ind i den gamle Balthasars Værelse. Han forundredes over at finde denne i Sengen. Ved de Indtrædendes Tiltale reiste han sig op, betragtede Alle skarpt, og syntes ikke at kjende Nogen. "Aha! Præsten," udraabte han endelig, "De kommer, for allerede idag anden Gang at afhente en stakkels Synder. Det gaaer rask i Deres Kald. Er Hr. Eliesar kommen med?"

Han vinkede Eduard til sig: "Du gustne Vildfarende!" sagde han hemmeligen til ham, "hvad skal jeg

gjøre med Dine Guldstænger, som Du testamenterer mig? Lad Dig ikke saaledes mærke med Dit tossede Bedragerie, det falder jo altfor tydeligt i Øinene. Men tag Dig blot iagt for Eduard, han er klog og god. Naar han har Mistanke til Dig, saa er Du forloren."

Han talde med de Andre, men bestandig uden Sammenhæng, vildt phantaserende. Borgemesteren og Vidnerne bortfjernede sig og Eduard gik, for at hente Lægen. Den Forretning, at affatte Testamentet, blev udsat, indtil den Syge igjen var kommen sig og havde faaet sin fulde Samling.

Lægen fandt Patientens Tilstand betænkelig. Eduard blev kaldet op om Natten, men da han traadte ind ad Døren, var den gamle Balthasar allerede død.

Forvirringen, Klagen var almindelig. Retten forseglede. I denne Tummel fyntes det kun en ubetydelig Begivenhed, at den Fremmede havde funden Middel til at slippe ud af Fængslet.

I hiin Stad, hvor den ødsle Raad Helbach levede, var en stor Fest, hvortil alle Fraadsere, der forstode at leve godt og som kjendte Lækkerbidskener, havde forsamlet sig. Raaden selv var Sjælen i disse Selskaber, han var deres Lovgiver, og det var ogsaa ham, der havde anordnet denne Smaus.

Man nærmede sig Maaltidets Ende, nogle af Gjæsterne, der havde Forretninger, bortfjernede sig allerede, Selskabet blev roligere, og kun ved den øverste Ende af

Taflet, hvor Raaden og nogle af de studerede Vdere sade, var Conversationen endnu høirøstet. "Troe I mig, mine Venner," sagde Raaden meget levende, "den Kunst at spise, den Dannelse som Mennesket heri kan forskaffe sig, har ligesaa vel sine Epoker, sine klassiske Tider, sin Fordærvelse og Formørkelse, som alle øvrige Kunster, og mig forekommer det, som om vi nu atter nærme os et vist Barbarie. Fraadseri, Overdaadighed, Sjeldenheder, nye Moder, det altfor Pebrede, altfor Krydrede, alle disse Ting, mine Herrer, er det, der for nærværende Tid kun altfor ofte bereder et Gjæstebud dets Roes, og dog ere det netop disse Ting, hvorfra det med Tænksomhed spisende Menneske vil bortvende sig med Ringeagt. Der er overhovedet endnu meget at frembringe i denne Green, og det, som vi læse om den gamle Fraadser Heliogabal og lignende fra den udartede Romerstats Tid, og som opfylder mange Mennesker med sløv Forbauselse, fortjener kun vor Medynk."

"Det er vel overhovedet vanskeligt," begyndte en anden, "at gjøre sig en tydelig Forestilling om en ældre Tids Spiser og Lækkerbidskener. Koger man efter tilbageblevne Recepter, saa maa det vel bestandigt faae et jammerligt Udfald, ligesom hiint Gjæstebud, Smollet saa lunefuldt beskriver os i sin Peregrine Pickle."

"Der mangler bestandig," svarede Raaden, "Haandgrebet, hvorpaa dog Alt beroer, det fine sikre Maal, der kun udgaaer af Instinktet, og dernæst af Ildens Bearbeidelse, hvis modnende Egenskab aldrig lader sig beskrive, men som enhver Kok kun ved lang Erfaring, Takt og Jag=

tagelse kan faae i sin Magt, forudsat at han er født til Kok. Men det Vigtigste er, at vor Tunge og Gane fra Barndommen er opdraget og dannet til bestemte Følelser, Sympathier og Antipathier, og at ofte det Bedste, Rigtigste og Ædleste, naar det træder skarpt frem som noget Nyt, noget Usmagt, og modsætter sig denne Fordommens Hindring, ofte bliver miskjendt og dadlet, indtil fortsat Studium ogsaa giver det Fremmede Borgerret, og ofte fra denne nye Erkjendelse de meest heldbringende Indflydelser og Lærdomme igjen gaae over paa andre gamle og nyopfundne Spiser, saa at de ligesom trække en nye Stræng paa Ganen, der toner mangesidig og tillokkende. Men ogsaa Fortiden, vore Forfædres Dannelse spiller ind i dette Tastatur af vort smagende, prøvende og nydende Væsen, og ligesom i Philosophie og Videnskab, i Statshistorie og Statsstyrelse, er her et Continuum, der allerede fra Fortiden har stemt os saaledes og ikke anderledes, hvilken Stemning ikkun efterhaanden og ikke ved Revolution, kan og skal modificeres, men aldrig omstyrtes fra Grunden af. Historien er det Høieste for Menneskene."

"De skulde selv," sagde Gjæsten, "skrive en saadan Historie om Næringsmidlerne, Spise-Kunsten, og dens aandige Fremskridt."

"Naar man selv," svarede Raaden, "praktisk, saa gjerne som jeg, baade arbeider saa meget og ikke lader sig nye Erfaringer fortryde, saa maa man vel overlade sligt til de lade og mere iagttagende Folk. Man kan ikke ville præstere Alt, uden at standse eller forkorte den ægte Virksomhed."

"Hvorfor," begyndte igjen hiin, "den evige Skjælden paa Sandseligheden; hvorfor tilstaae Menneskene sig saa sjeldent, og selv da kun ugjerne, de Glæder de nyde ved Spisen og Drikken?"

"Fordi de," sagde Raad Halbach, "netop ikke vide, hvad de ville. Det er bestandig forekommet mig mærkværdigt og sælsomt, at den runde Æske, hvori alle vore finere Sandser ligge indfattede og gjemte, og til hvilken ogsaa, ovenover det Øvrige, Tænkekraften og alle Sjælens aandelige og ædleste Arbeider ere anbetroede, fik tæt nedenfor disse den rødt stafferede Skublade, med fine Vorter, der som Klenodier belægge den tonende og zittrende Tunge og Gane, foran forsynet med arbeidende og skjærende Tænder og sluttende sig i den yndige Mund. Spisen er kun en anden Tænken. Saaledes bliver nu i denne Æske Alt, hvad der er skabt af finere og grovere Essenzer, Duft og Saft, det klæbende og fine Olieagtige, det tilsyneladende modstridende Knaskende, det i Vellyd sig hurtigt opløsende Aandige, bragt paa Capellet og prøvet. Nu knarre og skjære de smaae Tænder, den ellers saa snaksomme Tunge ælter og haandterer det Jtumalede, trykker det venligt meddelende mod Ganen, for at glæde den og for selv at nyde, og naar den ømme Bestræbelse er tilfredsstillet, skyder den det endelig næsten uvillig bag sin slugende Ven, der egentlig har den sande Nydelse deraf, men kun i et Moment, den høieste, og som nu, opofrende sig selv, resignerende overgiver det til en anden Kraft. Nu begynder Spillet anden, tredie Gang. Jeg

har endnu ikke hørt om nogen selvmartrende Anachoret, at han, selv om han ikke spiste andet end Brød, har villet hindre Lysten ved at spise. Ogsaa har den godddædige Natur sørget for, at det er saagodtsom umuligt."

"Fiint bemærket!" svarede den Spisende.

"Vi see ogsaa," vedblev den Belærende, "hvorledes denne Fortærens, Spisens, Itubidens og Nedslugens Operation er i alle Riger saa vigtigen iagttaget af Naturen, og at der er taget ganske fortrinligt Hensyn dertil. Hvad vilde der blive af alle de skabte Dyr paa Jorden, Luftens omflagrende Fugle, og Massen af Vandets og Havets store og smaae Skabninger, naar ikke enhver havde en Vexel, paa Sigt, trukken paa den anden? Den dobbelte Proces, at frembringe og nedsluge, afvexler jo kun bestandig. Skabelsens Konge, Mennesket, staaer nu som Krone og Endepunkt paa disse mangedannede Gjæster. Hine Subalterne, der ere henviste den ene til den anden, eller til Planterne, betragte ham med beundrende Ærefrygt, thi ikke blot dette og hiint, ikke blot Dyr, eller Plante, ikke blot Fisk eller Vildt, nei, næsten Alt uden Undtagelse veed han, lykkelig ved alle sine Undergivne, at opspise. Kun fra sine Lige, og mange tjenende Vasaller, eller de, der enten af Fordom eller i Gjerningen smage ilde, afholder han sig. Med Ild, der adlyder ham, med stærke Spiritusser, Fidt, Olie og Krydderie, Plante og Dyr, Alt kunstigt blandet og chemisk forarbeidet, danner han for Ganen sælsomme Frembringelser. Medens ovenfor Øiet græder, Hjernen over Øiet tænker paa rørende Gjenstande, eller begeistrer sig og Hjertet med ophøied

Ting, medens Næsen, holdt over Hyacinthen, vækker i Phantasien de sødeste Længsels-Billeder, længes og spidser allerede forneden Munden sig lysten efter den Steg eller Leverpostei, der bliver baaret forbi. Den følsomme Frøken fodrer rørt sine Duer, og den samme Mund, der forelæser dem af Digte de artigste Vers og Idyller, spiser siden efter de samme uskyldige Væsener med Velbehag. Kunde Dyrene iagttage ligesom vi, og der fremstod engang en Digter blandt dem, med hvilke forunderlige Farver vilde en saadan kunne male Menneskene."

"Rigtigt," sagde Vennen, "en saadan paa Menneskene tilbagekastet Spøg, maatte være meget moersom."

"Vi tale," vedblev Raad Helbach, "om Universalitet; og at være universel i den Kunst, hvori Naturen selv har anviist os, jeg mener i Spisekunsten, forsmaae saa Mange, og mene, at de ere ædlere, naar de behandle den hele Videnskab med Foragt. Og dog flyver Sværmen af Trækfugle, svømme de vandrende Fiske, ikkun for vor Gane i Nettet, og Luft, Klima og fjerne Verdensdele opgaae i Nydelsen i vort Indre. Hvo føler ikke i Østers, naar Sandsen for dem er skjænket ham, al Havets Kraft og Friskhed? O Asparges, hvo der ikke forstaaer at nyde dig, han kjender intet til de Hemmeligheder, som den drømmende Planteverden aabenbarer os. Kan man forstaae noget af Verdenshistorien eller Poesien, naar man er en Fremmed i alle disse Naturfølelser, og ikke engang veed at vurdere Værdien af en Sneppe eller vel endog af en Fasan?"

De øvrige Gjæster havde allerede bortfjernet sig, Maaltidet var ganske endt, og ikkun Raad Helbach og begge hans nærmere og fortroligere Venner vare blevne siddende, for at føre denne og lignende Samtaler. "Jeg beundrer," begyndte den ene, "Deres friske Ungdommelighed, som De har vedligeholdt, Deres muntre Sind, og denne poetisk lette Aand. Alle vi Andre ere allerede blevne saa gamle, og Aarene trykke os allerede saa tungt, medens De endnu spøger og Nydelsen bestandig bliver Dem ny og tillokkende."

"Vi ere nu mellem os," sagde Raaden, "og derfor tør jeg vel tale noget mere oprigtigt til Fortrolige. Det er sandt, denne sandselige Nydelse glæder mig og kan til visse Tider trøste mig for meget: men jeg er ikke den letsindige Mand, som De ansee mig for, har maaskee aldrig været det. Næsten ethvert Menneske har en Maske, og saaledes er nu denne min. Jeg bevæger mig let og ugeneert deri, og derfor ansee saa Mange den for min Charakteer. Min Ungdom var meget sørgelig, mine Forældre, der viste mig og Verden altfor tydelig deres Svagheder, deres Ødselhed og Forfængelighed, kunde jeg ikke agte, og det er for Ynglingen den frygteligste Følelse. Thi Armod og Elendighed, Mangel af enhver Art, lader sig meget lettere udholde; men hiin Ulykke sønderknuser Hjertet, endnu førend det er udvoxet. Saaledes maatte jeg da være riig, ødsle, opføre mig hovmodig. Gjør man kun noget en Tidlang for Syns Skyld, saa vil det snart blive til en Deel af vort Væsen. Man efterligne i nogen Tid den Stammende, og man maa allerede tage sig

meget iagt for ikke at stamme for Alvor, Jeg elskede, og var i Begreb med, at blive et ganske andet Menneske, thi min Lidenskab var alvorlig og fyrig. Men ny Sorg! Det ædle Væsen, der ogsaa snart blev min Kone, kunde aldrig ganske skjænke mig sit Hjerte. Den heftigste Lidenskab maa udslukkes, naar den ingen Gjengjeldelse finder, og Mennesket har allerede da gjort nok, naar hans skjønneste Følelse ikke forandrer sig til Had eller Ondskab. Mig kastede det atter tilbage i mit tilsyneladende Letsind, og kun for ikke at bære min Ulykke til Skue, saaledes som min ellers fortræffelige Kone, der kun altfor meget gav efter for denne Svaghed, overgav jeg mig til disse støiende Lag, den vilde Glæde og unyttige Selskaber. Der er ofte en Trods hos os, som er halv ædel og ikke ganske at forkaste, der afholder den stærkere Natur fra Omvendelse og Forbedring, ihvor meget end Samvittigheden opfordrer os dertil. Jo ulykkeligere jeg følte mig, desto mere spillede jeg den Lykkelige. Da min Søn var født, trak min Gemalinde sig ganske tilbage fra mig og miskjendte mig ofte forsætlig. Hun skjænkede Barnet sin hele Kjærlighed og Omhu, levede kun for dette, og uddannede dets Luner og Egensind saa stærkt, at hun selv leed meest derved, og dog ikke havde Kraft nok til, igjen at knække det ondskabsfulde Egensind, som hun selv først havde fremkaldt hos det lille Væsen. Mit Raad blev ikke hørt, det var allerede antaget, at jeg ligesaa lidet kunde elske Barnet, som jeg forstod og agtede hende. Mit Hjerte blødte, og dog kunde og torde jeg ikke bruge Magt, saafremt jeg ikke vilde gjelde for et Umenneske for

hende og den hele Verden, da jeg allerede kaldtes Tyran, følesløs og letsindig, og havde saaledes af Vane givet efter, at jeg ofte forekom mig selv at være det. Saaledes blev min Søn en Fremmed for mig, forsætlig og med Kunst fjernet med alle sine Følelser fra mig, men den altfor bløde, altfor lidenskabeligt elskende Moder vandt intet derved, thi ogsaa hun tabte det vanartede Væsens Hjerte, hvorpaa hun, da Drengen var bleven stor, aldeles ingen Indflydelse mere kunde have. Hvor vild og uregjerlig han har viist sig, veed De jo, hvor elendig Moderen er bleven, er bekjendt, men mit Liv, mine Venner, er ogsaa fortabt."

En Tjener traadte hastig ind og kaldte Raaden ud, fordi han nødvendig strax maatte komme hjem, da der havde tildraget sig noget af Vigtighed.

Raadinde Helbach sad i Sovekammeret, der kun blev mat oplyst af en dæmrende Lysning fra Gaarden. Hendes forgrædte Øine vare stivt heftede paa det opslagne Evangelium, hun læste med Andagt og bad. Da hørte hun Larm, Tjeneren blev heftigt stødt tilbage af Nogen, som han vilde holde tilbage, man rev Døren voldsomt op, og for Konens Fødder styrtede en Yngling sig heftigt, greb den Forskrækkedes Haand og bedækkede den med Kys, idet der frembrød en heed Taareflod af hans Øine. Først efter nogen Tid gjenkjendte Moderen sin for tabt anseete Søn. En mægtig Bevægelse greb hende, hun spurgte: "Hvorfra kommer Du? — Staae op! — Ulyk-

kelige, kom i mine Arme." — Mere kunde hun ikke sige. —

"De forskyder, De afskyer mig ikke?" raabte Ynglingen i den smerteligste Bevægelse: "Gud! har jeg ogsaa fortjent endnu kun en Gnist Kjærlighed af dette ædle Hjerte? Er jeg ogsaa endnu et Blik værd?"

De holdt hinanden tæt omfavnede, og kunde begge længe ikke finde Ord — "Men, Moder," sagde endelig den unge Mand, "kan De holde i Deres Arme, trykke til Deres Hjerte dette Uhyre, som engang — —"

"Nei, min Søn, min elskede Søn, nævn ikke mere dette skrækkelige Øieblik, som nu maa forglemmes," stammede Moderen, "jeg veed ogsaa nu, at jeg dengang gjorde Dig Uret, den Pige, Du elskede, er god, som det siden har viist sig. Jeg selv havde jo for lidet lært Dig at beherske Dine Lidenskaber. Lad hine Timer være for evig forsvundne af vort Liv som en tung Drøm! Men hvorfra kommer Du, hvor har Du hidtil været?"

De satte sig ned, de stræbte begge at fatte og berolige sig i Smerte og pludselig Glæde. Ynglingen fortalte, idet han fra Tid til anden omfavnede den elskede Moder, eller kyssede hendes Hænder, hvorledes han efter hiin frygtelige Time havde streifet fortvivlet om uden Plan og Beslutning, hvorledes han, efterat være blottet for de sidste Midler, i Nærheden af Bjergene havde fattet den Beslutning, at opsøge den gamle Balthasar, for maaskee af denne at faae Understøttelse. Men da han hørte om den sælsomme Mands Egenheder, og hvor vanskeligt det var at komme ham nær, saa forandrede han

sin Plan, gjorde, under det falske Navn Vilhelm Lorentzen, Bekjendtskab med Inspecteuren Eduard, og blev ansat som Skriver. For at see sin Elskede, der gjorde en Reise, forlod han Tjenesten, kom igjen, og bortfjernede sig paa ny, da han til sin Skræk havde erfaret, at hans Moder besøgte Fabrikherren. "Netop nu," endte Sønnen, "har jeg faaet en høist vigtig Efterretning af en Reisende, en ungarsk Mand, der i al Hast er kommen fra Bjergene. Jeg vilde, derfor var jeg paa Veien, kaste mig paa Naade og Unaade for Deres Fødder, da jeg traf ham i den nærmeste Stad. Bliv blot ikke altfor forskrækket Hr. Balthasar er død, pludselig, af Slag, uden Testamente, det har hiin Fremmede hørt for vist — Huset, Byen, den hele Omegn er i den største Forvirring. O, Moder, vi ere alle lykkelige, vi kunne alle blive gode, naar De troer paa min Anger og Forbedring, naar vi kunne bevæge Fader at samtykke i det Forslag, som jeg vil gjøre ham. Jeg veed, at De nu ikke nægter mig Deres Samtykke til min Forbindelse med Caroline, den Indvending at jeg og Pigen ere fattige, er hævet, vi ere blevne altfor rige, altfor meget, til at kunne stole paa os selv."

Man havde, da man var bleven roligere og havde forklaret sig for hinanden, sendt Bud efter Faderen, der indtraadte alvorligere og mere rørt, end det i Almindelighed var hans Skik. Hvor forbausedes den Gamle over at kunne omfavne sin forlorne Søn, og see ham forbedret og fornuftigere. Han var uforberedt paa denne glade Skræk. Ogsaa den rørte Moder kom ham med mere Kjærlighed og

Tillid imode. Den Ungdomselskedes Dod havde rystet hende dybt.

For første Gang var denne Familie enig og lykkelig, og følte i Sorgen en reen Glæde ved Udsigten til en behagelig og velsignet Fremtid. Den Gamle, der, efter sin Sons Exempel, besluttede at forbedre sig, og at tilbringe sit Livs sidste Dage mere anstændig, fandt sig, endog uden Overtalelse, i lovmæssig at overdrage den myndige Søn den uindskrænkede Bestyrelse af Formuen. Det blev besluttet, at Sønnen først i Selskab med sin Moder skulde reise hen, for at ordne Alt; siden skulde Sønnens Brud følge dem; Faderen foretrak at blive i Staden, og kun undertiden om Sommeren at besøge sin Familie. "Saaledes kunne vi," endte Raaden, "endnu opfriske og forhøie et næsten tabt Liv, forklare det i gjensidig Kjærlighed og Enighed. Min Livrente er meer end nok til min Underholdning, og skulde der, som jeg ikke kan troe, fattes Noget, saa hjelper min Søn med et lidet Tillæg."

Oppe i Bjergene var Alt roligt. Balthasar, saavelsom hans utro gamle Ven vare begravne. Vilhelm, som han tilforn heed, ankom med sin Moder, for at fremstille sig som Arving. Dommeren, saavelsom Eduard, overgave ham Alt, og da dette var skeet, og Eduard med Raadinden og Sønnen eftertænksomme vare ene i Værelset, afbrød Vilhelm Stilheden: "Nu ere vi her mellem os, min kjære Eduard, og jeg tør tale ganske frit med

Dem, og vise mig, om De vil kalde det saaledes, taknemmelig for Deres fordums Kjærlighed. Medens jeg var her, og engang ved Afskrivning havde forsinket mig, blev jeg indelukket i Forstuen, Huusdøren blev tillukket, og jeg vilde ikke melde mig, for ingen Stoi at gjøre, men fornemmelig, for ikke at gjøre Hr. Balthasar vred, der blev meget fortrydelig over slige Forstyrrelser. Om Natten, da jeg maatte holde mig meget rolig, hørte jeg den gamle ulykkelige Mand gaae frem og tilbage i sit Værelse, snart sukkende dybt, snart med Klynken og Klagetoner talende med sig selv. Det var ikke blot afbrudte Ord og Udbrud, men han syntes at have den Vane, at foredrage sig selv mange af sit Livs Begivenheder, som om han talde med en Usynlig. Saaledes erfarede jeg hans Ungdomshistorie, hans uhyre Lidelser, men ogsaa hans Kjærlighed til Eduard — hvor stor en Deel af hans Formue han havde tiltænkt Dem. Men det Vigtigste, og hvad der rørte mig meest, var, at jeg erfarede, at Rose var ikke hans adopterede, men hans virkelige Datter. Hvorledes han anklagede sig, hvorledes han beklagede den afdøde Moder, og ynkede sit Barn, var hjertesønderslidende. — Nu altsaa, kjære Moder og dyrebare Eduard, hvad er der tilbage for os at gjøre? For vor Samvittighed, naar vi redeligen ville tilstaae det, er Rose hans egentlige, sande Arving, hende tilkommer den største Deel af Formuen."

Efter denne Erklæring behandlede Naadinden det skjønne Barn som en elsket Datter, og den samme Dag, paa hvilken Vilhelm høitideligholdt sin Forbindelse, blev

ogsaa den lykkelige Eduard viet til sin Rose. Formuen blev deelt, Eduard vedblev at bestyre de vigtigste Forretninger, og en glad, lykkelig Familie beboede og oplivede det gamle Huus, der tabte sin mørke Charakteer, og hvori der nu ofte lydeligt tonede Musik, Sang og Dands, til Glæde for alle Byens Beboere.

Fragmenter af en Reise over Brocken.

(Af Coleridge.*)

Ad Veie, det er umuligt at erindre, kom vi til Gieloldshausen, over en Broe, hvorpaa var en kronet Statue med et stort Crucifix i Armene. Landsbyen er lang og styg; men Kirken, ligesom de fleste catholske Kirker, interessant; og da det netop var Pintse-Aften, strømmede Alle derhen, med deres Messebøger og Rosenkrandse; de smaae Glutter med Coral-Kors hængende paa Brystet. Her toge vi en Fører, forlode Landsbyen, bestege en Høi, og nu hævede Skovene sig for os i et livligt Grønt, der forbausede os som et Tryllerie. Foraaret var frembrudt med en russisk Sommers Hurtighed. Da vi forlode Göttingen, var der Knopper og hist og her et Træ halv grønt; men her vare Skove med fuldt Løv, der alene

*) Fra: "The Amulet, or Christian and Literary Remembrancer" for 1829.

skjelnede sig fra Sommerlovet ved den livlige Friskhed det fine Grønne. Vi traadte ind i Skoven paa en skjøn græsgroet Sti; Maanens Skin oven over os blandede sig med Aftenlysene, og hvert Øieblik indbød en Nattergal de andre til at synge, og en og anden svarede, som vi formodede, med de Ord: "Det er endnu en Smule for tidligt!" thi Sangen blev ikke fortsat. Vi kom til en fiirkantet Grønning, fuldkommen hegnet paa alle fire Sider med Birketræer; gik atter ind i Skoven, og da vi omtrent havde reist en Miil, kom vi ud paa en stor Slette, — Bjerge laae i det Fjerne, men bestandigt begrændsedes vor Vei af de grønne Skove. En meget stærkt løbende Flod strømmede ved vor Side; nu sang alle Nattergalene, og det spæde Grønne blev blegere i Maaneskinnet, kun det smule Vand i Floden var endnu stedse purpurfarvet ved Gjenskinnet af det ildrøde Lys i Vesten. Saaledes omgivne og bevægede af disse Indtryk, ankom vi til Prele, en net lille Samling af Huse, midt i en Halvrunddeel af skovklædte Høie; Buen af Halvcirklen neppe bredere, end Bredden af Landsbyen.

Siden bestege vi en anden Høi, fra hvis Top en stor Slette med Landsbyer viste sig for os. En lille Bye, Neuhof, laae ved Foden af den; vi naaede den, og dreiede derpaa igjennem en Dal paa venstre Haand. Bakkerne paa begge Sider af Dalen vare smuktbeklædte med Skov, og en livlig Flod løb igjennem den. Saaledes vandrede vi omtrent to engelske Mile, og næsten ved Enden af Dalen, eller rettere ved dens første Dreining,

fandt vi Byen Lautersberg. Netop ved Indgangen dertil kom tvende Strømme ud fra to dybe og skovgroede Klofter, tæt ved hinanden, mødtes og løb i en tredie Fordybning paa den anden Side; foran os laae en vild Bakke, der syntes at være Enden og Grændsen af Dalen; paa vor høire Haand, lave Høie, nogle grønne af Sæd, andre skovklædte, og paa den venstre, en i Sandhed høist majestætisk Bakke, hvis simple Omridses Virkning intet Malerie kunde gjengive — og hvor fattige ere ikke Ord! Vi gik igjennem denne pæne lille Bye, saae den majestætiske Høi paa venstre Haand rage frem over Husene, og fremtræde ved hver Aabning imellem den — dens Birke, dens Fyrretræer, dens Klipper, dens adspredte Hytter og det lille nette Hyrdehuus ved dets Fod, omgivet af Frugttræer i fuld Blomster, den larmende Bæk skyllende tæt ved den. Vi forlode Dalen, eller snarere, den første Bugt til Venstre, følgende en Strøm; og saaledes vedbliver Dalen at dreie sig, Floden endnu bestandig ved Foden af de skovklædte Høie, med andre og mindre Dale afvexlende til Høire og Venstre krydsende vor Vandring, og foran os bestandig de skovgroede Høie løbende ligesom Lunde den ene i den anden. Vi dreiede og dreiede, og idet vi gik ind i den fjerde Bøining af Dalene, fandt vi paa eengang at vi vare stegne iveiret. Det Grønne forsvandt! Alle Birkene vare uden Blade, og saaledes ogsaa Sølvbirken, hvis Grene bestandig, Vinter og Sommer, hænge med saa indtagende Gratie. Men dybt nede i Dalen, og i smaae Samlinger paa hver af Flodens Bredder, stod en Mængde grønne,

komisk forenede Fyrretræer, omkring hvilke der vandrede Hjorde af Qvæg, næsten alle med en temmelig stor cylindrisk Klokke om Halsen, og idet de bevægede sig — spredte over den snevre Dal og oppe mellem Træerne paa Høien — var Lyden lig Klangen i en stor Stad paa en Helligdags-Morgen, naar alle Taarnene paa eengang ringe til Kirke. Det Hele var en melancholsk og romantisk Scene, der var ganske ny for mig. Vi dreiede atter af, kom forbi tre Smelte-Hytter, som vi besøgte; — en rædsomskjøn Scene er et saadant Indelukke med gloende Metal, sprudlende hvert Øieblik blaae, grønne og skarlagenrøde Lyn, ligesom Slangetunger! — og nu bestege vi en steil Bakke, paa hvis Top laae St. Andreasburg, en Bye med lutter Træhuse.

Vi stege ned igjen, for at stige endnu høiere iveiret, og nu kom vi til en særdeles skjøn Vei, der slyngede sig langs op ad Høiens Skrænt, hvorfra vi skuede ned i en dyb, dyb Dal, eller uhyre Kløft, begroet med Fyrre- og Grantræer; de ligeoverfor liggende Høie vare begroede med Fyrre- og Grantræer, og Høien over os, op ad hvis Skrænt vi gik, ligeledes bevoxet med Skov af Fyrre- og Grantræer. Den paa vor høire Haand liggende Dal, ned i hvilken vi saae, kaldes Rauschenbachs-Dalen, det er den brusende Bæks Dal; og bruse gjorde den sandelig, meget høitideligt! Veien, vi gik paa, var oversaaet med unge Fyrretræer, een eller to Tommer høie; og nu, paa vor venstre Side, viste der sig foran os en frygtelig steil Afgrund af gule og sorte Klipper, kaldet Rehberg, eller Hindens Bjerg. Nu var der igjen intet andet end Fyrre-

og Graner, ovenover, nedenunder og omkring os! Hvor rædselfuld er den dybe Harmonie i deres utydelige Susen; hvilken Eenhed — det er en Lyd, som indgyder en dunkel Følelse af den Allestedsnærværende! Paa forskjellige Steder i den dybe Dal under os, saae vi smaae dandsende Vandfald glimte gjennem Grenene, og nu, paa venstre Side fra selve Spidsen af Høien over os, nedkastede sig en mægtig Strøm, sprudlende og skummende, nu skjult, og nu fremspringende, og nu atter halv skjult af Fyrretræerne, indtil den, henimod Veien, blev en kjendelig Vandstrøm, inden hvis nærmeste Naboelag ingen Gran kunde have varigt Opholdssted. Sneen laae rundt omkring paa Siderne af Veien, og glindsede i Forening med Vandfaldets Skum; Sneedriver og Vandstraaler skinnede gjennem Grenene paa Høien ovenover, det store Dyb forneden', og Høien ligeoverfor. Over de store Bakker paa den modsatte Side, med deres mørke Fyrreskove, kastede et langt større rundt og nøgent Steenbjerg sit Blik ind over Udsigten fra et fjernt Landskab. Mellem disse Scener gik vi, indtil vor Vei blev krydset af et andet Vandfald, eller snarere et Samlingssted for smaae sprudlende Vandfald, det ene ved Siden af det andet, i en betydelig Bredde, og alle kom de ud fra den mørke Skov ovenfor og strømmede over de mosgroede Fjeldstykker, med smaae Fyrretræer, voxende paa Smaaøer, adspredte imellem sig. Dette Landskab vedvarede indtil vi naaede Oder-Seich, en Søe, halv frembragt ved Menneskehaand, og halv af Naturen. Den er to Mile i Længden, og kun nogle faa hundrede i Bredden, og

slynger sig mellem Banker, eller rettere gjennem Mure af Fyrretræer. Den ligner en meget rolig og majestætisk Flod. Den krydser Veien, gaaer ind i en Skov, styrter sig der pludseligen i en høist prægtig Cascade og løber ned i Dalen, hvilken den giver Navn af "den brusende Bæks Dal." Vi klattrede ned i Dalen, og stode ved Bunden af Cascaden, og klattrede op igjen ad dens Side. Klipperne, over hvilke den styrtede sig, vare af usædvanlig vildt Udseende, og dannede fantastiske Billeder af Mennesker og Dyr, og Fyrregrenene bleve næsten bestandig holdte i en Svingning, hvilken usynlige Bevægelse smukt contrasterede med den høitidelige Stilhed, som herskede over den uhyre Skov og Søe rundt omkring.

I Naturen ere alle Ting individuelle, men et Ord er kun en vilkaarlig Characteer for en heel Classe af Ting; saa at den samme Beskrivelse næsten i alle Tilfælde kan anvendes paa tyve forskjellige Gjenstande, og hvad der gjør Sagen endnu vanskeligere, er, at jeg hverken er, eller nogensinde har været nem til at beskrive. Jeg seer hvad jeg skriver, men ak! jeg kan ikke skrive hvad jeg seer. Fra Oder=Seich traadte vi ind i en anden Skov, og nu mødte Sneen os i store Masser og vi gik to Mile i den til Knæerne, med usigelig Anstrængelse, indtil vi kom til det saakaldte Klein=Brockenberg; her forlode endogsaa Fyrrene os, eller vi saae kun nu og da en Stump af dem, vindfældet, ikke høiere end til et Knæ, nedtrykket og ludende imod Jorden, ligesom Tornebuskene paa de største Søebanker. Jordbunden var sumpig og mo-

radsig; vi stege ned og kom uden at passere nogen Flod til Groß=Brocken — det høieste Bjerg i hele det nordlige Tydskland, og Sædet for utallige Arter Overtroe. Den første Mai dandse alle Hexene her ved Midnat; og de, der gaae herhid, kunne see deres egne Aander spadsere op og ned, med en lille Seddel paa Ryggen, hvorpaa deres Navne staae, der have ønsket dem herhen; thi "Gid Du sad paa Toppen af Bloksbjerg" er en almindelig Forbandelse over hele Riget. Nu vel, vi stege op — Jordbunden var moradsig — og vi naaede tilsidst Spidsen, der er 573 Toiser over Havets Overflade. Vi besøgte Blocksteeg, en Art grøn Boltplads, indesluttet af uhyre Stene, omtrent ligestor med Stonehenge, og dette er Hexenes Balsal; derpaa gik vi videre til Huset paa Høien, hvor vi spiste til Middag; og derefter stege vi ned igjen. Om Aftenen omtrent Klokken syv, ankom vi til Elbinrode. I Værtshuset bragte man os en Stambog, og bad os om at skrive vore Navne; og et eller andet til Erindring om at vi havde været der. Jeg skrev nogle Vers, der indeholde en tro Beskrivelse af min Reise fra Brocken til Elbinrode.

Vi forlode denne sidste By den 14de Mai og reiste en halv Miil gjennem en vild Egn med nøgne stenede Høie paa Siden, med adskillige Huler eller rettere Aabninger af Huler, der viste sig i deres Skrænter. Og nu kom vi til Rubillaud, o! det var en indtagende Scene! Vor Vei gik langsmed Foden af lave Høie, og her vare nogle faa pene Hytter; bag os vare store Bakker med nogle adspredte Fyrretræer og Flokke af Geder paa de høieste Pynter. Paa den høire Side af os løb en smuk

lav Flod af omtrent 30 Alens Bredde, og paa den anden Side af Floden laae en Bakkeskrænt, beklædt med Fyrretræer, der hævede sig, den ene over den anden, ligesom Tilskuerne paa et Amphitheater. Vi gik noget længere frem, — Fjeldtoppene bag os ophørte at være synlige, og nu var Landskabet et fuldstændigt Heelt. Alt hvad vi kunde see var Hytterne ved Foden af den lave grønne Høi (Hytter omgivne med blomstrende Frugttræer), Strømmen og den lille Terrasse af Fyrretræer. Jeg dvælede her, og tabte det Hele mod min Villie for en kort Stund af Syne. Fyrrene vare saa smukke, og Masserne af Fjelde, Klippemure og Obelisker sprang frem imellem dem netop paa de Steder, hvor, hvis de ei havde været, en Maler med en Digters Følelser, vilde have yttænkt sig dem. Vi satte over Floden, gik ind i den yndige Skov og kom til Mundingen af Hulen, ledsagede af den Mand, der viser den. Det var et uhyre Rum, otte hundrede Fod langt og af endnu større Dybde, med mange forskjellige Afdelinger; og det eneste, der udmærkede den fra andre Huler var, at Føreren, der i Sandhed var en Original, havde den Gave at udfinde og bemærke usædvanlige Ligheder i de forskjellige Former af Chrystalliseringerne. Her var en Nonne; — dette var Salomons Tempel; — hist var et romantisk katolsk Capel; — her var en Løves Kloe — der manglede kun Kjød og Blod for at gjøre det til en fuldstændig Kloe! Dette var et Orgel, og det havde alle et Orgels Toner ꝛc. ꝛc. ꝛc.; men ak! med al mulig Anstrængelse af mine Øine, Øren og Indbildningskraft, kunde jeg ikke see andet end almindelig Chrystallisering, og hørte intet andet end den eensfor-

mige Larm af almindelige Hule-Stene. En Ting var i Sandhed paafaldende; — en uhyre Chrystaltap hang fra Loftet af den største Afdeling, og, naar man slog derpaa, gav den fuldkommen Lyden af en Liigklokke. Jeg var bagved, og hørte det flere Gange i en Afstand, og Virkningen var meget trolddomsmæssig; — det var som Gnomer, usynlige Væsener, der ringede med Liigklokken ved en usynlig Liigbegjængelse! Næst dette behagede mig meest en lille klar Kilde og en mørk Bæk, der, forstørrede en halvtredsindstyve Gange og colorerede ad libitum, kunde egne sig fortræffeligt til at henrive i en Novelle eller et Digt. Vi vendte tilbage, og foran Værtshuset, paa den grønne Plads rundt omkring Maitræet, høitideligholdt Landsbyens Beboere Hvide Tirsdag. Dette Maitræ er, som sædvanlig, behængt med Krandse i Toppen, og i disse Krandse er sat Skeer og andre Smaating af ringe Værdi. Den høie glatrundede Pæl er da vel besmurt med Fidt, og den, der nu kan klattre op til Toppen, maa beholde hvad han kan faae, — et meget lungerystende Optrin, som man vel kan tænke, hvor Ubehændighed og Lethed spille deres Roller, og Vanheld hændes netop lige ved Maalet. Nu begyndte Dands. Fruentimmerne dandsede meget godt, og jeg har bemærket, at i Almindelighed gjennem hele Tydskland, Fruentimmerne af de lavere Klasser vanslægte langt mindre fra Idealet af en Qvinde, end Mandfolkene fra Idealet af en Mand. Dandsene bestode af Riil og Valts, men fornemmelig den sidste. Denne Dands er i de høiere Kredse overordentlig vellystig, men her vare dens Bevægelser langt mere troe Fortolkere af den Lidenskab, eller rettere, den

Lyst, som Dandsen uden Tvivl havde til Hensigt at kaste en Skygge over; dog efterat den svimlende Rundsvingen er forbi, har denne Spadseren efter Musikken, hvorved Fruentimmeret lægger sin Arm med fortrolig Hengivenhed paa Mandens Skulder, eller (blandt Bønderne) omkring hans Hals, noget usigeligt henrivende ved sig. Det første Par i Valsen, var en meget smuk, rank Pige, paa to eller tre og tyve Aar, i sin fulde Blomstring og Udvikling af Lemmer og Ansigtstræk, og en Karl med store Knebelsbarter, en lang Pidsk, og en ulden Hue; han var Soldat, og af de meer end almindelige Diekast Pigen gav ham, formodede jeg, at han var hendes Kjæreste. Han var, uden Sammenligning, Selskabets bedste Cavaleer og Fordandser. Derefter kom to Bønder, af hvilke den ene, ved sin hele Figur og Ansigts=Omrids og fremfor Alt ved sin latterlige spasefulde Udsparken med Hælene, uimodstaaeligen mindede mig om Shakespears Slender, og den anden om hans Dogberry. O! to saadanne Ansigter, og to saadanne Figurer! Hvor ønskede jeg, at jeg var en Hogarth! Hvilken misundelsesværdig Gave er det ikke at have Talent til at male! Deres Damer vare smukke Bønderpiger, ikke saa ranke som den forrige, og de dandsede usædvanlig let og luftigt. Det fjerde Par var en nysselig Pige, omtrent sytten Aar gammel, fiintbygget og smækker, og meget net klædt, med en udsprungen Rose i det hvide Baand, der slyngede sig om hendes Hoved, og sammenholdt hendes rødligbrune Haar; hendes Cavaleer valsede med en Pibe i Munden, smøgende hele Tiden; og under hele denne vellystige Dands var hans Ansigt en fortræffelig Personification af ægte

tydsk Phlegma. Efter disse, men formodentlig uden at høre til det egentlige Selskab, kom en lille pjaltet Pige og en pjaltet Dreng med Strømperne ned om Hælene, der valsede og dandsede, og valsende og dandsende slut-tede Parrene paa den meest underholdende Maade. Men hvad der meest behagede mig, var en lille Pige, der omtrent kunde være tre eller fire Aar gammel, og sikkert ikke havde fyldt de fire, og som var sat til at passe paa et lille Drenge-barn, der var ikke mere end eet Aar gammel (thi En af os havde spurgt derom) Denne Lille var netop i Begreb med at stavre af Veien, da Pigebarnet, idet hun lærte ham at gaae, blev saa henrevet af Musikken, at hun begyndte at valse med ham, og de to Unger snurrede nu rundt af alle Kræfter, og trykkede og kyssede hinanden, som om Musik-ken havde bragt dem fra Vid og Sands.

Scener af Britternes Kamp i Indien.

1. Den sorte Hule.

Den nye Underkonge af Bengalen, Nabob Serajah al Dawloh, en dristig, grusom og ærgjerrig Mand, greb i Aaret 1756 ganske uventet til Vaaben, og overfaldt de derværende brittiske Besiddelser. Han foregav, at Drake, den engelske Gouverneur, havde fornærmet ham ved at tage nogle af hans oprørske Undersaatter i Beskyttelse. Men den sande Bevæggrund, hvorfor han overfaldt de brittiske Besiddelser, var udentvivl deels det Haab at plyndre og berige sig, deels at indgyde sine Undersaatter Frygt ved dette Beviis paa sit Mod og sin Tapperhed.

I Begyndelsen gav Naboben sig Skin af, at han med sin Armee vilde falde ind i et Naboeland, men pludselig vendte han sine Vaaben mod Englænderne. I Brakmaaned benævnte Aar, efterat han allerede havde indtaget Fortet Cassimbuzar ved Ganges, beleirede han Fæstningen Wilhelm, et engelsk Faktorie i Nærheden af Kalkutta. Drake frelste sig ved Flugten — men Hollwell, den Næstcommanderende, fattede det Forsæt at forsvare dette Sted med Factoriets Kjøbmænd og den ringe Besætning. Han gjorde det med den yderste Anstrængelse, men den fjendtlige Overmagt var altfor stor; Fortet maatte overgives, og nu tildrog sig den skrækkelige Scene i hiint Fængsel, som siden i Historien er forblevet i rædselfuld Erindring, under Navn af den sorte Hule.

Antallet af Stedets tilbageblevne Forsvarere beløb sig til 145 Mandfolk og eet Fruentimmer. Nogle af dem vare dødelig saarede; desuagtet lod Seierherren dem endnu samme Aften alle bringes i et Fængsel, som kun var 11 Fod langt og 18 Fod bredt. Det Rum, hver Person kunde indtage, var følgelig yderst indskrænket. Fængselet, opført af stærke Mure, havde mod Vestsiden to tilgittrede Vinduer. Luften var ualmindelig beklumret, og blev heller ikke modereret ved den ringeste Udluftning. Denne Omstændighed avlede snart hos de Sammenpressede en Angest, som ikke lader sig beskrive, og som bragte de Fleste næsten til Fortvivlelse. Forgjæves skreg man om Hjelp, om Frelse — selv Dørene kunde, trods al Anstrængelse, ikke opbrydes. Hollwell, Anføreren for disse Ulykkelige, havde stillet sig tæt op til et Vindue. Han var derfor mere rolig, og, saa længe han kunde beholde

denne Plads, ikke i Fare for at qvæles. Efter hans Raad skulde Enhver, saa vidt som muligt, blive staaende stille paa sin Plads, og derved vedligeholde sine Kræfter. Efterfolgelsen af dette Raad foraarsagede en kort Taushed, som kun afbrodes af de Saaredes Jammertoner og de Døendes Rallen.

Heden og med den tillige Angsten tiltog med hvert Minut. Hollwell tilraadte, at man skulde klæde sig nogen af, for at vinde større Plads og nogen Afkjøling. Det skeete, men med ringe Lettelse. At vifte med Hattene ydede en ligesaa kort Tjeneste, da dette Arbeide var altfor møisommeligt for de Flestes allerede udtømte Kræfter. En anden Englænder foreslog derpaa, at man, for at vinde mere Luft, skulde lægge sig paa Knæ. Alle antoge dette Raad og kom overeens om, at man, hver Gang i Forening skulde knæle og reise sig igjen. Paa et givet Tegn fulgtes dette en Tidlang, men hver Gang de reiste sig, bleve Nogle, der vare altfor udmattede, ihjeltraadte. — Alt dette skeete inden den første Fængselstime var forbi.

Klokken 9 bragte en bestandig mere brændende Tørst de Fleste til Raserie. Forgjæves bestræbte de sig endnu engang at opbryde Fængselsdøren, hvorved de agtede for Intet den Fare, at blive nedskudte af Vagten. I kort Tid tabte Flere af dem, der stode bagest i Helvedsrummet, Veiret, og hvad der var endnu skrækkeligere, de faldt i Afsindighed. Disse Afsindiges Rasen, de Øvriges Hylen og Klagen, de lydelige, mangfoldige Udbrud af Dødsangsten opfyldte Stedet — meest skreeg man paa Vand. Endelig kom Vagten med Vand. Hollwell og to af hans

saarede Venner optoge det ved Vinduet i deres Hatte og rakte det til de Øvrige. Men Trængselen derom var saa stor, at Mange og blandt disse Hollwells tvende Venner derved bleve ihjeltrykkede, og det meste Vand blev spildt. Med denne Vandrækning forblev Hollwell imidlertid sysselsat fra Kl. 9 til 11. Hvorhen han fæstede sit Blik, saae han Liig.

Hidtil havde man endnu viist nogen Agtelse for ham, da man ansaae ham for det fælleds Overhoved og de Ulykkeliges Velgjører. Men nu ophørte al Persons Anseelse. Alle dem, der endnu vare i Live, trængte ei alene ind paa Hollwell, men de grebe ogsaa fat om Vinduesstængerne over hans Hoved, arbeidede sig op paa hans Skuldre, og trykkede ham saa stærkt, at han slet ikke kunde bevæge sig, og desuagtet ikke længer kunde forblive paa sin Plads. Han bad derfor dem, der stode paa hans Skuldre, at de vilde give ham Frihed til at gaae bort fra Vinduet og døe i Roe. Hans Ønske blev opfyldt. De Nærmeststaaende gave saa megen Plads, at Hollwell endelig med stor Møie kunde naae Middelpunktet af Fængselet. Trediedelen af Fangerne vare allerede døde, og de Levende trængtes saaledes om at komme til Vinduerne, at Hollwell derved fik mere Rum; men Luften var saa fordærvet og stinkende, at Aandedrættet pludseligt blev ham svært og smerteligt. Han trængte derfor hen over Liigdynger, og lænede sig ligeoverfor det andet Vindue, til en af disse Dynger, i det Forsæt her at opbie sin Opløsning. Omtrent efter 10 Minutters Forløb blev han overfaldet af en saadan Smerte for Bry-

stet og en saa heftig Hjertebanken, at han paany var nødt til at trænge sig hen mod den friere Luft. Der stode nu fem Rækker mellem ham og Vinduet. Fortvivlelsen hjalp ham gjennem de fire. Inden kort Tid forlod hans Hjertebanken ham, men nu følte han en uudsigelig Tørst og skreeg med stor Utaalmodighed paa Vand. Men da dette forøgede hans Tørst, vilde han ikke drikke mere, og begyndte at suge Sveden af sin Skjorte, hvilket forskaffede ham nogen Lettelse. En riig Englænder greb fat i Hollwells Skjorteærmer og berøvede ham for nogen Tid denne vederqvægende Lædskekilde.

Endnu var Klokken ikke 12. De faa endnu Levende befandt sig nu — med Undtagelse af dem, der stode ved Vinduerne — i det yderste Raserie. Alle skrege om Luft, fordi Vandet, som Vagten — ikke af Medlidenhed, men for at have Løier af de Ulykkelige — havde rakt dem, ikke længer hjalp. Efterhaanden ophørte denne Skrigen. De fleste endnu Levende lagde sig, aldeles kraftesløse, ned, og opgave Aanden, roligt henstrakte over de Døde. Imidlertid søgte dog endnu Nogle at fortrænge dem, der stode forrest. En plump hollandsk Vagtmester steeg op paa Hollwells ene Skulder, en sort Soldat paa den anden. I denne Stilling forblev han fra Kl. 11½ til 2. Endelig sank med hans Mod ogsaa hans Kræfter. Han kunde ikke forblive længere i denne Stilling og torde ikke heller vove sig dybere ind i Fængselet. I denne Forvirring fremtog han en Kniv, for at aflive sig, men Kjærligheden til Livet seirede over denne Beslutning — han forlod Vinduet. Sin hidtilhavte Plads tilbød

han en Søeofficier, som med sin unge Kone, der frivillig var fulgt med ham i den sorte Hule, stod i den nærmeste Række. Officieren modtog denne Plads med Glæde og Taknemmelighed, men blev strax stødt tilbage af den plumpe Hollænder, søgte med Hollwell hen i det Indre af Fængselet, lagde sig ned og døde. Kort efter tabte Hollwell al Bevidsthed.

Man veed ikke hvad der foregik fra denne Tid af og til Daggry. Klokken 5 faldt det en af de Overlevende ind at fremsøge deres Anfører Hollwell, i det Haab, at vinde Forløsning ved ham, hvis han endnu var i Live. Man gjenkjendte ham paa hans Skjorte, og trak ham frem under Nogle, der vare faldne døde omkuld ovenpaa ham. Han viste endnu nogle Livstegn. Den om alle Rædselsscenerne underrettede Nabob lod paa denne Tid koldblodig spørge om Hollwell endnu levede? — Man svarede: han kunde endnu komme til sig selv, naar Dørene bleve aabnede. Budet vendte tilbage med den Besked, at man skulde lukke op. Da Dørene maatte aabnes indvendig fra, og de endnu Levende vare yderst kraftesløse, forløb vel 20 Minutter inden de vare istand til at rydde Ligene bort fra Døren og aabne den. — Klokken 6¼ om Morgenen kom endelig de usle Levninger af 146 Sjæle, 23 i Tallet, ud af denne Rædselshule. Hollwell kom til sig selv igjen. — Ved hans sildigere Tilbagekomst til England underrettede han i en særegen Indberetning Regjeringen om denne skrækkelige Begivenhed. Hvo kan læse den, uden at føle den største Medynk med

de Ulykkelige, som ved en qvalfuld Død faldt i dette Mordfængsel, og Affky for den umenneskelige Nabob?

2. Indtagelsen af Fortet Bugee-Bugee.

Den nysnævnte Begivenhed satte alle i Ostindien levende Englændere i den største Urolighed. Det brittisk-ostindiske Compagnies Credit leed derved et stærkt Stød; thi det mistede med Kalkutta sin Hovedbesiddelse i Bengalen og et Fort, som havde beskyttet den vigtigste Deel af dets Handel. Meningerne over dette Tab vare meget deelte. Gouverneuren blev almindelig dadlet, fordi han altfor tidlig havde forladt Fortet, hvorimod Hollwells Standhaftighed, hvorved Pladsen havde holdt sig flere Dage, almindelig beundredes. For at erstatte Tabet af de tvende Forter Cassimbuzar og William, som det ogsaa kort efter virkelig skete — dertil hørte Mænd som den utrættelige tappre Watson og den ædelmodige, lykkelige Clive. Bestyrerne af Compagniet og disse værdige Mænd aftalte strax en Operationsplan, hvorefter Compagniets Anliggender skulde sættes paa en bedre Fod, de tvende Forter gjenerobres og Nabobens umenneskelige Handling hævnes.

Denne Raadslagning fandt Sted i Madras. Strax bleve Levnetsmidler og Krigsfornødenheder bragte ombord, i det Forsæt, at hele Eskadren skulde afgaae til Mundingen af Ganges, og nogle af Skibene sendes derhen, for at indtage de kongelige Landtropper. Til Expeditionen mod Naboben bestemtes tre Skibe under Capitain Martins

Commando, Oberst Clive udnævntes med eenstemmigt Bifald til den Overstbefalende i denne Krig.

Den 16 October afgik Admiralen selv med den hele Eskadre og endnu nogle Compagnieskibe fra Madras til Balassore ved Mundingen af Ganges. 700 Europæere, 1200 Seapoys i Compagniets Tjeneste og 350 Mand af det adlercroniske Regiment, der skulde gjøre Tjeneste som Soefolk, befandt sig ombord paa disse Skibe. Under stor Anstrængelse naaede man lykkelig Mundingen af Ganges, omendskjøndt Aarstiden i Begyndelsen syntes at gjøre denne Fart umulig; thi paa denne Tid strømmer Vandet med Heftighed ud af den bengalske Bugt — en Følge af den hyppige Regn, som falder der i Juli, August og September, og som forsyner Floderne, især Ganges, med store Vandmasser, der i October styrte sig i Havet. Sædvanlig herske da vedholdende Stormvinde. — Saasnart Skibet Kent havde kastet Anker paa Balassores Rhed, kom strax de engelske Styrmænd ombord, og beskreve omstændeligen hvor ulykkeligt det stod til med de engelske Anliggender i Bengalen. De faa Englændere, som endnu overlevede Indtagelsen af Kalkutta og den skrækkelige Scene i den sorte Hule, vare flygtede til Fulta, — en elendig Landsby ved Gangesfloden. Nogle Familier levede ved Kysten under Telte, Andre vare endnu ikke komne fra de Skibe og Fartøier, paa hvilke de havde frelst sig fra Kalkutta. Dette bevægede Admiralen til paa det skyndsomste at ile de Ulykkelige til Hjælp. Den 14de December ankom han med sin Eskadre til Fortet. Ved hans Komme udbredte sig almindelig Glæde blandt

Englænderne, der alt i flere Maaneder havde maattet kæmpe med Mangel, Sygdom og Bekymringer, og levet af Andres Barmhjertighed.

Det Første hvad Admiralen foretog sig var at skrive følgende Brev til Naboben:

"Admiralen Carl Watson, den store Bafalingsmand over den mægtige Konge af Storbrittaniens Flaade, som i Slaget er uovervindelig

Til Musferud Muluck Serajah Doulah, Subador over Provindserne Bengalen, Babar og Orixa.

Kongen, min Herre, hvis Navn er æret blandt Jordens Monarker, har sendt mig til denne Deel af Verden, med en stor Flaade, for at beskytte det ostindiske Compagnies Rettigheder og Friheder. De Fordele, som Stormogulens Stater nyde ved den udstrakte Handel med min Herres Undersaatter, ere altfor bekjendte til at de her behøve at opregnes. Hvor stor var derfor ikke min Forbauselse, da jeg erfarede, at I med en stor Armee har angrebet dette Compagnies Factorier, med Magt fordrevet dets Embedsmænd, bemægtiget Eder deres Eiendomme, der beløbe sig til en stor Sum Penge, og dræbt mange af min Herres Undersaatter. Jeg er kommen til Bengalen, i den Hensigt at gjenindsætte Compagniets Embedsmænd i deres forrige Factorier og Huse, og jeg haaber, at I vil findes villig til selv at sætte dem i Besiddelse af deres gamle Rettigheder og Friheder. Da I nødvendig maa indrømme den Fordeel, som I nyder af Englændernes

Nedsættelse i Eders Land, saa haaber jeg, at I gjerne vil samtykke i at give dem tilstrækkelig Skadesløsholdelse for al den Tab og den Uret, de have lidt af Eder, og paa denne Maade venskabelig at bilægge de opstandne Misforstaaelser og at vedligeholde Kongens Venskab, da han er en Yndet af Fred og glæder sig over Billigheds-Handlinger. Hvad kan jeg sige mere?

Ombord paa Hans storbrittaniske Majestæts Skib Kent, d. 17de December 1756."

Hvis de engelske Anliggenders Stilling i Ostindien dengang ikke have været saa høist mislig, saa vilde Admiral Watson sikkert ikke have affattet Brevet saa lemfældigt; ogsaa havde den østerlandske Barbar vel fortjent at tiltales i et andet Sprog. Han besvarede denne Skrivelse først efter Kalkuttas og Hougheys Indtagelse, da hans Lykkesstjerne syntes at hælde mod Undergang.

Den 27 Decbr. afseilede Admiralen med Eskadren fra Sulta, efterat han iforveien havde indskibet Landtropperne, der vare tagne i Land for at forfriske sig. De beløb sig til 600 Europæer og omtrent 1000 Seapoys. Den 29de Kl. 6 om Morgenen begyndte Admiralen at beskyde Fortet Bugee-Bugee, der var fast opført af Leer og omgivet af en tør Grav. Landtropperne vare Aftenen iforveien, under Oberstlieutenant Clives Anførsel, gaaede i Land ved Mayapore. Fortet begyndte at fyre Kl. 6 og fortsatte Ilden indtil Kl. 1 om Middagen, da dets Batterier af Skibets Kanoner bleve bragte til at tie. Omtrent Kl 11 landede de kongelige Tropper og bemægtigede sig nogle ydre Fæstningsværker, som Fienden havde

forladt. Oberst Clives Tropper stillede sig i forskjellige Afdelinger hiinsides Fortet, for at opfange Fjenden, hvis han skulde forsøge et Tilbagetog. En af disse Afdelinger blev pludselig anfaldet af 3000 Mand til Hest og Fods, under Commando af Monichnud, den indiske Gouverneur over Kalkutta. I denne Skjermydsel bleve over 20 Mand Englændere deels saarede, deels dræbte. Men saasnart Clive rykkede frem med en Forstærkning, og med nogle Feltstykker anrettede et stort Nederlag, og en Kugle var fløiet gjennem Anførerens Turban, toge Indianerne over Hals og Hoved Flugten.

Omendskjøndt Fæstningens Kanoner af den engelske Eskadre vare bragte til Taushed, vilde Garnisonen desuagtet ikke overgive sig, og vedblev at skyde med Pile og Smaageværer. I en almindelig Forsamling af alle Søe- og Landofficierer besluttede man derfor, at Oberst Clive skulde forsøge paa at indtage Fortet ved Storm. I denne Hensigt lod Admiralen Kl. 5 om Aftenen en Officier, 2 Styrmænd og omtrent 40 Matroser af hvert Skib sætte i Land, for at staae Obersten bi ved hans Expedition, der skulde udføres kort før Dagbrækningen. Imidlertid havde denne givet Befaling til at den hele Armee, med Undtagelse af de fornødne Vagter, skulde forblive paa Landet, for at udhvile sig efter den forrige Dags Besværligheder.

Alt var nu roligt i Leiren, og selv dem, der befandt sig ombord paa Skibene, vilde benytte den stille Mellemtid til at sove et Par Timer. Men pludselig opstod et

lydeligt almindeligt Skrig fra det faste Land, og umiddelbart derpaa fik Admiralen den ganske uventede Efterretning at Fæstningen var indtaget med Storm. Vistnok en glædelig Begivenhed! Men de særegne Omstændigheder ved denne Tildragelse modererede snart Glæden, thi det viste sig, at al Orden, alle Regler, som ere uomgjængelig fornødne ved militaire Foretagender, i nærværende Tilfælde vare blevne overtraadte og forsømte. Sagen forholdt sig nemlig saaledes:

Under den almindelige Rolighed i Leiren havde en vis Straham, en simpel Matros, taget saameget Grog til sig, at han slet ikke følte Lyst til at begive sig til Roe; men tumlede omkring, og forvildede sig lige hen til Fortet. Uden at vide eller ville det kom han hen til Muren, saae her et Hul, som de engelske Kanonskud havde gjort, og fik det Indfald at krybe igjennem det. Han fortsatte herpaa sit vildfarende Streiftog idet han gik hen ad Bastionerne. Paa eengang fik han Øie paa nogle Mohrer, der sade paa det flade Tag. Uden ringeste Betænkning svang han sin Kaarde, fyrede sine Pistoler af paa dem, og efterat han havde skreget tre Gange Hurra! raabte han: "Fæstningen er min!"

De mohriske Soldater angrebe strax den vildfarende Ridder, men han forsvarede sig med en overordentlig Standhaftighed, indtil han endelig havde det Vanheld at tabe sin Kaarde. Men netop i dette Øieblik fik han Undsætning af et Par andre Matroser, der havde forvildet sig til samme Kant og ved Strahams Skrig ligeledes vare krøbne gjennem Hullet i Muren, gjentoge Seiersraa-

det og bragte den hele Armee i Bevægelse, der strax uden Befaling og Orden fulgte Matrosernes Exempel. Omendskjøndt dette Angreb skeete i stor Forvirring, saa havde det dog ikke videre onde Følger end at Englænderne mistede en værdig Capitain, der i den almindelige Uorden blev skudt af sine egne Landsmænd. Capitain Coote overtog endnu samme Nat Commandoen over Fæstningen. Mod Daggry saluterede den Admiralen med sine Kanoner. Hvor stærkt Mohrernes Antal var, da Englænderne trængte ind paa Pladsen har man aldrig kunnet erfare. Men formodentlig vare de kun faa i Tallet, da den største Deel af Garnisonen havde trukket sig tilbage, da Batteriet holdt op at skyde. Man fandt 18 fireogtyvepundige Kanoner og 40 Fade Krudt.

Straham, Helten i dette forvovne Foretagende, blev strax bragt for Admiralen, der, uagtet det heldige Udfald, ansaae det nødvendigt at yttre sin Misbilligelse af en Fremfærd, hvorved Krigstugten saa aabenbar var traadt under Fødder. Han erkyndigede sig altsaa med nogen Vrede om Aarsagen til den fortvivlede Beslutning at indtage en Fæstning uden en Armees Bistand. "Straham," sagde han: "hvad har I gjort?"

Den unge Matros bukkede, kradsede sig i Hovedet med den ene Haand, idet han svang Hatten med den anden, og svarede: "Saa meget er vist, at jeg tog Fæstningen, og jeg haaber Hr. Admiral, at der er ingen Forseelse skeet dermed."

Admiralen kunde neppe bare sig for at smile over Matrosens simple Svar. Alle Tilstedeværende mo-

rede sig over den enfoldige Mine, det Sprog og den Maade, hvorpaa det unge Menneske fortalte de forskjellige Omstændigheder ved sit ravgale Foretagende.

Hr. Watson foreholdt ham vidtløftigen de ulykkelige Følger, hans uregelmæssige Opførsel kunde have havt, og lod ham gaae med en skarp Irettesættelse og den Trudsel, at han ved lignende Leilighed kunde vente sikker Straf for sin Forvovenhed.

Straham kunde ikke begribe, at han blev dadlet for en Handling, hvorfor han troede at fortjene Berømmelse, og mumlede, idet han gik bort fra Admiralen: "Naar jeg skal straffes, hvis jeg nok engang gjør saadan en Streg — Gud fordømme mig, om jeg mere skal tage nogen Fæstning til ham."

Sagens Nyhed, og især Foretagendets lykkelige Udfald undskyldte det vel hos Admiralen, imidlertid var det for Krigstugtens Skyld nodvendigt, at han maatte give ham nogle offentlige Kjendetegn paa sit Mishag. Dette varede imidlertid kun kort, og han tilgav ham siden gjerne, da nogle Officierer, efter hans egen Anviisning, vare gaaede i Forbøn for ham. Hvis Straham blot nogenlunde havde været skikket dertil, vilde Admiralen sikkert i Fremtiden have sørget for hans Avancement, men ulykkeligviis vedblev hans Opførsel at være saa uregelmæssig, at han aldeles ikke duede til andet end — Matros.

Brødrene.

(Af Forfatteren til "The Subaltern." *)

Det var en smuk Septembermorgen i Aaret 1813, da jeg, i Følgeskab med en Ven, efterat have staaet under Vaaben med Tropperne i den sædvanlige Tid, beredte os til at aflægge et Besøg hos en fælleds Bekjendter, der endnu blev holdt tilbage af Tjenesten, i Nærheden af St. Sebastian. Paa den Tid jeg her omtaler vare det —de lette Infanterie=Regiments Telte opslagne i Læ af en Skov af Dverg=Egetræer, paa en liden Bakke ikke langt fra Bidassoa og ved Foden af Quatracone=Bjerget. Bidassoa ligger fulde 15 engelske Mile fra det Punkt hvorhen vi agtede os, og da det vilde have været altfor vovueligt at sove ude i et Øieblik da man med hvert Øieblik ventede et Slag, indsaae vi, at det vilde være saameget bedre for os selv og vore Heste, jo snarere vi begave os paa Veien.

Vi forlode derfor Campementet i et rask Trav, og befandt os snart paa en Sti, der var saa eenlig og afsondret som om de tvende uhyre Armeer, istedetfor at befinde sig ganske i Nærheden, vare en hundrede Mile borte fra os.

Den Vei, vi fulgte, var ikke Hovedlandeveien, der løber over Irun, og, igjennem en Dal eller en Kløft,

*) Fra: "Friendships Offering, a literary Album and Christmas and New-Year's Present, for 1829."

til Vittoria, men en vild Bjergsti, som løber langs med Klippeskrænten i en Høide af omtrent 500 Fod fra dens Basis, og gaaer ned over det Amphitheater af lave Bakker som fra alle Sider omgiver Staden St. Sebastian.

Vi vare neppe komne ud paa Veien før Solen, der var staaet op for en Time siden, men hidtil havde været skjult af tykke Taager, gjennembrød dette Flor, og Skyerne, som rullede ned i stolt Majestæt, afslørede for vort Blik Pyrenæernes gigantiske Toppe, der taarnede sig som Klippeøer af Oceanets Skjød. Disse dristige Fjeldspidser afgave en skjøn Contrast til Biscayabugtens Søe, som i dette Øieblik var saa rolig som ved et Havblik, og da vi, i det mindste saa ofte Skovens Lysninger tillode det, havde begge tydeligt for Øie, kan man neppe forestille sig et mere frappant Landskab end denne Forbindelse frembragte.

Dog, det var ei alene Synets Sands, som forlystedes paa dette behagelige Ridt. De østlige Pyrenæer ere, ligesom andre Bjergegne, rige paa Fjeldstrømme, og Bække, der, hist og her faldende over Klippelag, eller nedstyrtende med voldsom Heftighed igjennem Fjeldrifter, frembringe en uophørlig Brusen, der sjelden er saa høirøstet at den døver Menneskets Røst, men næsten altid er lydelig nok til at hindre Fortsættelsen af Samtale. Hertil kom at hvert af Skovens Træer syntes befolket med vingede Sangere; Bier sværmede omkring i Tusindviis, og lode Morgenluften gjenlyde af deres Surren, og Havets Brusen mod Stranden ovenfor Fontarabia blev,

af en blid Vestenvind, baaret til vort Øre, og lod med en særegen Harmonie.

Jeg mindes endnu i dette Øieblik fuldkomment det Indtryk, som denne Forening af sandseligt Behag frembragte hos mig og min Ledsager. Skjønt vi sædvanlig ikke savnede Stof eller Evne til en Samtale, iagttoge vi denne Morgen en dyb Taushed, som om vi frygtede for at lade Lyden af en menneskelig Røst afbryde den af selve Naturen oplivede Eensomhed.

Tre Timers Ridt bragte os til vor Værts Bolig, hvor en rigelig Vederqvægelse ventede os og vore mødige Heste. Det var en hyggelig Hytte, eller rettere en lille Bondegaard, der, som de fleste Bygninger paa denne Kant af Landet, fornemmelig var af Træ, og laae særdeles smukt, i Midten af en vidt omfattende Frugthauge, omtrent to engelske Mile fra St. Sebastian. Ikke over et Bøsseskud derfra laae en anden Bolig, af en noget videre Udstrækning, men som i Bygningsmaade og Hovedpræg stemte med hiin. Denne sidste var, som vi erfarede, opfyldt med Syge og Saarede, hvilke vor Vært, som Militairlæge havde under sit Overtilsyn, og den udgjorde det Feltlazareth, som fra Begyndelsen af var anviist den Deel af Armeen, der skulde udføre St. Sebastians Beleiring. Vor Vært fortalte os uforbeholdent, at dets opfyldte Tilstand og mange af Beboernes beklagelsesværdige Tilstand afgav et lidet tiltrækkende Malerie af Krigens Elendigheder; men han foreslog os, med den Mangel paa Conseqvents, der styrer de fleste Menneskers Handlinger,

strax efterat vi havde spiist Frokost, at vise os omkring i Lazarethet, og deels af Nysgjenhed, deels, som jeg troer, af en bedre Følelse, vare vi villige til at modtage hans Tilbud.

Vi fandt det, som han havde forudsagt, fyldt med ynkværdige Gjenstande; men vi fandt ogsaa, at Alt der var ordnet paa en Maade, der var høist ærefuld for den brittiske Regjering, og ikke mindre fortjenstlig for Chefen og de Mænd, der bestyrede dens Forpleiningsvæsen. Et eneste Blik var nok for at overbevise os om, at der ei var sparet nogen Bekostning paa at lindre de Mænds Skjæbne, hvis Lidelser vare bibragte dem for deres Fædreland, og at et Feltlazareth, ihvor frygteligt det end kan have været tilforn, nu i det mindste ikke var et Sted, som nogen Kriger, hvilken Rang han end beklædte, behøvede at frygte for at betræde. De forskjellige Værelser i Huset vare forsynede med Feltsenge, afdeelte i regelmæssige Rækker, og i passende Afstand fra hinanden; og de vare alle saa nette og beqvemme, som reent Linned og Lagner, hvide som det Uld af hvilket de vare spundne, kunde gjøre dem. Omendskjøndt der i det mindste laae tyve Patienter i nogle af de større Værelser, mærkede vi eiheller den mindste Ubeqvemmelighed i Henseende til Luften; og den venlige og kjærlige Tone, hvormed de Ulykkelige fremførte Velsignelser over Lægen idet han gik forbi dem, beviste tydeligt nok, at Alt hver Dag pleiede at være i samme Tilstand, som da vi saae det.

Vi havde besøgt adskillige af Værelserne, og vare i Begreb med at forlade Stedet, da en rank Mand, der

sad med Hovedet bøiet ned over Brystet, i et Hjørne af et af de sidste Sygeværelser, fængslede min Opmærksomhed. Der var Noget i denne Ulykkeliges Mine og hele Udvortes, der, uden at jeg selv kunde sige hvorfor, vakte min levende Deeltagelse, saa at jeg gik hen til ham, for at gjøre ham et Par Spørgsmaale om Beskaffenheden af hans Saar og hvor han havde faaet det. Men omendskjøndt jeg tiltalde ham i den samme venlige og fortrolige Tone, hvori jeg vidste at vor Veiviser pleiede at tale til sine Patienter, lagde Soldaten slet ikke Mærke til mig. Vel slog han en Gang Øinene iveiret og saae mig lige i Ansigtet, — og denne Bevægelse lod mig see, at hans Kinder vare gule og indfaldne, og at et Udtryk af den dybeste Kummer overskyggede hans hele Aasyn — men han vendte strax Øinene fra mig igjen uden at tale, og faldt næsten umiddelbart efter tilbage i sin bøiede Stilling. Da Mandens hele Væsen i høi Grad paafaldt mig, vendte jeg mig til min Vært, og bad ham at give mig en Underretning, som hans Patient ei syntes tilbøielig til at meddele mig. Men ogsaa han rystede blot med Hovedet og gik bort.

Det varede imidlertid ikke mange Minutter efter vor Tilbagekomst til hans Qvarteer, før han, af egen Drift, vendte tilbage til denne Gjenstand, og, med en Mine, der vist ikke skulde formindske det Indtryk, den iforveien havde gjort paa mig, tiltalde mig paa følgende Maade:

"De spurgte mig for et Øieblik siden om den Ulykkeliges Skjæbne, som De saae i Krogen af det sidste Værelse: det er et af de sørgeligste Tilfælde, jeg nogensinde

har bragt i Erfaring, og da jeg hændelsesviis er bekjendt med den unge Mands hele Historie, vil jeg, hvis De ønsker det, gjerne fortælle Dem den."

Man kan let forestille sig, at hverken min Ven eller jeg unddroge os fra dette Tilbud. Vi rykkede vore Stole hen til et aabent Vindue, hvorfra man havde en herlig Udsigt over Staden og Havet paa den anden Side af samme, og hørte, med den største Interesse og Bevægelse, følgende Fortælling:

"Det er nu omtrent sex Aar siden at det Regiment, hvorved jeg er ansat og som paa den Tid laae indqvarteret i Plymouths Citadel, blev forstærket med en Afdeling Rekrutter fra Skotland, blandt hvilke ogsaa vare tvende Brodre, Indfødte fra Fort William, og af hvilke kun den ældste, den Ulykkelige De saae i Hospitalet, endnu er i Live. Da jeg selv er en Borger af denne Stad, varede det ikke længe inden jeg opdagede at disse Ynglinger vare Sønner af en Enke og at deres Fader havde været en gammel Pensionist, der, efterat have tjent sit Fædreland i henved 30 Aar, ægtede en simpel Pige og døde faa Dage efterat hun havde født hans yngste Søn. Faderens Navn var Cameron, og han var Ætling af en ældgammel og hædret Clan, der i fordums Dage var berømt for dens krigerske Bedrifter, og som endnu udmærker sig ved de mange Tappre, den frembringer; og Donald og Allan, de tvende unge Mænd, om hvilke jeg taler, stode ei i mindste Henseende tilbage for deres Frænder i nogen af de Egenskaber, der sømme sig for en brav Kriger.

Hvilke Omstændigheder, der bevægede dem til at gaae i Armeens Tjeneste, har jeg aldrig nøiagtig erfaret; men jeg har hørt, at Donald, der af Naturen var dristig og hengiven til Eventyr, kom i nogen Uleilighed ved Toldvæsenet, og at han, for at undgaae de mulige Følger heraf, hemmelig forlod sit Hjem og lod sig hverve. Hvad Allan, den yngre angaaer, da kan der kun være liden Tvivl om, at han ikke havde nogen anden Grund til at vælge samme Bane end at hans Broder først havde valgt den. Den Hengivenhed, disse to Brødre gjensidig nærede for hinanden, var saa stor, at man ikke kan gjøre sig nogen Forestilling derom, og gjorde dem til Gjenstand for den meest levende Interesse hos enhver Officier og Gemeen i Corpset. Desuagtet havde de unge Mænd ikke mindste Liighed, hverken i Temperament, Charakteer, Sædvaner eller endog i Legems-Constitution. Den ældste var en dristig, trodsig, irritabel og noget lunefuld Person, af en kraftfuld Bygning og robust Constitution — en fortræffelig Skytte, en øvet Svømmer, en hurtig Løber og en duelig Bryder. Den yngste var en blid, godmodig Dreng — thi da han kom til Corpset havde han netop fyldt sit 17de Aar — rank, men overordentlig smekker, og, omendskjøndt han ingenlunde savnede Mod eller moralsk Styrke, utilbøielig til raa Tidsfordriv og langsom til at tage Deel i nogen Trætte. Allan var tillige langtfra at have nogen god Constitution; hans fine Ansigtsfarve og smalle Bryst viste at han gjemte Sæden til en af de sørgeligste Sygdomme; men han var livlig og driftig, og hvor stor hans naturlige Svaghed end maatte

være, saa kunde man om ham med Sandhed sige, at hans Aand kraftigt bar det skrøbelige Legeme. Som jeg allerede har bemærket, var den indbyrdes Kjærlighed, disse tvende Brødre viste for hinanden af en saare sjelden Art, og finder maaskee kun sin Mage i et af Oldtidens skjønneste Sagn.

Efter hvad jeg allerede har sagt om disse tvende Ynglingers Charakteer, vil det ikke overraske Dem at erfare, at den Yngre, omendskjøndt han betragtede sin ældre Broder som et Væsen af høiere Art, ikke desmindre besad en Indflydelse over ham, som sandsynligviis var dem begge ubevidst. Denne udøvede han bestandig kun for at udrive sin heftige Broder af de mange Uleiligheder, som hans naturlige Irritabilitet saa let paaførte ham; medens paa den anden Side, den Ældre mere syntes at betragte Allan som en Mand betragter en fiintfølende Qvinde end som et Væsen af samme Kjøn. Selve hans Røst antog en blidere Tone, naar han talde til ham, og hvor heftigt end hans Lidenskaber maatte rase, saa var et Ord af hans gode Engel tilstrækkeligt til øieblikkeligen at dæmpe den. I det Hele syntes disse To ene og alene at være skabte for hinandens Fornødenhed; og de følte sig sikkert aldrig fuldkommen tilfredse, naar de, enten i Tjenesten, eller i Fritimen, vare adskilte fra hinanden.

Rekrutterne havde været noget over et Aar i Plymouth da Regimenterne fik Ordre at indskibe sig og at afgaae, som en Deel af den betydelige Stridsmagt, der dengang samledes i Cork, under Sir Arthur Wellesleys Befaling. Jeg behøver neppe at anmærke, at i Tilfælde

som dette, naar der forestaaer umiddelbar Tjeneste i Felten, de yngste og svageste af Mandskabet i Almindelighed afsondres fra de øvrige, for at lades tilbage og danne et Depot. Ved nærværende Leilighed fulgte man samme Regel, og Allan Cameron blev, saavel efter min Anbefaling som efter den inspicerende Generals Forslag, udseet som en passende Person for denne Deel af Tjenesten. Men skjøndt Befalingen blev ham meddeelt paa en afgjørende Maade, vægrede den unge Mand sig for at adlyde den. Han var sin Broders Kammerat — de vare begge Grenaderer, Donald havde sin Plads i forreste Geleed og Allan i andet — han var gaaet til Regimentet blot for at de ei skulde blive adskilte, og hvor Donald gik hen, vilde han følge med. Det samme Sprog førte Donald, men det bar hos ham Præget af den Talendes heftige Characteer. "Hvorfor vilde man sætte sig imod hans Broders Ønske? Var der en bravere Soldat i Geledderne? og om han ikke var saa stærklemmet som Andre, havde han da ikke meer end Kræfter nok til at bære hans Tornister for ham?" Endelig kastede Brødrene sig, uden at tage mindste Hensyn til Krigstugten, i hinandens Arme og græd lydeligt. Det var ikke muligt at modsætte sig en saadan Appel til Følelsen; og Obersten, der selv følte sig bevæget indtil Taarer, forlangte at Allan Cameron ikke skulde bortrives fra den Plads, han sædvanlig indtog ved Paraden.

Det er ufornødent at fortælle Dem hvorledes Tropperne samledes til Indskibningen, eller hvilket Indtryk det gjorde paa Alle at erfare, at det samme Folk, mod hvil-

ket det havde Grund til at troe, at de skulde gaae i Felten, paa eengang var blevet deres Bundsforvandte. Det er tilstrækkeligt at bemærke, at sjeldent noget Die kan have seet et mere imposant Syn end det, der frembød sig paa hiin skjønne Sommeraften, da henved hundrede og halvtredsindstyve Seilere, bestaaende af Linieskibe, Fregatter, Krigsslupper og Transportskibe, lettede Anker, løsnede Seilene i en gunstig men jevn Kuling, og stak i Søen. Dog, det var ikke alene Flaaden, der tildrog sig Opmærksomhed og Beundring. Strandbredden mylrede overalt af Tilskuere; Cowes gamle Stad udsendte sine Tusinder; Den Spike, Carlisle og Camdens Forter vare i livlig Bevægelse og vrimlede af Mænd, Qvinder og Børn, hvis Raab og Ønsker lydeligen bares af Havets Bølger og hørtes længe efterat det sidste Skib havde passeret Landspidserne. Sikkert er ingen Scene mere opløftende og desuden mere frugtbringende paa høitidelige og alvorsfulde Tanker, end en Krigsoperations Afgang fra Fædrelandets Strande.

Skjøndt vor Reise var ubeskrivelig kjedsommelig, var den dog saa gunstig som det vel var muligt; det vil sige, Veirliget var taaleligt godt, og intet Vanheld vakte smertelige eller harmfulde Følelser. Vi bleve rigtignok noget overraskede, da den Fregat, paa hvilken Generalen var ombord, efterat have telegrapheret os, at han ønskede vi vilde seile efter vor egen Kaas, pludselig kom os af Syne og overlod os til os selv; men vi havde allerede da saa megen Tillid til vor Chef, at vi holdt os overbeviste om, at denne Adskillelse ikke vilde vare længe, og at den havde

et bestemt Formaal. Denne Troe skuffede os eiheller. Længe førend vi havde den spanske Kyst i Sigte, sluttede Fregatten sig atter til os, og vi fandt os endelig for Anker udenfor Mondego, hvor et Signalflag paa Masttoppen af Admiralskibet tilkjendegav os at Tropperne, med et Diebliks Varsel, skulde være færdige til at gaae i Land, og med fuld Oppakning til at begive sig paa Marschen.

Hvorledes Udskibningen gik for sig behøver jeg ikke at fortælle Dem. Da vort Regiment havde været saa heldigt at komme over i et af de letteste Transportskibe, landede det allerede den 2den August, og fandt i flere Dage og Nætter fuld Beskjæftigelse med at være behjelpeligt ved de øvrige Troppers og Krigsforraadenes Landsætning. Endelig vare Alle forsamlede og om Morgenen den 9de kort efter Solens Opgang begav vor lille Colonne sig paa Veien til Leria.

De kjender uden Tvivl de Tildragelser, som fandt Sted imellem denne Dag og den 17de. Dagmarscherne, som hverken vare lange eller besværlige, udførtes let, selv af de meest spædlemmede af de unge Soldater, der i stor Mængde fandtes i denne tappre Armee; eiheller lod Allan Cameron hverken i Iver eller i legemlig Kraft til at give den bedste af sine Kammerater noget efter. Vel vilde Donald, efter de første 4 til 6 engelske Mile ingenlunde tillade ham at bære sit Gevær, og han tvang ham meer end eengang, naar den overordentlige Hede syntes at falde ham trykkende, til endog at afspænde Tornistret og bar det selv. Men omendskjøndt Allan gav efter for sin

Broders Forestillinger paastod han, at det var aldeles unødent og han undlod aldrig at være paa sin Post naar man fordrede hans Tjeneste. Endelig begyndte der at yttre sig flere og flere Kjendetegn paa, at Fjenden ikke var langt borte. I Leria gik Rygtet at vi havde en fransk Armee umiddelbart foran os, medens andre Corpser vare paa Ilmarscher fra Lissabon og Thomar for at forstærke den. Efterhaanden indløbe sikkre Efterretninger, at nogle stærke fjendtlige Troppeafdelinger stode ved Brilos og Ovedos, og endelig saae man selve Forposterne og erfarede Sir Wellesleys Beslutning umiddelbart at kaste dem tilbage. Dette skeete med ubetydeligt Tab paa vor Side, den 15de, og efterat vi Dagen efter havde recognosceret Hovedstillingen, rykkede vi om Morgenen den 17de frem, for at angribe General Laborde, i hans frygtelige Stilling ovenfor Roliça.

Vort Regiment var, som De udentvivl veed, et af dem, der, ved Labordes Retirade til hans anden Stilling, bestormede det vanskelige Pas, som dækkede den franske Divisions Centrum. Indeklemte i Defileen fandt de to Brødre, der, som jeg allerede har nævnt, vare Grenaderer, sig, tilligemed Resten af deres Compagnie, pludselig i Haandgemænge med en meget overlegen Magt, og afskaaret al Undsætning af den øvrige Deel af Hæren. Efterat de Franske havde sammensmeltet deres Geledder ved en vel sigtet Salve, gik de ind paa dem, og omendskjøndt vore brave Folk fægtede tappert, nyttede deres yderste Anstrængelser kun lidet.

Ved denne Leilighed, da Britterne vare nødtvungne til at vige Terrainet, sprang tvende franske Soldater ind

paa Donald Cameron, og da hans Fod netop i samme Dieblik gleed ud, kastede de ham til Jorden; men hans Broder ilede strax til hans Bistand. Franskmændenes Klinger vare allerede løftede mod hans Bryst, da Allan, hvis Musket hændelsesviis var ladt, fyrede. En af Fjenderne faldt, og førend den Anden enten kunde træde tilside eller afparere Stikket, sad den unge Høilænders Bajonet i hans Strube. Alt dette var et Dieblikś Sag, thi da friske Tropper rykkede frem, gik vore Soldater atter angrebsviis tilværks; og inden en føie Stund var den første af Sir Arthur Wellesleys store Række af europæiske Seire vunden.

Elskede Brødrene hinanden før denne Begivenhed, saa syntes deres Kjærlighed, som en Følge af samme, nu at have vundet forøget Styrke. Donald var nærved at forgude sin tappre og blide Broder, medens Allan klyngede sig til Donald som Vedbenden til Egen, eller Ranken til sin Stok.

Slaget ved Vimero banede Veien for en Underhandling, der for en Tid befriede Portugal for de indtrængte Fremmede og gav os Raadighed til at ile Spanierne til Hjelp, saasnart vi først havde overvundet flere selvskabte Hindringer. Dette skeete endelig, og vi fandt os, efterat have marscheret igjennem nogle af Halvøens meest interessante Provindser, endelig den 15de December indqvartered i et beqvemt Cantonnement i Staden Salamanka. Der forbleve vi for en lang Tid uvirksomme; Rygte paa Rygte vedblev at forurolige os, indtil Misfor-

nøielse begyndte at yttre sig i hele Hæren. Men Aarsagen til vor Toven syntes endelig at være ryddet af Veien, og vore Colonner rykkede, til Troppernes usigelige Glæde, mod Carrion, som man almindelig meente, for at angribe Soult.

Det tilkommer ikke mig at undersøge Rigtigheden af den Beslutning, hvorefter man frafaldt enhver Tanke om at gaae angrebsviis tilværks netop i et Øieblik da Enhver var besjælet af den høieste Begeistring. Sir John Moore blev udentvivl tilskyndet af kloge Bevæggrunde, i det han afslog det Slag, hvortil alle Forberedelser vare gjorte, og kastede sig tilbage bag Esla; men jeg for min Part kan idetmindste ikke indsee nogen taktisk Grund for det overilede Hastværk, hvormed Tilbagetoget iværksattes. Det opløste hans Armees Krigstugt, tilintetgjorde Moraliteten selv hos dem, der aldrig forlode deres Corps; og det voldte et større Tab blandt de Svage og dem, der ikke kunde holde Skridt med deres Kammerater, end tvende Hovedslage vilde have medført. Det kan ikke her være min Hensigt at skildre for Dem nogen enkelt af de mange ynkværdige Scener, hvorpaa dette fordærvelige Tilbagetog var saa rigt — men jeg maa fortælle Dem en Begivenhed, der fandt Sted i den rædselfulde Nat, som saae os paa Marschen, under en gjennemtrængende Ruskregn, fra Burgo til Valmuda.

Vor Arrieregarde havde hele Dagen igjennem været i tæt Skjermydsel med Avantgarden af Soults Armee; og efterat have slaget denne tilbage, fik vi, Klokken 11 om Natten, Befaling at retirere. Dette gjorde vi, men

under denne lange og anstrængende Ilmarsch sank Allan Camerons Styrke, som hidtil var bleven opretholdt ved en meer end naturlig Anspændelse af Mod. Han sank afmægtig om paa Landeveien, og erklærede, at han ei var istand til at gaae længere. Forgjæves befriede Donald ham fra enhver Byrde, indtil hans Taske og Bajonet — Knøsen kunde ikke reise sig — og Alle indsaae tydeligt at man maatte lade ham blive tilbage. Det vilde være umuligt at beskrive Donalds Følelser, da han syntes at have det frygtelige Valg, enten at overlade Broderen til sin Skjæbne eller selv forlade sine Geledder — men Naturen var stærkere end hans Pligtfølelse som Kriger. Han besluttede under enhver Fare at blive hos Allan, og da hans Officierer mere havde seet igjennem Fingre med, end bifaldet hans Forsæt, marscherede Corpset bort og efterlod begge Brødrene, den ene siddende, og den anden liggende udstrakt ved Landeveien. Jeg behøver neppe at tilføie, at Ingen ventede at see dem mere.

Det var imidlertid en Lykke for Brødrene, skjøndt det var til stort Vanheld for den hele Armee, at den fuldkomne Udmattelse, som denne Nattemarsch frembragte, tvang Sir John Moore til at gjøre Holdt i Valmuda for Størstedelen af den paafølgende Dag. Til Alles Overraskelse og Tilfredshed indhentede de os her, i det Donald i de tre sidste Mile havde baaret Allan paa sin Ryg; og da der hændelsesviis var et overcomplet Muulæsel ved Haanden, blev den arme Knøs strax sat paa dette og sendt til Bagtogten. Donald indtog igjen sin Plads i

det forreste Geleed af Grenadeercompagniet, og omendskjøndt han ikke havde lukket et Øie i de sidste 60 Timer, naaede han ikke desmindre ligesaa opvakt som nogen af sine Kammerater Armeens nye Stilling foran Coruna. Donald var med i den paafølgende Træfning, hvor han fik et haardt Saar igjennem begge Laarene, og, som om det var Forsynets Villie, at de to Brødre aldrig skulde adskilles, idetmindste ikke for længere Tid, han blev i denne Tilstand bragt over paa det samme Skib hvori Allan var kommen ombord, og vendte saaledes tilbage til Fædrelandet.

Omendskjøndt Regimentet kort efter atter kom over til Halvøen, blev Donald, formedelst Virkningen af hans Saar, og Allan for hans vedvarende Kraftløshed erklæret uskikkede til at følge med; og de bleve, som en Følge heraf, forflyttede til den anden Bataillon, som paa den Tid laae i Irland. Der forbleve de, lykkelige i hinandens Selskab, indtil for kort siden, da de atter lode sig see paa Krigsskuepladsen, hidsendte med en Transport, som sluttede sig til os ved Dourofloden. Brødrene fulgte os paa vort Tog igjennem Spanien, og viste ganske den samme Hengivenhed, ja vi kunde sige den romantiske Aand, som hidtil havde besjælet dem. De deeltoge i Slaget ved Vittoria, hvorfra de slap uskadte; de deelte de særskilte Triumpher, som Sir Thomas Grahams Colonne tilvandt sig, og de befandt sig endelig ved den Deel af den britiske Armee, der havde faaet det Hverv at beleire St. Sebastian.

De erindrer det ødelagte Kloster St. Bartholome, der ligger paa Toppen af en af de Høie, som fra alle Sider omgive Staden St. Sebastian. Da vi først havde nærmet os denne Plads, var dette en meget frygtelig Stilling, da de Franske havde befæstet det med Volde og Grave, og omgivet det Hele med en Kreds af Forskandsninger. Men da det beherskede det Punkt, hvorfra vore Løbegrave maatte aabnes, blev det væsentlig nødvendigt for os strax at indtage det; og omendskjøndt vort Beleirings-Artillerie endnu var langt tilbage i Arrieregarden, og det syntes næsten ildfast mod let Artillerie, besluttede Generalen at lade sine Folks medfødte Mod træde istedetfor Taktik og Kunst. I denne Hensigt lod han et Batterie af Feltkanoner spille imod det; og da en Deel af Volden var nedskudt, gav han Befaling til at tage det med Storm samme Nat naar Mørket var faldet paa.

Det blev vort Grenadeer-Compagnie til Deel, at høre iblandt den til Udførelsen af dette vigtige, men farlige Hverv udvalgte Stridsmagt; og Donald og Allan Cameron havde paa ny indtaget deres Plads blandt deres gamle Kammerater. De mødte saaledes, ligesom de Øvrige, en Time efter Solens Nedgang, paa Mønstringspladsen, hvor Corpset, i dyb Taushed og fuldkommen Orden, ventede Signalet til Angreb. Jeg har ofte været Vidne til lignende Scener, jeg har ofte seet Colonner opstillede og forberedte til vigtige Foretagender, men jeg har aldrig bemærket en livligere eller meer utaalmodig Iver end ved denne Leilighed. Paa den ene Side var Redouten, der skulde bestormes, af usædvanlig Styrke; den

var vel bemandet — som vi til vor Skade allerede havde erfaret; og dens Forsvarsværker havde kun lidt ringe Afbræk; medens paa den anden Side, den Troppeafdeling, der skulde erobre den, kun bestod af en ringe Deel af Beleiringsarmeen. Vi følte os derfor tilmode som ørkesløse Tilskuere, og jeg skulde næsten troe, at en blot Tilskuers Følelser, under saadanne Omstændigheder, maae være endnu mere heftige og smerteligt opvakte end den Handlendes. Men hvad der endog er Tilfældet i denne Henseende, saa kan jeg bevidne een Kjendsgjerning, og den er, at de Tropper, der skulde bestorme Klosteret, vare omringede af en talrig Klynge af deres Kammerater, hvis Ønsker, trods deres Heftighed, ikke kunde finde Ord til at udtrykke sig, og hvis Læber endog vare tæt sammenpressede, som om de endog i dette Øieblik vare uvillige til at drage den til Livets Virksomhed fornødne Aande.

Imidlertid forvandlede Tusmørket, der efterhaanden gradviis var tiltaget, sig til Nat. Der var ingen Maane at see paa Himmelen. Pludselig udbredte sig en lav Tone fra Bagtogten af Corpset til Fronten, og Ordet: Fremad! blev hørligt. De Personer, der ei skulde i Activitet, gave Plads til høire og venstre, og den lille Colonne rykkede frem med hurtige men sagte Skridt, og i den fuldkomneste Orden. Det Hele var saa godt arrangeret, at mange Minutter gik hen før Fjenden mærkede Bevægelsen; og vi, der bag Colonnen holdt Øie med dens Fremrykken, begyndte at haabe, at Redouten kunde blive erobret ved Overraskelse. Men dette Haab varede ikke længe. Først et enkelt Musketskud, derpaa et

andet og endelig en frygtelig Salve viste, at Maskeringen var forbi, og vore Soldaters Raab, der hørtes imellem Skuddene, vidnede om, at de ikke længere stolede paa Lykken, men paa deres egne Anstrængelser.

Uagtet en varm og velstilet Ild lykkedes det Angribernes forreste Geledder ei alene at trænge over de yderste Grav og Brystværn, men ind paa selve Pladsen. Men her traf de et Corps franske Grenaderer, der fægtede med det Raserie, som er egent for tappre Mænd, der ere ophidsede ved stærke Drikke, og mangen Båjonet farvedes paa begge Sider og inden faa Minutter rød af Blod indtil Grebet. Vor Fortogt, ved hvilken Brødrene befandt sig, udholdt modigt Angrebet, og hvis et tilstrækkeligt Antal havde været ved Haanden til dens Bistand vilde den udentvivl, med et ubetydeligt Tab, have overvældet al Modstand; men ulykkeligviis var dette ikke Tilfældet. Hvad enten Ilden fra Klosteret havde virket morderisk paa Hoveddelen af Colonnen og standset den, eller, som mere sandsynligt, at den var faret vild i Mørket, og kommet bort fra Fortogten, er vanskeligt at afgjore; men vist er det, at de vare adskilte fra hinanden. Følgen heraf var, at disse Tappre, efterat have været i Besiddelse af Klosterets store Sal, bleve uddrevne; og at de ikke opgave Besiddelsen, før mangen Ædels Liv var faldet som Offer.

Det var i dette Øieblik, da det af den overlegne Magt overvældede ringe Tal af Tappre maatte vige, at Donald, der fægtede fortvivlet, idet han trak sig tilbage, traadte med sin Fod paa en blod Substants, der ligesom sammenkrympede sig under hans Trin. En rædsom

Tanke gjennemfoer ham, da et qvalt Suk, der syntes at komme fra den Gjenstand, paa hvilken han stod, naaede hans Øre. Han sprang tilside, og da en Lysstraale fra noget Træværk, der havde fænget Ild, i dette Øieblik faldt paa Pletten, saae han sig ængstelig om, for at søge sin Broder. Han var ikke at opdage. Men en engelsk Soldats Liig laae nærved ham, og uden at tænke paa nogetsomhelst Andet, sprang han hen imod det. Hvad der paafulgte, kan Ingen sige, fordi de Franske styrtede saa hurtigt frem, at vore Tropper næsten umiddelbart derpaa bleve fordrevne fra Pladsen, og ved den nye Mønstring af Mandskabet udenfor Klosteret fattedes baade Donald og Allan; men den endelige Catastrophe var af en saadan Natur, at Ingen, der var Vidne til den, nogensinde vil kunne glemme den.

Efterat Fortogten hurtigt var bleven forstærket, fornyede den Angrebet, og de Franske bleve igjen slagne tilbage til Klostersalen, og fra denne igjennem de brændende Corridorer. De toge nu Flugten i alle Retninger, og idet de bleve forfulgte fra Celle til Celle, og fra et Smuthul til et andet, bleve mange gjennemborede med Bajonetten og Resten fangne. Men Klosteret selv var nu et Flammehav, Ilden, som var bleven tændt under Kampens Hede, greb frygteligt om sig i Bygningen, og det blev nødvendigt for Seierherrerne at forlade deres Erobring. Dette beredede de sig til at gjøre, naar de først havde flyttet deres Saarede og Fanger; og det var ved at eftersøge de Første, at Donald og Allan Camerons skrækkelige Skjæbne blev dem bekjendt. Da de vendte tilbage til Klostersalen saae

de Een Forstnævnte siddende midt imellem Ild og Røg, og hvilende sin Broders Hoved paa sine Knæe. Men det var ikke nogen Levende, men et Liig, som laae der — og det bar Mærker, som ei ofte vanzire selv den Døde paa Valpladsen. Dybe Furer vare indhugne i de fine Kinder og bare Præget af Sømmene i en tung Skoe, som en' plump Fod med Magt maatte have indtrykt. Hvorledes dette var skeet, var udenfor al Tvivl, og Følgerne af denne Tildragelse svarede til vor sørgelige Ahnelse.

Donald Cameron har fra dette Dieblik ikke været sig selv liig. Da man fandt ham, var han i en beklagelig Vanvids=Tilstand; og han har bestandig siden forblevet i en tungsindig Sindsvildelse. Om han nogensinde vil gjenvinde sin Bevidsthed, veed alene Gud; men jeg maa tilstaae, at jeg kun har lidet Haab om en saa ønskelig Forandring."

Min Vært endte her sin Historie, og jeg veed ikke at have hørt noget mere rystende. Jeg beklager kun at det ikke staaer i min Magt at sige, hvorvidt Lægens menneskelige Bøn er bleven opfyldt. Alt hvad jeg veed om denne Gjenstand er, at Donald Cameron kort efter blev hjemsendt som uhelbredelig, og det er sandsynligt, at han endnu er Offeret for en Skjæbne, der er den skrækkeligste af alle de Vanheld, som kunne ramme Støvets Børn.

De franske Lærdes Expedition til Ægypten.

Som man af offentlige Blade veed, ankom det Selskab af franske Lærde, som har den Hensigt videnskabeligen at bereise Ægypten, til Alexandrien den 18de August 1828, og Champollion har tilmeldt den franske Regjering Expeditionens Ankomst og den første Audients hos Paschaen. Efterfølgende er Udtog af et Brev fra en ung Franskmand, Lenormant, der er reist med som Oldgrandsker:

"Alexandrien d. 19de August 1828.

Den 10de August saae vi for første Gang Afrikas Kyster; Cyrenaika bebudede os med sit yppige Grønne det Land, der er saa fattigt paa Vegetation. Det var som om Afrika, i Bevidstheden om sit slette Ry, vilde lokke os i sin bedste Pynt, paa det at vi ikke ved Synet af det lybiske Sand skulde komme i Fristelse for at vende om igjen. Dagen efter saae vi endnu bedre denne skjønne Kyst; vi kunde i de dybe Dale skjelne Arabernes Telte og Hjorde, og om Aftenen viste Stranden sig besaaet med deres Vagtblus. Den 13de blev Strandbredden efterhaanden lavere, og netop da vi vare nærved at tabe den af Sigte, bleve vi, bag en smal Stribe af Grønt, den bleggule Ørken vaer. Havet havde igjen fuldkommen beroliget sig, og en næsten umærkelig blid Kuling drev os vort Reisemaal imøde. I fire Dage saae vi intet af Kysten. Den 17de om Morgenen viste Marmo-

rikas flade, sandige Strand sig for vort Blik, vi seilede hele Dagen langs henad den, og d. 18de Kl. 11 havde vi Alexandrien i Sigte.

Ikke uden alvorlig Bekymring betraadte vi denne Kyst, thi de politiske Begivenheders Gang havde i lang Tid været os ubekjendt. Vi begyndte imidlertid at berolige os, da vi saae, at tre franske Krigsskibe laae roligt i Havnen. Efterat vi et Par Gange havde været nærved at løbe paa de Rev, der næsten spærre Indløbet, kom en Tyrk — skjønnere Mand kan der ikke gives i Verden — ombord til os; han gjorde os fortræffelig Tjeneste som Lods, og et Qvarteer efter kom med sin Dragoman Havnecontrolleuren, der var endnu mere forpikket paa politiske Nyheder end vi, og fandt sig bittert skuffet, da vi intet vidste at fortælle ham.

Tre eller fire Dage før vor Ankomst var en Flaade, henimod 40 Seilere stærk, løbet ud af Alexandriens Havn, for i Morea at hente Ibrahim og hans Hær. Overeenskomsten med Vicekongen var sluttet, de græske Fanger allerede paa Hjemveien; Krigstildragelserne saavel i Grækenland som i Tyrkiet, kunde altsaa ikke længer have nogen Indflydelse paa os. Men dette var ogsaa saare nødvendigt; en anden Udvikling af Begivenhederne kunde være bleven meget mislig for os; og virkelig havde Consulen Drovetti sendt et Brev til Champollion, hvilket til Lykke krydsede med vort Skib, og hvori han, efter selve Vicekongens Raad, bad os at udsætte Foretagendet til et andet Aar. Vor Landing satte ogsaa Drovetti et Die-

blik i Forlegenhed; men Paschaen sagde strax: "De ere velkomne!"

Det er umuligt at skildre denne Stads besynderlige Udseende — denne Forvirring, denne forunderlige Færd. Det vilde være nødvendigt at opfinde nye Benævnelser for en Stad som Alexandrien. Vore sædvanlige Udtryk formaae kun at give falske, ganske uegentlige Begreber. Vi tænke os ved en Stad Gader, Brolægning, Huse, ja en Magistrat og Gensd'armer; her er, strængt taget, Intet af Alt dette. Det er, som om Mennesker havde leiret sig ved Siden af hverandre paa denne Sandtunge, alt ligesom Naturen gav eller tillod det. Og desuden, hvad er det for Mennesker! hvilken Blanding af de allerforskjelligste Nationer, som Europæerens Die endnu aldrig saae! Her see vi Tyrken i sit lange Gevandt, alvorligt fremskridende; hist Jøden, skjøn som Joseph, eller med Grimacer som Kaiphas; der den blødagtige Armenianer, længerhenne den vilde Beduiner, hyllet i sin malerisk drapperede lange hvide Kappe, og ridende paa sin Dromedar; Araberens blaae Skjorte ved Siden af den europæiske Frakke, de Ibrahimske Soldaters røde Kjoler ved Siden af vore Matrosers blaa Jakker; her en Officier, flunkende af Guld, med fakkelbærende Slaver foran sig, hist en Trop tilslørede Qvinder og nøgne Børn, Billedet af den dybeste Elendighed, og dette utrolige Virvar myl- rer og færdes omkring Huse, som man neppe kan kalde byggede, gjennem slyngede Stier, i en Urolighed, med Bevægelser, med en Pludren, hvorimod Neapel ligner et Thebais: Saaledes er Alexandrien i sit hele brogede Liv;

dette er det Indtryk, som Synet af denne Stad, paa eengang ophøiet og burlesk, frembringer. Ovenikjøbet saae vi alle disse Ting ved Nattens Indbrud, som gjennem et Tryllepanorama.

Den 19de om Aftenen gik vor første Udflugt til de Obelisker, man kalder Cleopatras Naale. Champollion fandt derved forskjellige Egenheder, som endnu ikke vare bekjendte. Dette Punkt, der ligger paa den gamle Stads Grund, og hvorfra man nyder en meget malerisk Udsigt til Havet, flere koptiske og græske Klostere og den Moskee, som er Begravelsespladsen for Paschaens Familie — dette Punkt blev ved de smaae Eftergravninger, hvormed man har gjort Begyndelsen, Samlingsstedet for vore Tegnere, og fra dette Dieblik af, har egentlig Expeditionen begyndt sine Arbeider. — —

Langtfra betragtet gjør man sig en frygtelig Forestilling om Menneskene her, og dog ere de i en vis Henseende bedre end Pøbelen i vore store Stæder. Alle Franker, der have boet længe her, kunne, uden al Undtagelse, ikke noksom rose de blide Sæder, som findes hos Araberne i hele Ægypten. Mord forekomme f. Ex. overordentlig sjeldent, og blive desuden fordetmeste begangne af Fremmede. Man støder blandt dette Folk paa interessante Spor af den franske Expedition; saaledes gik vi igaar fra Staden til Obeliskerne, og bleve paa Veien standsede af en Blind, der tiltalede os paa Fransk: "Donne moi quelque chose, citoyen, je n'ai pas encore déjeuné ce matin" — —

En Frivillig af vort Mandskab, en ung Mand paa 19 Aar, af god fransk Familie, er deserteret, har taget sin Tilflugt til Gouverneuren over Alexandrien og aflagt sin Bekjendelse som Muselmand. Fra denne Stund af staaer han under den tyrkiske Regjering, og Consulen har blot Ret til, i Gouverneurens Nærværelse at opfordre ham trende Gange, for at høre, om han standhaftig vedbliver sin Beslutning; bliver han ved den, er Sagen afgjort, og der er een Renegat mere.

Det er mærkværdigt, hvilken Magt Paschaen har vidst at forskaffe sig over Menneskene her; denne Mand har Noget af Bonapartes Genie; navnligen er det næsten utroligt, hvor meget han ved sin Aand skal fortrylle Enhver, der kommer i hans Nærhed.

For nogle Dage siden tog jeg for første Gang et tyrkisk Bad; jeg var som Oldgrandsker yderst begjærlig efter denne Art af Nydelse, fordi en Hovedside af Oldtidens Sæder der har vedligeholdt sig uforandret, og virkelig fandt jeg, at det ganske gaaer til derved, som jeg har hørt det fortælle eller læst det beskrevet, og som jeg efter Oldtidens Skildringer havde forestillet mig det. De skulde have leet, hvis De havde seet mig, hvorledes jeg laae i en til 40 Grader hedet Svedekasse, ligesom en Korsfæstet, fladt paa et Bræt, og en Araber gik og indsæbede mig ligesom et Stykke Linned; hvorledes jeg derpaa, hyllet i persiske Shawler, med en Turban paa Hovedet, laae paa en Divan, medens andre Slaver efter hverandre bragte mig Daddellimonade, Piben og Kaffeen. Jeg følte iøvrigt meget tydeligt den gavnlige Virkning

af disse Bade, de aabne i dette Klima Porerne, fremhjelpe den rigelige Uddunstning, som her er en Betingelse for Velbefindende, og gjøre alle Ledemode fortræffeligt smidige.

Igaar Morges gjorde vi Paschaen vor Opvartning, han modtog os meget simpelt, men yderst forbindtligt. Klokken var otte; Champollion, Chefen for Egle og jeg vare tagne derhen i Hr. Drovettis Calesche, og dette er hertillands en stor Sjeldenhed; de øvrige Franskmænd rede beskedent bagefter paa Æsler, og naaede os først paa Trappen til Palladset. Vi gik blot igjennem et Forværelse med Vagt, og traadte derpaa strax ind i en stor Sal med over tyve Vinduer. I et Hjørne af denne var en lille gammel Mand, ganske i samme Stilling som en Overretspræsident hos os. Han bar paa Hovedet en meget simpel Turban af hvidt Musselin og en lyseblaa Pelts; hans Pibe var henimod ti Fod lang, og ganske bedækket med Diamanter og andre kostbare Stene; den var det eneste Stykke af Værd i Værelset. Et Par Dousin Vagthavende og Officierer, langt prægtigere klædte end Paschaen selv, omgave ham. Saasnart vi vare komne ind, vinkede han ad flere Ministre, der havde arbeidet med ham, at de skulde begive sig bort, og gav os Tegn til at sætte os.

Nu begyndte Samtalen imellem Hr. Drovetti, der førte Ordet for os og Consulatets Dragoman, der oversatte paa Fransk hvad Paschaen sagde paa Tyrkisk. Man talede om Reisen, man lovede os paa det kjærligste al mulig Beskyttelse og Bistand; man spurgte, om vi først vilde gaae paa Toppen af Pharao, saaledes kalde Tyr=

kerne Pyramiderne; derpaa kom Talen paa politiske Nyheder. Paschaen var meget sysselsat med en fortrædelig Hændelse, som han nylig havde erfaret, nemlig Paschaen af Patras, Achmets Død; han var bleven myrdet af Græker, som Tapschis, eller Kanoneren, om Natten havde lukket ind i hans Værelse. Der var imidlertid Intet, hvorover jeg maatte føle større Forundring end over Paschaens Ansigt; jeg havde Horace Vernets Malerie og Forbins Skizze i hans Reisebeskrivelse i Hovedet. Hvor forbausedes jeg derfor, da jeg, istedetfor hiint antike Hoved, hiin Ørnenæse, hine idealske Træk, fandt en Mand af middelmaadig Høide, med en rund Næse, fine smaae Øine og et Patriarkskjæg; man tænke sig dertil et rask livligt Gebærdespil, Manerer, af hvis Livlighed Aand udtaler sig, og Formet, som forraade en Mand, der er vant til at herske. Jeg forglemte at nævne, at man, under denne officielle Samtale, opvartede os med en Kaffee, som jeg først maa vænne mig til, i smaae Kopper, under et med Guld broderet Haandklæde. Efter et Qvarteers Forløb tog han Afskeed fra os med samme Hjertelighed, og vi stege igjen i vor Vogn.

Tizians sidste Billed*).

Enhver, der har seet saa meget af Verden, at han i en Gondol har svømmet paa det vide adriatiske Havs Barm, eller langs henad Kanalerne, der adskille Venedigs hundrede Øer, maa erindre sig en gammel Bygning, Di Ca Barberigo kaldet, der udmærker sig fremfor de mange andre, nu forfaldende venetianske Palladser derved, at den engang var den beundringsværdige, fortræffelige Tizians Bolig. Endskjøndt det nu er meer end halvtredie hundrede Aar siden, denne Malernes Fyrste faldt som et tidligt og altfor ædelt Offer for Pesten, saa fører dog en Gang, der endnu bærer Navnet Scuola Tiziano, sandsynligviis til et af hans Værelser, og Bygningens ruinerede Sale indeholder hans Billede af Dogen, der næsten synes at træde ud af Lærredet, hans berømte grædende Magdalena, svagt beskyttet af et gammelt grønt Forhæng, og meer end halvt ødelagt af Tidens Tand, og tvende Helgeners Træk, hans Pensels sidste Forsøg, men som agtes for nogle af Bygningens Hovedprydelser. Custoden, der viste os disse Malerier, lod sig naturligviis nøie med, at gjentage for enhver Besøgende den samme Historie, der først var bleven ham indpræget, med alle dens oprindelige Vildfarelser, hvoraf nogle maaskee komme paa den sidste Rapporteurs Regning. Men den ufuldendte Sebastian, hvormed den herlige Maler netop var beskjæf-

*) Efter: "The British Wreath" 1829.

tiget, da Pesten angreb ham, saae jeg i Selskab med en ung Italiener fra Tizians Fødested, Cadore, hvis talrige Anekdoter af Kunstnerens Levnet skjænkede hans Værker en dobbelt Tillokkelse. Han fortalte ogsaa den hidtil utrykte Historie om hiint sidste Malerie, og da dette, ligesom Ridder Philip Sydneys ufuldendte Testamente, som han skrev betræffende et ufuldkomment Legat, allerede i Forveien var tiltrækkende, saa kan Læseren forestille sig, hvor meget denne Tillokkelse blev forhøiet, da han meddeelte mig følgende Fortælling:

Man mindes uden Tvivl, at Karl V, Tizians ophøiede Velynder, døde i Aaret 1558, tolv Maaneder efter den ubetydelige Spotdigter Pietro Aretino, hvis store Talenter saaledes havde blændet Maleren, at han betragtede ham som en af sine dyrebareste og meest udmærkede Medbrødre. Begge disse Mænds Død angreb hans Sind saa dybt, at han helligede sin Pensel ene til hellige Gjenstande, og levede mere indgetogent end sædvanligt.

Da Tizian, i sin Løbebanes meest glimrende Periode, erholdt den Indbydelse, at flytte sin Bopæl til Europas stolteste Hoffer, da Karl V, Franz I, Henrik VIII og Paverne Paul IV og Leo X bad ham at være deres hædrende og ikke mindre hædrede Gjæst, vægrede han sig for at forlade sit kjære Venedig, hvor han levede i Pragt og fuldkommen Uafhængighed. Det Huus, hvor han tilsidst indsluttede sig og døde, er nu ubekjendt, men man troer, at det har ligget i den Deel af Venedig, der bærer Navnet Sestiere di San Marco og ligger nær

ved Kirken Santa Maria di Miracoli, paa den nordøstlige Side af den store Kanal.

Tizians Livsaften skal imidlertid endnu være bleven formørket af en smerteligere Omstændighed. Denne var hans Søn Piombino's vilde og udsvævende Sæder, der ei alene vare hans eget Navn og hans Faders Hæder uværdige, men tillige, formedelst hans geistlige Stand som Domherre i det mailandske Stift, endnu bleve mere berygtede og vanærende. Det varede dog længe inden Maleren erholdt fuldkommen Kundskab om Sønnens Laster, og endnu længere inden han fæstede Tro hertil, skjøndt han endelig paa følgende Maade kom til den altfor ulykkelige Overbeviisning.

I en af de smaae snevre Boutiquer, der opfylde Veien til Rialto, og som var bekjendt af Skildtet: de tre Mohrer, levede en meget berømt Træskjærer, som havde lært denne Kunst under Francesko Vecellio, Tizian's yngre Broder, og hvis fortræffelige Færdighed meest viser sig i Ziraterne paa kunstigt formede Reliquieskabe af Ibentræ. Denne Træskjærer heed Mester Ercole, han var en dyrebar Ven og Beundrer af Tizian, men formedelst hans Kjæmpestørrelse, hans Arms Styrke og hans heftige Sindsstemning, kaldtes han almindeligen Il Bastonaccio, eller Slagsbroderen. Da begge Kunstnerne tidt vare beskjæftigede med Udsmykkelsen af een og samme Bygning, saa pleiede Mester Ercole bestandig at anstrænge sig i saa meget desstørre Grad, naar deres Arbeider skulde sættes ved Siden af hinanden, og saameget foretrak han Tizians Roes for sin egen, at han var yderst fornøiet, naar hans rigeste Alterprydelser, hans

største Crucifix, hans skjønneste Helgenbillede, eller hans meest kunstige Reliquieskab i nogen Henseende forhøiede Virkningen af hans Vens Malerier, eller naar deres Navne derved bleve bragte i Forbindelse. Da han en Aften, om Sommeren i Aaret 1576, arbeidede i sit lille aabne Skuur paa et skjønt Billede, der fremstillede St. Guglielmo, Eremiten i den berømte Pandserserk, som han til Bod bar paa det nøgne Legeme, blev en Fremmed, tiltrukket af Kunstværkets Skjønhed, staaende for at betragte og beundre det.

"Venita, Signore" — sagde Træskjæreren, m[illegible] hiin frie og ligefremme Høflighed, hvorved ofte slige heftige Gemytter udmærke sig — "kom herind, Signore, jeg har rigtignok kun en Botteghino, hvor jeg byder Eder ind, men I finder Plads nok, til at sætte Eder magelig ned."

"Gud bevare Eder for Eders Høflighed, Mester Træskjærer" — svarede den Fremmede — "jeg gaaer ret gjerne ind til Eder, thi omendskjøndt jeg nylig er kommen i Land i Venedig, saa er jeg gaaet fra Stra til Fusina paa den varmeste Tid af Dagen, og ønskede nok at hvile en Stund, men saa meget deshellere, da jeg kan betragte et saadant Værk som Eders. Ved den hellige Benedetto! det er i Sandhed et kostbart Stykke."

"Nu ja! Signore" — svarede Træskjæreren — "og det maa det ogsaa være, for det skal staae ved Siden af et herligt Billede af den hellige Sebastian, malet af min dyrebare Ven, den store Tizian Vecellio."

"Ja sandelig" — svarede den Fremmede — "han er en beromt Maler, og en rig Mand, derom er intet Spørgsmaal; men er han ikke bedre, end hans Søn, Domherren af Mailand, saa vil jeg hellere være hos ham i denne, end i den anden Verden."

"Jeg vil sige Eder noget, Hr. Landstryger" — svarede Træskjæreren, idet han saae ivrigen paa sit Arbeide, for at dæmpe sin Vrede — "jeg vil sige Eder noget, I er kommen til den urette Mand, hvis I har i Sinde at bagvaske nogen af min dyrebare Vens Paarørende. I og Eders hele Slægt er ikke værd at løse hans Skoetvinde. Men maaskee veed I ikke, at min Haand mægter at bruge noget andet end en Scarpello, og at jeg ligesaa godt forstaaer at slaae et Hoved i Stykker som at udskjære det."

"Slaae Dig til Taals, slaae Dig til Taals, Mester Træskjærer" — svarede den Fremmede, idet han reiste sig op af Sædet og betragtede ham stivt og alvorligt — "jeg veed hvad jeg veed, og maaskee kan jeg, om det kommer til Slagsmaal, være lige saa dygtig som en anden. Men jeg kan sige Eder en Hemmelighed" — vedblev han, og kastede et skjævt Blik til Billedet, hvorved hans Öie udsendte et blegt og dræbende Blik — "I vil aldrig fuldende den Figur, som I der saa fortræffelig udskjærer."

"Pak Dig ud af mit Huus, Du elendige Skurk, forend jeg kaster dig i Canal Grande!" raabte Ercole, hvis Vrede hurtigt steeg; "og hvis Du er en Hexemester, eller Djævelen selv, saa vil Du nok igjen svømme til Strandbredden. Ved den hellige Marcus! gaaer Du ikke

strax, saa kalder jeg paa Sbirren og lader Dig lægge i Lænker som en skjændig Troldmand."

"Hvem bød mig herind?" sagde den Reisende i en rolig, foragtende Tone; "jeg skulde aldrig have betraadt Eders Skuur, dersom I selv ikke havde buden mig ind."

"Nei, i Sandhed" — svarede Træskjæreren hastig — "thi jeg har kun Helgene i min Bod. Men dog kaster jeg Eder nu ud igjen. Gaae altsaa, medens Eders Lemmer endnu ere hele."

"Jeg gaaer" — begyndte den Fremmede — "men I og Vecellio ville tænke paa mig, og hvis I ønsker at erfare noget mere om den hellige Domherre Piombino, saa lad Gondolieren Tobbia bringe Eder til hiint eensomme Lazzaretto paa Øen San Lazzaretto: I kan komme derhen, hvad Øieblik I vil, men den bedste Tid vilde være den rolige Aftenstund. Og husk, at I aldrig vil fuldende hiint Billede, saalidet som Eders dyrebare Ven Tizian sin Sebastian til den samme Kirke."

"Djævelske Løgneprophet, misundelige Skurk! Tag det — og det — og det!" raabte Mester Ercole rasende, idet han med et stort Stykke Ibentræ heftig slog løs paa den Fremmede. "Hund! Foragtelige Orm! Skamløse Skurk! Uhyre af Ondskab! Jeg skal støde Dig til Støv, og give Bødlen Dine Lemmer!" — Og idet han talde saaledes, slog han bestandig omkring sig i det vildeste og meest utæmmelige Raserie, indtil Larmen og hans hoirøstede Forbandelser forsamlede en Mængde af hans Naboer omkring Boden.

"Hvorledes, Mester Ercole!" sagde Guldsmeden Piero — "hvad i Guds Navn tager I Eder for? Er Eders Hjerne forrykt?" —

"Broder Træskjærer" — raabte Ugo, Guldslageren — "I river Huset ned! Ved den hellige Mathias, havde jeg dog bare Jer til at hamre for mig."

"Ven Træskjærer" — begyndte Paolo, der boede i Margherita, eller Perlen, Døren ved Siden af, og som blev anseet for en berømt Kunstner i de glindsende Glas-Snorrepiberier, der engang vare saa almindelige i Venedig — "I ødelægger mig, og skiller mig ved Liv og Gods, hvis I ikke holder op. Halvdelen af Glasperlerne og det deilige Glasarbeide til Tizian Vecellio er allerede brækket itu, og —"

Mester Ercoles Raserie blev ved disse Ord saa ubændigt, at Fra Barnaba, en Franziskaner-Munk, der stod blandt Mængden, udraabte: "Ak! mine Børn, han er besat! Djævelen er vor usynlige Fjende, og vor Broder fægter med ham, og — hellige Jomfrue! havde han kun ikke brudt Armen af den hellige Guglielmo's Billede og bruger det til Vaaben! Ven Ercole, Mester Træskjærer!" vedblev han, idet han rystede den Rasende; "see, Du har berøvet det velsignede Helgenbillede dets Arm, og gjort det vanført; hold op med dette daarlige Raserie, og siig os, hvad der har gjort Dig besat."

Ibenholtskjæreren holdt nu, næsten træt, inde med at slaae om sig, for at trække Veiret, og stirrede med Forundring paa den store Forsamling, som stod omkring hans Bod. Især forundrede det ham, at hans Besøger

ikke var bleven, for at modtage sine sidste Forbandelser og Prygl. Dog, Naboerne deelte hans Forbauselse i hoi Grad, da de hørte hans Historie, og paastode Alle eenstemmigen, at de hiin Aften ikke havde seet en saadan Mand, som han beskrev, paa Rialto. Det blev imidlertid almindelig antaget, at han, efter sin Klædedragt, maatte være en Neapolitaner, og høist sandsynlig en skrækkelig Jettatore, eller En, der ved en vis i Dinene hvilende dræbende Magt bringer Andre i Ulykke. Denne Fortryllelse tilskrev man almindelig Mester Ercoles Ødelæggelse af hans eget Værk, hvis Uheld var bestemt fra det Øieblik af, da den Fremmede havde kastet sit Sideblik derpaa, og de fleste af dem vare overbeviste om, at ingen menneskelig Magt nogensinde kunde fuldføre det. Nogle af Naboerne, der kjendte den værdige Træskjærers Heftighed, vovede den Bemærkning, at han, naar han kom i Vrede, da, uden Indflydelsen af en Jettatores frygtelige Blik, godt kunde forvandle Billedet af den frommeste Helgen, der nogensinde bar en Sækkelæreds Kittel, til et kjødeligt Vaaben; men man udskjældte dem strax for ikke meget bedre end de Orde. Al denne Forbauselse og Sladder havde varet en Tidlang, og Mester Ercole var næsten tilbøielig til at lade den hellige Guglielmo's Arm udrette det Mirakel, at rense hans Værksted, da treen ud af Hobens Midte den oprindelige Aarsag til dette Eventyr — Tiziano Vecellio selv.

Paa hans Pande syntes at hvile mere Alvor og Kummer, end den, selv i disse sidste Dage, nogensinde havde viist. Næsten tungsindig besvarede han Hilsenen

af Forsamlingen, der begyndte at adsprede sig, og idet han tog Træskjæreren ved Armen, indbød han ham til at tilbringe en Timestid med ham i en Gondol mellem hine eensomme smaae Øer, der ligge sydlig og sydostlig for Venedig. Endnu fuld af det nyelig oplevne Eventyr, begyndte den hidsige Mester Ercole at fortælle ham det, men hvor stor var ikke hans Overraskelse, da han mod Slutningen af sin Historie hørte, at hans Ven var bekjendt med den hemmelighedsfulde Mand, og at han havde en vigtig, denne betræffende Opdagelse, at gjøre ham.

De stege fra Rialto ned i Campo di Bartolomeo, der ligger ligeoverfor den østlige Ende, og som udbreder sig foran et skjønt gammelt Pallads, der dengang tilhørte et Medlem af de ti Mænds Raad, og Tizian spurgte Gondolierne, som laae udstrakte saa lange som de vare i deres Fartøier, og ventede paa Kunder, om en vis Tobbia, hvorpaa en høi Mand med pjaltede Klæder og et blegt, tungsindigt Ansigt kom tilsyne, og taus optog dem i sin Baad. Da de havde sat sig ned, og Gondolen gled hen over Canale Grande mod Dogana da Mare og Isola della Zuecca, skuede Tizian hen over Bølgerne, der i Aftensolens Ildstraaler skinnede som et gyldent Speil, og idet han udstrakte sine Hænder, raabte han: "Jeg takker Dig, o Gud! at Du, endskjøndt jeg allerede nærmer mig de hundrede Aar, endnu forunder mig at frydes ved Aftenens milde Kjøling, og at min høie Alder endnu lader mig beholde Kraft nok til at bevæge mit Legeme, og at nyde den med Andre. Nu fø-

ler jeg Sandheden i Prophetens Ord, at "til Aften skal der vorde Lys," thi der er Lys i hiin Aftenrøde og der er Lys i mine Aftentimer, omendskjøndt de snarlig ville nedsynke i Dødens Nat." Han vendte sig derpaa til sin Ledsager, og sagde til ham: "Jeg har opsøgt Eder i Aften, min dyrebare Ercole, for at meddele Eder en Hemmelighed, som ikkun een brav Mand kan aabenbare for en anden: — jeg vil ikke opleve den kommende Vinter."

"Den hellige Marcus bevare Eder, Signore Tiziano; skjøndt I har levet længere end mange Mennesker, saa fortrøster jeg mig dog til Gud, at I endnu vil see en Sommer og mange flere. Hvo skulde ønske at leve, naar I ikke gjør det? Dersom nogen, hvad mig angaaer, spurgte mig, ligesom Croesus den gamle Philosoph: "hvem er den lykkeligste Mand?" saa vilde jeg sige: sikkert Tiziano Vecellio, thi han besidder Rigdom, Ære, et uforligneligt Talent, en vakker Familie, og et forstandigt og dydigt Hjerte."

"I taler varmt" — svarede den ærværdige Maler; "og dog — uagtet jeg har naaet den høieste Pynt af Lykke og Ære, hvortil min Kunst eller mit Liv er istand — ville Faa troe, at jeg i mine stolteste og hæderrigeste Øieblikke har erfaret en Fjendes indflydelsesrige Ondskab, over hvilken jeg ingen Magt besidder."

"Hvem mener I, kjære Ven?" spurgte Mester Ercole — "kan hiin lumske Knægt, som jeg i denne Aften har gjennempryglet, være Eders Fjende?"

"Ja" — svarede Tizian — "han er det; men I skal høre min Historie, som jeg endnu aldrig har med-

deelt nogen Dødelig. For næsten fiirsindstyve Aar siden, da Giorgiones frie og dristige Pensel første Gang bortdrog min Beundring fra Giovanni's stive og haarde Billeder, hos hvem jeg dengang lærte, søgte jeg denne Kunstners Venskab, og vi tegnede og malede sammen, indtil mine Malerier bleve saa liig hans, at ikke sjelden en Forvexling fandt Sted. At være hans Medbeiler, faldt mig ikke ind, men Mistroe bemægtigede sig snart hans Sjæl, han afbrød pludselig al Forbindelse med mig, og nægtede mig Adgang til sit Værksted. En af Giorgione's Yndlingsdisciple indsugede ligeledes hans Had imod mig. Han var en Neapolitaner, ved Navn Pilato, og havde den mærkværdige Vane, at kaste Sideblik, naar han blev misfornøiet, hvorved hans Øine syntes at glindse af et blegt og ondskabsfuldt Lys. Da man oftere havde bemærket, at der fulgte en Ulykke paa denne Handling, saa gave Giorgione's øvrige Lærlinge ham Navnet Il Basilisco og Djævelsøiet."

"O den Skurk!" raabte Mester Ercole — "han skulde have været overleveret til de ti Mænds Raad og brændt som en Troldmand."

"Lasso amico mio!" svarede Tizian — "vi vidste dengang ikke, at han i saa høi Grad besad denne frygtelige, hans Landsmænd saa eiendommelige Jettetura's Gave, eller den Evne at udsende fordærvelige Blik, der drage Ulykker efter sig."

"Men det er godt, Signor Vecellio" — sagde Træskjæreren — "at I snart kom ud af denne nedrige Djævelyngels Virkekreds."

"Ja" — sugrede Tizian — "Giorgione's Død befriede mig næsten fra alle Medbeilere, og den pragtelskende og mægtige Carl V, over hvis Død jeg saa længe har sørget, ophøiede mig snart over mine dristigste Forhaabninger, men selv i hine Øieblikke, da jeg blev hædret ved Pavens og Kongens Gunst, følte jeg allermeest Magten af Pilato's Blik. I veed vel — og naar maaskee tilkommende Levnetsbeskrivere engang skulle tale om Tiziano, saa ville de nævne, hvorledes hans ophøiede Velyndler skjænkede ham Rigdom og Værdigheder, hvorledes han værdigede ham sit fortrolige Venskab og prydede ham med Ridderordenens Klenodie, hvorledes han med egen Haand optog af Gulvet den Pensel, der var faldet ud af min, idet han sagde, at "Tiziano fortjente at blive opvartet af en Keiser," hvorledes han erklærede, at jeg tre Gange havde skjænket ham Udødelighed, fordi jeg tre Gange havde malt hans Billed paa Lærredet, og hvorledes han, da man bemærkede, at en saa høi Fyrste ikke skulde vise en Maler en saadan Ære, gav til Svar: "han kunde vel skabe Adelsmænd, men — kun den Almægtige kunde skabe en Tizian." Jeg veed, at I erindrer Eder alt dette, og jeg omtaler det kun, for at sige Eder, at jeg i ethvert Øieblik af min høieste Hæder saae Pilato i den beundrende Hob, idet han kastede sine sædvanlige Sideblikke paa mig, og førend jeg kunde standse ham, var han forsvunden."

"Ganske rigtigt, Signore Vecellio" — svarede Mester Ercole — "og saaledes gjorde han ved mig denne Aften; medens jeg søgte med et dygtigt Stykke Ibenholt

at give hans Pandeskal en Lærdom, var han forsvunden, ligesom I siger, efterat hans onde Øine havde bevæget mig til at sønderlemme den hellige Guglielmo's Billede. Men havde da hans ondskabsfulde Blik nogen Indflydelse paa Eders Lykke?"

"I Almindelighed en Ulykke af større eller mindre Vigtighed" — svarede Tizian — "engang blev min Datter Maria syg, en anden Gang tog jeg Feil af Veien paa en Reise gjennem Tydskland, og vandrede hele Natten i en skummel Skov, skrækket af sælsomme Syner og Stemmer. Han viste sig ogsaa for mig kort før min Broder Franzesko's Død, og engang, da jeg stod foran Portraiterne af begge mine Sønner Orazio og Piombino, traadte han pludseligen ind i Værelset, og idet han saae med sit skjæve Blik paa Malerierne, sagde han spottende: "Ak! De ville ikke forplante Navnet Vecellio med megen Ære, det er min Troe." Og hvad er da fulgt paa? Nu, een har ødt min Rigdom paa Guldmagerkunstens daarlige Hemmeligheder, idet han foragtede Penslen, som han vel forstod at føre, og som har lært mig den Kunst at gjøre Guld, og den anden, som jeg har ansat ved Mailands Kirke, er, som jeg hører, en Nidding og en Skurk."

"Det vilde den samme Djævelskarl ogsaa gjerne indprente mig" — sagde Mester Ercole — "og til Beviis derpaa viste han mig til Lazaretto paa Isola San Lazzaro, og den hellige Marcus's Løve!" føiede han til, idet han saae ud for sig — "vi ere nær ved Stedet."

Aftenrødens prægtige Glød, under hvilken Gondolen gled hen til Canalen Di San Giorgio, var henblegnet til et roligt og skjønt Maaneskin, hvori Stadens stille Kanaler slumrede under deres Bygningers dybe Skygger. Ved den Deeltagelse, som Tizians Fortælling vakte, var Gondolens hurtige Fart fra Venedig ikke bleven bemærket, uagtet Scenen bestandig havde afverlet, thi da Vand-Palladserne, der begrændse Canale Grande, vare tabte af Syne, hævede sig den hellige Georgios's Kirke frem af den lille Øes Træer og grønne Løv. Efter denne fulgte Taarnespirene og den fremsvulmede Kuppel paa Kirken di Santissimo Redemtore, og da Baaden havde dreiet sig om Spidsen af Isola della Zuecca, Palladio's Mesterstykke, medens nu og da en Fæstning eller en Lazareto syntes at springe ud af Bølgerne paa dens lille Øe. I en af disse Vandørkener reiste et Pesthuus sine høie og skumle Mure, hvis Syn, ved den næsten uafbrudte Stilhed, der herskede rundt omkring, blev endnu sørgeligere. De faa, i denne Deel af det adriatiske Hav synlige Gondoler, endskjøndt de efter venetiansk Skik vare oplyste, glede omkring lig svømmende Stjerner, eller som Ildfluerne paa Overfladen af Virginiens Søer. De eneste Toner var Gondolierernes undertiden lydende Raab, naar en Baad kom forbi Fartøiet, og Tobbias klagende, skingrende Stemme, som sang et Brudstykke af Ariosto's rasende Roland, foran hvilket Tassos Vers gik, som Canti alla Barcaricola, eller Baadsmandssange.

Den Deel af Sangen, som Tobbia havde valgt, var det Sted i den ellevte Sang, hvor Orlando opdager

Olympia, der er smeddet til en Klippe paa Øen Ebuda og venter paa det Uhyre, hvoraf hun skal fortæres, og da Gondolen nærmede sig den eensomme lille Øe, sang han den 57de Stanze, hvori Olympia erklærer, at Døden snarere end Befrielse vilde formilde hendes Kummer. De, der ere bekjendte med Originalen, veed, at den begynder med de Ord:

Jo v'ho da ringraziar, ch'una maniera
Di morir mi schivaste troppo enorme.

Da Sangen og Aarernes Pladsken nærmede sig Lazaretto'et, blev der ud af et af de høie med Jerngitter forsynede Vinduer i en Deel af Bygningen, der var indrettet for affindige Mennesker, udstrakt en hvid Haand, som Maaneskinnet bedækkede med en spøgelseagtig Glands. "Venite per me, cari amici? Kommer I for min Skyld, dyrebare Venner? Kommer I for min Skyld?" raabte en sød Stemme, hvori Veemod var blandet med Haab, og som, da Fartøiet foer forbi, hensank i skuffet Haabs sorgelige Skrig.

"Lasso, Poverina!" raabte Tobbia, idet han holdt inde med sin Sang — "Gud have Barmhjertighed med Dig! men jeg frygter, at kun Døden vil oplukke Dit Fængsel. Bestandig i den samme Tone, enten det er Morgen eller Midnat, naar en Aares Larm forstyrrer disse Bølger, hører man Dit sorgelige Raab: Venite per me!"

"Og hvem er den ulykkelige Fange?" spurgte Tizian.

"Man har sagt mig, Signore" — svarede Tobbia — "at hun hedder Donna Elena og er Datter af en fornem Mand i Mailand, hvem en Forførers Kunster havde overvunden, fordi hun var bleven beskuet af en ondskabsfuld Neapolitaners Ulykkesøie. Gud veed det! Jeg kan vel troe det, fordi jeg veed det er sandt: see paa mig og min Dragt, mine Herrer; jeg er nærved at sulte ihjel, og har neppe Kraft til at styre min Gondol, eller at synge et Vers af Barcaricola'en; og dog bløder mit Hjerte for den stakkels Fange."

"Hør, gode Mand" — sagde den ærværdige Tizian, og holdt sin Børs hen til Gondolieren — "tag dette og lad Jettatoraen idetmindste for eengang slaae feil; men siig mig, kjender I Navnet paa hiin ulykkelige Fanges Forfører?"

"Molto ringraziamento, Signore" — svarede Tobbia — "den Stakkel blev sendt herhen af hendes Familie, for at holde hendes Synd og hendes Skjændsel skjult; Jettatoren og Forføreren skjulte sig; men jeg erfarede for ti Dage siden af en Fremmed, som jeg bragte til Riva dei Schiavone, at den sidste hedder Piombino Vecellio, og er Domherre i det Mailandske Stift. — Hellige Fader!" raabte Gondolieren, da han saae Tizian falde i sin Ledsagers Arme — "er Signor syg?"

"Ja, ja" — svarede Mester Ercole hastig — "uagtet han er den bedste og modigste Vecchierello i hele Venedig, saa har dog denne sørgelige Historie angrebet ham; vend derfor om, saa hurtig I kan, og sæt os i Land ved Campo Gesuiti. Trøst Eder, dyrebare Ven" — vedblev

han med sagtere Stemme til Tizian. — "Det kan jo ikke være sandt;" — og idet han saa godt han formaaede understøttede ham med Trost, vendte han tilbage til Malerfyrstens Boelig.

Uden at meddele sin Familie dette Eventyr, var det Tizians første Omsorg, at sende Bud efter Domherren Piombino, og at formilde Donna Elena's Stilling, der dog snart erholdt en virksommere Hjelp ved Døden. Da hiin Geistlige kom til Venedig, ønskede Maleren, at han blev ført alene til ham i hans Værksted, hvor han var beskjæftiget med den hellige Sebastians Billede, hvilket han var overbeviist om, aldrig at kunne fuldende. Da Piombino nærmede sig Værelset, overraskedes han ved sin Faders glimrende og imponerende Udvortes, idet han betragtede ham i nogen Afstand igjennem en aaben Dør. Han stod ved sit Staffelie, hans Pallet og Pensler laae bag ved ham, og han var klædt i hiin rige Dragt, hvori han især ofte havde malet Venedigs Fornemme, og som ved dens østerlandske Charakteer er et saa passende Costume for vise, ærværdige eller ophøiede Personer. Hans Stilling var dybttænkende, den ene Haand hvilede i hans Belte, og han var prydet med nogle af de gyldne Hæderstegn, hvormed saa mange Herskeres Taknemmelighed havde belønnet ham. Et rigt Forhæng beskyggede tildeels Værelset, hvis Udsmykning og Meubler ganske vare en Tizians Bolig værdige. Man kan let forestille sig, at Maleren tiltalde sin Søn med Dydens og Viisdommens Ord, som "en guddommelig Genius", der ikke var mindre udmærket ved sin Anseelse end ved sine Ta-

lenter. Dog, da han talde om den Kummer, hvormed Opdagelsen af hans Søns Ryggesløshed havde opfyldt hans Hjerte, erklærede han, idet han pegede paa det Malerie, der forestillede Martyren Sebastian, bedækket med Pile, at hans egne Lidelser neppe vare mindre martrende. "Jeg føler, Piombino" — sagde han — "at den høie Alder, hvortil det har behaget Himlen at forlænge mit Liv, snart maa ende, lad mig derfor haabe, at der vil leve en Vecellio, for at pryde Navnet med Dyder. Jeg for min Deel, har mindre stræbt efter Rigdom og Ære, end efter Kundskab om min Kunst og Guds Naade, og min Belønning har været denne Verdens Glands og Hæder, der, som jeg haaber, vil følges af hiin usynlige Verdens Herlighed."

Det var ikke længe efter denne Samtale, at den ærværdige Tizian blev angrebet af den udbrydende Pest, som, da Lægerne ei havde Mistanke derom, blev urigtigt behandlet, og han faldt som et af dens første Offere i Aaret 1576. Den udbrød dog snart i den rasende Sot, der lagde Venedig øde, og blandt dens talrige andre Offere var ogsaa Orazio Vecellio, Tizians Søn, Tobbia, Gondolieren og Mester Ercole, hvis Billede saaledes blev ufuldendt, som Jettatoren havde spaaet ham. Men hiint ondskabsfulde Væsen blev paa samme Tid rammet af en sælsom og frygtelig Gjengjeldelse; thi midt i Triumphen over en forhadt Medbeiler, paa hvem han havde kastet et af sine dræbende Blik, faldt hans Sideblik paa hans eget Ansigt i Speilet, og han kom sig aldrig efter dets giftige Indflydelse.

Hvad Tizian angaaer, da bleve hans Levninger, midt i den skrækkelige Trængsel, som en rasende Pest er for en Stad, med al den Pragt, der dengang ene tilkom den gamle Adel, begravede i den store Kirke Santa Maria Gloriosa de' Frari, og det ved Foden af Crucifixets Alter, i den hellige Antonius's Capel, hvor endnu hans Malerie, Marias Himmelfart, er at see. Hans Grav dækkes kun af en lille Qvadersteen, med et latinsk Distichon, der siger følgende:

Her hviler Tizians Aske, han, der i Alt hvad han skabte
Stor, en Zeuxes var liig, maaled sig stolt med Apell.

Kunsten i Stokholm.

(Reiseskildringer.*)

Med det Ord: "Ja saa," kommer man igjennem hele Sverrig og Norge; det er det skandinaviske Sprogs Grundtone. Betydningen er den samme som hos os, men Kunsten ligger i Betoningen. Det er ikke gjort dermed, at man snart udtaler det som Jambe, snart som Trochæ, eller som Spondæ, eller vel endog som to

*) Meddeelt i "Zeitung für die elegante Welt." Den unævnte Forfatter er, efter al Sandsynlighed, Häring (Willibald Alexis) Forfatteren af: "Herbstreise in Scandinavien."

korte. Disse Fødder variere paa mangfoldige Maader, men hvem der har dem inde, kan med nogle: "Ja saa" føre en fuldstændig Conversation, han kan yttre sin Mening paa alle Spørgsmaale; thi foruden andet er det Komma, Semikolon, Kolon, Punktum, Spørgsmaals- og Udraabstegn. Noget Minespil hører der jo vel til, men Accentuationen er dog Hovedsagen. At man med Ordet "Gud bevares," som i Sverrig ikke er nogen benægtende, men en bekræftende Forsikkring, skulde kunne udrette det samme, modsiger jeg.

Ogsaa Skuespillerkunsten beroer paa dette lille Ord, idet den hele Tonelære indeholdes deri. I Hverdags-Livets Sprog betoner Svenskeren enhver Stavelse, paa Theatret endnu stærkere. Jeg saae et Sørgespil og jeg saae et Conversationsstykke. Minespil, Gebærder, hele Declamationen, i Affect, i Roelighed, erindrede om Stigningen og Faldet i Ordet "Ja saa." Dog opstaaer deraf intet mindre end en syngende Tone; tvertimod er det svenske Sprog derved forskjelligt fra det Danske, — som allerede begynder i de sydlige Provindser, — idet at det sidste er en uafbrudt melodisk Tone-Svingning. En djærv Kraft klinger igjennem det svenskes monotone Ordfald, og selv for Udlændinger, som nogen Tid have tænkt sig ind i og dannet sig i det Svenske, forekommer den danske syngende Udtale i Sammenligning dermed som unaturlig. En yderst dannet Mand, uanfægtet af Nationalfordomme, meente, en eneste dansk Forfatter hører Svenskerne gjerne forelæses paa Dansk — Holberg. Det Komiske vinder i denne Udtale en uimodstaaelig Kraft.

Som Skriftsprog er det Svenske intet mindre end umelodisk. Man see Folkesangene, man læse høit nogle Vers af Erik den 14des berømte Fængselsdigt, man recitere nogle Stanzer af Frithiofs Saga. Men Kunsten, ogsaa i Foredraget at gjøre Sproget til et melodisk, er vel ikke endnu uddannet. Hvor længe gjaldt ogsaa det tydske for et barbarisk Sprog, indtil det nylig i dannet Foredrag har udviklet Trylletoner, der ved nordisk Consonantkraft kunne træde i Skrankerne med sydlige Sprogs Vocalrigdom. Tieck's, Schall's og Holtei's dramatiske Forelæsninger maae bestandigen incitere og virke dertil. Skuespillerkunsten har gjort sit, men den har endnu langtfra ikke gjort nok. Dog i Sverrig maa den først begynde.

Denne skarpe sønderhakkende Betoning fremtræder meest forstyrrende for Vellyden i Tragoedien. Den er Levningen af den tragiske Pathos fra den franske classiske Tid. Man arbeider sig træt og kommer ikke til noget Maal, fordi man intet Maal kjender. Min lykkelige Stjerne vilde, at man gav Hamlet. Med en temmelig nøie Erindring af Originalen kunde jeg udfylde min mangelfulde Kundskab om Sproget. Shakspeare havde, synes det mig, maattet vende sig i Graven, omendskjøndt han vel just ikke derfor havde nødig at komme til Stokholm, og der ved Siden af det heelt Forfeilede og Misforstaaede ogsaa var meget Godt. Men den meest grelle Contrast mellem pathetisk Declamation og triviel Conversationstone tilintetgjorde den Poesie, som den svenske Bearbeider ellers saa temmelig havde ladet Stykket beholde. Beklipnin-

gen og Sammentrækningen var skeet med Maade; Bearbeideren havde maaskee havt den Schröderske tydske Hamlet ved Haanden. Dog døer Helten, den almindelige Blodscene ved Slutningen finder Sted, hvorimod Fortinbras udebliver og, hvis jeg ikke hørte feil, bliver, efter Göthe's Raad, Horatio bestemt til Thronfølger! Ingen Liigbegjængelse — men derimod saae jeg en paa Veien til Theatret, høitideligere end der, og noget andet Sted. De bare den sorte Kiste ved Søekysten, og de hvide Chordrenge lyste med deres brændende Kjerter i Dæmringen. Ingen Graverkarle, derimod er hist og her meget indskudt, og jeg troer endnu til Slutningen at have hørt den gamle Muldvarps Stemme, der — vel noget upassende i den fulde Forsamling — gav Bloddommen sit Bifald. Der vilde rigtignok den kongelige Danske i sin røde danske Vaabenkjole være bleven til deus ex machina.

Hamlet gaves af en ung, ædel dannet Mand med en malmriig Stemme. Han syntes at være en Yndling af Publikum, som optog enhver heftig Yttring med Jubel. I et Ridderstykke som Helt — stukken i en Jernovn, som hiin sagde — vilde han sikkert have været paa sin Plads. En Hamlet var han endnu ikke, selv om man ikke havde seet en Wolff i Rollen. Det forekom en Tydsker utroligt, hvorledes Nogen, ei uden Talent og begavet med gode Naturgaver, kunde opfatte en Rolle saa aldeles falsk. Intet Spor af Veemod, eller af sød Melancholie; han var saa længe han spillede tragisk, en frembrusende Helt, og naar han endte de af tung=

sindig Philosophie fulde Monologer, med al Opbyden af physisk Kraft, og styrtede bort som en harnisklædt Coulissestormer, fulgte det samtlige Publikums Jubelraab ham. Man begreb ikke, hvorfor denne Hamlet maatte døe, han kunde endnu ret længe fryde sig ved Porter og Roostbeef og endnu slaae hundrede Tyranner ihjel, uden at nogen Aand manede ham dertil. Aldrig saae jeg paa Theatret et saadant Feilgreb mod Digterens Intention, som dog hos os er trængt ved Traditioner lige indtil Tertianerne. I Vanvidsscenerne røbede Skuespilleren virkeligt Talent, kun at de ikke hævede sig over den meest nykterne Prosa, og Vanviddet kun var Makværk og vilde være det. Intet af dyb Betydning, og selv den berømte Betragtning over at være og ikke være, som paa svensk, ordret oversat, begynder: "Vara till, eller inte vara till," var, efter hans Gebærder, efter hans Tone, ikkun skummet af Overfladen. Og dog vilde det kun have kostet liden Umage, kun et godt Forbillede, for at gjøre en god Hamlet af de gode Stoffer. — Kongen var heelt igjennem en sammenflikket Pjaltekonge; man havde endnu givet ham nogle Fyldeord, moralske Betragtninger over sin egen Usselhed. Om Dronningen vil jeg ikke tale. Polonius brast i Graad, og denne Bevægelse qvalte hos ham Ordene, da han, som en god Kotzebu'sk Fader, meddeelte den afskeedtagende Laërtes de meget omtalte Forholdsregler ved Skilsmissen. Laërtes var en Brændehugger og ingen Adelsmand. Ophelia, en Mad. Erikson, en veldannet ung svensk Dame, hvem vel alle ungdommelige Roller i Lyst- og Sørgespil tildeles, kunde behage Dine-

ne, men en monoton Hakken i Ordene forstyrrede ethvert Indtryk. En nordisk Kulde aandede af den skjønne Skikkelse, saa det var mig kjært ikke at have seet hende som Maria Stuart.

For Conversationsstykker er Truppen bedre, maaskee ogsaa Theatersproget. Fremstillerne ere mere bekjendte med hvad de skulle fremstille. Med de betonede Stavelser kan man især gjøre en "godmodig Støi." For Lystspillet er der endnu en fortræffelig Rest fra Gustav III. Tid tilbage, Skuespilleren Jomsberg, der skal have været Kammertjener hos hiin Konge.

Alle spillede iøvrigt — det var en Kotzebuisk Taareperse: "De to Brødre," — med mere Flid og Opmærksomhed end man nutildags finder paa tydske Skuepladse for Conservationsstykker. Men Publikum kom dem ogsaa imøde med den sidste. — I en Ballet saae jeg retvinklede og over denne Vinkel løftede Been, ligesom hos os, og ligesaa liden Sands, og ligesaa liden Ynde. En Opera, Jessonda, blev jeg forhindret fra at besøge. Theatrets Orchester er godt.

Om den svenske Skueplads nogensinde vil frembringe Noget staaer i Beroe. Paa Tilbøielighed hos Publikummet for Theatret syntes det ikke at mangle. Paa den skjønne livligste Høstaften — Strandkanterne indbøde til Spadseregange — fandt jeg Huset propfuldt, og dog blev kun Hamlet givet. Deeltagelsen var glædelig, endnu glædeligere den Interesse, et Publikum, som endnu ikke er forvænt ved nogen Syv militaire Piger, nogen Jocko, viste for simple Conversationsstykker. Desuden ere

Theaterpriserne dyrere end paa det Kongelige Theater i Berlin, og det betyder noget i Sverrig. Men Skuespillerne see ingen Forbilleder, deres Gage er ikke saaledes, at den tillader dem Udenlands=Reiser. Saaledes kunne de, med den bedste Villie, ikke see andet end sig selv, og de Afveie, som ethvert Barn hos os vilde opdage, ere at undskylde. Operahuset, hvor atter Forestillinger finder Sted, har en af de skjønneste Beliggenheder ved en Havvig. I dette Huus fandt Gustav III sit ulykkelige Endeligt. Man har alligevel ikke ladet det nedrive. — Musikken har ogsaa over Stokholm, ligesom over hele Norden, udbredt sit europæiske Herredømme. Ja, man synger endog i Torneå Rossiniske Arier! Operaen, der er bedre betjent, om ikke besat, end Skuespillet, gjør det muligt at man endog fører Spontiniske Tros= og Hærtoge over Bræderne, og de styrte ikke sammen. Spohr's Jessonda synes at være yndet. Men fremfor Alt hersker Musik i Privatkredse. Der gives udmærkede Dilettanter i de høiere Stænder, som undertiden forene sig til offentlige Concerter i velgjørende Hensigter. Deslige ere rigtignok store Udstillinger for Pyntesygen. Imidlertid tør jo Kunst og Velgjørenhed ikke see saa nøie paa Midlerne, hvorved de befordres. Catalani har styret Aftenløbet af sin Hæders=Sol mod Norden. Hun straalede endnu klar og skjøn mellem Målarens graae Strandklipper. I det mindste to Gange fyldte hun en af Residentsens største Kirker, og var selv ligesaa tilfreds med Modtagelsen, som Stokholmerne vare glade ved Synet af hende. Den her forlangte Entrée=Priis af tre Bancodalere (noget over

halvanden preussisk Daler) syntes vel, efter alle Forgjængere, overdreven, men blev dog villig givet. Blandt de indfødte Componister har endnu hidindtil ingen vunden noget betydeligt Navn.

Man understøtter de bildende Kunster. Staden selv er et Beviis paa, hvad man har frembragt i Bygningskunsten, og hvad man har villet i Billedhuggerkunsten: Fædrelandets Forherligelse. De store Skikkelser skulle hvert Øieblik vise sig for Øiet og gjøre det Forgangne nærværende. Jeg veed ingen Stad, hvor Metal-Ridder- og Herskerbillederne staae saa gunstigt, gribe saa fordeelagtigt ind i det hele Rundmalerie. Staden selv er et stort Kunstværk, og jeg troer ikke paa noget mere passende Sted, end i et Kunsterne helliget Capitel, at torde udkaste en kort Skildring af dens ydre Indtryk.

Den lange smalle Mælar udgyder sig, om man tør kalde det saa, retvinklet i Havet. Men dette kommer den i en dyb Bugt imøde. Hvor begge mødes, ligger Staden Stokholm. Jeg siger mødes, thi man vente ikke her nogen jæmtelandsk Katarakt. Det bliver i en stor Deel af Aaret tvivlsomt, om Mælaren flyder i Havet, eller Havet i Mælaren. Undertiden er en stor Deel af Havbugten fersk Vand, undertiden med stærke Østenvinde, trænger Saltvandet dybt ind i Indsøen. Forbindelserne mellem begge ere to, meget smalle Strømninger. Den ene, den nuværende Skibsforbindelse, er en meget smal Sluse; Sagnet sætter dens Oprindelse i den mythiske Historie, og lader i en Krig med de Danske Dæmningen i een Nat gjennembrydes og en indesluttet

Flaade saaledes slippe ud i det aabne Hav. For nylig har man endog, ved Canalen ved Söder-telge, mod Syden, bragt Mælaren i Forbindelse med Søen. Men denne hører ikke mere til Staden Stokholm.

Stokholm selv deler sig meget naturlig ved dette Vandskillerum i tre Stæder, i det egentlige Stokholm, paa Øen, dannet af Havets og Mælarens Arme, i den sydlige Stad, Såden, og den nordlige, Nordre. Hiin, Såden, er den ældre, den hæver sig temmelig steilt paa Landsøens og Saltsøens Strandklipper, og strækker sig langt hen imod Landet og Søen. De brolagte Gader løbe her steilt iveiret; til Communication er der ofte anbragt Trapper mellem Sidegaderne. Den har tilforn været mere beboet end nu. Mod Havsiden synes de høie Mure ligesom at høre til Palladser eller Casteller, paa den modsatte Bjergside er det ofte kun Huse af een Etage. Fra alle de nordlige Vinduer paa hine har man en herlig Udsigt paa Vandet, Øestaden og de hiinsides liggende Strandbredder. Et henrivende Punkt danner her den saakaldte Mosebanke, en høi Strandbredshauge, hvis kunstige Terrasser rage frem over Sydstadens Tage. Herfra optager man helst Prospecter af Stokholm — et stort Panoramabillede, men Gjenstandene ikke i noget taagesvømmende Fjerne. — Vi see her ved reen Himmel og klart Solskin, Staden neden for os; de prægtige, regelrette Steenmasser, de røde Tage, de vimpelrige Master paa de hundrede Koffardieskibe, som ligge tæt op til de skjønne Kaier, Mælaren paa venstre, og paa høire Side den vide Havfjord med sine Klipper og Skovbredder, og de elegante

Villaer derimellem. Vi saae det samme Skuespil ved den frembrydende Aften, ligesom et Lys efter det andet dukkede op af den bestandig mere mørk vordende Masse, indtil tusinde Stjerner funklede under os og selv Lysene gyngede paa Søen. Vi saae det nu ogsaa ved Maaneskin og — Stokholm er en skjøn Stad. Fra Kathrinekirketaarnet, som ligger paa et af de høieste Punkter i Sydstaden, har man den samme Udsigt, kun høiere, mere udbredt, Egnen bliver mere liig et Landkort. En Obelisk i en Have, som tilhører en af Kongens Læger, forskaffer endnu mere østlig en ligeledes eiendommelig Oversigt af Egnen. Indfødte og Fremmede besøge gjerne dette Punkt, og den artige Eier, Herr Duboß, gjør sig en Fornøielse af at føre dem omkring.

Over Træ-Slusebroen kommer man ind i det egentlige Stokholm, den gamle Øestad, thi Holm hedder en med klippefast Strandbred af Hav eller Søe opdukkende for sig selv gandske affondret Øe. Her strax til Høire maae vi fryde os ved den brede skjønne Kai af Qvaderstene, hvortil Handelsskibene læne sig.

Ligesom i en Halvkreds beleirer denne Kjøbmandsflaade den hele østlige Side af Stokholm lige indtil Egnen om Slottet. De egentlige Gader i Staden ere høie, snevre og skjæve. Man seer den spidsborgerlige feudistiske Bygningsmaade. I mange Gader kunne Gjenboerne i 3die Stokværk række hinanden Hænderne. Forneden bliver desuden den smalle Passage endnu gjort snevrere ved Marschandiser- og Kræmmerhandel. Desuagtet forestille man sig ingen gammeldags Huse, som i en tydsk

Rigsstad. Hvad der staaer, forraader sin tidligere Oprindelse; men det er de gamle, indskrænkede Fundamenter, hvorpaa de sildigere Slægter, ligesom deres Forfædre, have fort deres Huse i Hoiden. I denne egentlige gamle Borgerstad er Politie-Inddelingen mærkværdig. Ethvert Qvarteer i Staden, Pandekternes latinske insula, har sit Navn efter en hedensk Gud, og det ikke efter den skandinaviske, men den græsk-romerske Mythologie. Saaledes gives der et Qvarteer Apollo, et Qvarteer Mercurius, Diana ꝛc. som ligefrem betegnes ved de fra Hjørnerne over Gaderne flagrende smaae Faner med Guddommens Billede. Dernæst have mange Huse i ethvert Qvarteer endnu deres egen Grækergud over Døren, de fleste lade sig dog noie med Nummere. Anviisningen af et Huus er derfor svær og vidtløftig.

Men hvilket et Syn, naar man paa de skumle, snevre Gader kun behøver at dreie om Hjørnet, for at blive forflyttet fra rigstædsmæssig Selvbehagelighed og Indskrænkning til athieniensisk Storhed og Pragt. Her seer man endnu en Gade, hvor man ved Siden af Rendestenen søger efter en Plads, for at kunne træde fast med Foden — strax ved Siden af en bred skjøn Kai med lyse Fliser, høie Strandbygninger, Vandtrapper og Udsigter til Havet, Klippebredder, fjerne Seilere, gyngende Gondoler. Kun faa Skridt, og rummelige Pladse aabne sig, Palladser i den skjønneste Symmetrie hæve sig hoit op af Havet og Metal-Billedstøtter staae imponerende ved Strandbredden. Der fattes kun to Ting, for at gjore det antike Indtryk meest herskende: høie Steentrapper og Soilegange.

Over Holmens Masse af Huse fremrager i simpel Storhed det nye Kongelige Slot. Bygget af Fassin under Karl XItes Regjering, bærer det ikke sin Tids Stempel; de grandiøse rene Forhold, Ideen hvoraf dette Kongehuus fremstod, tilhøre en Aand, der stod ophøiet over hiin. I Gaardens Indvendige kunde jeg ønske en roligere Værdighed i Forholdene; i det Udvortes maatte Øiet hver Dag paa ny beundre den rene Skjønhed, hvoraf efterhaanden ogsaa Forestillingen om den Majestæt opstod, som man i Begyndelsen, af Mangel paa gothisk Alvor, moderne Pragt, ja selv Søileprydelser, savnede i de lige Liniers eensformige Spil. Under denne Konge bygger man endnu en Terrasse med Trapper til Søesiden, hvorpaa en tiltrækkende Hauge bringer nogle Farver i de lyse Steenmasser. I dette Slot er Rigssalen, hvor Stænderne, førend de fordele sig i enkelte Huse, høitideligen komme sammen. I den saae Kongen, som byggede Slottet, hiin meget omtalte Vision. Ogsaa Aandeseeren døde, eftersom Sagnet gaaer, ingen naturlig Død. Han følte med sit nærmende Endeligt, at hans dristige, kongelige Planer havde beredet ham det.

Ved Foden af Slottet, i et halvrundt Kainæs i Havet, staaer Gustav III. Borgerne satte Statuen for "den bedste Konge." Ikke til Hest, ikke som Kriger. Han staaer i den af ham selv opfundne og givne Nationaldragt, ikke uden Smag, men altfor let, altfor dandsermæssig. Dragten forsvandt med ham, som saa meget, hvad han med for rask Egenraadighed havde bragt for Lyset. Desuagtet forbliver Erindringen om ham stor i

Sverrig, var det endog kun derfor, at han selv, med moderne fransk Opdragelse, ærede Erindringen om Fortiden.

Med det egentlige Stokholm, eller Stadholmen, er Ridderholmen forbunden. Her staaer Ridderhuset, en simpel skjøn Bygning i ny Stiil. Foran den Gustav Vasa den 1stes Ridderstatue. "Af Ridderstanden fremstod Gustav Erikson og blev Konge." Ridderholms-Kirken ikke langt derfra. Den er gothisk, men alt Gothisk i Sverrig har som saadant ikkun liden Betydning. Hvad der ellers her og andetsteds er at søge af statistisk Mærkværdighed, f. Ex. i Ridderholms-Kirken alle Commandeurer af Seraphinordenens Vaabener og Stamtavler, kan man opsøge i enhver Beskrivelse. Vil Nogen adspørge en fortrinlig slet, foreslaaer jeg Engländeren Will Rae Wilsons Reise, udkommen i London 1826. Man kan lære af den Bog, hvorledes man ikke skal reise.

Fra Slotsfaçaden fører en Steenbroe over Havvigen til den nordlige Stad. Paa en rummelig Plads træder os Gustav Adolph's Metal-Ridderstatue imøde. Den seer hen mod Slottet. Paa Piedestalen Brystbilleder af Heltene fra Trediveaarskrigen. Egnen paa venstre Side af Floden kan man kalde Stadens glimrende Middelpunkt. Gustav Adolph skuer hen for sig paa det ophøiede Slot, der udbreder sine Fløie for Staden, han seer paa venstre Side af dette Skibenes Masteskov og langt over samme udover de Klippe-Øer og Strandbredder, paa hvilke henrivende Villaer og den kongelige Dyrehauge ligge. Næsten mere belønnende for Øiet er Udsigten fra den anden Side over Mælarens Overflade. En

bebygget Klippeøe med grønne Løvgange frembyder her et Hvilepunkt; Kaiens Qvaderstene, dens Jern-Rækværk, de regelmæssige Bygninger derved, Alt er et ualmindeligt behageligt Syn. Bagved Operahuset, paa Veien til Ladugaards Kirken og den paa hiin Side sig langt udstrækkende Kaserne, ligger en skjøn fri Plads med skyggefulde Alleer, indbydende til Spadseregang. Her oprettede den sidste Konges, Karl den 13des, mere under Navnet Hertugen af Södermanland, bekjendte adopterede Søn og Thronfølgers Pietet en pompeus Statue. Man har søgt sammen af Attributer hvad der var at finde. Og vistnok bliver hans Regjering en meget mærkværdig i Sverrigs Historie, da den nye Forfatning blev givet under ham, og to Udlændinge bleve af Kongen adopterede som Sønner og Kronprindser. Men Billedhuggeren opflammedes ikke ved Erindringen om Kongen til nogen reen Kunstbegeistring, og den overlæssede Statue kan kun bevæge Beskueren deraf til Betragtninger. Den nordlige Stad hæver sig ikke steil som den sydlige paa Klipper ved Strandbredden, den stiger kun efterhaanden i Høiden. Architektonisk danner den den skjønneste Deel af Stokholm, og den lange Drottningsgade, som løber sydlig udfor Mælaren, kunde man kalde det diplomatiske Qvarteer.

Hele Timer kan man ved klart Solskin slendre omkring igjennem Gaderne og paa Broerne med bestandig ny Lyst. Hav og Søe og Skibe og Master, Statuer og Bygninger, Alt yder, hvor man vender sig, et nyt Skuespil. Dertil de elegante Skikkelser, som tidlig og silbig

vandre over de rene, glatte Gader, glimre i Baadene, afbrydende i deres brogede Klæder den lyse Monotonie, som ogsaa her forraader Norden. Frugt falbydes paa Skibene, Aarene glindse, fjerne Seil nærme sig, de skjønne, høie Gardesoldater, prægtige Equipager, og midt deriblandt et graat med Mos begroet Fjeld i det Fjerne, der synes at tilhøre ubeboede vilde Egne. Ved ethvert Skridt bliver man af Beqvemmeligheden indbuden til smaae Søepartier. Communicationen ved Broer er indskrænket, derfor ligge ved alle Kaiernes Trapper, Roebaade i Beredskab, for at sætte Fodgjængerne over. Fiirskaarne Bønderpiger, hyppigen fra Dalekarlien, roe Baadene. De bør vel, efter de gjeldende Anordninger, vente nogen Tid, men der forløber neppe et Minut, førend Baaden er besat, og næsten hvert Dieblik møde to Barker hinanden paa Vandet. Dette forhøier ualmindeligen det stokholmske Gadelivs Bevægelighed, og har overalt, hvor Blodet løber varmere, frembragt en Folkelyst, som nu engang ikke er skjænket Norden.

Derved adskiller denne Hovedstad sig fra mange med en lignende gunstig Beliggenhed, at man fra saa mange fordeelagtige Sider har eiendommelige Prospecter af samme. Det fra Mælaren er ganske forskjellig fra det man har paa Hav-Øerne. Fra de nordlige Høie har man et andet end fra Fjeldene paa Sådre. Fra det Indvendige af det egentlige Stokholm selv har man igjen de mangfoldigste Prospecter. Kun en liden med slette Huse besat Øe, der forhindrer Udsigten fra Hoved-Steenbroen, kunde det kunsterfarne Øie ønske bort.

De rundt omkring liggende Lystſteder ere en ſaadan Hovedſtad værdige. De forene for det meſte en udmærket ſkjøn Beliggenhed, der lettede Anbringelſen af kunſtige Anlæg, med en Natur, ſom, tæt ved Siden af en Lyſtſkovs Springvande, viſer øde Klippebugter, paa hvis Vandſpeil aldrig noget Aareſlag ſynes at have forſtyrret den oprindelige Stilhed. Saaledes ſtrækker Dyrehaugen ſig langs med Havbugtens nordlige Bred. Yndige Villaer med deres Blomſterhauger beſkylles af den Havfjords Bølger, paa hvilken Fregatterne fra andre Verdensdele løbe ind i Staden. Men ti Skridt fra Huusdøren kravler Foden med Møie opad en ſteil Klippevæg, overtrukken med Polarkredſens Mos; man ſlaaer ſig igjennem vildt Krat ind i Egeſkoven, der danner den egentlige Dyrehauge, og i hvis Partier man ſnart ſtøder paa det kongelige Lyſtſlot og den med Blomſter omkrandſede grønne Plads, fra hvis Midte den pragtfulde Porphyrvaſe hæver ſig. Paa den ſamme Side, dog længere hen mod Havet, ligger den berømte Hagars Lyſtſkov.

Paa hiin Side, ved Havbugtens ſøndre Side, er Naturen vildere. Enhver Bjergſpidſe, ethvert Forbjerg ſkjænker her yndige Udſigter. Smaae Søebugter gribe ind i Klippebredderne. Seilbaadene paa de ſtørre Bugter harmonere med Landſkabets Søndagsſtilhed; men ſælſomt tage Dampbaadens Spadſerefarter ſig ud fra Høiden. Det er et lyſtigt Syn, men det forſtyrrer det poetiſke Indtryk. Desuagtet mangler Stokholm ogſaa Havcharakteer; den udvidede Bugt krummer ſig altfor meget, og er ogſaa ved Mundingen ſaaledes beſat med Skjær, at man

allerede maa seile dybt ud i Havet for at vinde et Prospekt deraf. Paa Tilbageveien herfra og til Staden, kommer man over Skibsværfterne; en ikke lidet lønnende Spadseretour. Men i Forveien stoder man blandt andre venlige Landsteder paa en stille Bygning med høie Mure og en uhyre stor Port. Den store Gaard hedder Danvik, og beboes af mange Folk, som leve i deres Drømme. Man skulde neppe troe, at det kolde Norden talte saa mange af dem! Herfra skuede ogsaa den stakkels Shenander (Helten i Spader-Dame) ud over den skjønne Egn og de pyntede Mennesker, der ikke forstode ham. Det er Daarekisten. En bitter satirisk Indskrift erindrer den Forbigaaende om ikke at være for stolt af sin Fornuft.

Mælaren paa den anden Side har ikke mindre henrivende Punkter. Da Landlysten og Søepartierne i Sommertidens lange Dage strække sig indtil Westerås, kunde man indbefatte alle den store Søes Øer og Bredder under de stokholmske Lyststeder. Dog ikkun faa høre til Modens Gebeet. Grypsholm udfordrer idetmindste to Dage. Den henrivende Beliggenhed og den historiske Erindring gjøre Besøget lige lønnende. Ogsaa Upsala hvortil man kommer ved Hjelp af en Sidearm af Mælaren, er et Forlystelsessted. Paa Landeveien dertil seer man rigtignok Rosenberg, den forrige Konges Residents og endnu et af den nuværende Konges Yndlingsslotte, der dog udmærker sig ved ubetydeligt andet end fortrinlig smukke Trægrupper i Lystskoven. Men paa Søeveien

seer man Slåke, forhen et Kloster, mærkværdigt ved mange historiske Erindringer fra Reformationstiden og tidligere, det ældgamle hellige Sigtuna, fordi den historiske Saga endogsaa hertil knytter en af de første Odinners Residents, og endelig Skogkloster, et velvedligeholdt prægtigt Slot fra Trediveaarskrigens Tider. Wrangel, der fortrinsviis blandt de svenske Generaler, som ikke kappedes med deres kongelige Helt i Uegennyttighed, betænkte sig i den tydske Krig, har bygget det for de Skatte, som han bragte hjem med sig, og smykket det med sit Seiertogs Bytte. Foruden Tidens Sjeldenheder og Kostbarheder og de opbevarede Seierstrophæer, indeholder Archivet mange tydske ældgamle Dokumenter, der engang kunde være af Vigtighed for Historiegrandskeren. Wrangels Familie er uddød, og Godset ved qvindelige Descendentere gaaet over til Braherne.

Et mere besøgt Yndlingssted er Drottningholm, en Øe med et kongeiigt Slot og Lystskov, omtrent en svensk Miil fra Staden. De Reisende maae her med særdeles Taknemmelighed mindes Rigsraaden Greve Løvenhjelm, som med svensk Liberalitet modtog sin elskværdige Gemalindes, en født Grevinde Schulenburgs Landsmænd, og gjorde dem bekjendte med Slottet og Omegnen. Uagtet den svenske Excellents, talde et tydsk Sindelag ud af denne ædle og dannede Olding, og vi maatte beklage, at Tilfældet først ved Slutningen af vort Ophold i Stokholm førte os til Drottningholm, hvor, hvad vi herved ville tilkjendegive tilkommende Reisende, enhver Meddelelse fra det dannede Tydskland bliver optaget med Glæde. Grev

Løvenhjelm er Slottets Gouverneur, en Ærespost fra gamle Tider, da Vedligeholdelsen af det med alle Sjeldenheder fra en Tid, som vi kalde siècle de Louis XIV, rigeligen udstyrede Slot, bestandig af de svenske Konger er bleven iagttaget med en vis Pietet. Ogsaa her maae vi træffe paa et blodplettet Lommetørklæde, tilhørende den tidtmeldte Erik, som han havde i Haanden, da han myrdede Sture. Mange interessante historiske Malerier smykke de høie Sale. Ogsaa de franske Anlæg i Dyrehaugen bære en stor Characteer. Vi saae dem først i Maaneskin, og hvo der vil medtage det eiendommeligste Indtryk, maa opsøge dem i denne Belysning. Dertil sang Arbeiderne og Soldaterne en aandelig Sang i deres Fritimer, og naar jeg dertil føier, at Kilderne i Lystskoven ere fundne ved en Soldats Ønskeqvist, der allerede har opdaget nogle og tredsindstyve paa denne Maade i Landet, saa vil man troe mig, at Indtrykket, da vi forlode Drottningholm i maanebelyst Aftentaage, ganske tilhørte en romantisk Reise.

Fra Rundmaleriet af Staden og dens Omegn kommer jeg endnu tilbage til dens Kunstsamlinger. Det store Slot indbefatter ogsaa Bibliotheket, Billedgalleriet og Antikcabinettet. Hiint indeholder Sjeldenheder, der andre Steder ere tilfredsstillende beskrevne. Jeg hører til de Reisende, der ere ualmindelig glade, naar de i en stor Stad saalidet som muligt behøve at see de saakaldte "Seeværdigheder;" saa længe der just ikke med denne Seen forener sig andet, end at man bag efter kan forsikkre, at have seet. Uden al Kritik antager jeg i saa=

danne Tilfælde paa Tro og Love, og har i dette os med al Liberalitet foreviste Bibliothek ikkun betragtet med virkelig Lyst Djævelen i den herværende Kæmpecodex, som nemlig har staaet den arme Munk bi, der, for at befrie sig fra den idømte Dødsstraf, i en eneste Nat maatte udføre det gigantiske Arbeide at afskrive de hellige Skrifter og hvad der ellers hænger sammen med Codexen. Djævelen skrev hele Natten og gjorde det Umulige muligt! Mærkeligt ved Billedet er den ægyptisk-brune Farve, og at han ingen Hestefod har. At han af Træthed udstrækker begge Kløer, er vel meget naturligt, og den stakkels Djævel havde dog intet andet for Arbeidet, end Munkens Sjæl. Codexen blev bragt af Svenskerne fra Prag. Nogle Skabe fulde af islandske forkullede og mugne Codices vente endnu paa Deschiffreuren. Hammerskóld, der andetsteds maa omtales som Literator, var ogsaa en venlig Bibliothekar, en Egenskab, saa meget mere at skatte ved dette Embede, som man ikke træffer den overalt. Hos ham saae jeg ogsaa Doctor Atterbom, der har forskaffet sig et Navn i sit Fædrelands literaire Revolutionshistorie. Blandt Privatbibliothekerne udmærker sig især vor Landsmand, Hr. von Brinkman's, ved Nethed, Elegance i Indretningen og Fuldstændighed i forskjellige Grene. Et fuldstændigt Horatiana, og tillige et ligesaa fuldstændig Shakspeariana i — Stokholm. Ogsaa i andre Fag har denne Lærde samlet med Held og Smag.

Blandt de svenske Malere har endnu ingen vidst at skaffe sig noget betydeligt Navn i Udlandet. Hvad der vel vildleder vore protestantiske Historiemalere, maatte,

dersom der existerede en lignende Tilbøielighed for denne Kunst i Sverrig, endnu mere tilbageskrække, at der nemlig udfordres en billedlig Tro, for at lade Phantasiens Billeder blive til virkelige Skikkelser. Dog derfra er man endnu for langt. Den romantiske Skole har endnu ingen Virkning udøvet paa den bildende Kunst. Man lader sig noie med Copieren og producerer kun i Landskabsfaget. I det sidste har Fahlcrants skaffet sig et Navn. Hans Pensel er delicat. Af en ung tydsk Maler, Ezdorf, men som ganske har helliget sig det skandinaviske Norden og har uddannet sig her, venter man meget i det samme Fag. For at see Norges Skjær har han seilet op til Nordcap og her med Penslen bragt os hine fjerne Regioner nærmere, som man hidindtil kun kjendte af farveløse Skizzer. Billedgalleriet indeholder lidet Udmærket.

Betydeligere er Antikcabinettet. Foruden nogle ægte Værker af den græske og romerske Meisel, som Tilfældet har skyllet over Nordsøens Klipper til det baltiske Havs Kyster, og hvoriblandt en nogenlunde fuldstændig Samling af romerske Keisere forskaffer Øiet Underholdning, staae her flere Arbeider af den berømte svenske Billedhugger Sergel og næsten alle hans Modeller. Blandt hine bliver hans Amor og Psyche meget seet og priist, mig forekom Faunen mere fuldendt. I hiin Gruppe, med al Skjønhed i det Enkelte, især det aandige Ansigtsudtryk, stak mig altfor forstyrrende den franske Meisel; Glathed i Øinene. Gruppen erindrede endog om de slikkede Statuer i Haugen ved Sanssouci, der saare Øiet!

Kunstneren maatte vel føie sig efter sin Konges Kunstfordringer, mod hvilke maaskee hans bedre Aand gjorde Indsigelser, for at opnaae den Tids høieste Ære, at blive optaget i det parisiske Academie. Blandt Modellerne røbe nogle en genial Aands skabende Kraft. Billedhuggerkunsten synes at være Norden forbeholdt. Thorvaldsen er dens Heros, ogsaa Svenskeren Bystrøm i Rom har erhvervet sig et agtet Navn blandt de nyere.

En Forbryders Fortælling.*)

Følgende Forklaring er givet af Thomas Williams, fra Bampton, der blev greben som Omløber i England, efterat han var bragt til Ny Syd-Wales, men som skaffede sig Frigivelse og Benaadning.

November 1826.

"Jeg blev dømt til Transportation for Livstid, da jeg ved Tunton-Net i 1825 var bleven overbeviist om Faaretyverie. Jeg seilede til Ny Syd-Wales i Transportskibet Medway, Capt. Wigth, og ved min Ankomst til Sidney, blev jeg, da jeg mit hele Liv havde været beskjæftiget med Landvæsenet, sendt omtrent 14 Mile op i Landet, for at paatage mig Tilsynet med henved femten

*) Fra "The London Magazine," November 1828.

hundrede Faar, som tilhørte en Herre, der var Magistratsperson, ved Navn Lawrence.

Netop førend jeg ankom, var der begaaet store Røverier af nogle bortløbne Forbrydere, der her havde dannet sig til en Bande af 10 Mand, og vare en Skræk for hele Landet — væbnede med Musketter, Pistoler og Sværd, gjorde de sig, naar man viste mindste Modstand mod deres Plyndrerier, ingen Samvittighed af at myrde en heel Familie. Der var bleven udstædt en Proclamation af Gouverneuren, som tilbød en Belønning af hundrede Guineer, og Frigivelse, til enhver Forbryder, der hjalp til at fange, eller selv fangede nogen af disse Mennesker, død eller levende; og min Herre havde bedet mig at have et godt Øie med dem, fordi min Bolig var nærved deres Tilflugtssteder.

Det Sted, hvor jeg var sendt hen, var det meest eensomme og sørgelige Sted, jeg nogensinde har seet i mit Liv. Jeg boede i en ussel Hytte, næsten i Midten af en Skov, og uden at see en Medskabning i hele Uger. Jeg fik hvad jeg skulde have af Korn, Thee og andre Fornødenheder sendt hver Maaned — alt det Kjød jeg havde, var af Faar, som jeg dræbte, altsom jeg brugte det; jeg havde intet andet Forsvarsvaaben end en Knippel. I denne eensomme Stilling pleiede jeg at tænke paa min Kone og mine Børn i England, indtil jeg næsten blev rasende — Døden selv vilde have været mig velkommen; og jeg besluttede at vove mit Liv i et Forsøg paa at tage en af disse "Busk-Røvere," naar jeg kunde finde en Leilighed. I Faareklipningstiden sam-

les Hyrderne fra alle deres forskjellige Stationer og reise fra den ene Faareflok til den anden, for at klippe dem. Omtrent efter to Maaneders Ophold paa min Station, fandt Faareklipningen Sted, og sex andre Mænd reiste med mig for at klippe de forskjellige Flokke. Da vi vendte tilbage mødte vi tilfældigviis Busk=Røverne; og aldrig har jeg før seet saadanne frygtelige Karle: de vare væbnede med Geværer og Pistoler, og saasnart de saae os, sagde de, at vi skulde følge dem til et nærliggende Meierie; hvilket de tvang os til at gjøre. Forpagteren og hans Søn og Børn, bleve nødte til at give Alt hvad de eiede til disse Djævle, der sparkede og drev dem omkring for at søge hvad de manglede, og truede med at skyde Forpagteren dersom han vovede at knurre. De aad og drak og førte bort med sig hvad de syntes om. Efterat vi havde forladt dette Sted, lode de os igjen gaae vor Vei, men sagde, at dersom vi nogensinde nævnede at vi havde seet dem, eller gav nogen Underretning om dem, skulde de sikkert dræbe os. Jeg havde ved dette Møde Leilighed til at lægge nøie Mærke til dem, og jeg kunde have beskrevet enhver især af dem.

Faa Dage herefter gav en af mine Ledsagere, der boede nærved en Station, hvor nogle Militaire vare indqvarterede, Underretning om, at han havde seet hine Mennesker, og som en Følge heraf, bleve Røverne ved Bredden af en Flod, hvor de udhvilede, overraskede af nogle Soldater, og otte af de ti bleve enten dræbte eller tagne til Fange. De andre to undflyede ved at svømme, men mistede deres Geværer. Min Kammerat, der gjorde Ind=

beretningen, fik de hundrede Guineer, og sin Frihed. Omtrent en fjorten Dage herefter blev jeg en Morgen overrasket ved Synet af en Mand, der kom krybende forsigtigen ud af Skoven nærved min Hytte. Da han saae mig spugte han i en meget ydmyg Tone, om jeg vilde give ham noget at spise, da han var meget sulten og ikke havde faaet Mad i to Dage. Jeg gjenkjendte ham ikke øieblikkeligen som en af Busk-Røverne, da han var meget forandret, men jeg svarede, at jeg vilde give ham noget Mad, dersom han vilde gaae ind i min Hytte; dette afslog han, og jeg bragte ham noget Faarekjød fra Hytten. Da han havde faaet Maden, spurgte han mig, om jeg vidste Navnene paa de Røvere, der vare tagne. Jeg sagde, at jeg kjendte ikke Navnene paa dem, der vare fangede, men at de Tvende, der vare undvegne, hedde Richard Donne og Michael Cody. Manden sagde: "mit Navn er Michael Cody — har Du seet noget til Richard Donne?" Jeg svarede, at jeg ikke havde seet ham; men kort efter, medens Cody og jeg talde sammen, hørte vi en Piben; hvorpaa Cody sprang op og sagde: "Det er Donnes Pibe!" Derpaa peeb han igjen, hvornæst Donne kom ud af Skoven og han og Cody mødtes. Nu da de vare to mod een, blev deres Opførsel ganske forandret. Donne havde en Pistol og et Sværd; de befalede mig at give dem det Faar, jeg havde slagtet, og jeg var tvungen til at samtykke. Derpaa sagde de, at næste Dag kom de igjen til mig, og at jeg skulde slagte et Lam, der maatte være færdigt til dem, naar de kom. Da der vare adskillige Militaire udsendte

for at lede om disse Mennesker, søgte jeg om Aftenen efter dem, men jeg kunde ikke finde dem.

Den følgende Dag kom Busk-Røverne ikke efter deres Bestemmelse, men Dagen efter kom Cody alene. Han spurgte mig, om jeg havde seet Donne; han sagde, han ventede ham hvert Øieblik, da han havde bestemt at møde ham der. Imidlertid bad Cody mig at skaffe nogle Stykker Faarekjød. Jeg havde, som jeg før sagde, fattet den Beslutning at vove mit Liv for at erholde min Frihed. Først da jeg saae Cody, havde jeg i Sinde at gjøre et Forsøg paa at tage ham, skjøndt han var en langt stærkere Mand end jeg er. Jeg begyndte nu at tænke, at dette maaskee var den eneste Leilighed jeg vilde faae, — dog Donne kunde komme til hans Hjelp og da vidste jeg, at det var forbi med mit Liv. Men min Kone og mine Børn i England faldt mig nu ind, og jeg vedblev min Beslutning. Da Cody derfor bad mig gjøre Ild paa, for at riste hans Faarekjød, gik jeg ud efter noget Brænde, og bragte ind med det en stærk Strikke, som jeg ligegyldig kastede paa Gulvet. Cody ventede længe paa sin Kammerat, men han kom ikke — Kjødet var færdigt, jeg satte det for ham, og han begyndte sit Maaltid. Han bad mig sætte en Kjedle Vand paa Ilden, for at lave ham noget Thee. — Da Theekjedelen kogte, var jeg i nogen Afstand derfra, og da Cody stod den nærmere, bad jeg ham løfte den af Ilden. Han reiste sig op af Sædet og bukkede sig for at tage Kjedelen af — just da han var ifærd med at gjøre det, kom jeg pludselig bag ved ham, og slog ham med min knyttede Næve

af al min Magt i Nakken — han faldt forover med Hovedet mod de skarpe Stene i min Hyttes Væg, og jeg kastede mig nu over ham og gav ham tre eller fire Slag til i Hovedet. Vi strede længe sammen, og engang troede jeg næsten at han havde faaet Bugt med mig, men tilsidst fik jeg Overmagten. Jeg tog min Strikke og bandt hans Hænder paa hans Ryg og hans Fødder til Hænderne. Min største Angst havde under hele Kampen været, at Donne skulde komme, thi da vidste jeg, at min Dom vilde have været fældet.

Aldrig følte jeg mig saa fri, som da jeg befandt mig paa aaben Mark paa Veien til en Forpagters Huus, omtrent fem eller sex Mile borte, hvor jeg vidste jeg kunde faae Hjelp, thi her var fire eller fem fiirskaarne Karle, der havde Geværer. Jeg naaede det snart, og tre af dem toge deres Vaaben og fulgte mig tilbage. Vi fandt Cody endnu liggende paa Gulvet — han havde mistet en Mængde Blod af det Saar, han fik første Gang i Forhovedet, da jeg slog ham, men han vilde snart være bleven fri, dersom vi ikke vare komne. Han blev nu bundet og bragt bort til den nærmeste militaire Station — forhørt, dømt og henrettet.

Der blev sagt, at disse Røvere havde myrdet over halvandet hundrede uskyldige Mennesker, foruden Plyndring, Mordbrand og Ødelæggelse af Eiendomme, til et uhyre Beløb. Jeg fik af Gouvernementet hundrede Guineer og min Frihed, og jeg vendte tilbage til England i samme Skib, der havde bragt mig herhen. Dersom jeg var bleven i Ny Syd-Wales, kunde jeg have faaet et

stort Stykke Land som Gave, og jeg kunde have høstet langt større Fordele af denne Bedrift end jeg gjorde. Cody havde udmærket sig som den meest forvovne, saavelsom den meest grusomme af disse Fredløse, og hans Navn var en Skræk for alle Kolonisterne. Han havde været Bandens Anfører, og dersom han ikke var bleven taget, er der ingen Tvivl om, at han jo vilde have dannet et nyt Partie. Indbyggerne vilde derfor have belønnet mig rundeligere, dersom jeg havde henvendt mig til dem, men jeg tænkte paa mit Hjem, og jeg skyndte mig for at see det igjen."

Ovenstaaende Fortælling forskaffer kun en utilstrækkelig Idee om Historien, paa den Maade som William fortalte den. Han er en smuk, athletisk Mand, omtrent fyrgetyve Aar, meget forstandig og klar i sin Beskrivelse, og der hersker en Bestemthed og Alvor i hans Maade at fortælle sin Historie og gjengive Kampen med den Fredløse, som medfører den Overbeviisning, at han intet siger uden hvad der er den rene Sandhed.

Theatret i Funchal *).

Det læselystne Publikum kan af de talrige tydske Journalers talrige Theaterktitiker fuldkommen lære at kjende alle Theatre i Europa, tilligemed de dertil hørende Skuespillere og Skuespillerinder, om denne eller hiin er høi eller lille, smuk eller styg, om de gjøre furore eller ei, hvor ofte man har klappet eller pebet o. s. v., saa at

*) Fra "Dresdener Merkur."

mange Læsere endog uforskammet oversee disse Ting, fordi der bestandig bliver sagt det samme, kun med et Par andre Ord. Jeg troer derfor at udføre et ei fortjenstløst Værk, naar jeg engang opvarter med noget Nyt, om et Theater udenfor Europa, der endnu ikke har nydt den Velgjerning, at blive taget under de tydske Blades kritiske Hegle. Og dette er Theatret i Funchal! — Funchal? — ville mange Damer spørge, — hvor ligger denne Stad? — og jeg kan ikke spotte over dette Spørgsmaal, eller drage deres geographiske Kundskaber i Tvivl, thi det er et Navn, man ikke hører saa ofte, som Paris, Leipzig, Berlin o. s. v., men mange Herrer, der holde af et godt Glas Viin, vide sikkert, at denne Stad ligger paa den Øe, hvoraf den herlige Maderaviin har sit Navn.

Men førend jeg nu kommer til Sagen selv, maa jeg jeg først bede alle de Hrr. Theaterkritikere om Overbærelse, hvis jeg maaskee ikke skulde have brugt de behørige Kunstudtryk, thi det er mit første Forsøg i dette Fag af Forfatterkunsten. En Modrecension fra Funchaleser-Skuespillernes og Kritikernes Side, har jeg ikke at befrygte, thi for det første komme vore Journaler ikke derhen, og hvis det ogsaa engang var Tilfældet, saa kunne de ikke læse dem; i den Henseende kan jeg altsaa gaae dristig til Værket.

Theatret, der ikke ligger langt fra Stranden ved Passeio publico, den offentlige Spadseregang, er for en Stad med 20,000 Indbyggere, som Funchal, vel just ikke smuk og elegant udvendig at see til, men indvendig

ret passabelt og med dets tre Loger rummeligt nok. Det var at ønske mangen større Stad i Tydskland, hvor man ofte, ved den indeklemte Stilling, hvori man i to til tre Timer ikke kan røre et Lem, dyrt nok maa betale den Fornøielse at see.

I Truppen gives der nu rigtignok ingen saa berømte Navne, som Sontag, Eßlair, Devrient, Stich o. s. v.; men de gode Folk i Funchal have ogsaa mere at gjøre end hine, og kunne ikke studere den hele Dag paa deres Roller. Thi der har En endnu faaet et Par Beenklæder at sye, der skal være færdigt til om Aftenen, forend han som gammel Ridder kan iføre sig sin Paprustning; en Anden har endnu Sylen i Haanden og flikker en Bondes Støvler, og det er snart paa Tiden, at han skal paa Skuepladsen og gribe et Kongescepter i Stedet; og en Tredie barberer sine Kunder, der ville paa Comoedie, har selv endnu et Skjæg som en Kapuziner og skal dog forestille en Page, — kort, de ere Alle ærlige Haandværkere, Skrædere, Skomagere, Barberer og deslige, der hver fjerde eller sjette Uge, eller ved en høitidelig Leilighed, engang afkaste det hverdagslige Liv, for at tumle sig omkring paa Brædderne i Phantasiens Rige.

En saadan Fest bliver da allerede flere Dage iforveien bekjendtgjort ved store skrevne Plakater. Paa disse læser man nu, at efter en herlig, af en berømt Mester componeret Symphonie, en eller anden Senhor eller Senhora vil holde en Tale eller synge en smuk Arie, derefter følger et stort Skuespil, der skal fremstilles med al Pragt,

og hvori Kunstnerne love at gjøre deres Bedste; herpaa bliver en ganske ny Dands opført, og til Slutning bliver det høistærede Publikum forlystet med en herlig Farce eller Pantomime. Læseren seer, at man her ogsaa faaer noget for sine Penge.

Under mit Ophold paa Madera, var den 17de Juni 1827 en saadan høitidelig Dag. Om Aftenen efter Kl. syv strømmede Alle, Herrerne tilfods og de fornemme Damer baarne af to stærke guulbrune Karle i Palankiner, til Skuespilhuset, thi da denne Fornøielse ikke forekommer saa hyppig, som hos os, hvor man hver Aften kan see en Komoedie, saa er Huset her hver Gang temmelig fuldt. Man ventede indtil Klokken otte, da Gouverneuren Valdez, den første Person paa Øen, traadte ind i sin store udzirede Loge, lige over for Theatret. Strax blev af det hele Publikum raabt et tre Gange gjentaget Viva, hvortil man klappede dygtig i Hænderne. Hver Gang bøiede han sig meget huldsaligt og spillede skuffende en lille naadig Konges Rolle; iøvrigt er han en meget brav, dannet Mand og stor Ven af Constitutionen, og hans Skyld var det ikke, at Øen Madera kom saa hurtig i Don Miguels Hænder. Efter Modtagelsen spillede man en af Don Pedro, Keiseren af Brasilien selv componeret Constitutionshymne, og først da denne var endt, satte Alle sig ned. Efter Symphonien rullede Tæppet op, og en af Skuespillerne holdt en kort Tale, hvori der forekom noget om "Overbærelse" og ogsaa noget om Constitution; derpaa sang han med Ledsagelse af Orchestret en italiensk Arie, hvorved han havde Noderne i Haanden. Min Na-

boe, en Portugiser, hvidskede mig i Øret, at den gode Mand slet ikke kunde læse Noder; jeg lader dette staae ved sit Værd. Herpaa begyndte Skuespillet: man gav Steengjæsten. Scenerne vare næsten alle de samme som i vor Opera af samme Navn. Steen = Commandanten blev ret godt fremstillet, og han kom ikke gaaende saa let som paa mange Theatre hos os, men ved hvert Skridt, stødte En, formodentlig bag Koulisserne, med en dygtig Prygl i Gulvet; naturligviis, han var jo af Steen, og maatte jo derfor træde frem saa man kunde høre det. Don Juan optraadte i sort Frakke med meget store Ordensstjerner, rund Hat og Kaarde. Men Hovedpersonen var Leporello, her ligesom hos Moliere, kaldet Sganarello, denne kom næsten ikke af Pletten, gjorde lutter dumme Streger og blev til almindelig Forlystelse dygtig rusket omkring og gjennemprygløt af sin Herre. Men da nu Funchaleser-Publikummet ikke holder meget af tragiske Slutninger, saa var Stykkets Ende paa følgende Maade bleven forandret: Steengjæsten viser sig tilsidst endnu engang og rører saaledes Don Juans Samvittighed, at han gaaer i sig selv, bliver fornuftig og ægter sin gamle Kjæreste, hvorved han uden Tvivl befinder sig bedre, end om en Legion Djævle joge ham ind i det aabne Helvede. Aanden og Sganarello gjorde deres Sager bedst, den sidste havde tillige en beundringsværdig Bevægelighed og var intet Øieblik uvirksom; men Publikummet erkjendte det ogsaa, og saa ofte han sagde noget vittigt, blev der rasende klappet og skreget Bravo, hvorfor han hver Gang, som det her er Skik, maatte takke ved at bukke sig.

Efter denne Nydelse dandsede en Dame en Solo, og derpaa blev der endnu givet en komisk Pantomime, hvori en eenfoldig Karl blev paa alle muelige Maader drillet og bedraget. Klokken slog halv Tolv, og Alle gik høist fornøiede hjem.

Den Ugifte.

(Fortælling af Ernst v. Houwald, oversat af Caroline *—n.)

Den pensionerede Capitain v. Brackheim var bleven helbredet for en svær Sygdom; Lægerne havde paalagt ham at besøge et Bad, og den gamle Herre, som allerede i flere Aar havde levet med sin Familie i en lille Kjøbstad, glædede sig i Stilhed ikke lidet, til engang at see Verden.

"Doctor!" sagde han til sin Læge, "I er en klog Mand! Reisen til Badet vil ikke alene være til megen Gavn for mig, men, som jeg haaber, ogsaa have endnu andre gode Følger for min Familie. Min Kone skal ledsage mig, med vore Døttre, og — — see dog engang paa de to Piger! ere de ikke skudt lystelig iveiret og blevne gode, smukke Børn? — Det er paa Tiden at jeg viser dem for Verden, thi om den skjulte Rose endogsaa blomstrer aldrig saa skjøn, saa visner den dog ensom og usøgt; men jeg vil gjerne, inden jeg lukker mine Øine, vide mine Børn forsørgede — og her? — i denne lille

Bye — i denne Egn? — Tæl mig ikke de Mandfolk her er op paa Fingrene, I beroliger mig dog ikke. Ja, gamle Dreng, hvis Du endnu var en ung Knøs — —"

"Saa vilde jeg ønske at blive Deres Svigersøn!" afbrød Doctoren ham.

"Ganske rigtigt!" vedblev Capitainen: "og Jaordet skulde ikke mangle! Men de unge Folk her? — Nok sagt, I forstaaer mig! I Overmorgen reise vi, og hvem veed hvad der kan blive at fortælle, naar vi komme tilbage!"

Og da Overmorgen kom, sad vor Capitain med sin Kone og sine tvende Døttre allerede ved Daggry i Vognen, og rullede med dem igjennem den lille Stads Port, ud paa den brede Landevei.

Louise og Emilie vare to meget elskværdige Piger, og Faderen havde vistnok Ret, naar han lignede dem ved opblomstrende Roser. Men en endnu større Ynde end deres Skjønhed vandt de ved deres indtagende og beskedne Væsen, den store Simpelhed og Nethed i deres Udvortes, den mønsterværdige Hengivenhed til deres Forældre, og deres søsterlige Kjærlighed og Enighed imellem sig selv indbyrdes. Hvo der saae Capitain v. Brackheim i sin Families Skjød, kaldte ham med Rette en lykkelig Fader, og kunde ikke vende sine Øine fra de tvende Piger, som snart i barnlig Uskyldighed hoppede gjennem Huus og Hauge, snart med rolig Alvorlighed deelte Moderens huuslige Sysler, og gave Agt paa ethvert af Forældrenes Vink, for glad at opfylde det. Naar da Faderens Venner yttrede deres Velbehag for ham, pleiede han at sige:

"I have Ret! jeg er en lykkelig Mand og Fader; men netop derfor har jeg ogsaa med al Omhyggelighed søgt at opdrage mine Piger saaledes, at de kunne overføre min Families Lykke i andre Boliger, og, saaledes som deres Moder har gjort mig lykkelig, skulle de ogsaa igjen gjøre et Par andre Mænd lykkelige!"

Ved denne Forestilling hang han fast, han kunde, ihvor unge hans Døttre endnu vare, desuagtet neppe oppebie den Tid, da han kunde vente at see dem som Brude, og da han i sine nærmeste Omgivelser ikke øinede nogen ønskelig Leilighed dertil, saa var Reisen til Badet ham en velkommen Udsigt.

De tvende barnlige Piger ahnede ikke hvad Faderen meente, da han Aftenen før Afreisen med et betydningsfuldt Smiil stak hver af dem en Guldring paa Fingeren. De sprang den næste Morgen forventningsfulde i Vognen, nøde glade det Nye, hvert Øieblik frembød, og hang med deres forbausede Blikke ved den skjønne Natur, der, altsom Vognen rullede videre, udbredte sine Landskaber med dunkle Skove, dybe Strømme og blaae Bjerge, i bestandig nye Billeder for dem. Deres Hjerter bleve opfyldte af Henrykkelse og en Længsel, som ikke var henvendt paa nogen enkelt Gjenstand, men som bestandig drog dem videre ud i den ubekjendte, maaskee endnu skjønnere Verden. De ønskede at kunne svinge sig i Veiret med Fuglene, for at kunne flyve ret langt og bestandig længere, og hørte kun med halvt Øre hvad deres Forældre kunde sige om de Selskaber, de vilde finde ved Badet, og hvorledes de der skulde forholde sig.

Endelig naaede de Badestedet; et Par nette smaae Værelser vare snart beqvemt indrettede, og med spændt Forventning og stille Frygt saae Pigerne den næste Morgen imøde, da de skulde følge med Forældrene til Sundhedsbrønden, og for første Gang træde mellem de mange fremmede Mennesker. Men Familien v. Brackheim fandt en meget venlig Modtagelse; thi ved Capitainens Trohjertighed og glade Lune, ved hans Kones blide og forstandige Væsen, og hans Døttres barnlige Uskyldighed og jomfruelige Elskværdighed, følte snart Alle sig dragne hen til dem; man søgte deres nærmere Bekjendtskab, man vilde ikke savne dem ved nogen selskabelig Fornøielse, og da det snart rygtedes, at Capitainen just ikke var formuende, og derfor trak sig tilbage fra mange kostbare Forlystelser, saa dannede der sig snart i Stilhed en Forening, der paatog sig overalt at indføre denne elskværdige Familie som Gjæster.

Snart fulgte nu den ene Indbydelse den anden; de fornemste Badegjæster kappedes om at see Familien v. Brackheim hos sig; de rige Damer forærede Døttrene skjønne Klæder, og Herrerne roste Capitainen som den første Opdrager i Verden, da det var lykkedes ham i en lille, næsten ubekjendt By at have dannet et Par saa elskværdige Døttre. Det manglede heller ikke paa ukaldede Venner, som sagde Pigerne det selv, vidste at udhæve deres smaae Færdigheder i Musik, Tegning og Dands, derpaa at overøse dem med Lovtaler, og saaledes søgte at erhverve sig deres Gunst.

Moderen rystede ikke uden Betænkeligheb paa Hovedet, hun søgte at berigtige sine Børns Følelser, belære dem om hvad der mødte dem, og især deleshed bringe dem dertil, at de kun maatte ansee Opholdet i Badet, med alle dets behagelige Indtryk, som et forbigaaende Drømmebillede, paa hvilket man gjerne tænker, uden dog at skjænke det nogen fast Tiltroe. Men Faderen var af en ganske anden Mening.

"Moder!" sagde han: "før mig ikke Børnene paa Vildspor. Her er Livets sande Markedsplads, hvor ei de øvrige Forhold, men kun de ægte Varer gjelde noget. Rigdom og fornem Stand staae ikke høiere i Priis her end Naturens Gaver. See, jeg er jo dog kun en ubemidlet afskediget Capitain, hvad gjelder jeg da egentlig her blandt de mange fornemme og rigere Folk? og desuagtet opsøge de os alle Steder og kunne ikke undvære os; men det kommer, imellem os sagt, deraf at vi ere charmante Folk — noget klogere, fornuftigere, gladere end de øvrige, og vore Børn de elskværdigste af dem alle. Luk dog Dine ne op, lille Mo'er, og see hvorledes alle Hjerter uimodstaaelig flyve dem imøde. Paa Promenaden trænger man sig til dem: ved Taflet vil man sidde i Nærheden af dem; i Selskaber beder man dem synge til Klaveret, medens de øvrige maae tie som Fiske, og ved Dandsen ere de aldrig af Gulvet. Jeg seer det paa de unge Mænd, Tilstaaelsen om deres Tilbøielighed svæver dem paa Læberne. Du vil have din Nød med at vælge dine tilkommende Svigersønner blandt de mange Beilere, naar du ikke i Tide betragter dem med et prøvende Moderøie.

Jeg har allerede i Stilhed for længe siden været færdig med Valget."

Den forstandige Moder indvendte vel meget derimod; men Faderen vilde ikke høre hende; han vilde ikke forstyrres i sine Forhaabninger, og ventede nu, fra den ene Dag til den anden med Utaalmodighed, at de unge Mænd skulde erklære sig og frie til hans Døttre. — Han ventede imidlertid forgjæves. — Der skeete ingen Erklæring, og da han nu saae, at mangen ung Mand, hvem han havde tiltroet meget alvorlige Hensigter, tog Afsked, og rolig reiste tilbage til sit Hjem; mangen af dem uventet fremstillede sig som en af de rigeste eller fornemste Pigers Forlovede; og hvorledes man altid gik hans Børn forbi, og kun betragtede dem som muntre Selskabsdamer, hvorledes man ved Valget af den tilkommende Ægtefælle lagde ganske andre Ting i Vægtskaalen, og Rigdom og fornem Stand her gjaldt langt mere end den Sum af Elskværdighed og qvindelige Dyder som var hans Døttres eneste Medgift; — da tabte han Modet, i bitter Følelse af feilslagne Forhaabninger drog han sig stille tilbage, brød sig ikke mere om det øvrige Selskab, og vilde kun være ene med sine stakkels forsmaaede Børn.

Louise og Emilie havde lykkeligviis intet mærket til Faderens Hensigter, den forstandige Moder vidste bestandig at lede dem tilbage indenfor den jomfruelige Beskedenheds Skranker og føre mangt et Indtryk let forbi, som kunde have forstyrret de uhildede Hjerters Rolighed, saa at Pigerne ved Skilsmissen fra de hurtigt erhvervede Venner ikke deelte Faderens Forundring, men hjerteligt

glædede sig over det ny forlovede Pars formeentlige Lykke; at endnu intet andet Livsforhold end i Forældrenes Huus, frembød sig for deres Tanker, og at de endelig skjøde Skylden for Faderens Mismod paa legemligt Ildebefindende og derfor gierne foretoge lange Spadseregange med ham i den skjønne Egn, bestege Bjergtopperne, og her ved den bestandig nye, vidunderlig herlige Natur fandt en rig Erstatning for de savnede selskabelige Fornøielser.

Blandt Badegjæsterne var ogsaa en Geistlig fra Nabolauget, i hvem Capitainen gjenkjendte en tidligere Skoleven. Ungdomsvenskabet blev snart igjen knyttet, den tidligere Fortrolighed snart gjenoprettet, og det kunde derfor ikke feile, at under den gjensidige Meddelelse af deres Skjæbne og nuværende Stilling, Capitainen ofte kom til at tale om sine Døttre og ikke fortaug Præsten noget af sine Ønsker og Forhaabninger. Hans Ven, den sindige Menneskekjender, gav ham vel ofte en stille Advarsel og raadte til Forsigtighed, men Capitainen var for glad, for sikker i sine Forventninger, til at han gjerne skulde lade sig forstyrre. Men da nu ingen af disse gik i Opfyldelse, og Capitainen blev mørk og indesluttet i sig selv, da spurgte den Geistlige ham engang paa en Spadseretour om Aarsagen til hans Mismod.

"Kan du endnu spørge mig, Wanger?" sagde Capitainen opfarende: "Har jeg da ikke for længe siden aabnet mit hele Hjerte for dig, med dets Faderkjærlighed, med alle dets Ønsker, som det bør, ja, som det maa have?" — —

"Det har du!" svarede Wanger.

"Og er jeg maaskee forblændet, naar jeg paastaaer:" vedblev Capitainen, "at Naturen saa huldt og rigeligt har udstyret mine Børn, at enhver, der ikke er blind, maa holde dem paa langt nær for de fortrinligste Piger blandt alle Badegjæsterne?"

"Du er ikke forblændet, du har Ret!" svarede Wanger; "jeg har aldrig seet et elskværdigere Søsterpar."

"Godt! og har jeg da ikke ogsaa, som en tro Fader pleiet og opdraget disse, mig af Himlen anbetroede Børn?" sagde Capitainen. "Ere ikke deres Hjerter forblevne fulde af from barnlig Uskyldighed, medens jeg har vidst at danne deres Aand — tør jeg ikke stolt stille mig iblandt dem, og udraabe: Held den Mand der faaer en saadan Hustru!"

"Det tør du trøstig!" forsikkrede Wanger: "og jeg stemmer i med."

"Nu vel!" raabte Capitainen, "vel! men hvad hjelper det mig, at ogsaa Andre erkjende dette, beundrer, maaskee endog elske dem? — De gaae dog letsindig forbi, og hvorfor? — fordi Faderen til disse sjeldne Piger kun er en fattig pensioneret Capitain, fordi han kun kan lægge sit hulde elskværdige Barn til en Mands Bryst, men ikke besidder Skatte, for at kunne overlevere ham Hjertets hellige Bog med forgyldt Snit. Maa det ikke sønderrive mit Hjerte naar jeg betænker hvorledes den Livslykke som jeg her saa omhyggelig forberedede, hvorledes den troe inderlige Kjærlighed, mine Børns rene fulde Hjerter ere istand til at føle, hvorledes Qvindens hellige Bestemmelse, til hvilken ingen Pige har mod-

taget høiere Kald end mine Døttre, hvorledes Alt dette skal blive uopfyldt, og jeg nu maae see hvorledes andre Fruentimmer, trods deres Rigdom, kun bringe deres Ægtefælle et koldt, glædeløst Liv i Huset, medens Fred og Salighed vilde have draget med dem ind, hvis mine Børn som Hustroer havde sat Foden over Dørtærskelen!"

"Vistnok er det at undskylde, naar en Fader anstiller slige Sammenligninger!" svarede Wanger: "Men naar han bestandig og udelukkende tænker paa at faae sine Døttre gifte, naar han hengiver sig til Mismod, saasnart dette Ønske ikke bliver opfyldt, saa staaer han i Begreb med, ikke alene at opdrage sine Børn høist eensidig, men endog røve dem deres Hjertes Fred!" —

"Hvorledes det?" spurgte Capitainen, og saae forskende paa ham: "Kjender du en anden Bestemmelse for Qvinden? — Ven, det gyser i mig ved Tanken — en gammel Jomfrue."

"Vi ville en anden Gang tale om denne Gjenstand!" svarede Wanger blidt; "see, jeg har uformærkt ført dig i Nærheden af min Landsby. — Lige indtil nu har du ikke havt Tid til at komme i mit Huus; gjør mig nu i Dag den Glæde. Det røde Tag der mellem de høie Linde er min Bolig. Døren aabner sig, Børnene see os komme, de flyve os imøde!" —

Capitainen blev paa det hjerteligste modtaget af sin Vens Familie. Han saae snart, at Wanger levede i meget lykkelige huslige Forhold, og han befandt sig saa vel blandt disse Mennesker, at han forglemte alt Mismod og Timerne forsvandt som glade Øieblikke. Da nu Af=

tenen nærmede sig og Capitainen vilde begive sig paa Tilbageveien, meldte Børnene jublende, at Tante Gjertrud netop kom op ad Alleen. Præstekonen ilede hende glad imøde, og Wanger sagde til Capitainen.

"Ven! Du maa skjænke mig hele denne Aften; Fuldmaanen vil føre dig sikkert hjem. Netop du, der opdrager dine Døttre med saadan Omhyggelighed, vil især deleshed være mig Tak skyldig, naar jeg i Dag skaffer dig et Fruentimmers Bekjendtskab, der tør nævnes som et Mønster for sit hele Kjøn."

"Et Mønster?" — gjentog Capitainen: "jeg forlanger ikke saa lidet af et qvindeligt Mønster, og" —

"Du skal selv dømme!" afbrød Wanger ham, idet han førte Vennen ud mellem Lindene, hvor Aftensbordet stod dækket: "Vent et Øieblik, jeg vil kun først hilse paa Gjertrud, og derpaa føre hende herhen!"

Kort efter kom Wanger tilbage med sin Kone, og mellem dem Veninden, som han forestillede for Capitainen, under Navnet Madam Heil. Man satte sig til Aftensbordet.

Capitainens skarpe Blik holdt en hurtig Mønstring, og fandt den høie, ædle Figur, det vistnok noget blege, men yndefulde Ansigt, de store, talende, venlige Øine, saa tiltrækkende, at han tilstod for sig selv, at den udvortes Form af dette saakaldte Mønster, var ikke ilde, og maatte i sin Tid vel endog være kaldet skjøn.

"Hvorfor kommer da vor kjære Gjertrud i Dag saa sildig?" spurgte Pastorinden, "jeg frygtede allerede for, du ikke vilde opfylde dit Løfte."

"Jeg kommer heller ikke fra Thalau!" svarede hun: "men jeg kommer nu netop ned fra Bjerget!"

"Saa har Madammen i Dag sikkert gjort et behageligt Bjergpartie, i glad Selskab?" sagde Capitainen: "det skjonne Veir har meget begunstiget det."

"I glad Selskab har jeg vistnok været," svarede hun: "og har ogsaa seet en klar Himmel udbrede sig over os, endskjøndt vi ikke forlode Værelset!"

"I vor Venindes Oine læser jeg en dybere Betydning af disse Ord!" sagde Wanger: "De maa udkaste et troe Billede af denne Dag!"

"Min Beretning er kort!" begyndte Gjertrud, "jeg har i Dag været med at høitideligholde en Forlovelse i Væver Buchmanns Huus."

"Først i Dag?" afbrød Wanger ham, "jeg tænkte det var skeet for længe siden, og at jeg snart skulde vie de Forlovede; thi allerede for nogle Maaneder siden spurgte den gamle Væver mig til Raads om han skulde give sin Datter til den rige Naboe Veit."

"Og De har raadet dertil?" — spurgte Gjertrud — "Vistnok," svarede Wanger: "Veit er rigtignok ingen Yngling mere, men det er en agtværdig, meget velhavende Mand; den smukke Rose kommer i en fuldkommen sorgfrie Stilling, og bliver engang efter sin Mands Død en meget rig Enke. Den ærlige Veit synes ret at have ventet paa, at hans Naboes skjønne Barn skulde opvoxe til hans Ægtefælle."

"Havde De da ogsaa allerede talt med Pigen derom, da De gav Faderen dette Raad?" — spurgte Gjertrud.

"Det just ikke," svarede Wanger: "jeg kjendte Rose, jeg vidste, at hendes Hjerte var endnu frit, og at hun, som et godt og lydigt Barn, gjerne vil rette sig efter sine Forældres Villie, og da vi nu modent havde overveiet Alt, og Barnets Lykke var at forudsee —"

"Saa holdt De Sagen for afgjort!" afbrød Giertrud ham, "den glade Moder bragte mig allerede den anden Morgen ganske hemmelig Efterretning om hendes Datters store Lykke, og bad mig at paatage mig Omsorgen for Udstyret. Der paakom mig vist nok mange Tvivl imod denne høit prisede Lykke. Thi det forekommer mig altid som en aldrende Mand ikke maa ægte en ganske ung Pige; de kunne ikke være ganske sanddrue imod hinanden, han forstaaer jo ikke mere sin Bruds barnlige glade Tanker og varme Længsel, og hun seer med Forundring paa sin Brudgoms alvorlige, kolde Udsigter; han mangler den ligestemte modnere Veninde, hun den glade salige Ledsager, som skal indføre hende i Livet, og ubemærket blive ældre med hende, og om man endogsaa i vore Dage søger at jevne Alt med Penge, saa kan man dog ikke dermed tilkjøbe sig Liighed i Alderen og Hjerternes lige lykkelige Stemning. Kort, jeg havde mange Tvivl; desuagtet paatog jeg mig gjerne at besørge Alt, indkjøbte det Nødvendige, og begyndte at tilskjære og sye paa Udstyret. Men da nu Rose selv kom daglig til mig, for at arbeide med paa sit Udstyr, da undgik det mig ikke, at en glad Bruds travle Flid manglede hende, ja jeg saae ofte de venlige Øine staae fulde af Taarer."

"Og derfor blev Forlovelsen opsat?" spurgte Wanger.

"Pigen var jo syg!" sagde Gjertrud, "og en syg Brud tør ikke vexle Ringe. Jeg forsøgte at udforske hendes Sygdom, og fandt at den laae dybt, saa dybt, at kun et skarpt qvindeligt Øie kunde udgrunde den."

"Nu, min kjære Læge!" afbrød Wanger hende: "hvormed har De da endelig helbredet den svære Sygdom?" —

"Ved et let Middel, som man tidligere kun havde forglemt at anvende," svarede Gjertrnd, "ved gjensidig Fortrolighed og Aabenhjertighed; det slog ogsaa herligt an, og saaledes kunde Rose endelig i Dag med et lyksaligt Hjerte feire sin Forlovelse — vel ikke med den rige Veit —

"Hvorledes? ikke med Veit!" raabte Wanger.

"Nei," vedblev Gjertrud: "men derimod med den unge raske Werner, hendes Faders flinke, troe Væversvend, som igaar er bleven Mester, hvortil den brave Veit gav ham et betydeligt Forskud. Saaledes ere nu Alle helbredede, Alle tilfredse, og Rose bliver vel ingen rig, men en lykkelig Kone, thi Menneskets sande Lykke kommer dog kun fra dets eget Hjerte og ikke udenfra."

"Men jeg begriber dog egentlig slet ikke" — begyndte Wanger, noget forlegen —

"O jo!" afbrød Gjertrud ham:" De begriber vist alt dette, netop saaledes som Veit og Forældrene ogsaa snart begrebe det, og De vil nu meget gladere kunne lyse Velsignelsen ved Alteret, end De havde kunnet det, naar Rose ved Veits Side havde udgydt bange Taarer."

Talen vendte sig nu til andre Gjenstande. Pastorinden spurgte om denne eller hiin Familie i Nabo=

lauget; Gjertrud vidste at give Besked om Alt, iſærdeles-hed hvor der var nogen Nød paa Færde; og hun talde meget og alvorligt med Wanger, om hvorledes der hist og her kunde skaffes Hjelp.

Capitainen hørte opmærksom paa hende, og indlod sig selv i en længere Samtale med hende, hvori han, blandt andet, ogsaa kom paa sit Yndlingsthema om sine Børn og deres Opdragelse; Gjertrud hørte paa ham med Deeltagelse, søgte med beskeden Frimodighed at berigtige mangen Opdragelsesgrundsætning, og sagde endelig, hun havde allerede ved Wanger hørt tale om hans elskværdige Familie og ønskede intet hellere end at han engang med Kone og Børn vilde bestige de skjønne Bjerge i Nærheden af hendes Landsted, og da besøge hende.

Fuldmaanen var imidlertid kommen op; Capitainen begav sig paa Hjemveien. Her overtænkte han endnu en-gang denne Aften. Den var henrunden gladere, nydel-sesrigere end andre mere larmfulde under Badetiden, og han tilstod for sig selv, at han vistnok maatte billige sin Vens store Høiagtelse for Madam Heil.

I de næste Dage blev Capitainens Tid optaget ved nogle nye Venners Ankomst. Han maatte blive i deres Selskab, og kunde ikke tænke paa nogen Vandring til Bjergene. Hans Kone foretog sig derfor alene med sine Døttre smaae Spadseretoure, og da hændtes det, at de engang paa en ensom Stie, som førte op til Bjergene, hørte et Barn græde, og fandt der en Pige paa omtrent otte Aar, som paa deres deeltagende Spørgsmaal fortalte, at hun ventede paa sin Søster, der endnu ikke var kom-

men, endskjøndt hun havde lovet at komme tilbage før Aften; men Bedstefader og de mindre Søstre havde intet at spise og græd derhjemme, og hun sad og saae efter Sosteren, og græd ogsaa.

Louise og Emilie søgte at berolige Barnet, og spurgte, om det da ingen Forældre mere havde? — Da begyndte Pigen at græde endnu stærkere og sagde, at Moder var død og Fader sad i Fængsel fordi han havde brevet Smughandel, de havde nu tilligemed den gamle Bedstefader været ganske forladte hvis ikke Tante havde taget sig af dem.

Capitainens Kone lod sig af Pigen føre til Hytten, som laae i Nærheden bagved Buskene. Men hvilket Billede af Armod og Elendighed saae de her. En næsten blind Olding laae paa et Straaleie, ved Siden af ham hans Krykke, ligeoverfor ham laae to smaae grædende Børn sammenkrympede i en Krog. En gammel Spinderok, paa Bjelken en forrusten Sabel og en forslidt Tornister, det var Alt, hvad Hytten indeholdt.

Da Moderen traadte ind med sine Døttre, reiste Oldingen sig iveirет og spurgte: "Er du endelig der igjen, Johanne? — Ak, og Tante er vel med?" —

Barnet forklarede Bedstefaderen, at det ikke var Søsteren eller Tanten, men det var Fremmede. — Da skjændte den Gamle paa Barnet, og sagde: "Hvorfor bringer du mig nu fremmede Personer herhen? — Du veed, Tante kommer, og vil være alene med os! — Tag mig det ikke ilde op," sagde han, idet han vendte sig til Fru

Brachheim, "jeg beder Dem at forlade os nu, thi paa denne Tid kommer en god Engel i vor Hytte, som vil, at intet fremmed Øie skal see hendes lønlige Veie."

"Vil I da ikke ogsaa modtage Hjelp af os?" spurgte Moderen deeltagende.

"En andengang, kun ikke nu!" sagde den Gamle, og vinkede dem bort.

I dette Øieblik sprang Pigen ned ad Bjerget, med det Jubelraab: "De komme, De komme!" Fru Brachheim trak sig med sine Døttre hurtig bag ved de nærmeste Buske og saae derfra hvorledes tvende Fruentimmere ilede hen til Hytten. Det ene, en rank, ædel Figur med et udtryksfuldt men noget blegt Ansigt, gik foran og holdt det hoppende Barn ved Haanden; det andet, en frisk, kraftig Pige, bar en Kurv med Levnetsmidler. Døren til Hytten blev staaende aaben da de vare traadte ind; man kunde derfor nøie betragte Alt hvad som foregik derinde.

Med det Udraab: "Tante! Tante!" styrtede de smaae Børn frem fra deres Krog, og omslyngede det ældre Fruentimmers Knæe, medens den unge Pige satte Kurven med Levnetsmidler ned til Bedstefaderen, som taus saae op til Tanten, og ærbødig tog sin Hue af for hende.

"Vi ere vel i Dag blevne ret længe borte?" sagde den venlige Tante: "men der var ogsaa meget at besørge. Johanne har igjen arbeidet meget flittigt, hendes nye Klædning har hun selv fortjent og ogsaa selv forfærdiget. Det vil med Guds Hjelp nok blive muligt at hun nødtørftig

og tarvelig kan underholde Eder alle, indtil Eders Søn igjen kommer tilbage fra sit Fængsel; jeg har allerede sørget for tilstrækkeligt Arbeide. Men her kan I ikke længere blive boende; I, Fader, er for langt borte fra menneskelig Hjelp, Børnene for langt fra Skolen. Jeg har sørget for en Bolig i Thalau, i Morgen maa I flytte derind, og naar Eders Søn kommer, vil han ogsaa der finde et bedre Haandværk, end det han drev her i denne Ensomhed. — Johanne bringer Eder i denne Kurv Levnetsmidler, som hun har kjøbt til Eder, men til Børnene har jeg medbragt nogle Bøger." — Det ældste Barn fortalte hende om de Fremmede, der havde været, og at de for hendes Skyld vare blevne viste tilbage af Bedstefaderen. Da slog hun Øinene ned, og sagde endelig, efter en Pause: "I har gjort ret! min Vei gaaer ubemærket og eensom gjennem Verden!" — Medens nu Johanne uddeelte Levnetsmidlerne mellem de andre Sødskende og Bedstefaderen, satte Tanten sig paa en Bænk udenfor Hytten, tog det yngste Barn, en Pige, paa Skjødet, vaskede det, ombyttede dets iturevne Linned med nyt, [illegible] hun havde taget med sig, og gav det under mange Kjærtegn noget at spise.

Kapitainens Kone kunde knap holde sine Døttre tilbage; det drog dem uimodstaaelig hen til den gode hulde Tante, de vilde flyve hen til hende, knæle ned for hende, kysse hendes Hænder. Moderen holdt dem tilbage, thi Ingen skulde ahne, at Velgjerningens Hemmelighed var bleven beluret af dem, og da Tanten igjen var gaaet ind

i Hytten med Barnet, ilede hun med sine Døttre ubemærket ned ad Bjerget.

Med et Udtryk af den høieste Begeistring fortalte Louise og Emilie om Aftenen Faderen hvad der var hændet dem, og bad ham paa det meest rørende, at han den næste Dag selv vilde gaae med dem hen til hiin Hytte, og der udforske af Oldingen hvem hiin Tante, denne Engel i Qvindeskikkelse, var, og hvor man skulde finde hende.

Capitainen smilede stille ved sig selv, og sagde endelig: "Vi behøve ikke først at spørge den gamle Mand om Tanten, thi jeg kjender hende allerede selv!" — Han fortalte herpaa hvorledes han i Wangers Huus havde gjort Madame Heils Bekjendtskab, og de vare snart enige om, at hun og Tanten i den ensomme Bjerghytte var en og samme Person, og at den fattige Familieѕ gode Engel maatte være Tante Gjertrud.

"I Morgen," raabte Capitainen: "i Morgen foretage vi os en Spadseretour til Thalau, og opsøge der Madame Heil. Hun fra sin Side ønsker at gjøre Eders Bekjendtskab, og jeg for min Part vilde igjen gjerne lære at kjende den Mand, der er saa lykkelig at eie en saadan Hustru. Jeg skulde troe, han maa være meget lykkelig, forsaavidt han ellers kan finde sig i, at hans Kone uden ham har saa meget at bestille i fremmede Huse, hvilket jeg for min Person idetmindste ikke vilde finde meget behageligt. Kort, vi ville engang i Nærheden betragte denne Engel i Menneskeskikkelse, og see hvorledes Fuglen tager sig ud i sin egen Rede."

Pigerne kunde neppe oppebie den næste Dags Eftermiddag, da Vandringen til Thalau skulde gaae for sig. Veien førte over en skovbevoxet Bjergryg, hvorfra man saae den venlige Landsbye ligge nede i en frugtbar Dal. Da man havde naaet den, spurgte Capitainen om Madame Heils Bolig, men han fik intet tilfredsstillende Svar, forend han spurgte om Tante Gjertrud, da tilbød strax flere Børn at vise ham hen til hende.

Under Skyggen af høie Akazier laae et lille venligt Huus, rundt om det var anlagt Blomsterbede, Epheu slyngede sig op til Gavlen; i de aabne Vinduer sad et Par hvide Duer. I en nærliggende Løvhytte saae man Tante Gjertrud i en Kreds af unge Piger, beskjæftiget med qvindeligt Arbeide. Hun gik Capitainen venligt imøde og han forestillede sin Familie for hende. Fruentimmerne gjenkjendte strax Engelen fra Hytten; og Louise og Emilie skjælvede af stille Glæde da Gjertrud kjærligt sluttede dem i sine Arme. Hun bad derpaa de Fremmede at træde ind i hendes Bolig. Hvilken Orden, Penhed og Reenlighed modtog dem ikke her!

Det lille simple Kammer var kun smykket med Blomster og med Arbeider af Gjertruds Haand; i det ene Hjørne stod et Glasskab med en lille Bogsamling, i det andet en Harpe. — Gjertrud bad Capitainen lægge sit Tøi fra sig og at sætte sig hos hende, men denne vægrede sig høflig, idet han først ønskede at blive forestillet for hendes Herr Gemal.

Da fløi en let Rødme over Gjertruds Ansigt, men

hun fattede sig hurtigt, og sagde meget blidt: "Jeg har aldrig været gift, Herr Capitain!"

"Aldrig gift?" raabte Capitainen, og gjentog forundret: "men dog Madam Heil — Madam Heil?" —

"Vor Ven Wanger har rigtignok forestillet mig saaledes for Dem!" svarede Gjertrud: "jeg har opfyldt hans Bøn, og tiet stille dertil, uden at kjende hans egentlige Hensigt. Men nu seer De mig i min sande Skikkelse, og De vil undskylde mig for vor Vens Skyld."

"Hm!" mumlede Capitainen ved sig selv, idet han lagde Hat og Stok fra sig, og traadte hen i et Vindue: "Altsaa ikke gift — altsaa ogsaa bleven siddende!"

Gjertrud havde imidlertid aabnet en Samtale med Fruentimmerne; hun lod dem fortælle om deres huuslige Liv, foreviste dem, paa deres Forlangende, flere af de skjønneste qvindelige Arbeider, og udkastede dem et kort Billede af sit Levnet og sin Virken.

Capitainen satte sig endelig ogsaa hen til dem, og efterat han taus havde drukket en Kop Thee, vendte han sig til Gjertrud, med de Ord: "De har vakt mig af et behageligt Blændværk, og jeg veed endnu ikke rigtigt at finde mig tilrette. Hidindtil har jeg ikkun kunnet tænke mig Dem som Hustroe og jeg er kommen til Dem for at lære at kjende den Mand, jeg troede lykkelig ved Besiddelsen af en saadan Kone, og for med egne Øine at see Dem som Kone og Moder — men nu" — —

"Nu finder De en ugift ensom Pige," afbrød Gjertrud ham: "og Deres Blik søger i mit lille Huus

forgjæves efter et mandligt Væsen, som kan staae Dem nærmere."

"Nei! nei! det ikke!" svarede Capitainen rask. "Men jeg kan ikke længere tilbageholde det Spørgsmaal: Hvorledes er det muligt, at De er forbleven ugift?"

Gjertrud slog taus Øinene ned. — "Jeg kan vel tænke mig det," vedblev Capitainen: "En Pige med saadanne Egenskaber og en saadan Dannelse er stræng i sit Valg, hun vil kun have en Mand, der er hende liig; men ham finder hun ikke, og saa viser hun de Mænd tilbage, som nærme sig hende."

"Nei, saaledes er det ikke!" sagde Gjertrud blidt: "min Haand har Ingen begjært." —

"Ingen begjært?" udbrød Capitainen opfarende: "Ingen begjært? — det er ikke muligt, eller alle Mænd maae have været blinde og dumme."

Gjertrud rystede sagte med Hovedet, og sagde: "For min Skyld er ingen bleven ugift; enhver har fundet en Kone, der passede bedre til hans Forhold, og var ham kjærere end jeg."

"Jeg forstaaer hvad De vil sige:" afbrød Capitainen hende: "ikke sandt, De er ubemidlet, Deres Elskværdighed, Deres huuslige Dyder ere ikke indfattede i Guld?"

"Ja, jeg er fattig!" svarede Gjertrud: "hvad jeg nu besidder, har jeg først senere møisommelig ethvervet mig!"

"Og fordi De var fattig," vedblev Capitainen: "saa er man gaaet den Pige kold forbi, som vilde have gjort enhver Mand lykkelig, saa har Naturen omsonst saa rigelig udstyret Dem, saa har Deres omhyggelige

Moder forgjæves opdraget Datteren til en tugtig, sjelden Huusmoder; saa er Deres Livs skjønneste Øiemed gaaet tabt! — Det er hjertesønderslidende!"

Gjertrud saae paa Capitainen med sine store trohjertige Øine, og sagde endelig: "Jeg er af en anden Mening; jeg troer, jeg staaer her paa min rette Plads, og haaber til Gud, jeg ogsaa opfylder min Hensigt."

Capitainen vilde fremkomme med nye Tvivl, men Gjertrud vedblev: "Hør mig først rigtigt, saa vil De give mig Ret. De Fruentimmer, som gifte sig, ere bundne til deres Huus, til deres Familie; Ægtestanden paalægger dem ved Siden af dens Lykke tillige en Summa af Pligter som ofte overstiger deres Kræfter. Tænk dem en Moder til flere Døttre, men som hverken besidder Tid eller tilstrækkelige Kundskaber til alene og fyldestgjørende at sørge for deres Opdragelse; ud af sine Hænder vil hun ikke give Børnene, men hvor er den troe Ledsagerinde, der som en anden Moder henstiller sig ved hendes Side og erstatter Savnet?

Træd engang ind i et Huus, hvor et lykkeligt, men barnløst Ægtepar lever. Det har haabet engang at glæde sig ved sine Børns Kjærlighed, vederqvæge sig ved deres Pleie, men det er forblevet ensomt, og de alvorlige Aar ere komne, i hvilke man da føler sig meget forladt. Hvor findes der nu et Væsen, som kunde medbringe Elskværdighed og Aandsdannelse, med Delicatesse sætte sig ind i fremmede Forhold, og saaledes udfylde Datterens tomme Plads? — See ind i en Familie, hvor Konen ligger syg; Alt gaaer i Staa, de huuslige Forretninger blive

besørgede af Tjenestetyendet, Børnene mangle den behørige Opsigt, selv til at pleie den Syge, findes ingen kyndig Haand, eller Døden træder endelig uventet til den Syges Leie og kalder hende bort. Hvor er den Veninde, som ubunden af sine egne Forhold kan træde ind og overtage alle disse Sorger? — See Dem om i Verden, hvor megen Nød finder ingen Medlidenhed, hvor megen Lykke ingen Deeltagelse? Hver tænker kun paa sig selv, har nok med at sørge for sin Familie, og kan, ja tør endogsaa ikke ganske hengive sig til fremmede Forhold. Hvor er nu det deeltagende Væsen, der frit tør byde over sig selv, der kun behøver at laase sin Dør, for at gaae allesteder hen, hvor man trænger til hende, det kan lindre Nøden her, og hist hjelpe til at forskaffe Glæde."

"Denne Engel er De!" raabte Capitainen. "De, kjære, fortræffelige Gjertrud!"

"Jeg kunde dog kun være det fordi jeg er ugift!' vedblev hun. "Jeg bringer intet Offer naar jeg forlader mit Huus og gaaer andre Steder hen; jeg forsømmer ikke mine egne Pligter, naar jeg overtager fremmede; jeg er ikke henviist til een enkelt Familie, som jeg tør kalde min; jeg er den troe Tante Gjertrud for alle! — Min Moder havde opdraget mig meget omhyggelig, desuagtet begjærede ingen min Haand. Jeg blev Opdragerinde i et anseeligt Huus; Døttrene der opblomstrede glædeligt under min Pleie; tildeels ere de allerede lykkelig gifte, alle betragte mig endnu som deres Moder. Med det som jeg sammensparede mig der, kjøbte jeg denne lille Eiendom. Nu lever jeg her af mine Hænders Arbeider, underviser

mine Naboers Døttre, giver Raad og Hjelp, hvor man behøver mig, søger saaledes at opfylde en ugift Piges skjønne Kald, og føler i mit Hjerte: de maae heller ikke savnes i Verden." Der blev en dyb Pause! —

"Vor Samtale har berørt en meget alvorlig Gjenstand," begyndte endelig Gjertrud igjen; "men det har maaskee sit Gode, at jeg har udgydt mit Hjerte for dem alle. En Moder tør altid nære det stille Haab, engang at see sin Datter som en lykkelig Ægtefælle; men hun skal heller ikke klage derover naar denne forbliver ugift; al den Omhu, hun har anvendt paa sit Barns Opdragelse, for at danne hende til en duelig Huusmoder, var ikke forgjæves, om hun endogsaa ikke bliver Ægtefælle, thi hvorledes kunde den Ugifte overalt virke med Velsignelse, naar hun ikke medbragte Erfaring og Indsigt for ethvert Forhold? Gjennem en Piges Sjæl tør vel drage mange Drømme om lignende Forhold, naar hun paasætter sin Veninde eller Søster Brudekrandsen; men hun skal heller ikke give bittre Følelser Rum, naar hun seer Mændene gaae forbi sig, og bestandig bliver mere viist tilbage til sig selv. Vi Piger have nu engang intet frit Valg, vi ere paa en vis Maade givne i Mændenes Magt, og blive ofte ved Higen efter et ægteskabeligt Liv fængslede til et mandligt Væsen, som forstyrrer vor Lykke, sønderriver vort Hjerte, og fordærver vor Sjæl. Vi kunne derfor kun bevare en vis Frihed, naar Tanken om den ugifte Stand ikke bliver os fremmed, og vi itide gjøre os fortrolige med dens Pligter. Hjertet maa ikke blive koldt, ikke tillukket derved, det skal,

naar Kjærlighed nærmer sig det, eller naar det seer høiere Pligter for sig, villigt og glad følge en Ægtefælle! — — Rækker mig Eders Hænder, I to elskværdige Piger! For Eder opgaaer først Livets Dag; gaaer den med rene, glade Hjerter trøstig imøde. Byder engang en brav Mand med Kjærlighed Eder sin Haand, saa søger at gjøre ham saa lykkelig som muligt, og holder da bestandig Eders Moders Billede for Øie; men forbliver I ugifte, saa værer ogsaa tilfredse og — tænker paa Tante Gjertrud! — —"

Fruentimmerne sluttede Gjertrud i deres Arme, Capitainen kyssede hendes Haand. Da traadte Wanger ind i Værelset, og bød dem en god Aften.

"Ven!" raabte Capitainen ham imøde. "Du har vistnok egentlig ført mig bag Lyset, men ogsaa seierrig overbeviist mig, og jeg vil da ikke være vred paa Dig!" —

"Det kan jeg takke vor Gjertrud for," svarede Wanger, "Du vilde ikke have søgt hendes nærmere Bekjendtskab, havde Du strax i Begyndelsen vidst, at hun var ugift. Nu er Du vist enig med mig, og vil roligere vende tilbage til Dit Hjem."

Og saaledes gik det ogsaa. Badet havde styrket Capitainen; Gjertruds Bekjendtskab beroligede ham, ihenseende til hans Døttres Fremtid; han vendte glad tilbage, og da hans gamle Ven Lægen modtog ham, trak han ham tilside og sagde:

"Doctor! Alt er endnu ved det Gamle; de gyldne Ringe sidde endnu paa mine Børns Fingre. Men lad dem det! jeg er helbredet for min Frygt; thi jeg har fun=

det en Læge, som var meget klogere i denne Sag end vi to!" —

Nogle Aar efter beilede en brav ung Mand til Emilies Haand; hun blev en lykkelig Kone og Moder. Louise forblev ugift; hun var sine gamle Forældres troe og barnlige Pleierinde, og da hun havde trykket begges Øine til, blev hun for Egnen en hjelperig og trøstende Engel, en trofast Deeltagerinde i sine Omgivelsers Glæder og Lidelser — kort: en anden Tante Gjertrud.

Doktor Faust.

(Efter A. Klingemann.*)

Anden Akts første Scene.

En vild Fjeldegn imellem Alperne. I Baggrunden en Hule.

Faust.

(alene)

Modtag mig nu, I vilde Fjeldekløfter
Med al min Trængsel, og med alt mit Had.
Hvor Himlen sortner, og mig Stormen løfter

*) Som Prøve af en snart udkommende Oversættelse.

Højt over Jorden, er jeg atter glad;
De vilde Toner her af Æols Pibe
Med Rasen i min indre Rasen gribe
Hvem er jeg nu? ha! staaer jeg nu ved Maalet
Med denne Harm, som har mit Bryst forstaalet?
Da Frihed mig, og Magten blev mig givet,
Jeg styrted rasende i Jordelivet,
Og vilde hevne, vilde voldsomt byde,
Og med min Fod en Verden sønderbryde;
Men da jeg Tordnen i min Højre svang,
En Følelse den flux tilbagetvang:
En dyb Foragt jeg følte i min Barm,
Og Mennesket for ringe for min Harm!
Jeg stormed atter i Livet ned
Og prøved dets højeste Salighed;
Med Ildtørst slugte jeg Druens Blod,
Og skummende Bæger ud jeg tømte,
Og med et kjækt og forvovent Mod
Jeg lig mig Konger og Guder drømte.
Men naar den vilde Rus forsvandt,
Som Natten vexler om med Dagen,
For gyldne Pris jeg var bedragen
Og mig den gamle stedse fandt.
Ha, maatte jeg derfor min Salighed give!
Mit hinsides Liv til en Marter kun blive!
(Betragter dybsindig sin venstre Haand)
Her jeg skuer dette Saar!
Som for stedse aabent staaer;
Helved jeg, da Blodet randt

Mig forskrev til sikker Pant.
Men jeg kan lee ad Helvedes Magt
Dødssynder fire, saa lyder vor Pagt,
Først paa Jorden jeg skal begaae
For min Sjæl det tilhøre maa.
Mig drager dog, for sligt et Hverdagsspil
Et Menneske blot Haab det give vil!

(mere vild)

Med Varme, jeg gloende Hede vil nyde
Og aldrig kjølnes skal min fulde Barm,
Jeg alle Glædens Skranker rask vil bryde,
Beruse mig i Kys foruden Harm;
Thi Varighed kun Øieblikket giver,
Det svinder bort, jeg tom tilbage bliver.

(Hyrdens Horn toner blidt i det Fjerne)

Nu Stormen tier, gyldne Toner klinge
Og Hyrden blæser fro sin Aftensang! —
De atter Mildhed i mit Hjerte bringe,
Min gamle Harm de til at vige tvang;
O gid min Sjæl med dem sig kunde svinge
Til Solen dalede i Purpurvang;
Og med de gyldne Skyer sig forene
Som pragtfuld vise sig paa Himlens Scene.

De blive ved! — See, hvor han kjærlig iler,
Den glade Nattergal til elskte Viv,
Som hilsende ham fro imøde smiler —
Kun Kjærlighed kan standse Sorg og Kiv!
Hvor Hjertet hos et elsket Hjerte hviler,
Kun der er Fryd, kun der er varigt Liv:

Hvor tvende Sjæle huldrig sig forbinde,
Kun der kan sande Glædestaarer rinde.

(Hornet tier, Faust gyser)

Forbi!! — Og hvor er da min Sjæl
Som gi'er mig Kjærlighedens Held?
Hvo est min Ven,
Som rev mig hen?
Den mørke gyselige,
Fra Helveds sorte Rige.
Med ham jeg mig forbandt,
Min Sjæl han vandt;
Og naar min Aand til Himmelen sig svinger,
Han flux den ned i Helveds Afgrund tvinger!

(Hornet lyder igjen, og efter en Pause begynder Faust med Inderlighed)

O hulde Drøm! — da første Gang jeg skued
Dig, elskte Hustru! med det blide Sind!
Den fromme Andagt af dit Aasyn lued
Og Dig forklarte med et Helgenskin;
Ja Du forsonte mig, naar Skjæbnen trued,
Blot med et Smiil paa hulde Purpurkind;
O gid hos Dig jeg stedse kunde være
Og Fromhed af Dit fromme Aasyn lære!

(heftig opfarende)

Ha Helved! flux jeg byder Dig at sende
Din dunkle Magt til min Befaling frem!
Mig Hjemmet vinker! mine Længsler brænde!

(stamper i Jorden)

Hør Faustes Magt slaaer paa Dit mørke Hjem!

Med Lynildsfart ethvert mit Bud fuldende,
Det er Din Lov! — Sving Dig som Stormen frem!
Thi gloende mig disse Længsler smerte:
Min Barm vil banke ved et andet Hjerte.

(En dump Stemme fra Hulen:)

Død og Fordærv! Hvo stormer hernede!
Hvad est, Urolige! atter Dit Krav?

Faust.

Kjærligheds Budskaber stande tilrede,
Flyve som Lyn over Sø, over Hav!

Stemmen.

(som før)

Hellere send mig, at styrte, at sprede,
Send mig til Ondt, til Død, og til Grav!

Faust.

Mørkhedens Djævel! — Dyden at glæde
Vorder til Kval Dig — jeg skal Dig træde!

(det tordner vildt i Hulen)

Ras kun og storm! — Du **maa** det fuldbringe!

(heftig, da det vedbliver at tordne)

Vil Du i Ban da? — Skal jeg Dig tvinge?

Stemmen.

(med dyb Harme)

Djævlenes Djævel! Ordet Du sige!
Gjengjeld jeg gi'er Dig i Mørkhedens Rige!

Faust.

Du jubler saa tidlig, og veed vor Kontrakt!
Urokket, uryggelig stander vor Pagt:

Dødssynder fire! er de fuldbragt,
Da først jeg bæver for Helvedes Magt.
(En huul Torden farer igjennem Hulen)
Murrende vrid Dig — Tavshed jeg byder!
Magten er min, og — Slaven adlyder.
I lyse Ætherspejl Du for mig bringe
Min fromme Hustru som i Hjemmet gaaer!
Giv hendes Toner, hendes Tale Vinge,
Foreen hvad nu i Rummet adskilt staaer,
Lad hendes Tanker over Jord sig svinge,
At hendes Elskov min imøde gaaer;
Det Fjerne mellem os til Intet lue,
At her jeg hendes fromme Daad kan skue!
(Et vredtlydende Tordenslag; da toner fra det Fjerne er blid, kirkelig Musik, og i Baggrunden af Hulen viser sig Gretes Skikkelse i en mild Belysning. Et sort gjennemsigtigt Teppe falder strax ned for Aabningen.)

Faust.

(styrter paa Knæ)

For mig! for mig! ak lad da mine Toner
Foren't med Dine højt til Himlen stige!
Der hist! hvor Aftnens Purpurflamme troner,
Der er — (hans Ord forvildes af Djævelen)
Fordærvelse og Helvedes Flammerige!
Bonhør — nej aldrig! — hør mig min Forsoner! —
Forbandet vorde Jeg og mine Lige! —
Hvor Alpen højst i Skyen taarner sig
Did vil jeg op — nei ned jeg styrter mig!
(han reiser sig i Raserie)
Ha Djævel! Du forvirrer mine Ord

Og til Forbandelse min Bøn forvandler?
Nej, bede kan jeg ikke i din Nærhed;
Jeg kan ej bede, aldrig mere bede!
For evig er mig Naadens Kilde spærret,
Og om end Engle græd for Herrens Trone,
Den dog sig aldrig kunde for mig aabne!
(henvendt mod Synet.)
O knæl ej for mig! — Det er dog forgjæves:
Med Dig Du ej kan svinge mig til Himlen;
Men lad os Jordens Fryd tilsammen nyde!
Føl glødende med mig, og med min Sjæl,
Naar Livets største Gode den beruser!
(Han styrter mod Synet, som forsvinder i et Tordenbrag. Bæver tilbage.)
En Skygge var det — Røg, i Luften svundet!
Ej noget **Sandt**, som til mit hede Bryst
I denne vilde Storm jeg trykke kunde,
Og slog min Puls gjengjeldende imøde!
Ha bort! langt bort fra denne Ensomhed!
Kun stive, kolde ere disse Klipper.
Ligegyldig for mig Stormen raser vred,
Ligegyldig Solen ganger op og ned,
Ligegyldig for mig toner Fuglens Sang,
Ligegyldig gaaer vor Jord sin vante Gang:
I hele Skabningen jeg ikkun Kulde møder —
Et Hjerte vil jeg, som i Barmen for mig gløder.
(raaber ind i Hulen)
Ud af Din skumle Nat!
(Et Tordenskrald svarer)
Hurtig brat som Lynets Blink

Il til Hjemmet paa mit Vink,
Sving Dig rask paa Stormens Vinge,
Hende Du min Hilsen bringe!

(Et Lyn farer over Skuepladsen.)

Stemmen.

Fuldbragt er dit lette Bud.

Faust.

Gyldne Kjæder, Silkeskrud,
Armbaand, og smukke Spænder
Flux Du med min Hilsen sender!

(atter et Lyn over Skuepladsen.)

Stemmen.

(i en frivol Tone.)

Godt! Jeg er Dig atter huld;
Det forføreriske Guld,
Renter bær i Kvindehaand.

Faust.

Aldrig der, du fule Aand!

Stemmen

(som før.)

Stammer dog af Evas Blod!
See hun iler det imod!
Hvor hun smiler, hvor hun leer
Og i Spejlet sig beseer.
Den blinkende Pragt,
Nu viser sin Magt:
See Kinderne gløde
Saa purpurrøde!

Et Ønske hun nærer i Barmen især:
Sin Glands at vise for En og Hver.

Faust.

Nu ti Forbandede! og gyd din Gift
Mod mine Lige, ej mod slig en Uskyld!
Fra nu af jeg Din Løgnetunge binder
Og fængsler Dig for stedse i mit Spor.
Dog at Du ei skal Herrens Billede
Vanære ved bedragende Gestalt,
Saa følg mig, Dig til Afsky og til Skræk,
I Skikkels' af en sort forvorpen Hund
Og vælt i Støvet Dig for mine Fødder,
At jeg kan træde Dig naar Barmen raser.

(En vild Storm i Hulen.)

Nu stille der! — og før mig brat herfra.

(iler ud.)

O. G. F. Bagge.

Prinds Amuraths Provinds.

(Et originalt Eventyr.)

Da Prinds Amurath blev fød, var han desværre i Uvenskab med et Par mægtige Feer: hvad der var Aarsag heri, hører til den hemmelige Historie, men Feerne forsømte ikke, at indfinde sig ved Prindsens Fødsel, og at tilsige ham adskilligt Ondt, der skulde forstyrre hans Livs Lykke. Den øverste Mufti forsømte ikke at læse

over Amurath og lovede ham en fuldkommen Opdragelse; Han søgte saaledes at berolige Sultanen og Sultaninden, men den førstes Sind var ikke svagt og den Andens ikke stærkt nok, til at fæste Lid til Muftis Forsikkringer. Med bekymrede Hierter henvendte de dem derfor til Pub: han var frygtet af Pöbelen, som kaldte ham en Troldmand, af de Andre, som kaldte ham den Vise, og af Mufti, som troede han var meget klog. Pub frygtede derimod for dem alle, fordi han vidste, de vare Mennesker, og levede derfor i Eensomhed. Pub lovede sin Bistand og formaaede den mægtige Famtu til at tage sig af Amurath. Famtu lovede, med sin Magt at tilintetgiøre alle Feernes onde Ønsker og Forbandelser, naar Prindsen blot fra sit sextende Aar vilde underkaste sig eet Vilkaar, nemlig: at indskrænke sig til et vist Opholdssted, der var omtrent fire Qvadratmile stort; indenfor disse Grændser skulde der ikke mangle ham paa noget, som var ham nødvendigt eller behageligt; men hvis han under noget Paaskud overskred dem, skulde han ganske være unddraget Famtus Beskyttelse, og følgelig udsætte sig for Feernes Forfølgelse.

Det synes at naar et Menneske, om det endog er en Sultans Søn, kan faae fire Qvadratmile til at røre sig i her paa Jorden, saa kan han være fornøiet for sin Part, og Amuraths Forældre indgik uden Betænkning paa hans Vegne denne Forpligtelse. Prindsen fik efter hans Stand en passende Opdragelse; man lod ham lære Alting, undtagen den Kunst at føre Krig, hvilken medrette syntes ikke at svare til hans forestaaende Bestem-

melse. Han bivaanede derfor aldrig nogen Vagtparade og læste ingen Historier fordi man i de sidste altid giør for meget af heldige Krigere. Han voxde op og blev desuagtet meget sund og god, fik baade Lyst og Kraft til at moere sig selv og andre. Paa den Dag, da Amurath endte sit femtende Aar, indfandt Pub sig, og fandt Prindsen og hans Forældre beredte til at efterkomme Famtus Villie. Næste Dagen stod Toget færdigt til at afgaae: det bestod af Kokke, Mundskjænke og Haarklippere; af Statsraader, Finantsraader og andre Raader; af Philosopher, Digtere og Konstnere; af Venner, Slaver og Gildinger; af Elefanter, Kameler og Æsler; i nogle tillukte Palankiner var paa Østerlandsk Viis nogle Damer. Pub rystede paa Hovedet, da han saae den lange Række. Han raadede til at lade adskillige af Kokkene, Philosopherne og Vennerne blive tilbage; Raaderne fandt han mindre farlige, da en ung Prinds sielden følger dem; Resten satte han i en anden Orden og saaledes gik Toget for sig. Da de kongelige Forældre havde Lov til, saa tit de vilde, at besøge Sønnen; da endog et af deres Slotte laae indenfor de ham bestemte Grændser, saa var Affskeden mere høitidelig end sørgelig, og Amurath ankom inden faa Timer til sin nye Bolig; her giorde Pub Prindsen og de fornuftige Skabninger i hans Følge bekiendte med Famtus Villie, advarede i meget alvorlige Udtryk for at overtræde den, og gik derpaa sin Vei.

II.

Amurath havde ingen Umage med at sætte i Orden i sin nye Bolig, men desto mere Møie med at finde

Rede i den Orden, de andre havde sat Alting i. Han morede sig nogle Dage med at giøre nogle smaae Forandringer hist og her; men med et let og godmodigt Sind fandt han sig snart i Tingenes Orden, føiede sig efter andres Smag og Luner, og besluttede for Tidsfordriv at besee sin lille Provindses Grændser. Han fandt disse allevegne meget nøie betegnede af Naturen, enten med bratte Fielde, som det var umuligt at komme over, eller med meget stride Strømme, som der var stor Fare ved at vove sig ud paa, eller med en Række af Palmetræer, imellem hvilke han magelig kunde overskride Linien; men uden for hvilke der egentlig var slet Intet, som kunde friste ham dertil, da Luft, Egn og Blomster der vare slet ikke bedre og smukkere end indenfor hans egne Grændser. Han drog hiem igien, og indrettede sig for Fremtiden, som ham syntes bedst. Dette blev virkeligen saa godt, at alle de, der omgave ham, befandt sig vel derved, og adskillige fra den øvrige Verden ansaae det for en Lykke, at kunne tye ind i Amuraths Provinds og der henleve deres Dage. Naar Prindsen paa sin Jagt eller andre Udvandringer fra de høieste Steder i sin Provinds kunde see hen paa den ene Side til de fiernere høie Bjerge, der syntes at staae i Forbindelse med Himlen, eller paa den anden Side kunde skue ud over det store Hav, der syntes uden Maal og Grændser, saa hævede hans Hierte sig mangen en Gang af vemodig Længsel efter at vove sig ud i den vide Verden; men han erindrede sig da sine Forældres ængstelige Formaninger, Pubs alvorlige Advarsler, søgte at nedbæmpe sine Længsler, og, vendt tilbage til sit lille Slot,

glemte han dem, ved at see paa deres Glæde, som omgave ham. Saaledes henſvandt en fire til fem Aar; han saae ofte sine Forældre og Sødskende, glædede sig med dem og de med ham; men ingen af dem hørte i al den Tid noget fra Feerne, Pub eller Famtu.

III.

Amurath hørte, at hans Faders Naboer vare i Krig med hinanden, og Seieren blev slet ikke den til Deel, som han havde ønsket den. Den ene Fyrste begik aabenbare Vold og Uret imod den anden, søgte at forklare for Verden sin retfærdige Sag, samt prisede det høieste Væsen for sin heldige Fremgang. Faderen søgte vel at skiule slige Efterretninger for sin Søn, men ganske var det ham ikke muligt; der trængte altid nogle igiennem til ham, uagtet man dengang hverken havde Monitører eller Statstidender. Philosopherne søgte at bevise Prindsen Krigens Nødvendighed for Jordens Renselse og Menneskeslægtens Forædling. Vennerne forestillede ham, at den hele Allarm kunde være ham ligegyldig, da Famtu havde tilsikkret hans Provinds den fuldkomneste Tryghed. Men desuagtet følte Amurath i sit Hierte det Ønske, at lindre den Lidendes Nød og om muligt beskytte ham imod hans Fornærmer; ikke fandt han sit Ønske tilfredsstillet, ved at sende Brev til den Overvundne og tilbyde ham et Tilflugtssted hos sig. Det forekom ham, som skyldte han den Forurettede en mere virksom Hielp. Han fik intet Svar paa sit Brev; men fordybet i denne Tanke gik han en Dag paa Grændsen af sin Provinds, hvor blot en Række af Palmer adskilte den fra den øvrige

Verden. Pludselig hører han Larm og Skrig: en Hob Krigere, som forsvarede et Fruentimmer og et Barn bleve angrebne af en stærkere Hob; snart var det svagere Antal overvundet, og Fruentimmeret saae ingen anden Rædning for sig end at flygte; hun tog Barnet paa sine Arme og stilede sit Løb ligemod Palmerne; hun anstrænger sine sidste Kræfter, for at naae dem, men Barnet forsinker hendes Løb; neppe tyve Skridt fra Palmerne naae to fiendtlige Krigere hende. De ville berøve hende Barnet, men hun kjæmper imod dem; hun kjæmper desto modigere, da hun seer, at Amurath iler hende til Hielp; men inden han kan naae hende, synker hun blødende for Mordernes Sværd, og Barnet ruller jamrende henad Jorden. Nu kiender Amuraths Forbittrelse ingen Grændser mere. Blot bevæbnet med sit lette Jagtspyd anfalder han Krigerne med en Færdighed og et Mod, der byder dem at vige tilbage; men Modstanderne flokkes omkring ham, og snart var han bleven et Offer for deres Hevn, naar ikke adskillige af hans Venner havde ilet ham til Hielp. Midt under sin egen Fare taber han ikke sin Medlidenhed; men griber det faldne Barn i den ene Arm, og fægtende med den anden drager sig tilbage indenfor Palmernes Linie, hvor en usynlig Magt standser hans Modstandere.

Med et dybt, men ufarligt Saar paa den ene Kind, det han af Glæde ikke føler, løfter han seirende det frelste Barn mod Himlen og priser Allah. Hans Modstandere vare flygtede, betagne af overordentlig Skræk. Hans Følge ilede til det blødende Fruentimmer, men de

fandt hende uden Mæle, og snart opgav hun i deres Nærværelse sin Aand. Et kostbart Smykke, hvori var en udmærket stor Diamant, omgivet af Østerlandets skiønne Turkiser, tilkiendegav, at hun var af fortrinlig Stand: men det var Alt, hvad de fik at vide om hende og de kunde kun besørge den Ulykkelige en pragtfuld Jordefærd. Det frelste Barn var en Dreng paa to Aar, hvis Skiønhed meget glædede Amurath; han lod Drengen kalde Milli, og overgav ham til den omhyggeligste Pleie i sit Harem; men hver Gang, han betragtede Barnet, blev hans Fornøielse forstyrret ved den Tanke: Du har overskredet Grændselinien for Din Provinds; ogsaa de Oprigtige iblandt hans Venner ængstedes ved denne Tanke; men da hverken Pub eller Famtu kom tilsyne, eller der mærkedes til mindste Spor af den sidstes Vrede, saa forsvandt efterhaanden Alles Ængstelighed, og Alle, men især Amurath, glædede sig over Drengens vakkre Skabning og fyrige Munterhed. Amurath troede selv, og hans Venner sagde med fuld Overbeviisning, at han havde udøvet en god Handling. Digterne besang den og Prindsen hørte gjerne disse Sange, især naar den lille Milli spøgede omkring ham og nærmede sig til ham med sine fyrige Kiærtegn.

Amuraths Fader fik denne Historie snart at vide, men saa oprigtig var han og Prindsen elsket, at man fortaug for Kongen den mærkelige Omstændighed, at hans Søn havde vovet sig udenfor Palmernes Linie. Kundskaben herom vilde upaatvivlelig sat ham i megen Bekymring.

IV.

Paa et Sted, hvor Amuraths Provinds begrændsedes af en stridig Flod var en Egn, som behagede ham meget. Bag en Høi, hvis Skraaning var bevoxet med de yndigste Blomster, kunde han lade Stormen fare over sit Hoved, frodige Plataner beskyttede ham mod Solens Hede, Sangfuglene havde udkaaret de omstaaende Buske til deres Yndlingssted, og deres Sang blandede sig muntert i Bækkens Rislen for hans Fod og med Flodens stedse eenslydende, dybe Toner. Det forekom Amurath stedse, som hørte han yndige Harpetoner, der talede til hans Hierte, at blande sig i Naturens store Musik. Han var gierne alene paa dette Sted, og en Dag, da han sad der ganske fordybet i disse behagelige og kielne Følelser, saae han pludselig, paa den anden Side af Floden, et Fruentimmer springe frem fra en Fieldkant forfulgt af en Tiger; hun veed ingen anden Redning, end at ile til Floden, en lille ussel Baad modtager hende og hun støder den ihast fra Landet, brølende seer Rovdyret sig sit Bytte berøvet og lusker beskiæmmet tilbage til sin Hule. Men Fruentimmeret seer nu kun en anden Død imøde. Strømmen fører Baaden med sig i rivende Fart og truer hvert Øieblik med at opsluge den; hun raaber og udstrækker sine Arme forgiæves efter Redning. Amurath iler efter Baaden, neppe formaaer han at følge den; ved en Krumning som Floden giør, nærmer Baaden sig til Landet; han kaster sig ud for at gribe den, og faaer fat i den med sin høire Haand; ved den Kraft, hvormed han tager fat i den, kæntrer han Baaden, og Fruentimmeret

styrter ud i hans Arme; neppe formaaer han ved Hielp af Baaden, som han ikke har sluppet, at holde sig over Vandet med sin Byrde; men nu river Strømmen ham med uimodstaaelig Magt bort med sig: han seer ingen Redning meer og den visse Død truer dem begge.

Omsider driver han mod en omstyrtet Platan, der endnu hang fast i Bredden med nogle af sine Rødder; han klynger sig fast i den og efter faa Øieblikke er han iland med den Frelste, der hang uden Bevidsthed i hans Arme; udmattet af sin Anstrængelse synker han sandsesløs ned ved hendes Side. Da han vaagner, sidder hun ved hans Side og bader ham med sine Taarer; hun har frygtet for, at hendes Frelse skulde kostet hans Liv, men da han slaaer Øinene op, drager hun sig undselig tilbage, og nu først bliver han vaer, at den Frelste er en udmærket Skiønhed i Ungdommens hele, yndige, friske Fylde. De lange blonde Lokker bølgede sig ned om Skuldre og Barm, og søgte forgiæves at skiule de Ynder, som Uordenen i Klædedragten havde røbet; det vaade Gevandt bølgede sig smidigt om de yppigste, herligste Former, hvis Syn fornyede Livet i alle Amuraths Aarer. Han reiser sig og seer med Forfærdelse, at Strømmen har drevet ham omtrent 40 Skridt udenfor Palmernes Linie. At see det, at gribe med Kiæmpestyrke sit skiønne Bytte og igien ile indenfor Linien, var et Øieblikes Sag.

Han indbød den Skiønne til at følge med til hans Hiem, og Zulma, thi saa var hendes Navn, modtog hans Tilbud; hun kunde egentlig ikke andet, da det ikke stod i Prindsens Magt strax at skaffe hende over paa den anden

Side af Floden. Hun blev omklædt i Haremet og fremtraadte i fornyet Skiønhed for Amuraths Øine, saa at han, ved at beskue hende, ganske glemte enhver Ængstlighed over at han havde været paa den anden Side af Palmerne, og heller ikke fandt det nødvendigt, at fortælle sine Hoffolk noget derom. Næste Dagen var Amurath frygtsom for at spørge Zulma om, hvem hun egentlig var, da han var bange for den Anmodning, at hun maatte føres tilbage til hendes Frænder: med Skræk vilde han have hørt det, at hun stod i nogen Forbindelse, der gjorde ham det til Pligt eller Nødvendighed at fierne hende fra sig. Det lod til som Zulma, af Taknemmelighed mod sin Frelser, eller endog af blidere Følelser, heller ikke vilde omtale sin Afreise. Efter tre Dage var der ingen af de to, der tænkte mere paa den, derimod ønskede hele det forrige Harem den, thi efter otte Dage var Zulma Prinds Amuraths erklærede eneste Favoritinde.

V.

Ingen kunde være lykkeligere end Amurath, naar han nu befandt sig i Zulmas og Millis Selskab; naar han fra sin Sofa saae sin Elskede i tusinde yndige Vendinger flye for den fyrige Milli; snart at forfølge ham, for at paanøde ham de Kiertegn, som Prindsen vilde misundt enhver Anden: eller naar han paa Engen saae Zulma, let som Hinden, at ile Drengen til Hielp, for at opjage en Sommerfugl, og begge omsider udmattede hvilede deres Hoveder i hans Skjød. Ingen kan undre sig over, at mange misundte Zulma hendes Stilling. Det varede neppe et Par Maaneder, før man begyndte

fra flere Sider at klage over hende. Statsraaderne paastode hun havde for ringe Begreber om en Stat: Finantsraaderne paastode, at hun havde for store Begreber om Finantserne: nogle af de andre Raader paastode, at hun havde slet ingen Begreber. Men Amurath havde aldrig søgt Begreber hos hende om Stat, Finantser eller nogen Ting, thi hun forstod at behage; og da efter nogen Tid Zulma smigrede Prindsens Faderhaab, saa forstummede alle Klager imod hende. Haabet blev til Vished, og det syntes som at Zulma ikke godt kunde fordrage den lille Milli omkring sig: Visheden blev til Virkelighed, og skiøndt Amurath med inderlig Glæde trykkede en Datter til sit Hierte, saa vilde dog dette Had imod Milli slet ikke behage ham. Han havde nu engang sat sig i Hovedet, at beskytte den Dreng; og da Zulma uforsigtig blev ved, at yttre sin Afsky for ham, saa aabnedes Amuraths Øine, til at see mangen en lille han før ikke havde seet, og hans Ører til at høre mangen en stor Klage, han ikke før havde hørt. Da Prindsen fik Øie og Øre for noget mere end Zulmas Yndigheder, saa viste Misfornøielsen og Uenigheden sig aabenbare. I Haremet vare to Partier enige i at hade Zulma, men uenige om Maaden, hvorpaa hun skulde forfølges og styrtes; et tredie Partie holdt med hende; alle tre Partier havde deres Tilhængere udenfor Haremet; enhver Tilhænger, som kunde have en Plan, havde sin særskilte for sig, og saaledes var den blide og godmodige Munterhed, der før havde fundet Sted ved Amuraths Hof, aldeles forsvunden. Prindsen saae det og ærgrede sig derover.

Men især havde disse Stridigheder, Bagtalelser og Listigheder taget Overhaand, siden Zulma var bleven Moder; hun havde nemlig hos sig selv giort følgende Slutning: naar man engang har født en Prindsesse, saa kan man en anden Gang føde en Prinds; har man født en Prinds, saa er det godt, om han kan arve et Fyrstendømme; skal han arve dette Fyrstendømme, saa maa der ikke være nogen Anden, som arver det; er der nogen Anden, som kan være iveien, saa bør han skaffes afveien. Denne Slutning anvendte hun paa den lille Milli, og var ubesindig nok til kun slet at skiule den. "Hvem er denne tossede Dreng?" sagde hun en Dag opfarende og knipsk til Prindsen; vred, men rolig, svarede han: "Ja, siig mig engang: hvem er Du?" Dette Spørgsmaal fandt Zulma ikke for godt at besvare, men Amurath fandt det raadeligt, at bringe Milli hen til sin Faders Slot, der laae indenfor Provindsens Grændser; der satte han en af sine fortroligste Venner til at passe paa ham. "Philosophen Kinggi har Ret," sagde Prindsen, "herskesyge Folk skikke sig ikke til vennehuld og selskabelig Omgang." Amurath var nærved at blive kied af sit Hiem: talede han med en Kokkedreng, der var otte Dage gammel ved Hoffet, kunde han alt høre, hvad Tone han var stemt i; talede han om Veiret, saa hørte han til Svar et Klagemaal over en eller anden Person; talede han venligt til en Jagthund, saae det i næste Øieblik ud, som vilde enhver hverve den til sit Parti. Med vrede Ord og undertiden med Haandgribeligheder søgte Prindsen at forandre denne Opførsel; men Følgen var

kun, at hans Omgivelser i nogle Dage sneg sig omkring ham med sagte Trin, lurende Öine og forskruede Ansigter. Meget oftere end før tog Amurath nu et Par af sine Yndlinger med sig, begav sig paa Jagt og var hele otte Dage borte: naar han da kom tilbage, vidste Zulma altid fremfor andre, at være ny og elskelig for ham; men hun var for letsindig til at skiule sin Herskesyge og Misundelse; hun kunde derfor ikke holde hans Hierte fast, thi han var ikke svag eller sandselig nok til at underkaste sig en Herskerindes Luner.

VI.

Naar Mennesker leve i en uheldig eller kiedelig Stilling, saa er enhver Naturbegivenhed, om den end er skrækkelig, dem velkommen, fordi den afdrager deres Opmærksomhed fra dem selv. Saaledes var det Amurath ikke uvelkomment, da der en Dag opstod en frygtelig Storm, der hvinende truede med at kuldkaste Træer og Huse i hans lille Provinds. Han ilede, ledsaget af sine yngre Venner, til Strandbredden, og hørte med Fornøielse paa Bølgernes Bryden imod Kysten; men Fornøielsen forvandlede sig til Medlidenhed, da han og Følget fik Öie paa et Skib, der kiæmpede mod Stormens og Bølgernes Magt. Man kunde see, at Skibsfolkene anvendte al deres Kraft og Kyndighed paa, at lægge Landet fra sig; men det var forgiæves; mere og mere nærmede de dem Landet; snart stod Skibet fast paa Koralrevet, som strakte sig ud fra Landet; lidt efter kastede Skibet sig om paa Siden; Bølgerne skyllede høit op over det, og truede hvert Øieblik med, at sønderknuse det. En

Baad blev sat ud, Mandskabet styrtede ud i den og søgte af alle Kræfter at roe ind til Landet. Med de meest levende Følelser deeltog Amurath i deres Anstrængelser; men disse vare forgiæves: en Brænding greb Baaden, kantrede den, og skrigende styrtede Mandskabet ud, et Offer for den visse Død. Et Skrig af Tilskuerne paa Landet mødte de Døendes Jamren. Begeistret ilede Amurath til en Baad ved Kysten, besteg den og tilraabte sine Venner: "Lad os hielpe eller døe med dem!" Forgiæves paamindede Prindsens inderligste Ven, Selim, ham om, at erindre sig sine Forpligtelser mod Famtu, og tilbød sig i hans Sted, at vove og forsøge Alt; Amurath raabte: "jeg vil!" og stødte Baaden fra Landet; han ikke blot uddeelte Befalinger, men arbeidede ogsaa selv af alle Kræfter. Det var som bar Naturen Ærbødighed for hans ædle Iver og kiække Mod; Stormen sagtnedes noget, men han kom for sildig for at rædde Folkene fra den kantrede Baad. Dog endnu saaes der paa Vraget et Menneske, som udstrakte sine Arme efter Rædning. Giennem Farer, som fornyedes ti Gange i hvert Minut, kun ved uhyre Anstrængelser, naaede de Vraget. Personen derpaa kastede en tung Kasse ned til dem saa uforsigtig, at den knusede Selims Hoved; selv styrtede han hovedkulds bagefter. Amurath saae med Taarer sin Vens Fald og styrede mod Landet. De naaede det lykkeligt, og Prindsen sørgede for, at den Fremmede blev hos ham selv paa det omhyggeligste pleiet; denne befandt sig yderlig slet efter den udstandne Frygt og

Ulæmpe, men da Prindsen personlig besøgte ham flere Gange om Dagen og havde nøie Opsyn med hans Opvartning og Helbredelse, saa var han efter faa Dage saa vidt, at han kunde fortælle hvem han var. Det første han spurgde efter, da han kom til Sands og Mæle, var hans Kasse; man viste ham den, og han saae med megen Misfornøielse, at den var bleven vaad, og da man spurgde ham hvad den indeholdt, svarede han halv fortvivlet: "mine Skrifter." Der var ingen som kiendte disse Skrifter, og man kunde altsaa ikke ret deeltage i hans Sorg over deres mulige Fordærvelse ved Vandet; men Prindsen og hans Hoffolk vare høflige nok at tilbyde deres Bistand, til saa godt som muligt at faae dem tørrede; den Fremmede modtog dette Tilbud med Fornøielse, men anbefalede den største Forsigtighed ved Rollernes Optagelse, Udspredelse og Ophængelse, for at intet skulde tabes af de Kundskabs-Skatte, som de, efter hans Forsikkring, indeholdt.

Kassen blev nu opslaaet. Hele Haremet, ja næsten hele Hoffet, kom i Bevægelse. Man tog Rollerne vaersomt op, endnu mere vaersomt spredede man dem ud, og meget forsigtigt hængte man dem omkring paa Snorer, der vare dragne paa langs og tvers næsten over hele Slottet. Fruentimmernes utaalmodige Videlyst kunde ikke oppebie den Tid, da Rollerne kunde tørres, men kigede hist og her i dem saa vaade som de vare. Ordene kunde de læse, men Meningen af dem kunde de ikke forstaae; hvorfor de i Fortrolighed hvidskede til Philosopherne, at disse Skrifter vare vist meget lærde. Prindsen havde slet in-

gen af de Grunde, han havde havt hos Zulma, til ikke at spørge den Fremmede hvem og hvorfra han egentlig var? Paa Opfordring fortalte han derfor: "Jeg er Philosoph og Prophet fra D . . . ." (Her maae vi beklage, at der ikke blot er en Utydelighed, men en fuldkommen Mangel i Originalens Haandskrift, saa at det er os umuligt at fortælle, fra hvilket Rige eller hvilken By i Asien denne Person egentlig var, paa hvilken Maade han havde modtaget sin Dannelse, og til hvilken Sect han hørte. Kun saa meget er klart af det følgende, at han kaldte sig Fundsin).

Snart vare Papirerne tørrede, og Fundsin befandt sig saa vel, at han selv kunde være med at nedtage dem, og selv kunde lægge dem i den tilbørlige Orden. Nu indbød han Prindsen og hele Hoffet til at høre ham forelæse sine Skrifter, og tilbød villig, tillige nøiere at forklare det Forelæste for Tilhørerne; Prindsen hørte meget taalmodig paa ham; Imanerne rystede paa Hovederne og Philosopherne giorde store Mine, ved at høre hans Forklaringer over de hellige Bøger og den gamle Viisdom. Det lød som han vilde bevise: at hvad der ikke er helligt, maa nødvendig være vanhelligt, og hvad der ikke er gammelt, maa see ud som nyt, men hverken det vanhellige eller det nye, kunde gielde for antageligt. Egentlig forstod hverken Prindsen eller nogen af de øvrige ham. De fleste vare saa oprigtige at tilstaae det, men nogle, hvoriblandt selv Imaner og Philosopher, yttrede, at de fandt en meget dyb Sands i det han havde forelæst. Dog,

i hvilken Forundring geraadede de ikke, da de for Profeten selv fremsatte deres Meninger, og han reent ud sagde dem: at de ganske havde misforstaaet ham, og at Aarsagen dertil laae i deres Aands Fordærvelse. Desuagtet hørte man efter nogle Dage giennem Salene, ned i Kiøkkenet, ud Stalden, det gienlyde af Fraser, man havde opsnappet af Profetens Foredrag, og som nu, udrevne af al Sammenhæng, bleve forklarede af Mænd og Drenge, Fornemme og Ringe, af hver paa sin Maade. Fundsin, vedkiendte sig rigtignok ingen af disse Forklaringer, men da han imidlertid mærkede, at der dog var en Deel, som havde Lyst til Fraser, der trængte til Forklaring, saa blev han ved, rigelig at forsyne dem dermed, og erklærede sig villig til at være Provindsens Apostel. Amurath brød sig snart ikke mere om Fundsin og al den Snak, han hørte om ham, men tog, som han pleiede, saasnart han kiedede sig hiemme, paa Jagt.

VII.

Sandsynligviis havde den hele Giæring, som Fundsin opvakte, været meget kort og ubetydelig, naar ikke Zulma havde blandet sig deri, men hun tog, man veed ikke af hvilken Aarsag, om af Forfængelighed eller Lyst til Strid, Profetens Parti, og med hende alle hendes Tilhængere, hvoriblandt var et Par Imaner. Nu skaanede Profetens kaade Hoffærdighed og ondskabsfulde Dadlesot ingen, selv ikke de Ypperste og ikke engang de Døde. Sligt opirrede Partierne endnu mere indbyrdes imod hverandre. De mere Sindige anmodede Profeten om, at forklare sig med mere Tydelighed, før han kunde vente, at man

vilde antage hans Meninger, men han svarede: at den ene manglede Forstand, den anden den rigtige Sands, den tredie det rette Gemyt, den fierde den gode Villie, og alle den sande Tro til at kunne forstaae ham. Han erklærede høit og lydeligt Alt hvad man havde sagt imod ham, eller fremdeles vilde sige, for forbandet Kiætteri. Et Par virkelige Philosofer gjorde ham opmærksom paa, at han et Par Steder aabenbar havde modsagt sig selv, men han beviste paa sin Maade: at man misforstod det første Sted, fordi man ikke troede paa det andet: at man forsyndede sig mod det tredie, fordi man slet ikke forstod det første og andet. Kort sagt: han blev ingen Svar skyldig, og der kunde ingen maale sig med ham i Ord. Det var ikke hans Skyld, at han længe før Mahomet, ikke kom til at spille hans Rolle.

Amurath kom tilbage fra Jagten, som han egentlig ikke elskede, fordi den gav ham Leilighed til at dræbe Dyr, men fordi han derved kom til at omgaaes med de adspredte Beboere af sin Provinds, hos hvilke han Intet hørte om Hoffets Stridigheder, der havde forstyrret hans Velbefindende hiemme, siden Zulma havde benyttet sin Indflydelse paa Gemytterne. Han fandt Godmodighed og Tilfredshed meer end nogensinde forjagede fra sin Omgangs Kreds. Bagtalelse og Anklage tonede bestandig for hans Øren; det var, ret betragtet, de samme Partier, som havde været der, før Fundsin kom, og de havde omtrent de samme Planer, nemlig at ærgre og skade hverandre; men de havde antaget en mere hadelig Tone og talede et mere kiedsommeligt Sprog. Hverken

Tone eller Sprog kunde behage Amurath, og da Zulma anvendte sin Kunst, paa ganske at vinde ham for sit Parti, eller, som hun kaldte det, paa at forædle og ophøie ham, saa faldt det hele Væsen ham for besværligt, og alvorligt paabød han en almindelig Taushed om alle de Emner, Profeten havde bragt paa Bane. Dog Tvistighederne snege sig hemmeligen om. Der blev holdt skiulte Sammenkomster; det ene Parti lagde fiendtlige Planer mod det andet. Forbittrelsen steeg, og ofte var den, trods Amuraths Forbud, nær ved at bryde ud i lydelige Raab og Haandgribeligheder. Den, som mindst unde tie, var Profeten selv.

Prindsen besluttede nu, personlig at tale med ham, for at bringe ham til Forstand og fredeligere Sindelag: et Foretagende, som han uden Tvivl ikke havde begyndt paa, dersom han havde kiendt Vanskeligheden deri. "Mig synes," sagde Prindsen, "at Du, min kiære Profet! kunde foredrage Dine Lærdomme i et mildere og mindre forbittrende Sprog." — "Det er min Iver for den gode Sag, som henriver mig," giensvarede Fundsin. — "Jeg hverken kan eller vil bedømme Din Sag," blev Prindsen ved, "men jeg troer, at en god Sag kan forsvares med sindige og milde Ord, og at dens Forsvar netop derved vilde vinde." — "Det er," raabte Fundsin, "ilde anvendt Mildhed, naar man taler mildt imod de Onde." — "Tør Du da paastaae," spurgte Prindsen, "at Enhver, der ikke har Din Mening, er ond?" Dette Spørgsmaal tog Fundsin ikke i Betænkning, at besvare med Ja.

En mørk Sky trak sig over Amuraths Aasyn, og alvorlig sagde han: "Jeg ønsker Fredelighed og Fordragelighed imellem dem, som omgive mig; jeg vil derfor at Du skal tale i et Sprog, som er skikket til at fremme disse." Fundsin trak paa Skuldrene med den Yttring: "Det strider imod min Samvittighed." Opbragt raabte Prindsen nu: "Jeg er Herre her, og jeg befaler Dig at tie." Med en paatagen Rolighed sukkede Profeten: "Jeg er villig til at vorde en Martyr." Amuraths naturlige Godmodighed vendte tilbage og smilende sagde han: "Det var at drive Narrestregerne forvidt."

Imidlertid bleve disse drevne saa vidt, at de omsider faldt Prindsen ganske besværlige, og uagtet han var for ædel til, at ville foreholde andre de Forbindtligheder, de skyldte ham, saa troede han tilsidst dog, det kunde maaskee her tiene til, at bringe Fundsin til en anden Opførsel. Han sagde derfor Profeten engang i en meget alvorlig Tone: at det var nødvendigt for hans Tilfredshed, ikke at høre mere af de Kiævlerier, der vare blevne opvakte; at han kunde bidrage til at neddysse disse ved enten at tie eller tale i en anden Tone; at han skyldte ham dette, fordi han havde reddet hans Liv, fordi han derved havde underkastet sig øiensynlig Fare og derved mistet sin kiæreste Ven. Fundsin svarede herpaa uden Betænkning: "Selims Død var en ganske simpel Tildragelse, som forud var bestemt at skulle skee i det store Foretagende, naar mit for Dig og Menneskeheden vigtige Liv skulde reddes. I min Redning ligger rigelig Belønning for den Fare du derved underkastede dig, thi der-

ved kom jeg til dig og din Provinds, hvilke ved mine Lærdomme ville komme i udmærket Anseelse og Velbefindende. Jeg spaaer dig et berømmeligt Navn, og dig og dine de gyldneste Dage i Fremtiden, naar man blot troer paa mine Fraser og anseer med den tilbørlige Ærbødighed mig for den jeg er. Jeg vil ogsaa derfor, af Taknemlighed imod Dig og af Iver for det Gode, blive ved at raabe og skiænde, at skrive og tale, indtil Du, endog imod din Villie, bekiender, at min Lærdom er den eneste sande Sandhed, for hvilke alle Knæ bør bøie sig. Held Dig da, Amurath! da skal Verden ikke kiende en mere hæderlig og mægtig Første end Dig."

"Jeg takker, jeg takker!" raabte Amurath med lydelig Latter, men som blev uafbrudt ved et Snarbud, der bragde den Efterretning, at Milli var tilligemed sin Opsynsmand forsvunden. Prindsen kastede sig paa en Hest og foer afsted. Da han kom til Slottet, hvor Milli havde opholdt sig, fandt han, at denne var lokket udenfor Provindsens Grændser og der strax opsnappet af nogle Bevæbnede, som bragde ham og Opsynsmanden bort med sig. Han anstillede herom de skarpeste Undersøgelser og kom snart til Kundskab om, at den hele Bortførelse var en Foranstaltning af Zulma og hendes Parti. Med yderlig Forbittrelse ilede han tilbage, og inden faa Timer vare Zulma, Fundsin og alle deres Tilhængere forviste fra hans Hof.

VIII.

Nu havde Amurath da Rolighed ved sit Hof, men denne Rolighed var slet ikke moersom. Den Stilhed,

som nu fandt Sted, var forenet med en dræbende Kiedsomhed. Prindsen var for godmodig, til ikke at savne de Menneskers Aasyn, som han dagligen var vant til at see, uagtet de nok saa meget havde fornærmet ham. De, som vare blevne tilbage ved Hoffet, havde nu første Gang seet en Prøve paa, at Amurath i sin Vrede havde Sind til at bruge sin Magt, og uagtet der vare mange, som glædede sig over, at Zulma og Fundsin vare komne afveien, saa vidste de dog ikke ret, om og hvorvidt de torde yttre denne Glæde; Frygt for den Magt, hvis Virkning de havde seet, gav deres hele Opførsel, ja selv deres Munterhed, noget saa bagvendt og forskruet, at Prindsen slet ikke følte sig opmuntret ved deres Omgang. Det varede derfor ikke ret længe, før Amurath fandt sin Stilling yderst besværlig og glædeløs; i sin Utaalmodighed ønskede han en Dag, at faae Pub i Tale: han ventede hos ham et Raad, som det ikke var ham selv muligt, at finde paa.

Tankefuld stod han om Aftenen i sit Vindue, havde hæftet sine Dine paa Svanens Tegn og stirrede taus paa de rolige Stierner, der tindrede ned til hans frydløse Bolig, da det bankede sagte paa hans Dør. Han troede i Begyndelsen, at Nattens Stilhed og hans egne Tanker havde skuffet ham: men Bankningen blev gientaget; han aabnede Døren og Pub stod for ham. Det lange hvide Skiæg naaede ned til hans Bæltested; det hvide Gevant var sammenhæftet med et Bælte, hvorpaa saaes glindsende, besynderlige Tegn; i sin Haand bar han Troldstaven. Ærbødig betragtede Prindsen ham, og Pub traadte

ind. "Jeg har hørt," begyndte han, "at Du ønsker min Nærværelse. Hvortil skal den tiene Dig?" — "Jeg," sagde Prindsen halv undseelig — "jeg er misfornøiet med min Stilling." — "Den er og snart forbi," svarede Pub, "ti og hør Din Dom. Dengang Famtu tog Dig under "sin Beskyttelse imod de fiendtlige Feer, var det under den "Betingelse, at Du for Fremtiden ikke vovede Dig uden-"for Grændserne af den anviste Provinds. Den Betin-"gelse har Du tre Gange overtraadt. Famtu saae det, "og blev desuagtet ved at beskytte Dig, indtil Du yttrede "Misfornøielse med den naturlige Virkning af Dine egne "Handlinger. Da bød den strænge Retfærd, at Beskyt-"telsen maatte ophøre; thi Misfornøielse er en Brøde, "som Famtu aldrig tilgiver."

"Men," begyndte Amurath. — "Jeg veed, hvad "Du vil sige," afbrød Pub ham; "de Handlinger, hvor-"ved Du overskred de Dig bestemte Grændser, syntes Dig "selv gode; jeg vil ikke nægte Dig, at de havde deres "Udspring fra en ædel og kraftfuld Natur; men her er "kun Spørgsmaalet om Famtus Villie, og denne har Du "overtraadt. Hør nu ogsaa, hvad det er, Du har ud-"rettet, som syntes Dig selv ikke blot forsvarligt, men "endogsaa godt. Fundsin, som Du reddede, veed Du "selv, var en besværlig Nar, der ikke var den Fare og "Anstrængelse værd, som Du for hans Skyld underkastede "Dig; hans Redning kostede Dig Din bedste og redeligste "Ven Selim, et Menneske, hvis Liv havde mere Værd "for Dig og Menneskeheden, end hundrede saadanne Daa-"rers som Fundsin. Zulma blev sendt Dig imøde af de

"fiendtlige Feer, for at forstyrre Din Rolighed; Du veed, "selv, at hun har opfyldt deres Hensigt, og jeg overlader "til Dig selv at bedømme, om de Glæder hun har med- "deelt Dig kan opveie den Misfornøielse og Utilfredshed, "hun har foraarsaget Dig. Begge, baade Fundsin og "Zulma, har ved deres Indflydelse paa Dig ladet Dig er- "fare Følgerne af, at Du har overtraadt Famtus Betin- "gelse. Endnu maa jeg fortælle Dig om Milli. Han "er ikke efter Zulmas Plan dræbt, men lever endnu. Han "er en Søn af en af de Konger, som i de Dage da han "blev reddet, førte Krig med hinanden. Milli er nu igjen "kiendt og antaget af sin Fader, hvem Krigslykken i se- "nere Tid har viist sig mere gunstig imod; og denne fort- "lokkede, fyrige Dreng vil om nogle Aar fremstaae her i "Asien som en vældig Erobrer, og da vil han ødelægge "Din Faders Rige. Beskue og føel nu Følgerne af Dine "Handlinger, som Du kaldte gode. Jeg er Famtus Sen- "debud. Har Du noget at sige?"

"Intet", svarede trodsig Amurath. "Du kunde maa- skee endnu ved en Bøn formilde Famtu," sagde Pub, men Amurath taug. "Jeg opsiger Dig Famtus Beskyttelse," raabte Pub og svingede sin Troldstav. Luften blev mørk- der hørtes et Tordenskrald; Prindsen sank ned uden Be- vidsthed, og da han kom til sig selv igjen, vare alle hans forrige Omgivelser forsvundne. Prindsen reiste sig op og gik frisk og sund hiem til sine Forældre, der bleve meget bedrøvede over at deres Søn havde tabt en saa mægtig Beskytter og nu maatte være udsat for de fiendtlige Feers Skadefryd. Men de gave sig omsider tilfreds, da de saae

at Amurath var rolig og glad, og han trøstede dem med de Ord: "Jeg troer at jeg staaer under Beskyttelse af en mægtigere end Famtu." — Han fandt et Par af sine Venner; disse tog han med sig og gik ud i den vide Verden. Han saae Fundsin og Zulma, men lod som han ikke kiendte dem. Han mødte Sorger og Farer, men længtes aldrig efter at komme tilbage til sin Provinds. — Her ender Historien, som alle jordiske Historier, uden nogen egentlig Slutning.

Patty's nye Hat.

En landlig Scene.

Af Miss Mitford.*)

Idet jeg en Morgenstund i den sidstforløbne Mai vandrede omkring paa Engene, henreven af Aarstidens og Landskabets vaarlige Skjønheder, blev jeg overfalden af en stærk Pladskregn, netop i det jeg gik forbi gamle Moder Mathews's store Forpagtergaard, og nødsaget til i al Hast at søge Læ i hendes gjæstfrie Dør. Og i Sandhed, jeg fandt der et behageligt Læ. Grønningen udenfor var rundtomkring beplantet med gamle Træer; den klare Bæk slyngede sig imellem dem og gjorde saa mange Krumnin-

*) Fra: Friendship's Offering, a Literary Album, and Christmas and New Year's Present, for 1829."

ger og Vendinger i sit Løb, som om den ugjerne vilde forlade dem; jeg saae den, over Bækkens Vadested løbende Kjørevei, og den nette Fodsti med sin lille Træbroe; Landsbyens Kirkespiir hævede sig over en Klynge af Hytter, som, paa Taget og Skorstenen nær, vare skjulte af en Egelund; den skovgroede Baggrund og de blaae Høie i det Fjerne, Alt saae saa frisk og blomstrende ud i den livlige Mai; Nattergalene sang, Klokkerne ringede, og Døren selv var rundt omgivet af blomstrende Caprifolier, der udbredte i Regnen en Duft, som i tørt Veir ikkun Tusmørket kan fremkalde. Den hele Gang var oplivet og gjenlød harmonisk af Biernes Surren, der, istedetfor at lade sig afskrække af Vædet, kun foldede deres Vinger tættere, og trængte sig saameget desdybere ind i Honningbægrene, i det de, som det lod, benyttede saa god en Undskyldning til at krybe endnu længer ind i deres Blomsterbolig. Det er vanskeligt at sige hvem der meest nød den milde Regns og Caprifoliernes søde Duft, Bierne eller jeg; men det begyndte snart at regne saa stærkt, at det efter fem Minutters Forløb ikke just var mig ubehageligt, at en lille Pige af Familien saae mig i Gangen, og først førte mig ind i det rummelige Kjøkken, der, med sit svære Egebord, sin med et Forhæng skjulte Kaminkrog, sin Kjødrække, belagt med uhyre Skinker, og sine lange Reoler, glindsende af Steentøi, afgav et behageligt Skue; indtil Madam Mathews selv kom ud, og førte mig ind i sin hyggelige Dagligstue, hvor jeg tog Sæde hos hende og hendes ældste Granddatter, en fuldvoxen Pige, medens den yngre Søster, en smilende letfodet Glut paa 11 Aar,

trippede ud for at faae fat paa en Dreng, der kunde løbe hen til min Familie, for at bede dem sende en Vogn efter mig, da Regnen nu var bleven saa stadig, at jeg ikke kunde have Haab om at komme hjem til Fods.

Da den Støi, min Modtagelse foranledigede, havde lagt sig, fandt jeg megen Moerskab ved at lægge Mærke til min gjæstfrie Værtinde og høre paa en Samtale, om man kan kalde den saaledes, mellem hendes smukke Granddatter og hende, som paa eengang førte mig ind i en lille Elskovshemmelighed, og gav mig Leilighed til at blive bekjendt med et Fruentimmer, om hvis Særheder jeg bestandig havde hørt meget fortælles.

Madam Mathews var en af de mærkværdigste Personer der i Egnen; en fortræffelig Landbrugerske, en kyndig Sogneboerske, og hun havde ikke saa liden Liighed med en af de skjønneste Characteerskildringer, Crabbes maleriske Pen nogensinde har frembragt:

"Saa døde Enken Goe, en driftig Qvinde,
Ti Mile rundt man hendes Ry kan finde;
Hun misted Manden i sin Ungdoms Stund,
Beholdt dog Gaard, Credit, og holdt sin Mund.
I treti Aar hun styred Alt med Kløgt og Skik,
Alt selv hun saae, Alt efter hendes Pibe gik.
Hvert Muk hun dæmped, agted Raad kun ringe,
Ved hendes Vink hver lydig maatte springe,
Ei nogen Dont i Sognet kunde gaae,
Naar hendes Ord man smukt ei agted paa.
Selv overtog hvert Hverv hun, som det faldt,
Hverts Pligt hun kjendte, øved hvor det gjaldt;

Hun gifted Søn og Datter, efter eget Sind,
Og saae for dem, thi Kjærlighed gjør blind."

Parish Register.

Stor Legems- og Aandskraft udtalde sig kjendeligen af hendes robuste Person og massive Ansigt; og der var baade Lune og Godmodighed i hendes kløgtige Smiil, og i de skarpe graae Øine, som tindrede under hendes Briller. Alt hvad hun sagde bar Fornuftens Præg; men for Øieblikket var hun ikke oplagt til at tale, og da jeg bad hende, at jeg ikke maatte volde mindste Forstyrrelse, satte hun sig igjen i sin Stoel og til sit Arbeide med taus Værdighed. Hun sad ved et lidet Bord og reparerede en Bomuldstroie, som tilhørte en af hendes Sønner — et Slags mandligt Hoveriearbeid, som passede sig langt bedre for hende end et finere qvindeligt Haandarbeide sandsynligviis vilde have gjort; og virkelig dannede Skræddernaalen, som hun svang med stor Færdighed, den hvidbrune Traad, som hang om hendes Hals, og den uhyre plumpe Skræddersax (der koster ikke liden Overvindelse at kalde en saadan Maskine: en Sax), som, i Selskab med en ikke mindre gigantisk Naalepude, danglede fra hendes Forklædebaand, figurerende som Pendant til et frygteligt Nøgleknippe — Alt i Forening et Arbeidsapparat, hvortil man neppe skal finde Mage i disse Tider, hvor det fineste polerede Instrumentmagerarbeide, og Bomuldstraad som Spindelvæv, føre Herredømmet ved det qvindelige Syebord.

Paa den anden Side af det lille Bord sad hendes smukke Granddatter, Patty, en sortøiet, livlig Pige, med

en fiin Ansigtsfarve, en net, pyntelig Figur, og i det Hele et Væsen, der viste langt mere Fiinhed og Dannelse end hendes Stand lovede. Hun sad og kantede en meget stadselig Straahat med blegrøde Baand; hun kantede og sprettede op, thi Sløiferne bleve knyttede og opløste, tagne af og satte paa, og tagne af igjen, med en Utaalmodighed og Utilfredshed, der ikke er ualmindelig hos en syttenaarig Dame, naar hun studerer paa et nyt Stykke Pynt. Den stakkels lille Pige var øiensynligen reent fra det. Hun sukkede, og foer op, og flyttede sig, og var nærved at briste i Graad, da hendes Bedstemoder i det samme kastede et Blik hen paa hende under sine Briller, trak Læberne sammen, og gjorde sig al Umage for ikke at lee. Endelig tog Patty til Orde.

"Nu, Bedstemoder, maa jeg ikke nok gaae hen til Chapel Row i Eftermiddag, maa jeg ikke?"

"Hum," sagde Md. Mathew.

"Det regner i Grunden ubetydeligt, Bedstemoder!"

"Hum," sagde Md. Mathews igjen, i det hun oplukkede den uhyre Sax, hvormed hun, saa at sige, amputerede en Knap, og vendte den runde Ende betydningsfuldt mod min vaade Shawl, medens Spidsen pegede paa den dryppende Caprifolium: "Hum!"

"Det er dog slet ikke snavset at gaae!"

Et nyt "Hum!", og Saxen pegede hen paa Bræmmen om min hvide Kjole.

"Og see engang, nu begynder det at klare op."

Et dobbelt "Hum!" og tvende Henpegninger, een mod Skyerne, og een mod Barometret.

"Det er ikke meer end syv Fjerdingvei," sagde Patty; "og hvis Du bruger Hestene, kan jeg godt gaae."

"Hum!" sagde Md. Mathews.

"Tante Ellis kommer der, og Cousine Mary—"

"Hum!" gjentog Md. Mathews.

"Og hvis Nogen skulde komme her, for at tale om Noget, saa behøver jeg jo ikke at være her, naar Du er hjemme, Bedstemoder!"

"Hum!" var paa ny Svaret.

"Der er jo Ingen, som kan have Noget at tale med mig."

Et nyt: "Hum!"

"Det vil gjøre Cousine Mary saa ondt hvis jeg ikke kommer!"

"Hum!"

"Og jeg har halvt om halvt lovet Fætter William det — stakkels William!"

Et nyt: "Hum!"

"Stakkels William! O Bedstemoder, Du maa endelig lade mig gaae! Og jeg har faaet min nye Hat og Alting — netop saadan en Hat, som William kan lide! Stakkels William! Maa jeg ikke nok gaae, Bedstemoder?"

Da stakkels Patty ikke fik andet Svar end et meget utvetydigt: "Hum!", kastede hun Straahatten fra sig, udstødte et dybt Suk, og sad, i en høist utrøstelig Stilling, og pillede de blegrøde Baand istykker; Madam Mathews vedblev mandhaftig sin Skræddersyning; og i ti Minutter herskede der en Dødsstilhed.

Endelig blev denne afbrudt af min lille Veninde Susanne, der havde ført mig ind, og som nu stod ved Vinduet, i det hun paa eengang raabte: "Hvem er dog det, som rider herhid over Engen i al Regnen? See engang! See! — Jeg troer saa Skam — nei, det kan aldrig være muligt — jo vist er det ham! — Det er Fætter William! See, Bedstemoder!"

"Hum!" sagde Md. Mathews.

"Hvad kan Fætter William komme her for i det Veir?" vedblev Susanne.

"Hum!" sagde Md. Mathews.

"Aa, jeg veed det! — jeg veed det!" skreeg Susanne, i det hun klappede i Hænderne og sprang høit iveiret af Glæde, da hun saae det forandrede Udtryk i Pattys Ansigt — den straalende Fryd, som fulgtes af en indtagende Undseelse, i det hun vendte sig bort, for at undvige Bedstemoderens kløgtige Smiil og endnu betydningsfuldere Nik. "Jeg veed det! — Jeg veed det!" raabte Susanne.

"Hum!" sagde Md. Mathews.

"Skam Dig dog noget, Susanne! O, lad dog være, Bedstemoder!" sagde Patty bønfaldende.

"Skamme mig! Jeg har jo ikke sagt, at han kommer for at frie til Patty! Har jeg vel, Bedstemoder?" svarede Susanne.

"Og jeg vil kræve denne gode Dame til Vidne," sagde nu Md. Mathews, i det Patty tog sin Hat og sankede Stumperne af sine Baand sammen, for at tage Flugten; "ja, jeg vil kræve Eder Allesammen til Vidne

paa, at jeg ikke har sagt Noget. Farvel, Patty," tilføiede hun, "Du har revet de skjønne blegrøde Baand itu; men jeg tænker, Du snart skal have hvide Baand i Stedet, og, naar Du vil huske mig paa det, saa skal jeg kjøbe dem til Dig!"

Og smilende, imod sin Villie, løb den lykkelige Pige ud af Værelset.

Indledning

til et ufuldendt Digt: Amor og Psyche.

Jeg kan Dig ei fordølge
At Middelhavets Bølge
Er dristig i sin Lyst;
Thi klædt i eget Sølvmoer
Og smykt med Solens Guldflor
Den kysser Cretas Bryst.

Som Luftens Harpe runger
Den dandser og den sjunger
Med Liliekrandse paa;
Thi, skjøndt den drog om Jorden,
Hos Møen kun i Norden
Saa hvid en Barm den saae.

Her maa jeg Dig forkynde,
Du høie Jomfruynde!
Med anonymisk Lyst!

At ved dit Navn jeg vilde
Livsaligt kun formilde
Hiin haarde Marmorkyst.

Bag den tør Øiet love
Sig Guld og grønne Skove
Og Floras fulde Pragt;
Der Zeus Kronion leved,
Før til Olymp han svæved
Og blev en himmelsk Magt.

Saa hviler Kjærligheden
Som Gudebarn herneden
I Livets Blomstervaar —
Bag vinterhvide Buer,
Hvor Sommervarme luer,
Dens Purpurtempel staaer.

End ei den den monne dale
Fra milde Guders Sale
I Psyches Hjerte ned;
Hun ved sin Faders Throne
Stod med en Demantkrone
Og Junos Værdighed. —

Og han var Cretas Konning;
Men hun var Skjønheds Dronning
Paa Verdens vide Øe;
Vee hvo det torde skue!
Han slukte Hjertets Lue
I Livets vilde Søe.

Og skulde jeg kun leve
Ved hendes Glands at hæve

Fra mine Strenges Guld —
En Rose er min Villie!
Men jeg blev selv en Lillie
Og sank i sorten Muld. —

Hun var et Væsen vorden
Som bundet blev til Jorden
Men hørte ei til den;
Det saae et evigt Øie, —
Da fulgte med den Høie
Et Blik fra Himmelen.

Og vil du gjerne høre,
Hvad Musen mig i Øre
Derom har hvisket nys;
Saa gaaer den unge Digter
Til sine søde Pligter
Som til et Rosenkys.

Hollard-Nielsen.

Sjælen.

Kraft, som i vort Indre lever,
Men ei tolkes kan med Ord,
Du som os til Himlen hæver,
Adler Støvet her paa Jord,
Er Du vel en Guddoms Aand,
Som forvildet sank fra Himlen,
Og nu under Støvets Baand,
I en mægtig Kamp og Svimlen,

Venter paa den nye Vinge,
Der skal Dig til Hjemmet bringe?

Ingen fatter Dig, Du Høie,
Du jo selv Dig ei forstaaer,
Drømme svæve for dit Øie
Og en Evighed Dig spaaer. —
Naar den sidste Time slaaer,
Naar den tunge Jord=Dragt falder,
Hvor hen mon da Veien gaaer?
Hvor mon Herren Dig da kalder?
Straaler og for Dig i Døden
Evig Dag bag Aftenrøden?

Skal Du her paa Jorden leve,
Skjøndt dit Støv er bragt til Ro?
Skal usynlig Du omsvæve,
Og hos dine Kjære boe? —
Skal Du see det Frø sig hæve,
Som din Haand har her nedlagt?
Skal Du fra dets Krone svæve
I en større Himmel=Pragt?
Skal Du end herneden skue
Større Glimt af Almagts Lue?

Skal Du kunne høit udtale
Hver en Tanke i dit Bryst?
Svinge Dig fra Jordens Dale
Til den høie Himmelkyst?
Vil da lyst for Blikket staae
Hvad ei Støvet kunde fatte?
Skal som Tanken Du udgaae,
Skue alle Jordens Skatte,

Og i Aande=Vrimlens Klynge
Ære, Priis, Alherren synge?

Eller skal Du dristigt svinge
Dig i det umaalte Blaae?
Høre Sphærerne at klinge,
Og den dybe Klang forstaae?
Eller er det i det Fjerne,
Høit, hist under Nattens Blaae,
At Du paa en venlig Stjerne
Først fra Støvet luttres maa,
Før Du med de Engle glade
Kan Dig i Guds Straaler bade?

Eller — nei! — ha fæle Tanke! —
Aand, forgik Du ved vor Død?
Skal saa kort mit Hjerte banke,
Og forgaae i Intets Skjød?
O hvi maatte Du da brænde
Efter Himlens høie Fred,
Hvorfor mon da Herren tænde
Anelse om Evighed?
"Lev og nyd," blev da, o Gud,
Livets store, sande Bud.

Nei, o Aand! Du lever! lever!
Ellers var jo Gud ei Gud.
Til en Salighed Du svæver,
Som kun Engle stamme ud.
Som paa Tankens stærke Vinge
Du kan her hver Gjenstand naae,
Skal som Aand Du fri Dig svinge,
Skue Alt, og Alt forstaae.

Fortid, Nutid, Fremtid skue,
Hist hvor ingen Storme true.

H. C. Andersen.

Katten.

(Efter Lichtwehr.)

En Kat, ved sit Talent mærkværdig,
For al Doctrin med Roes belagt,
Blev ved Patent erklæret færdig
Til Tyvegang og Musejagt.
Ak havde den dog blot havt Mæle!
Hvad kunde den ei blevet til?
Thi den, som med Patent kan stiæle,
Han kan jo stiæle, naar han vil.

Nu med den gladeste Forhaabning,
Med Mod og Iver i sit Bryst
Begynder den Felttogets Aabning,
Halv svimmel af Selvtillids Lyst.
Hvad vover ei en Ung at haabe,
Naar frem med sligt Patent han gaaer?
Hvis Tiden viser ham som Taabe,
Da Lykken ene Skyld jo faaer.

Kort sagt: vor Kat begyndte Toget,
Og det er ikke Kattens Skyld
Ifald her ei kan siges noget
Til Rimets og Lovsangens Fyld.

Hvad først der mødte, var en Rotte;
Til Krigen øvet kun i Fred,
Den store Contrapart jo maatte
Tilraade viis Forsigtighed.

Den Rotte gik; af Muus kom ingen,
Og derfor Katten beed dem ei;
Thi Leilighed især er Tingen,
Det gjelder om, paa Heltens Vei.
En Viis, i Sagen vel indviet,
Den Hypothesis har fremsat:
For at bedømme Museriet,
Man næsten selv maa være Kat.

Den sad og pudsede sin Snude,
Da Væslen sneeg til næste Huus.
"Ei! Hvad bestiller Du herude?" —
"Jeg," svart'en, "søger mig en Muus."
Vred, hørte man vor Helt at miave:
"Strax pak Dig til dit Hul igjen!
"Hvad Ret kan Du, din Røver! have
"Til Indgreb i mit Jagtterrain?"

Betænkt paa sikker Retirade
Gav Inqvisiten flux til Svar:
"Min Ret kan gode Ven nok lade
"Gaae op mod den, som selv han har.
"Lad Skiældsord fare! Har jeg Magten,
"Jeg stiæler, myrder frit som Du.
"Saavidt jeg veed, det staaer i Pagten.
"Som mellem os der giælder nu."

Alvorlig Mis sig strøg om Kæven,
Og paa sin Hale Krøller slog;

Men lidt derfra den mødte Ræven,
Og fandt den gik paa samme Tog.
Gid Pokker havde de Rivaler,
Saa tænkte den, men sagde mild:
"Hvad mon min gode Ven befaler?
"Al Bistand er jeg rede til."

"Spar Du paa dine Complimenter!"
Saa Ræven grinebeed til Svar:
"Jeg er for klog og Godt ei venter
"Af den, som til Rival jeg har.
"Vil Alliance Du tilbyde,
"Jeg villig er; først plyndre vi,
"Ved Delingen hverandre snyde
"Vi da, naar Toget er forbi."

Den unge Kat, end for beskeden,
Blev ved Tilbudet lidt confus,
Og skyndte sig i Vildereden,
Til Taget af det næste Huus.
Der traf Monsonius en Ugle,
Med Dybsinds Værdighed belagt,
Men meest berømt blandt alle Fugle
Ved Lærkefangst og Musejagt.

Taus stirrer paa sin Nabo Katten,
Taus Uglen paa Besøget gloer,
Og fast er svundet hele Natten,
Da først man hører Uglens Ord:
"Med Fryd beskuer Dig mit Øie,
"At hid Du svinger dine Trin;
"Og Følelserne fra det Høie,
"Jeg seer staae klare for dit Sind."

"De Følelser, min Dyrebare!
"Og Tillid til dem, reen og puur,
"Os ganske tydelig forklare
"Vort Væsens høiere Natur,
"Og disse Fortrin Os bebude:
"Omkring Os Alt er til for Os.
"Jeg har mit Næb; brug Du din Snude
"Som Nøgle til al Kundskabs Laas."

"Hvor herligt er dog Alt indrettet
"Til Gavn og Glæde! Naar min Vom
"Med Muus og Lærker jeg har mættet,
"Taknemmelig" — — Ei længer kom
Ophøiet Fugl med sine Phraser,
Thi kied af dem løb Katten væk
Og sagde, mens den smurte Haser:
"Jeg fanger helst foruden Præk."

En Flaggermuus udbrød fra Taget,
Hvor den i Skiul sig havde sat:
"Andægtig Præk af Røverlaget
Giør Røveriet mest forhadt."
End lever Dyret, da Tiraden
Af Uglens Kløer ei blev besvart.
Her ender sig Ailuriaden;
Men ak! igien den spørges snart.

C. H.

Til Herthas Abonnenter.

Uforudseete Hindringer, deels ved den gjentagne Forandring af Forlægger, deels ved Forsinkelser i Trykkerierne, have foranlediget, at de sidste Hefter af Hertha ere udkomne sildigere end Bestemmelsen var, saa at nærværende December-Hefte, 1828, endog ei kommer de ærede Abonnenter i Hænde før i April 1829.

Da det vil være forbundet med Vanskeligheд, nu at indhente det saaledes, uden Udgiverens Skyld, Forsømte, har man anseet det for rigtigst, med nærværende Hefte, det sidste af Herthas anden Aargang, at slutte Tidsskriftet.

Ved at aflægge sin forbindtligste Tak, saavel til de Forfattere, der saa velvillig have bidraget til at give dets Indhold Interesse, som til Abonnenterne, ved hvis Understøttelse det hidtil har bestaaet, og, hvis ei hine Hindringer vare indtrufne, endnu vilde have været fortsat — tillader Udg. sig at bemærke: at han, fra næste Maaneds Begyndelse, agter at udgive et Tidsskrift, af et i æsthetisk Henseende lignende Indhold, der, under Titel af:

Repertorium for Moerskabslæsning,

skal udgaae ugentligen, saaledes at der hver Søndag vil blive leveret Abonnenterne eet Ark i stor Octav, trykt med spaltede Colonner, (ligesom "Det kongelige Theaters Repertoire"), indeholdende: Fortællinger, Digte og Moerskabslæsning af blandet Indhold. Hvert saadant Nummer — der omtrent vil indeholde ligesaa Meget, som tre til fire sædvanlige Octavark — betales med 12 ß. Tegn. Det første Nummer vil blive sendt "Herthas" nuværende Abonnenter til behageligst Gjennemsyn, hvornæst Budet nærmere vil forhøre om de maatte ønske sig de følgende Nummere tilbragte.

Indhold.

Side

Den Gamle paa Bjerget. Novelle af Ludvig Tieck. (Sluttet)........................ 129
Fragmenter af en Reise over Brocken. (Af Coleridge).. 205
Scener af Britternes Kamp i Indien.......... 215
Brødrene.. 229
De franske Lærdes Expediton til Ægypten... 250

☞ For dette Maanedsskrift, som tilbringes Subskribenterne for 4 Mk. 8 ß. pr. Hefte, tegner man sig paa Hjørnet af Adelgaden og Gothersgaden No. 8, i Stuen, samt hos Forlæggeren, paa Østergade No. 72, 2den Sal.